BOTANISK TIDSSKRIFT

UDGIVET AF

DANSK BOTANISK FORENING

48. BIND, 3. HEFTE



KØBENHAVN
EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG
1949

Dansk Botanisk Forening.

Adresse: **Botanisk Museum, Gothersgade 130, København K.**

Indmeldelse, saavel af Danske som af Udlændinge, finder Sted ved Henvendelse til Bestyrelsen (ovenstaaende Adr.). Det aarlige Medlemsbidrag er i Københavns Postdistrikt 10 Kr., i danske Provinser 8 Kroner og i Udlandet 10 Kr. Indmeldelsen gælder for Kalenderaaret.

Foreningen udgiver:

1. **Botanisk Tidsskrift**, der indeholder Meddelelser om Foreningens Virksomhed, mindre Meddelelser, især om Danmarks Plantevækst, samt originale Afhandlinger af mere almindelig eller speciel dansk Interesse. Det tilstilles alle ordinære Medlemmer. De enkelte Hefter og Bind sælges i Boghandelen til en nærmere fastsat Pris.

2. **Dansk Botanisk Arkiv**, der optager Afhandlinger af mere speciel Art. Det tilstilles Medlemmerne mod et Tillægskontingent af 5 Kr. aarlig. Foreligger ogsaa i Boghandelen til nedennævnte Priser.

Priserne paa de første 11 Bind af **Dansk Botanisk Arkiv** er fastsat som følger:

Bd. 1, 1913—15: Kr. 24.00.
Bd. 2, 1914—21: Kr. 36.00.
Bd. 3, 1916—20: Kr. 40.00.
Bd. 4, 1921—26: Kr. 48.00.
Bd. 5, 1926—28: Kr. 40.00.
Bd. 6, 1928—31: Kr. 48.00.
Bd. 7, 1932: Kr. 50.00.
Bd. 8, 1932—35: Kr. 60.00.
Bd. 9, 1936—39: Kr. 60.00.
Bd. 10, 1940: Kr. 31.00.
Bd. 11, 1941—44: Kr. 42.00.

Ved Køb af Jakob E. Lange: Studies in the Agarics of Denmark, Parts I—XII (Hele Serien) er Prisen nedsat til Kr. 90.00.

For a complete series of Jakob E. Lange: Studies in the Agarics of Denmark (Parts I—XII) the price is reduced to Kr. 90.00.

Bd. 12, Nr. 1. E. Fjerdingstad: Planktonstudien. I. Zur Ausbreitung der Microcystis aeruginosa Kütz. emend. W.-L., Microcystis flos-aquae (Wittr.) Kirchner emend. W.-L. und Microcystis viridis (A. Br.) Lemmermann. II. Das Phytoplankton im Vejle Sø im Sommer 1943 nebst einigen systematischen und biologischen Bemerkungen. 1945. Pris Kr. 2.50.

Bd. 12, Nr. 2. Alfred Andersen: Untersuchungen über die Gattung Oedogonium Link in Dänemark. 1945. Pris Kr. 5.00.

Bd. 12, Nr. 3. Tyge W. Böcher: Some Experiments to Elucidate the Influence of Winter Conditions on Shoot Development and Floral Initiation on Various Races of Prunella vulgaris and Ranunculus acer. 1945. Pris Kr. 2.00.

Bd. 12, Nr. 4. Inger Juel: Studies on a Growth-Retarding Substance in Tomato. 1946. Pris Kr. 2.00.

Bd. 12, Nr. 5. Niels Foged: Diatoms in Water-Courses in Funen. I. Stavis Aa (The Stavis Brook). 1947. Pris Kr. 5.00.

Bd. 12, Nr. 6. Niels Foged: Diatoms in Water-Courses in Funen. II. Lindved Aa (The Lindved Brook). III. Odense Aa (The Odense Brook). 1947. Pris Kr. 8.00.

Bd. 12, Nr. 7. K. J. Frandsen: The Experimental Formation of Brassica Napus L. var. Oleifera DC. and Brassica Carinata Braun. (preliminary Report). 1947. Pris Kr. 4.00.

Bd. 12. Nr. 8. E. Stemann Nielsen: Photosynthesis of Aquatic Plants with special Reference to the Carbon-Sources. 1947. Pris Kr. 9.00.

Bd. 12, Nr. 9. Niels Foged: Diatoms in Water-Courses in Funen. IV. Vindinge Aa (The Vindinge Brook). V. Brænde Aa (The Brænde Brook). 1948. Pris Kr. 9.00.

Najas flexilis (Willd.) Rostk. et Schmidt fundet i Danmark.

Af

Knut Eriksson, Sven-Erik Olsen og C. E. Reenberg.

Efter at have deltaget i Dansk Botanisk Forenings Sønderjyllands-exkursion 5.—7. August 1947, cyklede vi en Tur op gennem Vest- og Nordjylland. Et af vore første Ophold gjorde vi ved Filsø, hvortil vi ankom 9. August; vi anvendte et Par Dage til Undersøgelse af Søen. Filsø, der ligger 18 km NV for Varde og 4—5 km fra Vest-kysten, udgør, eller rettere udgjorde i 1941, paa det nærmeste et Areal paa ca. 700 ha med et Vandareal paa ca. 360 ha, der deles i to Halvdele af den Ø—V gaaende Langodde. Af den nordlige Del af Søen afskæres den nordligste Trediedel, den saakaldte Fiddesø, af den NV—SØ gaaende Gammeltoft Odde (Fig. 1). Vi fandt den sydligste Del af Søen udtørret fra Langodde og vel et Par km Syd herfor. De store Bevoxninger af *Phragmites* og *Typha* var saa tørre i Bunden, at det støvede, hvor man gik. Efter et kort Ophold ved Søbredden Nord for Langodde kørte vi til Gammeltoft Gaard ved Østsiden af Søen, hvorfra vi gik ned mod Gammeltoft Odde i den Hensigt at finde *Elatine*. Efter nogen Tids Søgen fandt vi langs en lille Odde umiddelbart neden for Gaarden en Plante, som vi fandt ud af maatte være *Najas flexilis*. Vi turde naturligvis næppe tro, at det var rigtigt, men Knut Eriksson havde før set *Najas flexilis* i Skaane og opdaget en af de nu kendte 4 Voxepladser for den i Sverige, saa Fejltagelse var udelukket.

Bestanden udgjordes af en 30—40 Exemplarer paa en Strand-længde af ca. 200 m. Bunden var Sand med ca. 10 cm Gytje og Vanddybden fra 0—10 cm. Planten forekom kun, hvor Bunden var fri for anden Vegetation. Paa Grund af den ringe Dybde var Væxt-



Fig. 1. Filsø, nordlige Del. — Najas flexilis Lokaliteten er afmærket med sort.

typen rosetformet sammentrængt, 3—5 cm høj og 5—30 cm i Diameter. Exemplarerne var ofte stærkt fruktificerende.

Systematisk hører *Najas* til *Helobiales*. Raunkiær henregner den til *Potamogetonaceae*, men oftest henføres den til sin egen Familie, *Najadaceae*. Da kun *Najas marina* findes beskrevet i de danske Floraer, skal her nævnes de vigtigste Kendetegn til Adskillelse af de to Arter.

Najas marina er tvebo, gaffelgrenet, med modsatte, 1—2 mm brede, i Randen krusede, groft takkede Blade, men med helrandede Axelblade; bliver 1—5 dm høj, temmelig stiv, men skør; Hunblomsten med 2—4-tandet Hylster; Frøet sammentrykt ellipsoidisk, 4—5 mm langt og 1,5 mm bredt, bleggult-brunligt med netaaret Overflade. Baade i Ferskvand og Brakvand.



Fig. 2. Herbarieeksemplar af Najas flexilis fra Filsø. (Lidt formindsket).

Najas flexilis er enbo, gaffelgrenet, med modsatte, knapt 1 mm brede, i Randen jævne, under Lupen fint takkede Blade, men med frynset-haarede Axelblade; bliver 0,5—4 dm høj, temmelig stiv, men meget skør ved Leddene; Hunblomsten med 4—5-fliget Hylster; Frøet tenformet, ca. 3 mm langt og under 1 mm bredt, lyst graabrunligt, glat og blankt (Fig. 3). Kun i Ferskvand.

Der kunde iagttages en tydelig Fordeling af Vegetationen i Zoner. Derimod var Grænserne mellem Zonerne ikke overalt markerede, eftersom Adskillelsen hovedsagelig var af kvantitativ Art. Paa Grund af den tørre Sommer var Vandstanden abnormt lav, hvorfor Zonegrænsernes Dybde ikke opmaaltes. Vegetationen fordelte sig i følgende Zoner regnet fra øverste Vandlinie.

1. Ranunculus reptans-Zone med

Bidens cernuus, Carex serotina, Juncus articulatus, J. bufonius og *J. bulbosus, Littorella uniflora, Polygonum minus* og *P. tomentosum, Potamogeton gramineus, Ranunculus reptans.*

2. Echinodorus-Zone med

Batrachium sp., Bidens cernuus, Cicuta virosa, Echinodorus ranunculoides, Epilobium palustre, Littorella uniflora, Myosotis sp.

3. Littorella-Zone med

Echinodorus ranunculoides, Elatine hydropiper, Littorella uniflora, Najas flexilis, Potamogeton gramineus, P. panormitanus og *P. rutilus, Ranunculus reptans, Scirpus acicularis, Subularia aquatica.*

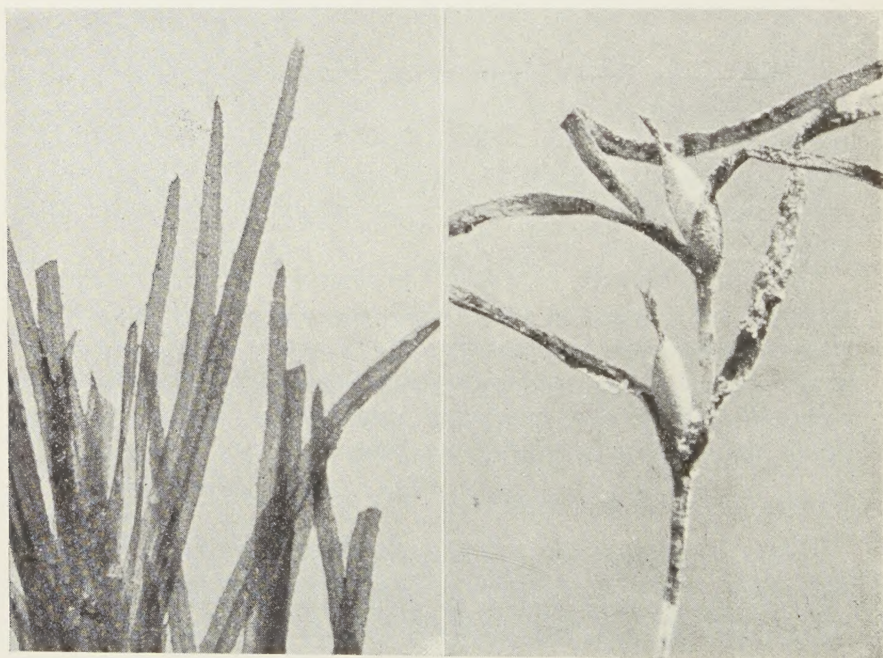
4. Littorella-Echinodorus-Zone med

Batrachium sp., Chara sp., Echinodorus ranunculoides, Fontinalis antipyretica, Helosciadium inundatum, Littorella uniflora, Myriophyllum alterniflorum, Potamogeton gramineus og *P. rutilus, Ranunculus reptans, Utricularia vulgaris.*

5. Littorella-Myriophyllum-Zone med

Batrachium sp., Echinodorus ranunculoides, Fontinalis antipyretica, Littorella uniflora, Myriophyllum alterniflorum, Potamogeton gramineus og *P. rutilus.*

Ovenfor disse Zoner kunde yderligere Zoner iagttages, men disse naaedes næppe af nogen varig Vandlinie. Paa lidt dybere Vand



Fot. M. Køie.

Fig. 3. Najas flexilis. Til venstre Blade, til højre et Skud med modne Frugter. (× 5).

fandtes *Helodea* og i Nærheden, men udenfor nævnte Zoner, *Hippuris vulgaris* og *Sagittaria sagittifolia*. *Najas flexilis* omgaves af og begrænsedes udadtil af en overordentlig kraftig Bevoxning af *Myriophyllum alterniflorum, Potamogeton panormitanus* og *Potamogeton rutilus*, hvilken sidste forekom i store Mængder.

Uden at komme nærmere ind paa *Najas flexilis* iøvrigt meget interessante Indvandringsforhold, skal følgende lige omtales. I Slutningen af Tertiærtiden foregik en langsom Forskydning af Klimabælterne mod Syd. Herved forsvandt tropiske og subtropiske Elementer i Vegetationen efterhaanden fra Europa og Nordamerika og erstattedes af Former med tempereret Præg fra det cirkumpolare Floraomraade, hvorfra den tempererede Flora i Europa, Østasien og Nordamerika har sit Udspring. Da Glacialtiderne satte ind i Europa fortrængtes Floraen mod Syd. En Del Arter overlevede Perioden paa isfri Omraader og bredte sig efter Isens Afsmeltning atter mod Nord. Til dette oprindelige, amerikansk-europæiske Plantefællesskab hører bl. a. *Najas flexilis*. Den findes i vor Tid i Nordamerika, hvor den er hyppig, og i Nordvesteuropa, til hvis sjældneste Planter den hører. I Nordvesteuropa er den fundet i Nordrusland, Litauen, Nordtyskland, Irland, Skotland, Finland, Sverige, Norge og Danmark. Den havde i postglacial Tid en betydelig større Udbredelse i de paagældende Omraader, hvad talrige Fossilfund vidner om. Om Grunden til Plantens Tilbagegang har der været diskuteret; formodentlig maa den søges i den af Klimaforandringerne foraarsagede Forandring af Lokaliteterne.

Da Gletsjerne i boreal Tid trak sig tilbage, dukkede Planten op i Søer i Landene Nord for Alperne, holdt sig i atlantisk Tid og uddøde næsten i subboreal Tid, som var tør og som foraarsagede en hurtig Udtørring af Søerne. De nutidige Forekomster maa betragtes som Relikter (PAUL).

Dette stemmer dog ikke helt overens med Forholdene i Sverige, hvor det af SANDEGREN er fastslaaet, at *Najas flexilis* kom til Sverige i den ældste Del af boreal Tid, havde sin største Udbredelse i denne Periode og allerede i atlantisk Tid hurtigt tog af i Frekvens, hvorfor dens nuværende Sjældenhed ikke alene kan forklares ved den langt senere indtrædende Klimaforværring; endvidere at *Najas flexilis* i den sidste Del af den postglaciale Tid stadig forekom i Sverige, vel hovedsagelig ved Indvandring paa Omraader som efterhaanden var opstaaet ved Landhævningen. Aarsagen til *Najas flexilis* Forsvinden er derfor snarere at søge i den tiltagende Tilgroning af Søerne.

Najas flexilis er en enaarig, submers Vandplante, der er knyttet til næringsrige Søer. SANDEGREN omtaler, at de recente og fossile Fund af *Najas* i Sverige alle er fra kalkrige Lokaliteter, og at Arten savnes fra kalkfattige Omraader; fra Finland angives dog for to Søer, hvori *Najas* forekommer, saa lave Værdier for CaO-Indholdet som 2,4 og 11,8 mg/l. Fra Filsø findes, saa vidt vi ved, ingen hydrologiske Undersøgelser, men saa meget kan siges, at den hører til de eutrofe, neutral-alkaliske Søer.

Forandringer i Vandstanden kan være katastrofal for *Najas flexilis*. Dog behøver en lav Vandstand i Hvileperioden ikke at betyde noget for Planten; i Bodensøen er saaledes iagttaget Overvintring af Frøene paa Omraader, der kun i Sommertiden er dækket af Vand. Fra Onegasøen angives, at Planten paa Grund af Isforholdene maa fuldende sin Livscyklus fra Midten af Juni til Midten af September.

Dybdeangivelserne for Najasfundene viser, at den enten forekommer paa grundt Vand eller paa en Dybde paa ca. 2—5 m. I Skotland forekommer den kun i Dybder paa over 2,5 m og i Finland er den fundet baade paa grundt Vand og i Dybder fra 1,8—6 m. Alle svenske Grundtvandsforekomster er i Søer, hvis Vandstand er sænket. Det maa formodes, at Dybvandsforekomsten er den oprindelige. Paa grundt Vand vil den af konkurrencestærkere Arter fortrænges, enten ud paa dybere Vand eller til mindre næringsholdige Omraader.

Lokalitetens Karakter er af stor Betydning for Plantens Størrelse. Paa finske Lokaliteter er Stængellængden maalt fra 1,3—4,0 cm og Bladlængden fra 1,0—3,3 cm. Arten har her sin recente Nordgrænse. Sydligere bliver Planten større med Stængellængder fra 5—40 cm, dersom ikke ugunstige hydrologiske Forhold spiller ind. Indsamlede Exemplarer fra Filsø har Stængellængder fra 3—15 cm og Bladlængder fra 1,5—2,3 cm. Med Hensyn til Artens Spredningsbiologi forholder det sig saaledes, at Frugternes Adhæsion til Vandet er saa ringe, at er de først kommet op til Overfladen kan de holde sig flydende i lang Tid. Spredning paa denne Maade kan derfor finde Sted indenfor samme Vandsystem, og har utvivlsomt fundet Sted for de norske og nogle skotske Lokaliteters Vedkommende. Af større Betydning er dog nok endozoisk Spredning med Vade- og Svømmefugle. Undersøgelser har vist, at Planterne i Postglacialtiden med forbløffende Hast har spredt sig mod Nord, hvilket næppe kan forklares paa anden Maade end ved Antagelsen af Fuglespredning. Til

Gunst herfor taler i dette Tilfælde, dels at flere af Najaslokaliteterne er Rastpladser for Trækfugle, dels at mange Fugletræk forløber paa Strækningen Onegasøen—Skaane—Filsø, eller netop i *Najas'* Udbredelsesomraade.

Filsø er i naturhistorisk Henseende et af de interessanteste Steder i Danmark. Der findes et rigt Fugleliv og en ejendommelig Flora med saa sjældne Arter som *Elatine hydropiper, Potamogeton rutilus* og *Najas flexilis.*

Søen ejes af A/S Filsø, som er i Gang med et storstilet Udtørringsarbejde. Statstilskud til Udtørring af den nordlige Del af Søen er dog blevet nægtet i 1941 efter en Henvendelse fra Danmarks Naturfredningsforening til Landvindingsudvalget, og man maa haabe, at det lykkes at bevare hele den Del af Søen, der ligger Nord for Langodde. Selskabet har i sin Tid tilbudt at frede den allernordligste Del af Søen mod at alle andre Fredningskrav blev frafaldet. Tilbudet havde sin naturlige Aarsag deri, at der i denne Del af Søen kun er et ringe Gytjelag og den som Følge heraf er uegnet til Opdyrkning. Det er i denne Del af Søen de botaniske Attraktioner findes, hvorimod Fuglenes Ynglepladser fortrinsvis findes i Mellemsøen. Man maa derfor haabe, at Ornitologer og Botanikere maa kunne finde hinanden i et fælles Krav om Totalfredning af Søen, saa et enestaaende interessant Studieomraade af botanisk og ornitologisk Art kan bevares for Eftertiden. Desværre kan ingen Fredning hindre Søens naturlige Tilgroning, saa til de øvrige Ønsker kunde man føje endnu eet, at hele Filsøomraadet maatte blive gjort til Genstand for en virkelig gennemgribende Undersøgelse, inden det er for sent.

Til Slut skal lige bemærkes, at der er sikret Materiale af *Najas* til Museerne i København og Lund, og at der til Naturfredningsraadet er rettet Henvendelse om Totalfredning af Planten.

LITERATUR.

Sandegren, R.: Najas flexilis i Fennoskandia under postglacialtiden. Svensk botanisk Tidsskrift. Band 14, 1920.

Samuelsson, G.: Die Verbreitung der höheren Wasserpflanzen in Nordeuropa. (Fennoskandien und Dänemark). Acta phytogeographica suecica VI, 1934.

Sandegren, R.: Om den forna och nutida förekomsten af Najas flexilis i Sverige. Botaniska Notiser 1941.

Luther, Hans: Über die rezenten Funde der Najas flexilis (Willd.) Rostk. et Schmidt in Ostfennoskandien. Memoranda Societatis Pro Fauna Et Flora Fennica. 21. 1944—45. Helsingfors 1945.
Heri udtømmende Henvisninger til den øvrige Najas-Literatur.

Nye Alger for de danske Farvande.

Af

Søren Lund.

1. *Fucus edentatus* De la Pylaie (= *F. inflatus* var. *edentatus* (De la Pyl.) Rosenv.). — Fig. 1. — Af denne Art findes i Rosenvinge's efterladte Herbarium under Navnet *F. inflatus* nogle fruktificerende Brudstykker af et Eksemplar, indsamlet og tilsendt af den svenske Algolog Hylmö. Af Etiketten fremgaar, at Planten er »tagen med makrillnät strax på N.-sidan av Skagen och införd till Skagens hamn av fiskebåt« d. 16. Juni 1936. I et medfølgende Brev oplyses, at det var et daarligt Eksemplar, som havde ligget længe i Vandet, men som dog stadig havde friske Forplantningsorganer. Endvidere oplyses, at Indsamleren besøgte Skagens Moler, Frederikshavn, Hirtshals, Sæby og Aalborg, men uden at finde fastsiddende Eksemplarer af Arten. Dog tilføjes det, at dels var Tidspunktet for fremskredet, og dels var Vejret delvis for daarligt til med Sikkerhed at kunne fastslaa dens Fravær.

Bortset fra dette Eksemplar, hvis Voksested er ubekendt, men som vel maa antages at have været i Nærheden af Skagen, har *Fucus edentatus* hidtil ikke været bemærket i vore Farvande. Imidlertid lykkedes det mig d. 21. Maj 1948 at paavise en mindre Bestand af fastsiddende Planter i Charlottenlund paa Stensætningen langs den saakaldte Vand-Strandvej i umiddelbar Nærhed af, hvor denne begynder. Planterne maalte i frisk Tilstand gennemgaaende godt 20—25 cm i Længden og 4—6 mm i Bredden (de øvre Skud undertiden indtil 8—10 mm brede); de var rigt fruktificerende og voksede relativt beskyttet mellem Stenene paa et Sted, hvor disse var skredet ud. Bestanden strakte sig omtrent fra alm. Vandmærke (Tidevandet i denne Del af Sundet næsten umærkeligt) ned til ca. 0.7 m Dybde og var ikke ledsaget af andre *Fucus*-Arter.

Med Fundet ved Charlottenlund er det fastslaaet, at Arten virkelig hører med til vor Flora. Dens Optræden hos os er utvivlsomt Udtryk for en Indvandring af nyere Dato ligesom paa den svenske Vestkyst, hvor den indsamledes første Gang i 1924 i Fjällbacka i Bohuslen og senere ved Varberg i 1928 (Hylmö 1933 p. 377). Siden 1944 er den fundet paa flere Lokaliteter i Göteborg-Egnen, hvor den synes at forekomme almindeligt (Levring 1945 p. 192). Hos baade Hylmö og Levring — og senere Kylin (1947 p. 84) — er den omtalt som *F. inflatus.*

Fucus edentatus er en subarktisk Alge, der er kendt fra det nordøstlige Nordamerika (fra New Jersey til New Foundland), det nordvestlige Nordamerika (fra Oregon til Sitka i Alaska), Vestgrønland (Godhavn, Sukkertoppen og Julianehaab), Sydøstgrønland(?), Island, Færøerne, Shetlandsøerne, Nordnorge (Nordland og Finmarken), Sydnorge (her bl. a. ved Drøbak i Oslo Fjord) samt som nævnt den svenske Vestkyst. Den er saaledes kommet til os Nordfra, og den danske Lokalitet i Charlottenlund betegner derfor (sammen med nogle nærliggende, senere opdagede Voksesteder) Artens foreløbige Sydgrænse i den østlige Del af Atlanterhavsomraadet. — Den sydnorske Form stemmer fuldkommen overens med den danske, hvilket jeg har haft Lejlighed til at overbevise mig om under et Studieophold i Drøbak i Sommeren 1948. At ogsaa den svenske Form er identisk med den danske, fremgaar af nogle Herbarieplanter i Københavns botaniske Museum, indsamlet ved Varberg af Hylmö.

Hylmö antager, at Arten er blevet indført til den svenske Vestkyst med Fiskerbaade, og han henviser i denne Sammenhæng til dens rigelige Optræden paa Havnemoler. Muligvis er denne Forklaring rigtig. Efter min Mening er der dog ligesaa stor Sandsynlighed for en naturlig Indvandring, ved hvilken løsrevne, oppustede Frugtlegemer p. Gr. af deres Flydeevne kan have spillet en Rolle. Iøvrigt nævner Hylmö ogsaa denne Spredningsmaade.

Med *Fucus edentatus* er vor marine Algeflora i det sidste halve Aarhundrede blevet forøget med ikke mindre end 6 Indvandrere. De 5 øvrige er Rødalgen *Trailliella intricata* og Grønalgerne *Codium dichotomum* (= *tomentosum*) og *C. fragile* (= *mucronatum*) (Rosenvinge 1920, p. 127 ff.) samt Brunalgerne *Dictyota dichotoma* (Lund 1940, p. 180) og *Colpomenia peregrina* (id. 1945, p. 3). Man kan i denne Sammenhæng maaske ogsaa nævne Rødalgen *Griffithsia devoniensis*, der blev fundet i Limfjorden i 1945 (Christensen 1947, p. 163). Muligvis kan denne Art dog ogsaa have



Fig. 1. *Fucus edentatus* fra Charlottenlund. Del af fruktificerende Plante. (Part of a fructiferous plant). — 2/5 nat. St.

været til Stede tidligere, men være overset p. Gr. af sin Sjældenhed (hidtil er kun fundet et enkelt Eksemplar).

Jeg skal nu give en Omtale af *Fucus edentatus* og nævne de Karakterer, hvorved den adskiller sig fra vore andre Arter af Slægten.

Løvet er fleraarigt og ret tyndt, læderagtigt, smalt, baandformet, gentaget gaffelgrenet. I Lighed med *F. spiralis* og *vesiculosus* er Skuddene helrandede, medens de hos *F. serratus* som bekendt er savtakkede i Randen. Bortset fra at Skuddene hos *F. serratus* iøvrigt er betydelig bredere, vil en Forveksling med denne Art derfor ikke kunne finde Sted. Desuden mangler *F. edentatus* (i alt Fald hos os) ligesom *F. spiralis* Luftblærer, en Karakter der jo i Almindelighed findes hos *F. vesiculosus*. Fra *F. spiralis* og blærelose Former af *F. vesiculosus* kan den i vegetativ Tilstand adskilles ved, at Midtribben, der er tydelig længere nede i Skuddene, sædvanlig er utydelig eller mangler helt foroven, medens den er fremtrædende i hele Udstrækningen af Skuddene hos de 2 andre Arter.

I Naturen vil sterile Planter af *F. edentatus* dog muligvis ofte blive overset og forvekslet, især med blærelose Former af *F. vesiculosus*, da den nævnte Karakter med Midtribben først kan iagttages ved nærmere Undersøgelse. Har man derimod med fruktificerende Planter at gøre, vil Identificeringen af den indvandrede Art være særdeles let; ja en fruktificerende Bestand vil endog ofte røbe sig, inden man kommer helt hen til den.

Frugtlegemerne, de saakaldte Receptakler, der sidder i Skudspidserne, er nemlig meget karakteristiske, først og fremmest p. Gr. af deres Længde, der navnlig er paafaldende i Forhold til Bredden. Hos de foreliggende Eksemplarer var Receptaklerne hos levende Planter gennemgaaende 3—5 cm lange (nogle dog kortere, andre til Gengæld over 6 cm lange) og 5—6 mm brede. Oftest var de 6—8—10 Gange saa lange som brede. I Reglen er de sammentrykte, sjældnere noget oppustede i deres øverste Del, linieformede, undertiden seglformede, ugrenede eller gaffelgrenede. Sædvanlig er de til Stede i meget stor Mængde, idet næsten alle Skudspidserne omdannes til Receptakler. Hos en enkelt Plante talte jeg ikke mindre end godt 200 Receptakler (i de Tilfælde hvor et Receptakel var gaffelgrenet ved Grunden, regnedes det for 2). Hos levende Planter er Receptaklerne ofte noget lysere i Farven end den vegetative Del af Løvet, navnlig Spidserne, naar disse er oppustede.

Hos *F. spiralis* og *F. vesiculosus* er Receptaklerne derimod kortere, særlig hos den første. Hos *F. vesiculosus* træffes ganske vist af og til Planter, hvis Receptakler kan naa en Længde af indtil 5 cm eller lidt mere, men Bredden plejer da altid at være stor (mellem 1 og 2 cm), ligesom saadanne Receptakler sædvanligvis er stærkt oppustede. I langt de fleste Tilfælde vil Receptakellængden kunne bruges som adskillende Karakter mellem *F. edentatus* og *vesiculosus*, idet Receptaklerne hos den første gennemgaaende er over 3 cm lange, hos den sidste derimod under 3 cm.

Receptaklerne bestaar hos *F. edentatus* ligesom hos andre Arter inden for Slægten af en Mængde smaa Konshuler, de saakaldte Skafidier eller Konceptakler, i hvilke Konsorganerne dannes. Hos den foreliggende Art indeholder Konshulerne baade Antheridier og Oogonier, hvilket ogsaa er Tilfældet hos *F. spiralis*. Disse Arter er saaledes ikke alene enbo, men tillige tvekønnede. Derimod er baade *F. vesiculosus* og *serratus* tvebo.

Paa Grund af de karakteristiske, lange Receptakler vil jeg foreslaa, at man paa Dansk kalder *F. edentatus* Langfrugtet Kløртang — trods det besværlige Navn.

Fruktifikationsperioden falder paa den svenske Vestkyst i Foraaret og Forsommeren, og det samme vil naturligvis være Tilfældet hos os. Undersøgelser over Artens videre Udbredelse herhjemme bør derfor ske paa denne Tid af Aaret (bedst i April—Maj).

Selv har jeg senere fundet den i Skovshoved Havn, hvor den baade forekommer paa Stensætningen i Midterbassinet og paa Ydersiden af den nordre Mole. Paa det første Sted er den ikke ualmindelig i *F. vesiculosus*-Bæltet, navnlig i Dybder fra 0 til godt ½ m (i spredte Eksemplarer ned til 1—1½ m), men nogen større Rolle spiller den ikke. Endnu mindre er dette Tilfældet paa Ydersiden af nordre Mole, hvor der fandtes enkelte kraftige Planter i 1—1½ m Dybde i en tæt Vegetation af *F. vesiculosus* og *serratus*.

Desuden har jeg i September 1948 fundet den i stor Mængde paa flere Lokaliteter i den nordlige Del af Københavns Havn: Skudehavnen, den saakaldte Z-Bølgebryder, Bølgebryderne ved Kronløbet samt paa Stensætningen uden om Trekroner. Paa flere af disse Steder, navnlig paa Skudehavnens Moler og Z-Bryderen, hvor Vandet er temmelig forurenet, var den fuldkommen dominerende omtrent fra alm. Vandmærke til godt 2 m Dybde, hvor den paa Stenene (og Træværk) dannede en tæt, næsten sammenhængende Bevoks-

ning, i hvilken *F. vesiculosus* og *F. serratus* kun nu og da var repræsenteret ved enkelte Eksemplarer. Man kan her tale om et næsten rent *F. edentatus*-Samfund, der dog naturligvis huser en Undervegetation af mindre Alger. Arten gaar paa dette Sted forøvrigt dybere end til 2 m, i alt Fald til godt 2½ m, men den optræder langt mere spredt i denne Dybde, og mange af Planterne laa her løse paa Bunden.

Paa Ydersiden af den nordlige Arm af den nordlige Bølgebryder, hvor Vandfornyelsen er bedre, havde *Fucus*-Samfundet en noget anden Karakter. *F. edentatus* var stadig til Stede i meget stor Mængde, men fandtes hovedsagelig kun mellem 0 og 1 m; nedenfor denne Dybde var *F. serratus* derimod næsten eneraadende. Hvor de 2 Arter mødes, forekom nu og da en afvigende *serratus*-Type, der enten tilhører *f. elongata* Kjellm. eller repræsenterer en Bastard, *F. serratus* × *edentatus*. Den var smallere end den typiske Form af *F. serratus*, var kun svagt savtakket i Randen af Løvet og havde meget lange (indtil 12 cm), ofte gentaget gaffelgrenede, smalle Receptakler. Saafremt Bastarden virkelig foreligger, maa Anlæget for Diøci være dominerende over for Monoci, idet samtlige undersøgte Planter var tvebo. — Det kan i denne Forbindelse nævnes, at Hylmö (l. c. p. 387) mener at have truffet Bastarden *F. inflatus* (= *edentatus*) × *vesiculosus*. En Plante, der mikroskoperedes, angives at være forsynet med Oogonier i rigelig Mængde foruden ganske enkelte Antheridier. Desuden omtaler Forfatteren i Afsnittet om Bastarder et Par afvigende Eksemplarer af *F. serratus* fra Februar, men da han ved Undersøgelse af et uudviklet Receptakel kun fandt det ene Køn repræsenteret, antager han, at der »wohl nur reiner *serratus* vorliegt«, en Slutning der dog ikke kan drages paa dette Grundlag.

Paa Ydersiden af den sydlige Bølgebryder, hvor Vandfornyelsen er endnu bedre, fandtes ogsaa et meget smukt udviklet *Fucus*-Samfund, men det bestod her ganske overvejende af *F. serratus*, selv om *F. edentatus* absolut ikke var sjælden. Til Gengæld var *F. edentatus* ligesom paa den nordlige Arm af den nordlige Bølgebryder bedre udviklet og kraftigere end ved Skudehavnen og paa Z-Bryderen. Naar den ikke var til Stede i større Mængde herude, skyldes det uden Tvivl Konkurrencen fra den kraftigere *F. serratus*. Paa samme Maade holder *F. serratus* (og *vesiculosus?*) den aabenbart nede i Skovshoved Havn.

Er *F. edentatus* saaledes ikke særlig konkurrencedygtig m. H. t.

Individantal i Forhold til *F. serratus* paa Bolgebryderne og i Skovshoved Havn, har den aabenbart den Fordel frem for denne Art og *F. vesiculosus*, at den stiller færre Krav til Voksestedet. Dette maa være Grunden til, at den næsten er eneraadende paa Skudehavnens Moler og Z-Bryderen.

Artens store Forekomstmængde paa disse Steder lader formode, at den maa have indfundet sig her allerede for en Del Aar tilbage. En Fisker, der assisterede mig ved Undersogelsen, og som var fortrolig med Arten, forsikrede mig da ogsaa, at den havde været til Stede i de 10—11 Aar, han havde fisket her. Selv mener jeg iovrigt ogsaa at kunne erindre en blærelos, steril *Fucus*-Art fra Kronlobet fra et Besog dèr engang i Trediverne. Da jeg ikke har opbevaret Eksemplarer, lader min Formodning sig imidlertid ikke bekræfte.

I Overensstemmelse med de ovenfor givne Oplysninger om Tidspunktet for Artens Fruktifikation var Planterne i Kobenhavns Havn i September naturligvis sterile, men i et enkelt Tilfælde fandtes dog et fruktificerende Eksemplar. Receptaklerne hos denne Plante, der maalte ikke mindre end 42.5 cm i Længden, forekom imidlertid ikke i Skudspidserne som normalt, men interkalært. De var 2—2.5 cm lange og optraadte paa adskillige af Skuddene, ca. 20 cm oven for Basis. Skafidierne, der baade indeholdt Antheridier og Oogonier, fandtes dog delvis kun paa den ene Side af de fertiliserede Skuddele.

Det kan i denne Forbindelse nævnes, at BØRGESEN (1902 p. 471) ved Færøerne ogsaa har iagttaget en Plante med »conceptacles in the middle of a branch at a considerable distance from the apex«.

Endelig har jeg eftersøgt Arten i Helsingør, Kastrup, Dragør, ved Saltholm (Barakkebro), paa 3 østjyske Lokaliteter: Fredericia, Juelsminde og Snaptun (i Mundingen af Horsens Fjord) samt paa 2 Steder i det nordlige Kattegat: Frederikshavns Havns nordre Mole (baade Yder- og Indersiden) og Østsiden af Kovsholm (Hirsholmene), men alle Steder med negativt Resultat. Det skal dog bemærkes, at Eftersøgningen i det nordlige Kattegat ikke var tilstrækkelig omfattende til at fastslaa Artens Fravær. Paafaldende er det, at den ikke fandtes i Helsingør, hvor jeg under de bedste Betingelser fra Vejrets Side undersøgte baade Nordhavnen, Stensætningen langs Kronborg samt Ydersiden af Statshavnens søndre Mole.

Nedenfor giver jeg en Nogle til Bestemmelse af de danske *Fucus*-Arter.

1. Løvet savtakket i Randen .... Savtang (*F. serratus*).
1. Løvet helrandet.
    2. Med parvis stillede Luftblærer . Blæretang (*F. vesiculosus*).
    2. Uden Luftblærer.
        3. Midtribbe tydelig i hele Forløbet af Skuddene; Frugtlegemer gennemgaaende under 3 cm lange; enbo eller tvebo.
            4. Enbo .... Lav Klørtang (*F. spiralis*).
            4. Tvebo .... Blæreløse Former af Blæretang.
        3. Midtribbe foroven i Reglen utydelig eller manglende; Frugtlegemer gennemgaaende over 3 cm lange; enbo ...... Langfrugtet Klørtang (*F. edentatus*).

2. *Myriactula Haydeni* (Gatty) Levr. — Fig. 2. — Fandtes fornylig i spredte, pudeformede Eksemplarer af indtil ca. 0.5 mm Hojde paa nogle gamle Planter af *Scytosiphon lomentaria,* der var indsamlet af mig nær Vandlinien ved Deget ved Frederikshavn d. 15. Juli 1929 og opbevaret i Alkohol. Basalpartiet bestaar af et svagt udviklet, temmelig løst Væv, der ikke danner en Kærne som hos andre *Elachistaceer;* det forekommer mellem Værtplantens Parafyser og flerrummede Sporangier. Fra Basalpartiet udgaar talrige, tætstillede, monosiphone, perlesnorformede, svagt krummede eller let bugtede Assimilationstraade, Klynger af flerrummede Sporangier samt Haar.

Assimilationstraadene er indtil 400 μ lange og 20—25 μ tykke og sammensat af ca. 20—29 Celler. De er sædvanlig tykkest lidt oven for Basis. Naar de er udvoksede, er de tydeligt afsmalnede nedadtil, medens de kun er svagt afsmalnede eller jævntykke mod Spidsen, der er but. Undertiden tiltager de endog ubetydeligt i Tykkelse mod Spidsen. I adskillige Tilfælde iagttoges en af næsten skiveformede Celler dannet kort Vækstzone nær Basis. Bortset fra de nederste smallere og længere, næsten cylindriske Celler bestaar Traadene overvejende af opsvulmede, tøndeformede Celler, der giver dem et perlesnorformet Udseende. Cellerne er paafaldende korte, idet Længden sædvanlig er lidt under eller lig med Tykkelsen. De havde hyp-

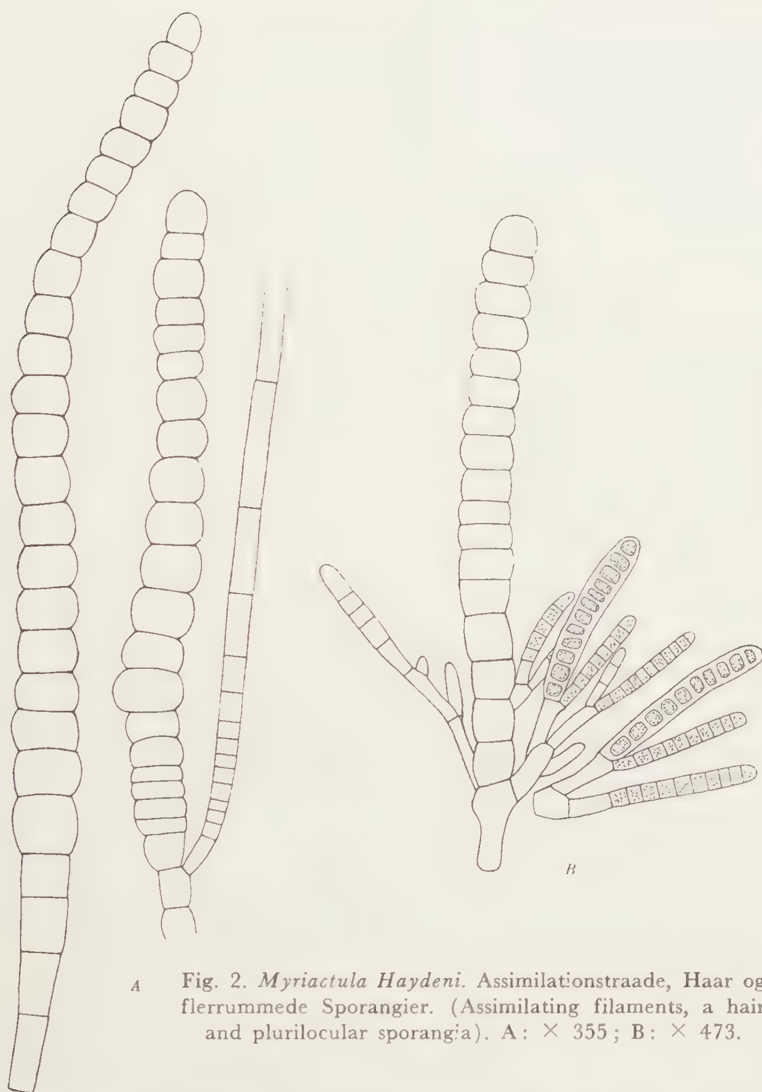


Fig. 2. *Myriactula Haydeni.* Assimilationstraade, Haar og flerrummede Sporangier. (Assimilating filaments, a hair and plurilocular sporangia). A: × 355; B: × 473.

pigt et tæt, homogent, lysbrydende Indhold, der ved Tryk paa Dækglasset fragmenteredes og sprængte Cellevæggen.

De flerrummede Sporangier, der ofte er fæstet paa korte, tynde, grenede Skud, udgaar ikke alene fra Basalpartiet, men ogsaa fra Assimilationstraadenes nederste Del — hvilket forøvrigt ogsaa gælder Haarene. De er 33—74 μ lange og 6—8 μ tykke, cylindriske, med kun 1 Række Rum.

Haarene har en basal Vækstzone, men i nogle Tilfælde forekom-

mer 1—2 lange, cylindriske Celler under denne. De egentlige Haarceller er 8—10 μ tykke, Vækstzonen lidt tyndere.

Arten har tidligere været gjort til Genstand for Undersøgelse af Foslie (1894 p. 120, under Navnet *Elachista moniliformis*), Kylin (1910 p. 13, under Navnet *Myriactis moniliformis*; 1947 p. 48) og Kuckuck (1929 p. 37, under Navnet *Myriactis Haydeni*). Iflg. Foslie skal de flerrummede Sporangier ogsaa kunne forekomme lateralt paa Assimilationstraadene, men denne Forekomstmaade har jeg ikke iagttaget. Desuden omtaler Foslie rækkestillede enrummede Sporangier i Assimilationstraadenes øverste Del svarende til dem hos Slægten *Pylaiella*, et Forhold der tillægges saa stor Betydning, at Forfatteren paa Grundlag heraf opstiller en særlig Underslægt *Seirocarpus*. Efter min Opfattelse har det imidlertid kun drejet sig om opsvulmede vegetative Celler.

Pæreformede, enrummede Sporangier, der forekommer ved Basis af Assimilationstraadene, er afbildet af Kuckuck (l. c. fig. 36). De træffes paa særlige Planter af samme Udseende som dem, der bærer flerrummede Sporangier. Da de hverken er omtalt af andre Forskere eller iagttaget i det danske Materiale, er de formodentlig sjældne.

Det turde dog være rimeligt at antage, at der hos Arten forekommer et Generationsskifte mellem 2 morfologisk ens Generationer med Reduktionsdelingen forlagt til de enrummede Sporangier — eller at et saadant i alt Fald kan forekomme. Imidlertid er *Scytosiphon lomentaria*, til hvilken den næsten altid er bundet (paa den norske Vestkyst dog ogsaa truffet paa *Petalonia fascia*, jvf. Levring 1937 p. 57), en enaarig Alge, der hovedsagelig er knyttet til Foraaret og Forsommeren. Det er derfor sandsynligt, at den i den Tid, Værtplanten ikke er fremme, optræder i reduceret Tilstand.

Myriactula Haydeni er en kold-boreal Art, der er kendt fra det nordlige England, den norske Vestkyst samt Bohuslen. I Herdla-Omraadet i Nærheden af Bergen skal den være ret almindelig. Selv har jeg set den dèr i Sommeren 1948 ved Sandöy, hvor den dannede en tæt Bevoksning paa nogle smaa Planter af *Scytosiphon*. Det var netop dette Fund, der gav mig Anledning til at eftersøge Planten i Materiale af *Scytosiphon* fra vore Farvande. Det skal dog nævnes, at de danske Planter voksede spredt og først opdagedes gennem Undersøgelse af Værtplanten med binokulært Mikroskop.

Slægten *Myriactula* hører som ovenfor nævnt til Familien *Elachistaceæ*. Fra de øvrige Medlemmer af denne Familie afviger den imidlertid ved at have Haar. Foruden *M. Haydeni* har vi herhjemme

M. chordæ (ARESCH.) LEVR. (= *Gonodia pulvinata* f. *chordæ* ROSENV., 1935 p. 31) og *M. fucorum* KYLIN (= *Gonodia pulvinata* f. *fucorum* ROSENV., l. c.; *Myriactula pulvinata* ROSENV. & LUND, 1943 p. 6). De 3 Arter kan adskilles paa følgende Maade:

1. Løvets Basalparti danner en tydelig Kærne; Assimilationstraadene tydeligt afsmalnede mod Spidsen.
   2. I Haargruberne og Skafidierne af *Fucus vesiculosus* og *serratus* .... *M. fucorum.*
   2. Paa traadformede Alger .... *M. chordæ.*
1. Løvets Basaldel svagt udviklet, danner ikke Kærne; Assimilationstraadene i Reglen svagt afsmalnede eller jævntykke mod Spidsen; paa *Scytosiphon lomentaria* .... *M. Haydeni.*

3. *Sphacelaria cæspitula* LYNGB. — Fig. 3 A. — Paa en Ekskursion til Tyskerens Rev og NV-Revet ved Hirsholmene d. 4. Marts 1948 fandtes denne Art i rigelig Mængde sammen med andre Alger, især *Rhodochorton Rothii*, paa den nedre Del af adskillige Stilke af *Laminaria hyperborea* i Skrabetræk fra 4—10 m Dybde. Planten dannede lave, kun ca. 2 mm høje, penselformede Buske, der voksede saa tæt op til hinanden, at der tilsyneladende dannedes sammenhængende Bevoksninger. Paa Snit gennem *Laminaria*-Stilken viste de enkelte Individer sig dog at være adskilte.

Det veludviklede Basalparti, der er flerlaget og parenkymatisk, trænger ind i Værtplantens Bark, hvilket var let at iagttage paa Snit, der behandledes med *Eau de Javelle* (bestaar væsentligst af Kaliumhypoklorit). Dette Stof farver nemlig *Sphacelaria*-Plantens Cellevægge forbigaaende sorte, saaledes at Grænsen mellem Parasit og Værtplante bliver tydelig.

Fra Basalpartiet udgaar talrige oprette, ugrenede eller svagt og uregelmæssigt grenede, 23—30 μ tykke Skud. Sidegrenene paa disse har omtrent samme Tykkelse som Moderskuddet, saaledes at der ikke er nogen Differentiation i Akse og Grene. Sekundærleddene, d. v. s. Halvsegmenterne der er fremgaaet ved en Tværdeling af de af Topcellen dannede primære Ledceller, er foruden ved Længdevægge tillige delt ved Tværvægge. Af Længdevægge kan i Reglen iagttages 1—3.

Hos adskillige Traade forekom Pericyster (jvf. SAUVAGEAU, 1903

p. 334). Pericyster er Pericentralceller, der først og fremmest er karakteristiske ved deres Størrelse, idet Længden sædvanlig svarer til Sekundærleddets Længde. Endvidere er de ofte gulbrune p. Gr. af et stort Indhold af Fucosan. De er at opfatte som hvilende Greninitialer (»sovende Øjne« om man vil), der senere kan vokse ud til Grene, siddende eller stilkede Sporangier, Rhizoider eller for stedse forbliver i Ro. De træffes i de øvre Sekundærled og uddifferentieres hyppigt allerede nær Skudspidsen, nemlig naar de omgivende Celler underkastes Tværvægsdannelse. Hos danske *Sphacelaria*-Arter forekommer de foruden hos ovennævnte Art hos *S. radicans*, hvor de er mørkebrune, og *S. olivacea* Pringsh. emend. Sauv. — Hos de foreliggende Planter var de kun iøjnefaldende ved deres Størrelse, ikke ved deres Farve.

Flerrummede Sporangier, der praktisk talt alle var tomte, forekom i stort Antal, især paa den nedre Del af de oprette Skud. De var 86—135 μ lange og 62—90 μ i Diameter, oftest ægformede, fæstet paa en 2—3-leddet Stilk. Naar Pericysterne vokser ud til Sporangiestilke, deles de sædvanlig ved 1 eller 2 Tværvægge.

Under min Bearbejdelse af de danske *Sphacelariacéer* fandt jeg senere i Rosenvinge's efterladte Herbarium i ganske ringe Mængde nogle smaa Buske af en ubestemt *Sphacelaria*-Art, som ved en Sammenligning med de ovenfor nævnte, typiske Planter viste sig at høre herhen. De var indsamlet d. 5. Januar 1895 paa omtrent samme Sted, nemlig Nord for Græsholmen i 9—10 m Dybde og voksede sammen med *S. cirrosa* og *furcigera*. Iflg. Journalen skal de have vokset paa *Fucus serratus* (formodentlig paa den nedre stammelignende Del af Løvet), men da Værtplanten kun var repræsenteret ved nogle tynde Flise, er det vanskeligt at afgøre, om denne virkelig er *Fucus serratus* eller *Laminaria hyperborea*, som ogsaa voksede paa Stedet.

De paagældende Planter stemmer iøvrigt med de ovenfor omtalte og bar som disse talrige flerrummede Sporangier, der imidlertid alle havde Indhold med uddifferentierede Sporer. Disse modne Sporangier, der maalte 94—156 μ × 66—131 μ, kunde iagttages med Lup, naar Planten blødtes op og lagde paa Objektglasset. Pericyster forekom meget almindeligt, i flere Tilfælde næsten helt til Skudspidserne. De var gulbrune, sjældnere af samme Farve som de øvrige Celler. Enrummede Sporangier iagttoges hverken hos disse eller de førstnævnte Planter og er iøvrigt ukendte.

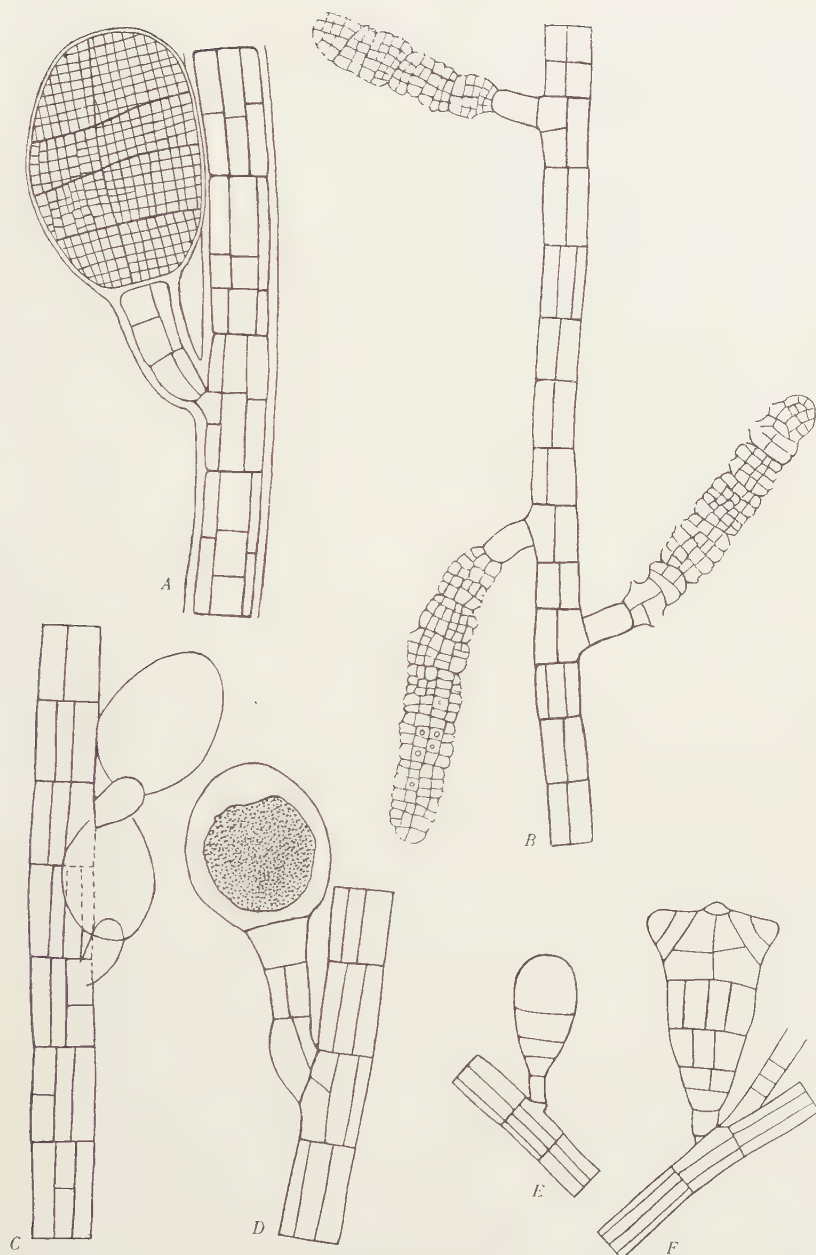


Fig. 3. A: *Sphacelaria cæspitula.* Tømt flerrummet Sporangium. (An evacuated plurilocular sporangium). — B: *S. saxatilis.* Tømte flerrumm. Spor. (Evacuated pluriloc. sporang.). — C-D: *S. britannica.* C: tømte enrumm. Spor. (evacuated uniloc. sporang.); D: enrumm. Spor. med Indhold (a uniloc. sporang. with contents). — E-F: *S. tribuloides.* E: ungt, F: udvokset Yngleskud. (E: a young propagulum, F: a full-grown one). — A-D: × 355; E-F: × 173.

S. cæspitula er en fleraarig, kold-boreal Art, der hidtil har været fundet ved Færoerne (beskrevet herfra af LYNGBYE), britiske Nordsokyst (Berwick Bay), Sydnorge (Haugesund) og den svenske Vestkyst (fra Koster til Morup). Utvivlsomt er den ofte overset p. Gr. af sin Uanselighed. Den er nær beslægtet med *S. olivacea* PRINGSH. emend. SAUV., maaske endog identisk med denne. En af de vigtigste Forskelle mellem de 2 Arter er Beskaffenheden af Lovets Basaldel, der som nævnt trænger ind i Værtens Bark hos *S. cæspitula*, medens Basaldelen hos sidstnævnte vokser uden paa Underlaget. En saadan Karakter kan dog ikke altid tillægges for stor Betydning, da Underlagets Beskaffenhed hos nogle Arter kan være afgorende for, om Basalpartiet bliver endofytisk eller udvendigt. En Art som *S. furcigera* er i vore Farvande bl. a. truffet paa en *Buccinum*-Skal og Stilken af *Laminaria hyperborea*. I sidste Tilfælde trængte dens Basaldel ind i Værtens Bark.

Uden iøvrigt at komme nærmere ind paa Spørgsmaalet vil jeg nævne, at jeg paa ovennævnte Ekskursion ogsaa indsamlede indtil 6 mm hoje Buske af *S. olivacea* paa Balan-Skaller mellem Haptererne af *Laminaria hyperborea*. Bortset fra Storrelsen og det udvendige Basalparti svarede disse Planter ganske til *S. cæspitula*.

4. *Sphacelaria britannica* SAUV. (= *S. olivacea* KYLIN 1947, p. 27). — Fig. 3 C—D. — Fandtes d. 17. April 1947 ved Saltholm paa Sten i 1 m Dybde, hvor den dannede karakteristiske, lave, 2—3 mm (indtil 5 mm) hoje, tætte, flojlsagtige, sandbindende Bevoksninger med en Udstrækning af indtil 5—6 cm^2. Tomte, men velbevarede enrummede Sporangier forekom i stort Antal. Paa Planter, der indsamledes samme Sted d. 24. Januar 1948, optraadte modne, enrummede Sporangier, men i relativ ringe Mængde.

Lovets Basaldel bestaar af en Filt af mere eller mindre uregelmæssige, grenede, ofte bugtede, krybende Traade, der udsender Stoloner, og som nu og da danner smaa Skiver. Basaltraadene afviger i Udseende kun i meget ringe Grad fra de oprette Skud. Fra Basalpartiet udgaar sædvanlig under en næsten ret Vinkel oprette, meget bøjelige, temmelig svagt grenede, oftest 25—30 μ tykke Skud, der ikke er differentieret i Akser og Grene. Sekundærleddene viser i Mikroskopet sædvanlig 1—2, sjældnere 3 Længdevægge; i Reglen mangler Tværvægge, men disse er dog ikke ualmindelige. Skraat nedadvoksende eller nedløbende Rhizoider er almindelige, især paa de ældre Skud.

De enrummede Sporangier, der er de eneste kendte Fruktifikationsorganer, er ægformede, ovale eller runde; de udgaar spredt fra de oprette Skud i Spidsen af en 1—2-cellet Stilk og er 45—66 μ lange og 33—45 μ i Diameter.

Fleraarig, subarktisk Art, der hidtil har været fundet ved Grønland, Island, Finmarken, Færoerne, Skotland, svenske Vest-, Sund- og Ostkyst (her indtil Ålands Havet, WÆRN 1945, p. 403) samt ved Kysten af det nordostlige Nordamerika (Maine og sydl. Nova Scotia). Muligvis ogsaa i Kanalomraadet.

5. *Sphacelaria saxatilis* KUCK. emend. SAUVAGEAU 1901, p. 53 (= *S. furcigera* var. *saxatilis* KUCKUCK 1897, p. 374, pro parte). — Fig. 3 B. — Paa Stilken af en *Laminaria hyperborea*, der var indsamlet d. 4. Marts 1948 paa Tyskerens Rev eller NV-Revet ved Hirsholmene i en Dybde af 4—10 m, fandtes ovennævnte Art i ringe Mængde i Selskab med *S. cæspitula*. Planterne var forsynet med talrige tomte og ganske enkelte modne flerrummede Sporangier.

Basalpartiet er bygget paa ganske samme Maade som hos forrige Art. Dog var Skivedannelsen mere udpræget, ligesom der gennemgaaende var en tydelig Forskel mellem Basaltraadene og de oprette Skud (jvf. WÆRN, 1945 p. 402). Fra Basalpartiet udgaar under en næsten ret Vinkel talrige, ofte tætstillede, oprette, svagt grenede Skud, der er svagt afsmalnet forneden; de var oftest 17—21 μ tykke. I Sekundærleddene ses i Reglen 1—2 Længdevægge, sjældent 3 — eller Længdevægge kan, omend kun undtagelsesvis, helt mangle. Tværvægge mangler oftest, men forekommer nu og da. Hos nogle Skud var Sekundærleddene paa korte Strækninger ret korte og noget tondeformede. I et enkelt Tilfælde iagttoges et langt udstaaende, nedadvoksende Rhizoid.

De flerrummede Sporangier er cylindriske, ofte noget krumme. De udgaar fra de oprette Skud allerede fra et lille Stykke ovenfor disses nederste Del og er fæstet paa en monosiphon Stilk, bestaaende af 1—2, sjældent 3 Celler. De udgaar sædvanlig under en spids, i en Del Tilfælde dog under en stor, eventuel ret Vinkel, saa de bliver noget udspærrede; sjældnere er de rettet skraat nedad. I mange Tilfælde var de grundstillede paa korte eller længere Skud. I Reglen var det let at iagttage de enkelte Afsnit i Sporangiet, svarende til de fertiliserede Skuds oprindelige Sekundærled. Sværmecellerne frigøres ved, at hvert Rum faar sin særlige Udførselsaabning. Dimensionerne af de tømte flerrummede Sporangier beløb sig til 33—125 μ × 16—25 μ.

Saavidt mig bekendt har Planter med flerrummede Sporangier ikke været omtalt, siden KUCKUCK beskrev dem fra Helgoland. Enrummede Sporangier forekom ikke i mit Materiale, men omtales af KUCKUCK fra Helgoland og senere af WÆRN (1945 p. 402) fra Kristineberg i Bohuslen paa den svenske Vestkyst.

S. saxatilis er nær beslægtet med *S. britannica*, men ligesaa lidt som KYLIN (1947 p. 29) er jeg i Stand til at afgøre, om de 2 Arter virkelig er forskellige eller identiske. At de oprette Skud hos mine *saxatilis*-Planter var lidt tyndere end hos *S. britannica* fra Saltholm, og Forskellen mellem de krybende Traade og de oprette Skud var mere udpræget hos de førstnævnte end hos den sidste, behøver ikke at være Udtryk for Artsforskellighed. Det kan iøvrigt nævnes, at KYLIN hos begge Arter opgiver Tykkelsen af de oprette Skud til 20—35 μ. Imidlertid vil jeg dog gøre opmærksom paa, at det trods en meget omfattende Gennemgang af et stort Materiale af *S. britannica* fra baade Januar og April kun lykkedes mig at paavise enrummede Sporangier, og at *S. saxatilis* fra det nordlige Kattegat kun var forsynet med flerrummede Sporangier.

Fleraarig Art, der p. Gr. af sin ringe Størrelse utvivlsomt ofte er overset. Hidtil kun bemærket ved Helgoland og den svenske Vestkyst. Om BATTERS' (1902 p. 38) Angivelse af *S. furcigera* var. *saxatilis* fra Dorset refererer til *S. furcigera* eller ovennævnte Art er uvist.

6. *Sphacelaria tribuloides* MENEGH. — Fig. 3 E—F. — I ROSENVINGE's Herbarium findes nogle 1—1.5 cm høje, brunlige Buske af en *Sphacelaria*-Art, som ROSENVINGE indsamlede paa en Lokalitet i Aalbæk Bugt i det nordlige Kattegat (Hulsig Stene) d. 25. Juli 1933 og henførte til *S. Plumula*, af hvilken han i Farvandene inden for Skagen tidligere havde fundet et enkelt Eksemplar ved Nordre Rønner Nord for Læsø. En nærmere Undersøgelse af de paagældende Planter, der vistnok havde vokset paa Konkretioner af Sand, viste imidlertid, at de maa henføres til ovennævnte Art.

Basalpartiet bestaar af smaa uregelmæssige Skiver, der opstaar paa korte, krybende Traade. Fra Skiverne udgaar talrige, tætstillede, temmelig stive, uregelmæssigt grenede, omtrent lige lange, oftest 33—36 μ tykke, oprette Skud, der ikke eller kun viser en svag Differentiation i Akser og Grene (hos *S. Plumula* er der derimod en tydelig Forskel mellem Akser, der hos danske Planter er 53—74 μ tykke, og Grene; desuden er Forgreningen hos denne Art fjerformet). Se-

kundærleddene er i Reglen lidt længere end brede og viser under Mikroskopet 1—2—3 Længdevægge; Tværvægge mangler.

Haar forekommer almindeligt, baade nær Skudspidserne og et temmelig langt Stykke ned i Skuddene. Desuden iagttoges talrige Yngleskud, der ligesom hos *S. Plumula* er kolleformede som unge og bredt kileformede med 3 smaa Horn i udvokset Tilstand. De er fæstet paa en Stilkcelle og træffes forholdsvis hyppigt neden under et Haar. De fuldt udviklede Yngleskud var 120—156 μ lange og 94—126 μ brede. I nogle Tilfælde forekom affaldne, spirende Yngleskud mellem de oprette Skud.

Af Forplantningsorganer kendes foruden Yngleskud kugleformede enrummede og cylindriske flerrummede Sporangier, men ingen af disse fandtes i det danske Materiale; de skal iøvrigt være sjældne.

S. tribuloides er en vidt udbredt, varm-boreal Alge, der baade findes i det atlantiske og mediterrane Omraade, det Indiske Ocean og i Stillehavet. Den danske Lokalitet betegner vistnok dens Nordgrænse.

Med de 4 sidstnævnte Alger beløber Antallet af Arter af Slægten *Sphacelaria* i de danske Farvande sig nu til 12 — eller 13 hvis man opfatter de 2 Varieteter af *S. racemosa*, var. *typica* og var. *arctica*, som selvstændige Arter (jvf. WÆRN, 1945 p. 410). Arterne kan bestemmes efter nedenstaaende Nøgle, der i det væsentlige er et Uddrag af SAUVAGEAU's Bestemmelsesnøgle (1903 pp. 94—95). Det skal dog bemærkes, at Karaktererne vedrørende Forskellen mellem de krybende Traade og oprette Skud og Tykkelsen af de oprette Skud hos *S. britannica* og *saxatilis* skyldes Iagttagelser i det danske Materiale, der for sidstnævnte Arts Vedkommende var for lidet omfattende, hvorfor de maa tages med Forbehold. SAUVAGEAU anfører iøvrigt ingen adskillende Karakter mellem disse 2 Arter.

1. Sekundærleddene delt ved Tværvægge.
    2. Løvets Basaldel trænger ind i Værtplanten *S. cæspitula*.
    2. Løvets Basaldel udvendigt.
        3. Forgreningen ikke fjerformet.
            4. Enrummede Sporangier siddende, parvis .... *S. radicans*.
            4. Enrummede Sporangier stilkede, enkeltvis .... *S. olivacea*.
            4. Enrummede Sporangier i Klaser .... *S. racemosa* var. *typica*.

3. Forgreningen fjerformet.
4. Rhizoider dannes i Forgreningens Plan .... *S. plumigera.*
4. Rhizoider dannes uden Orden .... *S. racemosa* var. *arctica.*

1. Sekundærleddene sædvanlig ikke delt ved Tværvægge.
2. Yngleskud ukendte.
3. Utydelig Forskel mellem krybende Traade og oprette Skud; oprette Skud 25—30 µ tykke; kun enrummede Sporangier ...... *S. britannica.*
3. Tydelig Forskel mellem krybende Traade og oprette Skud; oprette Skud 17—21 µ tykke; baade enrummede og flerrummede Sporangier .... *S. saxatilis.*
2. Yngleskud til Stede.
3. Yngleskud brede, kileformede.
4. Planten fjergrenet .... *S. Plumula.*
4. Planten ikke fjergrenet .... *S. tribuloides.*
3. Yngleskud smalle, straaleformede.
4. Yngleskud tvegrenede .... *S. furcigera.*
4. Yngleskud tregrenede.
5. Plantens Basaldel endofytisk i *Halidrys siliquosa*; Rhizoider talrige; Yngleskud sjældne .... *S. bipinnata.*
5. Plantens Basaldel ikke endofytisk; Rhizoider sjældne; Yngleskud meget almindelige .... *S. cirrosa.*

Summary: Marine Algae new to the Danish waters.

1. *Fucus edentatus* De la Pyl. (= *F. inflatus* var. *edentatus* (De la Pyl.) Rosenv.). — Fig. 1. — In the herbarium left by Rosenvinge this species is only represented by some fructiferous fragments of a specimen collected by the Swedish algologist Hylmö in the unattached state in the seine at Skagen (the northern point of Jutland) in June 1936 and referred to *Fucus inflatus*. Up till now the species has not been found in the attached state in the Danish waters but in May 1948 the author succeeded in detecting a small growth of attached plants on a stone embankment in Charlottenlund north of Copenhagen. The plants were growing relatively protected from water mark to the depth of c. 0.7 m. (in this place and in the following two localities practically no difference

between ebb and flow exists). They generally measured 20—25 cm. in length and 4—6 mm. in breadth and were richly fructifying. The receptacles usually were compressed, linear, 3—5 cm. × 5—6 mm. (all the measurements were made in the living plants).

Later on the species was found in the harbour of Skovshoved, c. 1 km. north of the finding place in Charlottenlund. In this locality several specimens occurred in the upper part of the *Fucus vesiculosus* zone (from water mark to well over ½ m.); further a few vigorous plants were observed in a depth of 1—1½ m. in a dense vegetation of *F. vesiculosus* and *serratus.*

Finally in September 1948 I succeeded in finding the species in great quantities in the northern part of the harbour of Copenhagen. In some — rather much polluted — places it formed a dense, almost continuous growth from about water-mark to 2 m. depth. Scattered plants, however, were found to the depth of well over 2½ m. *F. vesiculosus* and *serratus* were only represented by a few specimens in this growth. In places with augmented renewal of water, on the contrary, it decreased much at the expence of *F. serratus,* the latter now being the dominant species in the *Fucus* zone. In such places, however, the plants of *F. edentatus* were more vigorous.

Judging from the growth conditions in the harbour of Copenhagen *F. edentatus* seems to be less particular about the growing place than *F. vesiculosus* and *serratus.* On the other side only relatively few specimens occur in such places in the harbours of Copenhagen and Skovshoved where *F. serratus* is thriving due to the competition with the latter.

F. edentatus is a sub-arctic species. Besides having linear hermaphroditious receptacles it is also characterized by the absence of air vesicles and by the entire margin of the frond; moreover the mid-rib in the upper part of the shoots is indistinct or lacking. Not until recently has it immigrated to the Swedish west coast (Hylmö, 1933 p. 377, and Levring, 1945 p. 192) and the occurrence in the Sound is also to be interpreted as an immigration. Including this species the Danish marine algal flora in the last half century has been augmented by 6 immigrants. The five others are *Trailliella intricata, Codium dichotomum* (= *tomentosum*) and *fragile* (= *mucronatum*) (Rosenvinge, 1920 p. 127 ff), *Dictyota dichotoma* (Lund, 1940 p. 180), and *Colpomenia peregrina* (id., 1945 p. 3). Possibly *Griffithsia devoniensis* might also be mentioned even if only a single specimen of this species has been recorded from the Danish waters (Christensen, 1947 p. 163).

2. *Myriactula Haydenii* (Gatty) Levr. (= *Elachista moniliformis* Foslie, 1894 p. 120; *Myriactis moniliformis* Kylin, 1910 p. 13; *Myriactis Haydeni* Kuckuck, 1929 p. 37). — Fig. 2. — Some plants of this species, forming cushions up to c. 0.5 mm. in height, were found on old specimens of *Scytosiphon lomentaria,* collected near Frederikshavn in the northern Kattegat in July 1929 by the author. The basal portion, which is situated among the paraphyses and the plurilocular sporangia of the host, is feebly developed, not forming a nucleus. From the basal portion numerous crowded, monosiphonous, moniliform, slightly curved or sinous assimilating filaments, clusters of plurilocular sporangia as well as hairs are issued.

The assimilating filaments are up to 400 μ in length and 20—25 μ in dia-

meter, consisting af c. 20—29 cells. In most cases they have their greatest thickness a little above the base. In the full-grown stage they are distinctly attenuating towards the base, the lowermost cells being rather narrow and long, nearly cylindrical. Towards the apex, which is obtuse, the thickness is only slightly decreasing or nearly constant, sometimes slightly increasing. Apart from their lowermost portion the assimilating filaments chiefly consist of short, swollen, barrel-shaped cells. In several cases a short growing-zone, formed by nearly disc-shaped cells, was found near the base. Not infrequently a dense, homogeneous, refractive substance occurred in the cells (the material was kept in alcohol). When the cover-glass is pressed this substance was fragmented, bursting the cell-wall.

The plurilocular sporangia as well as the hairs not only issue from the basal portion but also from the lowermost part of the assimilating filaments. The plurilocular sporangia are often fixed on short, thin, branching processes; they are cylindrical, consisting of one row of cells, 33—74 μ × 6—8 μ. Lateral plurilocular sporangia borne on the assimilating filaments as mentioned by Foslie (l. c.) were not observed.

The hairs possess a basal growing-point; sometimes, however, 1—2 long, cylindrical cells occur below this zone. The hair-cells measure 8—10 μ in diameter.

Unilocular sporangia were not observed. They have been depicted by Kuckuck (l. c. fig. 36). They are pyriform and occur at the base of the assimilating filaments in distinct plants having the same appearence as those bearing plurilocular sporangia.

Foslie (l. c.) described unilocular sporangia in chains in the uppermost part of the assimilating filaments resembling those in *Pylaïella*. These supposed sporangia led him to establish the subgenus *Seirocarpus*. In my opinion, however, these »sporangia« are only to be interpreted as swollen, vegetative cells.

Probably an alternation between two morphologically identical generations occurs — or may occur — in the present species, the meiosis taking place in the unilocular sporangia. But as the host is an annual plant, chiefly confined to the spring and early summer, it must be supposed that *Myriactula* survives the period during which the host is absent in a reduced stage.

Myriactula Haydeni is a cold-boreal species. It was formerly reported from the northern England, the Norwegian west coast and the Swedish west coast (Bohuslän).

The genus *Myriactula* belongs to the family *Elachistaceæ*, differing, however, from this family by the presence of hairs. In addition to *M. Haydeni* the genus in the Danish waters is represented by *M. chordæ* (Aresch.) Levr. (= *Gonodia pulvinata* f. *chordæ* Rosenv., 1935 p. 31) and *M. fucorum* Kylin (= *Gonodia pulvinata* f. *fucorum* Rosenv. l. c.; *Myriactula pulvinata* Rosenv. & Lund, 1943 p. 6).

3. *Sphacelaria cæspitula* Lyngb. — Fig. 3 A. — Collected by Rosenvinge at Hirsholmene in the northern Kattegat at the depth of 9—10 m. in January 1895 and in nearly the same place in March 1948 by the author. The latter plants were growing on the stipe of *Laminaria hyperborea*. The parenchymatic basal portion of the frond consists of several layers and penetrates into the cortex

of the host. The erect shoots measure about 2 mm. in height and 23—30 μ in diameter; they are simple or slightly and irregularly branched. In the secondary segments 1—3 longitudinal walls are seen; moreover the former are divided transversally. In the upper secondary segments pericysts are present which — in the plants collected in March — were visible merely by their size, but not due to their colour. Some of them had developed into sporangial stalks or vegetative branches. When producing sporangial stalks the pericysts are usually divided by 1 or 2 transverse walls.

In both of the collections numerous plurilocular sporangia occurred. In the plants from January the plurilocular sporangia exhibited differentiated spores whereas practically all the plurilocular sporangia in the plants from March were evacuated. The plurilocular sporangia of the former plants measured 94—156 μ × 66—131 μ and of the latter 86—135 μ × 62—90 μ.

Perennial, cold-boreal species, nearly related to or possibly identical with *S. olivacea* PRINGSH. emend. SAUV.

4. *Sphacelaria britannica* SAUV. (= *S. olivacea* KYLIN, 1947 p. 27). — Fig. 3 C—D. — This species was found in April 1947 on stones at the depth of 1 m. at Saltholm near Copenhagen. It formed low, velvety, sand-retaining mats, usually 2—3 mm. high and covering an area of up to 5—6 cms². The basal portion consists of a felt of creeping filaments issuing stolons and now and then forming small discs. The difference between the basal filaments and the erect shoots is very indistinct. The erect shoots arise almost rectangularly and measure 25—30 μ in diameter. The secondary segments are generally divided longitudinally by 1 or 2 or more rarely by 3 walls; on the other hand transverse walls as a rule are lacking. Rhizoids are of common occurrence.

Empty unilocular sporangia fastened on a 1—2-celled stalk were present in great number; they measured 45—66 μ × 33—45 μ. Mature unilocular sporangia were found in plants which were collected in the same locality in January 1948. These plants, however, were only rather slightly fructifying.

Perennial, sub-arctic species which amongst other localities also has been reported from the Swedish west coast and the Swedish part of the Sound as well as from the Swedish east coast (up to the Åland Sea, WÆRN, 1945 p. 403).

5. *Sphacelaria saxatilis* KUCK. emend. SAUV., 1901 p. 53 (= *S. furcigera* var. *saxatilis* KUCK., 1897 p. 374, pro parte). — Fig. 3 B. — Plants belonging to this species were collected in small quantity in March 1948 on the stipe of *Laminaria hyperborea* at Hirsholmene in the northern Kattegat. They were provided with numerous empty and a few mature plurilocular sporangia. The basal portion corresponds to that of *S. britannica* from Saltholm with the exception that the formation of discs was more pronounced; further a difference between the creeping filaments and the erect shoots existed. The latter were slightly branched and measured 17—21 μ in diameter; usually they arise almost rectangularly from the basal portion. In most cases 1—2 longitudinal walls are seen in the secondary segments; on the other hand the latter are only rarely segmented by transverse walls.

The plurilocular sporangia are cylindrical, often somewhat curved and generally fastened on a 1—2-celled stalk on the erect shoots; in several cases,

however, they were issued from the basal portion. The loculi of the sporangia each have a separate opening. The evacuated sporangia measured 33—125 μ × 16—25 μ.

As far as I know plants with plurilocular sporangia have hitherto only been mentioned by KUCKUCK (l. c.). Plants with unilocular sporangia were mentioned by KUCKUCK and WÆRN (1945 p. 402).

Perennial species which up to now has been reported from Heligoland and the Swedish west coast. It is uncertain whether BATTERS' (1902 p. 38) statement of *S. furcigera* var. *saxatilis* from Dorset refers to *S. furcigera* or to the above mentioned species.

The species is closely related to *S. britannica* but like KYLIN (1947 p. 29) I have been unable to decide whether these two species really are distinct or not.

6. *Sphacelaria tribuloides* MENEGH. — Fig. 3 E—F. — Tufts of this species measuring 1—1.5 cm. in height were collected by ROSENVINGE at Hulsig Stene in the northern Kattegat in July 1933. The basal portion consists of small irregular discs which are formed by short, creeping filaments. The erect shoots are 33—36 μ in diameter, irregularly branched and not differentiated in axes and branches. In the secondary segments 1, 2 or 3 longitudinal walls are seen, whereas transverse walls do not occur. Hairs and propagula are of common occurrence. The young propagula are club-shaped; in the full-grown stage the propagula are wedge-shaped with three horns, measuring 120—156 μ × 94—126 μ. Sporangia were not observed.

Warm-boreal species of wide distribution. The Danish locality is no doubt the northernmost one up to now.

Including the 4 last mentioned species the number of species in the genus *Sphacelaria* in the Danish waters is now 12 — or 13 when the two varieties of *S. racemosa*, var. *typica* and var. *arctica*, are considered independent species (cp. WÆRN, 1945 p. 110).

Litteraturfortegnelse.

Batters, E. A. L., 1902, A Catalogue of the British Marine Algæ. — Journ. Bot. 1902 (Suppl.). London.

Børgesen, F., 1902, The Marine Algæ of the Færöes. — Botany of the Færöes, Part 2. Copenhagen.

Christensen, T., 1947, Om Griffithsia devoniensis Harv. (With an English summary). — Bot. Tidsskr., Bd. 48. Kbh.

Foslie, M., 1894, New or critical Norwegian Algæ. — D. Kgl. Norske Vidensk.s Selskabs Skrifter 1893. Trondhjem.

Hylmö, D. E., 1933, Algenimmigration nach der schwedischen Westküste. — Bot. Notiser 1933. Lund.

Kuckuck, P., 1897, Bemerkungen zur marinen Algenvegetation von Helgo-

land. 2. — Wiss. Meeresunters., N. F., Bd. 2. Kiel u. Leipzig.

— 1929, Fragmente einer Monographie der Phaeosporeen. Nach dem Tode des Verfassers herausgegeben von Wilhelm Nienburg. — Ibid., Bd. 17, Abt. Helgoland. Oldenburg. i. O.

Kylin, H., 1910, Zur Kenntnis der Algenflora der norwegischen Westküste. — Arkiv f. Botanik, Bd. 10. Uppsala & Stockholm.

— 1947, Die Phaeophyceen der schwedischen Westküste. — Lunds Univ.s Årsskr., N. F. Avd. 2, Bd. 43. Lund.

Levring, T., 1937, Zur Kenntnis der Algenflora der norwegischen Westküste. — Ibid. Bd. 33.

— 1946, Några havsalgfynd vid den svenska västkusten. — Medd. från Göteborgs bot. Trädgård 16. Göteborg.

Lund, S., 1940, Om Dictyota dichotoma (Huds.) Lamour. og andre nye Arter for Floraen i Nissum Bredning. (Mit einer deutschen Zusammenfassung). — Bot. Tidsskr., Bd. 45. Kbh.

— 1945, On Colpomenia peregrina Sauv. and its Occurrence in Danish Waters. — Rep. Danish Biol. Station, 47. Kbh.

Rosenvinge, L. K., 1920, Om nogle i nyere Tid indvandrede Havalger i de danske Farvande. (With an English summary). — Bot. Tidsskr., Bd. 37. Kbh.

— 1935, On Some Danish Phæophyceæ. With Contributions by Søren Lund. — D. kgl. Danske Vidensk. Selsk., Skrifter, naturv. og mathem. Afd., 9. Række, Bd. 6. Kbh.

Rosenvinge, L. K. and Søren Lund, 1943, The Marine Algæ of Denmark. Contributions to their Natural History. Vol. 2. Phæophyceæ. 2. Corynophlaeaceæ, Chordariaceæ ... D. kgl. Danske Vidensk. Selsk., Biologiske Skrifter, Bd. 2.

Sauvageau, C., 1901, 1903, Remarques sur les Sphacélariacées. — Journ. Bot., T. 15, 17. Paris.

Wærn, M., 1945, Remarks on Some Swedish Sphacelariaceae. — Svensk Bot. Tidskr., Bd. 39. Uppsala.

Dansk botanisk Litteratur i 1944, 1945, 1946 og 1947.

Sammenstillet af *Jul. Grøntved.*

Nærværende Fortegnelse er andet Tillæg til Carl Christensen: Den danske botaniske Litteratur. Bibliographia botanica Danica. 1912—1939. Kbhvn. 1940. Første Tillæg findes i Botanisk Tidsskrift Bd. 46. 1944. — Tallene foran Titlerne i Afsnit II er Løbenumre, der fortsætter Løbenumrene for vedkommende Forfatters Arbejder, der er optaget i Carl Christensens Bibliografi og i det første Tillæg. Korte Ekskursionsberetninger, Referater, Anmeldelser og enkelte mindre Artikler er ikke forsynet med Løbenumre; nye, uændrede Udgaver har det Nr., som de tidligere Udgaver er registreret under.

I.

Tillæg til „Den danske Botaniks Historie. II. Bibliografi" og „Den danske botaniske Litteratur 1880—1911".

Th. Bartholin. — Axel Garboe: Synlige Thomas Bartholin-Minder. — Nat. Verden **31:** 17—26, ill. 1947.

P. Nielsen. — Josef Hansen: P. Nielsen og Tystofte Forsøgsstation. — Danmark **4:** 348—352, 2 f. 1944.

Henrik Harpestreng. — Poul Hauberg: Henrik Harpestreng. Død 2. April 1244. — Archiv f. Pharm. og Chemi **51:** 158—161. 1944.

I. P. Jacobsen. — P. Helweg Jespersen: Om I. P. Jacobsens Darwin-Studier. — Gads Danske Magasin **47:** 562—573, ill. 1947.

Alfred Jørgensen. Gæringsorganismerne. — Oversat og omarbejdet af Albert Hansen. Kbhvn. 1945.

P. K. A. Schousboe. — René Maire: Peter Kofod Anker Schousboe (1766—1832). Notice Biographique. — Bull. Soc. d'Histoire Naturelle de l'Afrique du Nord **16:** 4—7, Portræt. 1925.

Peter Larsen Kyhl. Tre Afbildninger af Naturgjenstande, frembragte ved Aftryk af Gjenstandene selv, inventeret af P. L. Kyhl. [1834?]. (Se D. Müller Nr. **86**).

John J. Juhler. Umbildung eines Aspergillus in einen Saccharomyceten. — Centralbl. Bakt. Abt. I, Nr. 1. 1895.
— Über die Umbildung des Aspergillus Oryzæ in einen Saccharomyceten. — Ibid. Abt. II, Nr. 9. 1895.
Emil Chr. Hansen. — Biografi ved Aage Lund og Carl Jacobsen. — Annuaire des Brasseurs **1947:** 17—23.
J. Jenssen. — Ordbog for Gartnere og Botanikere. 4. forøgede Udg. ved Johs. Boye Petersen. 1944.

II.

Danske Forfattere.

Abell, J. **4.** Træartsforskydning. — D. Skovforen. Tids. **30.** 213—259, 9 f. 1945.
Andersen, Alfred. **2.** Egnens Planteliv. — »Meddelelser om Tjustrup og Haldagerlille Sogne«. Kap. 12, p. 203—210. Fuglebjerg. 1942.
— **3.** Untersuchungen über die Gattung Oedogonium Link in Dänemark. Auf Grund des von E. Hallas hinterlassenen Materials. — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 2 (41, 16 f.). 1945. — Autroref. i Naturh. Tid. **9:** 59. 1945.
— **4.** Langesø-Egnens Plantevækst efter Istiden. — Hans Berner Schilden Holsten og Albert Fabritius: Lensbaron Hans Berner Schilden Holsten's Slægtsbog (153—162, 4 f.). Kbhvn. 1946.
— og Kjeld Møller. **5.** Fund af Urokse (Bos taurus urus L.) i Grænge Mose paa Lolland. (English Summary). — Danm. Geol. Unders. IV. Rk. **3,** Nr. 1 (17, 7 f., 1 pl.). 1946.
Andersen, S. B. Blandt Ukrudt og vilde Blomster. — Aarhus Stiftstid. 12/8, 1944.
Andersen, Svend. **46.** Om Plantevæksten i Kværndrup Sogn. — »Kværndrup Sogn« (12—16). Odense. 1943.
— **47.** Danske Vegetationsbilleder. 25. Digelandet ved Rødby Havn. — Fl. og Fauna. **50:** 19—32. 1944.
— **48.** Salix myrtilloides L. fundet paa Bornholm. [Meddelelsen senere tilbagekaldt]. — Bot. Tids. **46:** 271—272. 1944.
— **49.** Poa supina Schrad. paavist i Danmark (Bornholm). — Ibid. **46:** 269—271. 1944.
— **50.** Nogle for den danske Flora nye eller kritiske Arter. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 39—40. 1944.
Asmussen, Erling. Lindhard, Jens Peter Johannes (25. 4. 1870—11. 10. 1947). — Salmonsen Leks.-Tids. **7:** 542—544, Portræt. 1947.
Bach, Elin Ryder. Franck, Sofus Johan Christian (12. 5. 1873—23. 7. 1945). — Ibid. **5:** 477—478, Portræt. 1945.
Bacher, Tønnes. **9.** Blomsterløg og Blomsterknolde i Haven. — Kbhvn. (115, ill.). 1944.
Bagge, H. **7.** Beretning om Dyrkningen af nogle Industriplanter i

Danmark med særlig Henblik paa Efterkrigstiden. — Landbrugets Produktion og Økonomi (197—220). Kbhvn. 1946.

Bagge, H. **8.** Om Spindhørdyrkningens Betydning under og efter Krigen. — Landbonyt. **1,** Nr. 5: 30—35. 1947.

Balslev, V. og Kristen Simonsen. **5.** Botanik for Mellemskolen, I. H. 17—18. Opl. 1944—47. II. H. 15—16. Opl. 1945—47. III. H. 14. Opl. 1947. IV. H. 13. Opl. 1945.

— — Botanik for Mellemskolen. Repetitionshefte. 4. Opl. 1944.

— — **7.** Lærebog i Botanik. 7.—8. Udg. 1943—46.

— — **6.** Botanik for Realklassen. 10. Udg. 1944.

— — **11.** Danske Plantesamfund. Et Grundlag for botaniske Udflugter. 2. Opl. — Kbhvn. (118, ill.). 1945.

Basse, Niels. **7.** Professor, Dr. phil. August Mentz. [Nekrolog]. — Hedes. Tids. **65:** 287—290, Portræt. 1944.

Bay, J. Christian. William Trelease: 1857—1945. Personal Reminiscences. — Chicago (12, Portræt). 1945.

Becker, G. A. 22. September 1860—23. April 1945. — Nekrologer (med Portræt): Gartn. Tid. **61:** 101 (Axel Pedersen). Salmonsen Leks.-Tids. **5:** 319 (V. Termansen).

Bjørnekær, K. **6.** Floristiske Undersøgelser over danske Bævresvampe (Tremellaceae). (Summary: Danish Species of Tremellaceae (Exidia, Naematelia and Tremella)). — Friesia **3:** 1—34, 5 f. 1944.

— Beretninger om Svampeekskursioner og Svampefund i Friesia **3.**

Blankholm, Einar. **1.** [Kortdagsbehandling af forskellige Stueplanter]. — Gartn. Tid. **62:** 49. 1946.

Bondorff, K. A. **28.** Dansk Forsknings- og Forsøgsvirksomhed paa Landbrugets Omraade. — Tids. Landøkon. **1944:** 177—196. 1944.

— **29.** Om Humusbestemmelse i Jord. (English Summary). (Beretn. fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. — Tids. Planteavl **50:** 138—149. 1945.

— **30.** Professor P. Damsgaard-Sørensen. 7. Oktober 1906—18. Januar 1947. — Nord. Jdbf. **1946:** 112—113, Portræt. 1947.

Bornebusch, C. H. **65.** Dansk Lærkefrøs Brugsværdi. — D. Skovforen. Tids. **29:** 1—9, 1 f. 1944.

— **66.** Opbevaring af Rødgran- og Sitkagranfrø. Foreløbige Forsøgsresultater. — D. Skovforen. Tids. **29:** 257—263, 1. f. 1944.

— **67.** Udhugning og Produktion i Bøgeskov. Forsøg i Aarhus Kommunes Skove. (L'influence de la coupe d'eclaircie sur la production d'une forêt de hêtres). — Forstl. Forsøgsv. **16:** 273—304, 10 f. 1944.

— **68.** Carl Weismann. 11. Juli 1871—25. November 1944. — Naturh. Tid. **9:** 28—29, Portræt. 1945.

— **69.** Oversigt over det forstlige Forsøgsvæsens Prøveflader og Kulturforsøg. — Forstl. Forsøgsv. **20:** 1—84, 40 f. 1946.

— **70.** Sitka-Hvidgran-Bastarden. — D. Skovforen. Tids. **31:** 42—46. 1946.

— **71.** Bøgeskovens Behandling paa Boller Skovdistrikt. (Le traitement appliqué par E. Moldenhaver à la forêt de hêtres du domaine forestière de Boller). — Forstl. Forsøgsv. **19:** 1—80, 20 f. 1947.

Bornebusch, C. H. **72.** Animal Life in Relation to Vegetation and Soil. (Med dansk Resumé). — Entomolog. Meddelelser **23:** 240—254. 1943.

Bovien, Prosper. **3.** [Forfatter af Afsnit i] Plantesygdomme i Danmark 1943. — Tids. Planteavl **49.** 1944.

Brøndegaard, V. J. Krigens Botanik. — Aalborg Amtstid. 9/11, 1944.

Buchwald, N. Fabritius. **87.** Udvikling af Nyctalis asterophora Fr. paa Russula sp. i fugtigt Rum. — Friesia **3:** 70—71. 1944.

88. Professor, Dr. phil. C. Ferdinandsen. 1879—1944. — Naturh. Tid. **8:** 62—64, Portræt. 1944.

89. Professor, Dr. phil. C. Ferdinandsen. 18. Februar 1879—28. Marts 1944. — Ug. Ldm. **89:** 217—220, Portræt. 1944.

90. Carl Christian Frederik Ferdinandsen (18. 2. 1879—28. 3. 1944). Salmonsen Leks.-Tids. **4:** 951—952, Portræt. 1944.

91. Professor, Dr. phil. C. Ferdinandsen. 18. Februar 1879—28. Marts 1944. — Friesia **3:** 83—93, Portræt. 1945.

92. Boletus luridus (Netstokket Indigo-Rørhat) spiselig? — Ibid. **3:** 148—149. 1945.

93. Giftige Svampe. — Dansk Havebrug **4:** 185—187. 1945.

94. Tekst af N. F. Buchwald til Hagerups Svampetavler. 1—2. 1946.

95. Tulipan-Mosaiksyge (»Breaking«), den ældste kendte Virussygdom hos Planter. — Naturh. Tid. **10:** 69—73, 3 f. 1946.

96. Forelæsninger over smitsomme Sygdomme hos Landbrugsplanterne. I. Speciel Del. II. Bakterier (Schizomycetes). — Duplikeret (33). 1946.

97. A. H. Reginald Buller. 1874—1944. — Friesia **3:** 221—222, Portræt. 1946.

98. Fortsatte Forsøg med Boletus luridus (Netstokket Indigo-Rørhat). Ibid. **3:** 224—225. 1946.

99. Spisesvampe i M. Jul og Poul Fr. Jensen: Levnedsmiddelbogen. — Kbhvn. (414—421). 1946.

100. Mykologisk Efteraar. — Politiken, Søndagstillæg 22/9. 1946.

101. Ferdinandsen, C.: Smitsomme Sygdomme hos Landbrugsplanterne. II. Speciel Del. I. Svampe (Eumycetes). 3. Oplag ved N. F. Buchwald. — Duplikeret (182). 1946.

102. Wendell Meredith Stanley. [Biografi]. — Solmonsen Leks.-Tids. **7:** 50, Portræt. 1947.

103. Spørgsmaalet hvor vidt de ultravisible Vira er Proteinstoffer eller ej. Virussmitstoffernes Natur. — Ibid. **7:** 62—64. 1947.

104. Forelæsninger over smitsomme Sygdomme hos Kulturplanterne. I. Almindelig Del. II. Viroser. — Duplikeret (121). 1947.

105. Sclerotiniaceae Daniae. En floristisk-systematisk Oversigt over de i Danmark fundne Knoldbægersvampe. (Medd. Nr. 30 fra Den Kgl. Vet.- og Landbohøjskoles plantepatologiske Afdeling). — Friesia **3:** 235—330, 33 f. (fortsættes). 1947.

Buchwald N. Fabritius og E. Hellmers. **106.** Fortsatte Iagttagelser over Sporefældning hos Tøndersvamp (Polyporus fomentarius (L) Fr.). (Summary: Further Observations on the Spore-Discharge of the true Tinder Fungus (Polyporus fomentarius (L) Fr.). — Friesia **3:** 212—216, 1 f. 1946.

— og D. Müller. **107.** Nobelpristagerne i Kemi 1946. (Se D. Müller Nr. **91**).

— og K. Wilken-Jensen. **108.** Det første Dødsfald i Danmark som Følge af Svampeforgiftning ved Amanita virosa. (Summary: Fatal Case of Poisoning by the Fungus Amanita virosa). — Friesia **3:** 197—200, 3 f. 1946.

— og K. Wilken-Jensen. **109.** Et dødeligt forløbende Tilfælde af Svampeforgiftning ved Amanita virosa. (Se Wilken-Jensen Nr. **2**). 1946.

— Beretninger om Svampeekskursioner i Friesia **3;** i Bot. Tids. **46.** Notitser om Svampefund i Friesia **3.** Boganmeldelser i Naturh. Tid. **8, 9, 10, 11.**

Bülow, Kjeld. **1.** Mykofloristiske Iagttagelser fra Vestjylland. — Friesia **3:** 102—106. 1945.

Bækgaard, H. C. **3.** Iagttagelser over nøgen Brand i Byg. — D. Landbrug **63:** 224—228; Ug. Ldm. **89:** 133—138. 1944.

— **4.** Fortsatte Betragtninger over nøgen Brand i Byg. — Ug. Ldm. **91:** 79—82. 1946.

— Artikler i Dansk Landbrugsleksikon.

Böcher, T. W. **40.** The Leaf Size of Veronica officinalis in Relation to Genetic and environmental Factors. — D. Bot. Arkiv, Bd. **11,** Nr. 7 (20, 6 f.). 1944.

— **41.** Vegetation og Flora paa et himmerlandsk Kalkbakkeomraade. — Nat. Verden **28:** 257—269, 5 f. 1944.

— **42.** Boserup- og Bogenæs-Skovene. — Danmark **4:** 21—27, 15 f. 1944.

— **43.** Fjerne Steppers Flora paa danske Skrænter. [Interview]. — Politiken, 10/9, 1944.

— **44.** Beiträge zur Pflanzengeographie und Ökologie Dänischer Vegetation. II. Über die Waldsaum- und Graskrautgesellschaften trockener und halbtrockener Böden der Insel Seeland mit besonderer Berücksichtigung der Strandabhänge und Strandebenen. (With an English Summary). — V. S. Biol. Skrifter, **4,** Nr. 1 (163, 31 f., 10 t.). 1945.

— **45.** Meiosis in Anemone apennina with special Reference to Chiasma Localisation. — Hereditas **31:** 221—237, 7 f. 1945.

— **46.** Ochromonas viridis sp. n., a green Flagellate belonging to the Chrysomonadinae. — Vidensk. Medd. Dansk Naturhist. Foren. **108:** 233—238, 12 f. 1945.

— **47.** Lidt om Plantelivet paa de fredede Arealer af Halvøen Ulvshale. — Danm. Naturfredningsforen. Aarsskr. **1944—45:** 61—65, 5 f. 1945.

— **48.** Et Fund paa Møn af Kløver-Gyvelkvæler (Orobanche minor Sm.). — Fl. og Fauna **51:** 137—139, 1 f. 1945.

Böcher, T. W. **49.** Nogle Forekomster af Mistelten i Danmark. — Naturh. Tid. **9:** 2—4. 1945.

50. Bladstørrelsen hos Veronica officinalis, belyst ved Dyrkningsforsøg og cytologiske Undersøgelser. — Cytologiske Forhold hos Anemone apennina. — [Autorref. af Foredrag]. Naturh. Tid. **9:** 7—9. 1945.

— **51.** Plantelivet paa Læsø. — Danmark **5:** 186—192, 12 f. 1945.

52. Botanikundervisningen og Studieordningen ved Universitetet. — »Gymnasieskolen« **28:** 99—100. 1945.

53. Danmarks Hedevegetation. Ledetraad ved folkelig Universitetsundervisning Nr. 175. — Kbhvn. (4). 1945.

— **54.** Botanik og Botanik-Undervisning. — Berl. Aftenavis 19/3, 1945.

— **19.** Hvad er det for en Blomst? 2. Opl. — Kbhvn. (104, ill.). 1945.

— **55.** Græs-Urte-Vegetationen paa Høje Møn. (English Summary). — Bot. Tids. **48:** 1—45, 12 f. 1946.

— **56.** Dichothrix gelatinosa sp. n. Its Structure and Resting Organs. — V. S. Biol. Skrifter. **4,** Nr. 4 (14, 27 f.). 1946.

— **57.** Some Experiments to elucidate the Influence of Winter Conditions on Shoot Development and floral Initiation on various Races of Prunella vulgaris and Ranunculus acer. — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 3 (16, 5 f.). 1946.

— **58.** Pseudanabaena biceps, a new Sapropelic Species from Bottom Mud. — Bot. Notiser **1946:** 281—284, 1 f.

59. Plantecytologi. — Botanik. Bd. **1,** Nr. 1 (58, 28 f.). Kbhvn. 1946.

— **60.** Randbøl Hede under den anden Verdenskrig. — Danm. Naturfredningsforen. Aarsskr. **1945—46:** 77—79, 3 f. 1946.

61. Randbøl Hede. — Dansk Hjemstavn, Nr. 8: 72—78, 3 f. 1946.

— **62.** Anmeldelse af: Gram, Jørgensen & Køie: De jydske Egekrat og deres Flora. — Naturh. Tid. **10:** 13—15, 1 f. 1946.

— **63.** Cytogenetic and Biological Studies in Geranium Robertianum L. — V. S. Biol. Medd. **20,** Nr. 8 (29, 13 f.). 1947.

— **64.** Festuca polesia Zapal, its Chromosome Number and Occurence in Denmark. — Bot. Notiser **1947:** 353—360, 1 f. 1947.

— **65.** Lynghedens Plantegeografi. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **11:** 21—22.

66. Cytological Studies of Arabis Holboellii Hornem. — Hereditas **33:** 573. 1947.

— **67.** Planteverden. — »Landet mod Nordvest — Thy og Vester Hanherred«. — Kbhvn. (5—18, 16 f.). 1947.

— **68.** Flora og Vegetation paa Samsø. — »Bogen om Samsø« (41—46, 6 f.). 1947.

Tyge Christensen and M. Skytte Christiansen. **69.** Slope and Dune Vegetation of North Jutland. I. Himmerland. — V. S. Biol. Skrifter. **4,** Nr. 4 (78, 14 f., 4 t.). 1946.

— Anmeldelse i Bot. Tids. **46.**

Botaniske Artikler i Nord. Konversationsleks. Bd. I.

Børgesen, F. **103.** Some Marine Algae from Mauritius. III. Rhodophyceae. Part 3. Rhodymeniales. — V. S. Biol. Medd. **19,** Nr. 6 (32, 21 f.). 1944.

— **104.** Some Marine Algae from Mauritius. III. Rhodophyceae. Part 4. Ceramiales. — V. S. Biol. Medd. **19,** Nr. 10 (68, 35 f.). 1945.

— **105.** Some Marine Algae from Mauritius. An additional List of Species to Part 1. Chlorophyceae. — V. S. Biol. Medd. **20,** Nr. 6 (64, 27 f.). 1946.

Christensen, Børge Brorson. **1.** Measurements as a Means of Identifying Fossil Pollen. — Danm. Geol. Unders. 4. Rk. Bd. **3,** Nr. 2 (24, 4 f., 1 pl.). 1946.

Christensen, Carl. [Nekrolog af E. Asplund]. — American Fern Journal **35:** 131—132. 1945.

Christensen, Tyge. **1.** Om Griffithsia devonensis Harv. (Summary: On Griffithsia devonensis Harv.). — Bot. Tids. **48:** 163—171, 4 f. 1947.

— **2.** Aulacomnium androgynum (Hedw.) Schwaegr. og Leucobryum glaucum (Hedw.) Schimp. En Kortlægning af fertile og sterile Funds Fordeling i Danmark. (English Summary). — Bot. Tids. **48:** 216—219, 2 Kort. 1947.

— T. W. Böcher and M. Skytte Christiansen. **3.** Slope and Dune Vegetation of North Jutland. I. Himmerland. (Se Böcher Nr. **69**). 1946.

Christiansen, M. P. **16.** Taraxacum-Floraen paa Samsø, Ærø og Als. — Bot. Tids. **46:** 261—268, 3 f. 1944.

Christiansen, M. Skytte. **2.** Strandsten-Vegetationen paa Aalholm i Isefjorden. — Ibid. **46:** 251—256. 1944.

— **3.** I. Om Lavers Biologi. — II. De danske Lavers Økologi. [Autorreferater af populære Foredrag om Laver]. — Naturh. Tid. **9:** 85—88. 1945.

— **4.** Lavfloraen paa det fredede Areal ved Strandkær paa Mols. (English Summary). — Bot. Tids. **48:** 71—87, 1 f. 1946.

— **5.** Ekskursionsberetning (Lav-Ekskursionen til Rude Skov, 13/5—45). — Ibid. **48:** 107—111. 1946.

— **6.** Bidrag til Danmarks Lavflora. I. (English Summary). — Ibid. **48:** 172—191. 1947.

— og H. Anthon. **7.** Rom's Atlas over den danske Flora. Farvelagte Tegninger af H. Anthon, Tekst af M. Skytte Christiansen. — Kbhvn. (128). [1944]. 2. Opl. [1947].

— T. W. Böcher and Tyge Christensen. **8.** Slope and Dune Vegetation of North Jutland. I . Himmerland. (Se Böcher Nr. **69**). 1946.

Clauson-Kaas, N. **1.** Et Stofskifteprodukt fra Fusarium lycopersici, der faar Tomatplanter til at visne. — Naturh. Tid. **10:** 1—2. 1946.

Dahl, Mogens H. **1.** Kunstig Spiring af Tomatpollen. — Naturh. Tid. **9:** 68—69. 1945.

Dalbro, Sven. **1.** Plantevæktsstoffer som Ukrudtsmidler. — Naturh. Tid. **11:** 3—5. 1947.

Dam, Folmer. **2.** Spisesvampes Indhold af Specialnæringsstoffer. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **11:** 71—72. 1947.

Dam, H., J. Glavind and E. K. Gabrielsen. **2.** On the Occurence of Vitamin K in Plants. — Acta Physiol. Scand. **13:** 9—19. 1947.

Damsgaard-Sørensen, Poul. 7. Oktober 1906—18. Januar 1947. — Nekrologer (med Portræt): Vet. & Landbohøjsk. Aarsskr. **1947:** 136—138 (Axel Pedersen). Tids. Landøkon. **1947:** 109—111 (S. Tovborg Jensen). Naturh. Tid. **11:** 29—30 (F. Steenbjerg). Nord. Jdbf. **1946:** 112—113 (K. A. Bondorff).

— **6.** Fosforsyreproblemet i dansk Landbrug. — Ug. Ldm. **90:** 347—351, 384—387, ill. 1945.

— **7.** Studier over Jordens Fosforsyreindhold. IV. Det organisk bundne Fosfor. (English Summary). — Tids. Planteavl **50:** 653—675, 2 f. 1946.

— **8.** Jordbundsundersøgelser og Gødskningsvejledning. — Tids. Landøkon. **1946:** 141—162, 3 f., 253—273, 4 f. 1946.

Danvig, Alfr. M. **37.** Professor C. Ferdinandsen. [Nekrolog]. — Gartn. Tid. **60:** 196. 1944.

— **38.** Hundrede Stueplanter i Tekst og Billeder. Deres Dyrkning og Pasning. 2. Udg. — Kbhvn. (112, ill.). 1945.

— **34.** Hjemmets Stueplanter. Pasning og Formering. 2. Udg. — Kbhvn. (46, ill.). 1947.

— Talrige havebrugsfaglige Artikler, Anmeldelser og Referater i Gartn. Tid. **60—63.** 1944—47.

Degerbøl, Magnus and Johs. Iversen. **2.** The Bison in Denmark. A Zoological and Geological Investigation of the Finds in Danish Pleistocene Deposits. — Danm. Geol. Unders. 2. Rk. Nr. 73 (62, 13 f., 7 pl.). 1945.

Dehn, E. Notits om Svampefund i Friesia **3.**

Ditlevsen, Esben. **1.** A Case of simple Segregation in Saccharomyces italicus. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 31—37, 5 f., 2 pl. 1944.

Edelberg, Lennart. **1.** Jordsands Vegetation. — Bot. Tids. **48:** 91—96, 3 f. 1946.

— **2.** Knoldet Draphavre — et sjældent, men besværligt Ukrudt. — Tids. Landøkon. **1947:** 294—302, 3 f. 1947.

— og Søren Thorup. **3.** Vækststoffernes Skadevirkning paa Korn. — Ug. Ldm. **92:** 67—70, ill. 1947.

Ejsing, G. **1.** Havebrugsundervisningen ved Landbohøjskolen. — Gartn. Tid. **60:** 469—470. 1944.

— **2.** Jordens Kaliindhold og Reaktion i Æbleplantninger. — Gartn. Tid. **63:** 66—69, 6 f., 155—156, 267—270, 1 f., 316—317. 1947.

Elmquist, Kristian. **1.** Dansk Bark. — D. Skovforen. Tids. **29:** 61—124, 8 f. 1944.

Eriksen, K. M. og Chr. Stapel. **3.** Pollenanalytiske Undersøgelser over Honningbiernes Trækplanter. III. (Se Stapel Nr. **39**). 1944.

Ferdinandsen, C. 18. Februar 1879—28. Marts 1944. — Nekrologer (de fleste med Portræt): Bot. Tids. **46:** 286—290 (Ø. Winge). Friesia **3:** 83—93 (N. F. Buchwald). Naturh. Tid. **8:** 62—64 (N. F. Buchwald). Ug. Ldm. **89:** 217—220 (N. F. Buchwald). Ibid. **89:** 220 (Børge Rasmussen). Salmonsen Leks.-Tids. **4:** 951—952 (N. F. Buchwald). Gartn. Tid. **60:** 196 (Alfr. M. Danvig). D. Skovforen. Tids. **29:** 463—467 (Carl Mar: Møller). Gartn. Tid. **60:** 229—230 (Paul Neergaard).

— **117.** Kartoffelbrok. — Gartn. Tid. **60:** 61. 1944.

— **118.** Smitsomme Sygdomme hos Landbrugsplanterne. II. Speciel Del. I. Svampe (Eumycetes). 3. Opl. ved N. F. Buchwald. — Duplikeret (182). 1946.

Fjerdingstad, E. **1.** Planktonstudien. I. Zur Ausbreitung der Microcystis aeruginosa Kütz. emend. W.-L., Microcystis flos aquae (Witr.) Kirchner emend. W.-L. und Microcystis viridis (A. Br.) Lemmermann. II. Das Phytoplankton im Vejle Sø im Sommer 1943 nebst einigen systematischen und biologischen Bemerkungen. — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 1 (21, 1 f.). 1945.

Floto, Ernst. **13.** Senecio mikanoides Otto var. compactus. — Gartn. Tid. **60:** 60—61. 1944.

— **14.** Nepeta pseudomussinii. Nyt Navn til en velkendt Plante. — Ibid. **60:** 450—451. 1944.

— **15.** Cissus antarctica var. grandidentata. — Ibid. **60:** 523—524, 2 f. 1944.

— **16.** Sommerblomster og Udplantningsplanter. — Haveejernes Haandbog (177—200). 1944.

— **17.** Løg- og Knoldvækster. — Ibid. (200—217). 1944.

— **18.** Optegnelser om Vinterens Indvirkning paa de træagtige Planter paa Friland i Aarene 1939—42. — Beretn. om Botanisk Haves Virksomhed i Aarene 1939—43. 1944.

— **19.** Scirpus cernuus Vahl var. sterilis. Fru Heibergs Haar. — Gartn. Tid. **61:** 249—250. 1945.

— **20.** Axel Lange. [Nekrolog]. — Kew Guild. 1946—47.

— **21.** Hængplanter. — Haven, Nr. 10. 1947.

— and Guðni Guðjónsson. **22.** Studies on Nepeta Mussinii hort. A Species Hybrid of N. Mussinii Spreng. and N. Nepetella L. — Vet. — Landboh. Aarsskr. **1947:** 31—39, 4 f. 1947.

— Artikler om Prydplanter m. m. i Nord. Ill. Havebrugsleksikon 5. Udg., Berlingske Have-Leksikon 2. Udg., Nordisk Konversationsleksikon 1944, »Blomsterdyrkning« 1944.

Foged, Niels. **3.** Diatoméer i fynske Vandløb. En økologisk-floristisk Undersøgelse. — Fl. og Fauna **52:** 121—136, 2 f. 1946.

— **4.** Diatoms in Water-Courses in Funen. I. Stavis Aa (The Stavis Brook). — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 5 (40, 6 f.). 1947.

— **5.** Diatoms in Water-Courses in Funen. II. Lindved Aa (The Lindved Brook). III. Odense Aa (The Odense Brook). — Ibid. **12,** Nr. 6 (71, 30 f.). 1947.

Franck, C. W. **1.** Plantepatologen, mag. scient. Johannes Gandrup. [Nekrolog]. — Naturh. Tid. **8:** 46—47, Portræt. 1944.

Franck, Sofus. 12. Maj 1873—23. Juli 1945. — Nekrologer (med Portræt): Naturh. Tid. **9:** 78—80 (Jørg. J. Jørgensen). Salmonsen Leks.-Tids. **5:** 477—478 (E. R. Bach).

— **31.** 1945. Langs Grøftekant og Hegn. II. Udg. af »Dansk Natur — Dansk Skole«. — Kbhvn. (160, ill.). 1945.

Frandsen, H. N. **34.** Kan vi hæve Foderroernes Udbytte 10—20 pCt. ved Anvendelse af Triploider? — Tids. Frøavl **18:** 172—174. 1947.

Frandsen, K. J. **10.** Iagttagelser over polypoide Former af nogle Kulturplanter. (Beta, Brassica, Sinapis, Trifolium og Medicago). (English Summary). — Tids. Planteavl **49:** 445—496, 18 f. 1945.

— **11.** Studier over Sclerotinia trifoliorum Eriksson. (English Summary). Medd. fra F. D. B. & D. L. F.'s Forsøgsvirksomhed, Øtoftegaard, Taastrup. Dr. Disp. — Kbhvn. (222, 109 f.). 1946. — Autorref. i Naturh. Tid. **10:** 79—80. 1946.

— **12.** Polyploide Former af nogle Kulturplanter, deres Egenskaber og Udbytte. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **10:** 5—6. 1946.

— **13.** Eksperimentel Artsdannelse hos Brassica-Arter. [Autorref. af Foredrag]. — Ibid. **10:** 41. 1946.

— **14.** Iagttagelser over polyploide Former af Kulturplanter. (Beta vulgaris, Trifolium pratense, T. hybridum og T. repens). (English Summary). — Tids. Planteavl **51:** 640—665, 6 f. 1947.

— **15.** The Experimental Formation of Brassica Napus L. var. oleifera DC. and Brassica carinata Braun. (Preliminary Report). (Med dansk Resumé). — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 7 (16, 9 f.). 1947.

Frederiksen, Erling. **1.** Om Penicillinets Kemi. — Naturh. Tid. **10:** 17—19. 1946.

Frederiksen, Henry. **2.** Botanik for Landmænd. — Kbhvn. (256, 139 f., 16 kol. t.). 1946.

Frederiksen, P. Sonne. **1.** Dyrkning af Meldrøjer ved kunstig Infektion af Rugaks. — Ug. Ldm. **90:** 283—286, 4 f. 1945.

— **2.** Dyrkning af Meldrøjer. — Naturh. Tid. **9:** 19—22, 2 f. 1945.

Frederiksen, Vagn. **1.** Onde og gode Urter. — D. Udsyn **1943:** 167—175. 1943.

— **2.** Naturens Husholdning. Kemiske og biologiske Forsøg. — Kbhvn. (112, ill.). 1944.

Fristrup, Børge. **1.** Anholt. — Danmark **5:** 160—167, 12 f. 1945.

— **2.** Lynghedens Opstaaen. — Aalborg Stiftstid. 5/5, 1945.

Gabrielsen, E. K. **14.** Quantum Efficiency in Photosynthesis. (A Review and some new Data). — Experientia **3:** 439—442. Basel, 1947.

— **15.** Har kuldioksydfaktoren en tærskelværdi ved fotosyntesen. [Autorref. af Foredrag]. — Nord. Fören. f. Fysiol. Bot. Lund, 1947.

— **16.** Nordisk Forening for fysiologisk Botanik. — Nat. Verden **31:** 251—252. 1947.

— H. Dam and J. Glavind. **17.** On the Occurence of Vitamin K in Plants. (Se H. Dam Nr. **2**). 1947.

Gabrielsen, E. K. and Bent Sylvest. **18.** Is the Treatment of Epidermophytosis of the Feet with Copper Iontophoresis sufficient? (Résumé en francaise. Zusammenfassung in Deutsch). — Acta Dermato-Venereol. 25: 443—457. Helsingfors. 1947.

— og Bent Sylvest. **19.** Er Kobber-Iontoforesebehandling af Fodsvamp tilstrækkelig effektiv? (Résumé en francaise). — Bibliotek for Læger **1945:** 285—299. 1945.

— Anmeldelse i Bot. Tids. **46.**

Gandrup, Johs. 28. Oktober 1882—14. Oktober 1943. — Nekrologer (med Portræt): Bot. Tids. **46:** 290—293 (Johs. Grøntved). Naturh. Tid. **8:** 46—47 (C. W. Franck).

Garboe, Axel. **23.** Den vilde Tulipan — og en botanisk-kulturhistorisk Opgave. — Nat. Verden **29:** 45—48, 4 f. 1945.

— **24.** Naturvidenskabelig Museums-Historie og om Studiet af Naturvidenskabens Historie. — Ibid. **30:** 45—51, 6 f. 1946.

— **25.** Synlige Thomas Bartholin-Minder. — Ibid. **31:** 17—26, ill. 1947.

— **26.** Tuberkulosens Ansigt i dansk Naturvidenskabs Historie. — Ibid. **31:** 168—181, ill. 1947.

Geil, Torben, S. Orla-Jensen and Erik Olsen. **1.** Senility and Intestinal Flora. A Reexamination of Metchnikoff's Hypothesis. (Se Orla-Jensen Nr. **51**). 1945.

Glavind, J., H. Dam and E. K. Gabrielsen. **2.** On the Occurrence of Vitamin K in Plants. (Se H. Dam Nr. **2**) 1947.

Gram, Ernst [med flere Medforfattere]: Plantesygdomme i Danmark 1943—45. Oversigt samlet ved Statens plantepatologiske Forsøg. (Summary: Plant Diseases and Pests in Denmark 1943—45). — Tids. Planteavl **49—51.** Medforfattere: Prosper Bovien, Lars Hammarlund, Hans R. Hansen, Gudrund Johansen, Anna Weber.

107. — i 1943. Tids. Planteavl **49:** 1—72. 1944.
108. — i 1944. — — **50:** 1—76. 1945.
109. — i 1945. — — **51:** 373—437. 1946.

— **110.** Klornitrobenzol-Forbindelser som Middel mod Kaalbrok, Kartoffelskurv, Kløver-Bægersvamp og »Brune Rødder« paa Tomat. (English Summary). — Tids. Planteavl **49:** 118—143, 6 f. 1944.

— **111.** Nøgen Bygbrand. — D. Landbrug **63:** 103—106. — Ug. Ldm. **89:** 122—125. 1944.

— **96.** Kartoflens Sygdomme i Billeder og Tekst. 2. Udg. — Kbhvn. (108, ill.). 1946.

— og Anna Weber. **95.** Plantesygdomme. Haandbog for Frugtavlere, Gartnere og Haveejere. 2. Opl. — Kbhvn. (558, ill., 10 kol. t.). 1944.

— Artikler om Plantesygdomme i Landbonyt **1946—47.**
Anmeldelse i Bot. Tids. **48.**

Gram, K., C. A. Jørgensen og M. Køie. **26.** De jydske Egekrat og deres Flora. — V. S. Biol. Skrifter. **3,** Nr. 3 (210, 11 f., 2 Kort). 1944. — [Autorref. i] Naturh. Tid. **7:** 40—41. 1943.

Gram, K. og K. Jessen. **27.** Træer og Buske i Vintertilstand. — Khvn. (99, 45 f.). 1945.

Gram, K. **28.** Henning E. Petersen. 22. August 1877—21. Maj 1946. — Bot. Tids. **48:** 122—126, Portræt. 1946.

— Ekskursionsberetning i Bot. Tids. **46:** 416—417.

Grandjean, Louis E. Havets grønne Omraader. — Berlingske Aftenavis 27/3, 1945.

Grøn, A. Howard. **25.** Skovbrugets Driftsøkonomi. 2. Afsnit. Skovvurdering. (Bidrag til Skovøkonomiens Teori. Bd. 2). — Kbhvn. (258). 1944.

— **26.** Bidrag til Skovøkonomiens Teori. Bd. 2. Skovbrugets Driftsøkonomi. 3. Afsnit: Skovbrugets Driftsregistrering og -Budgettering. — Kbhvn. (344, ill.). 1945.

27. K. H. Mundt. * 13. Februar 1867 — † 22. Oktober 1945. — D. Skovforen. Tids. **30:** 529—554, 1 Portræt, 8 f. 1945.

— Anmeldelser i D. Skovforen. Tids. **31.**

Gröntved, Johs. **20.** Jens Johannes Sørensen Gandrup. 28. Oktober 1882—14. Oktober 1943. — Bot. Tids. **46:** 290—293. Portræt. 1944.

— **21.** Agropyrum junceum × Elymus arenarius fra Ærø. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **9:** 71—72. 1945.

— **22.** Sparganium-Arterne i Danmark. — Bot. Tids. **48:** 105—106, 1 f. 1946.

— **23.** Agropyrum junceum (L) Beauv. × Elymus arenarius L. — Bot. Tids. **46:** 407—411, 2 f. 1946.

— Biografier af danske Botanikere i Dansk Biografisk Leksikon. Ekskursionsberetning i Bot. Tids. **48.**
Anmeldelser i Bot. Tids. **46.** I Naturh. Tid. **9.**

Grøntved, Jul. **5.** Dansk botanisk Litteratur i 1940, 1941, 1942 og 1943. — Bot. Tids. **46:** 185—238. 1944.

Grøntved, P. **21.** Almindelig Mælkebøtte (Taraxacum vulgare Schrank). Biologi og Bekæmpelse. — Tids. Landøkon. **1945:** 413—434, 6 f., 473—498, 1 f. 1945.

— **22.** Tekst til Farvetavler af Ukrudtsplanter. — Tids. Frøavl **34:** Juni 1946.

— **23.** Vejrlig og Høstudbytte. — Ug. Ldm. **92:** 371—374. 1947.

— **24.** Nogle Græsmarksspørgsmaal. — D. Landbrug **66:** 402—403. 1947.

— **25.** Kruset Skræppe. — Landbonyt. **2,** Nr. 3 (120—123). 1947.

— Artikler om Bekæmpelse af Ukrudt i Ug. Ldm. **89, 91. 92.** 1944, 1946—47.

Hagerup, O. **41.** On Fertilisation, Polyploidy and Haploidy in Orchis maculatus L. sens. lat. — D. Bot. Arkiv, **11,** Nr. 5 (26, 68 f.). — [Autorref. i] Naturh. Tid. **8:** 40—41, 3 f. 1944.

— **42.** Lidt om Vegetationen ved Isefjordens Munding. — Bot. Tids. **46:** 257—260. 1944.

— **43.** Basidiens Cytologi hos Tremellodon gelatinosum (Scop.) Pers. (Summary: The Cytology of the Basidium of Tremellodon gelatinosum (Scop.) Pers. — Friesia **3:** 46—51, 19 f. 1944.

— **44.** Facultative Parthenogenesis and Haploidy in Epipactis latifolia. — V. S. Biol. Medd. **19,** Nr. 11 (14, 26 f.). 1945.

Hagerup, O. **45.** Basidiens Cytologi hos Lepiota (Limacella) lenticularis Lasch. (Summary: The Cytology of the Basidium of Lepiota (Limacella) lenticularis Lasch. — Friesia **3:** 96—100, 25 f. 1945.

— **46.** Studies on the Empetraceae. — V. S. Biol. Medd. **20,** Nr. 5 (49, 101 f.). 1946.

— **47.** Nogle Stenfrugters Biologi. — Nat. Verden **30:** 1—6, 12 f. 1946.

— **48.** The spontaneous Formation of Haploid, Pyloploid, and Aneuploid Embryos in some Orchids. — V. S. Biol. Medd. **20,** Nr. 9 (22, 71 f.). 1947.

Hammer, Ole. **1.** Om Landevejstræer set fra æstetisk og biavlsmæssig Synsvinkel. — Gartn. Tid. **63:** 300—303, 2 f. 1947.

Hammarlund, Lårs. [Forfatter af Afsnit i] Plantesygdomme i Danmark 1944—45. Tids. Planteavl **50—51.** (Se Ernst Gram Nr. **108—109**).

— Anmeldelse i Havebrugsforskning **1.**

Hansen, Albert. **3.** Alfred Jørgensen: Gæringsorganismerne. Oversat og omarbejdet af A. Hansen. — Kbhvn. (538, 49 f., 35 t.). 1945.

Hansen, E. Bille og F. H. Møller. **1.** Clitocybe verrucipes (Fr.) Maire (Rufodet Tragthat) i Danmark. — Friesia **3:** 101, 1 f. 1945.

Hansen, Hans R. **33.** Forfatter af Afsnit i Plantesygdomme i Danmark 1943—45. Tids. Planteavl **49—51.** (Se Ernst Gram Nr. **107—109**).

Hansen, Henning P. **14.** Undersøgelser og Iagttagelser over Tobaksviroser i Danmark. (English Summary). — Tids. Planteavl **50:** 191—298, 17 f. 1946.

— **15.** Forsøg og Iagttagelser i 1946 vedrørende Virus-Gulsot i danske Bederoemarker. — Ug. Ldm. **92:** 615—618, 638. 1947.

— Anmeldelse i Naturh. Tid. **8.** 1944.

Hansen, Holme H. H., Chr. Stapel og F. Steenbjerg. **1.** Undersøgelser af Luzernemarker paa Lolland-Falster. — Nykøbing F. (80, 19 f.) 1945.

Hansen, J. Benth. Anmeldelse i Bot. Tids. **48:** 132—133. 1946.

Hansen, Josef. Statskonsulent P. Nielsen og Tystofte Forsøgsstation. — Danmark **4:** 348—352, 2 f. 1944.

Hansen, Willy F. **13.** Parthenocissus tricuspidata. — Gartn. Tid. **60:** 451, 1 f. 1944.

— **14.** Selvhæftende Vildvin. — Ibid. **60:** 485, 1 f. 1944.

— **15.** Plantenavne. — Ibid. **62:** 200—202. 1946.

Harmsen, L. **6.** En spontan Hybrid mellem Saxifraga granulata og S. groenlandica. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **9:** 57. 1945.

Hartelius, Vagn. **37.** Beschleunigung der Wirkung von β-Alanin auf die Atmung und das Wachstum der Hefe durch Dioxy-dimethyl-buttersäure. — Die Naturwissenschaften **38:** 81. 1944.

— **38.** Antivitamin Effect of Sulfanilamide on Aspergillus niger — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 178—184. 1946.

— **39.** Glutamic Acid, Aspartic Acid, Asparagine and Glutamine as antigrowth Substances for β-Alanine. — Ibid. **24:** 185—222, 11 f. 1946.

— and Gordon Johansen. **40.** The Influence of α,γ-Dihydroxy-β, β-Dimetyl-Butyric Acid on Yeast Growth. — Ibid. **24:** 133—139. 1946.

Hartelius, Vagn, Niels Nielsen und Gordon Johansen. **41.** Über die Antiwuchsstoffe der Pantothensäure und des β-Alanins. (Se Niels Nielsen Nr. **95**). 1944.

— — — **42.** Bestimmungen von Pantothensäure und β-Alanin in tierischen und pflanzlichen Objekten mit einer neuen Methode. (Se Niels Nielsen Nr. **96**). 1945.

— und Niels Nielsen. **43.** Über die Bildung von Pantothensäure durch verschiedene Mikroorganismen. (Se Niels Nielsen Nr. **94**). 1945.

— and Knud Roholt. **44.** Antivitamin Effect of Sulfanilamide on Saccharomyces cerevisiae. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 141—155. 1946.

— — **45.** Antivitamin Effect of Sulfanilamide on Streptobacterium plantarum. — Ibid. **24:** 156—162. 1946.

— — **46.** Effect of Marfanil on Streptobacterium plantarum, Saccharomyces cerevisiae and Aspergillus niger. — Ibid. **24:** 163—171, 1 f. 1946.

Hauberg, Poul. **17.** Henrik Harpestreng. Død d. 2. April 1244. — Archiv. f. Pharm. og Chemi **51:** 158—161. 1944.

Helbæk, Hans and K. Jessen. **1.** Cereals in Great Britain and Ireland in Prehistoric and early Historic Times. (Se K. Jessen Nr. **129**). 1944.

Hellmers, E. **3.** Insektsygdommen »Grønmykose«. — Ug. Ldm. **90:** 266—267. 1945.

— og N. F. Buchwald. **4.** Fortsatte Iagttagelser over Sporefældning hos Tøndersvamp (Polyporus fomentarius (L) Fr.). (Se Buchwald Nr. **106**). 1946.

Hernø, Alf. **1.** Undersøgelse over Spireevne, Vandindhold m. m. i Frø af en Række vigtige Kulturplanter, opbevaret gennem en Aarrække paa et almindeligt Frølager. (English Summary). Beretn. fra Statsfrøkontrollen. — Tids. Planteavl **48:** 551—602, 52 f. 1944.

Herring, Poul. **56.** Rhodologica. I—II. — Maskinskrevet (162). 1945—46.

Hertz, V. Beretning om Svampeekskursioner i Friesia **3.**

Hoffmann, Ulf. I Svampetiden. — Aarhus Stiftstid. 5/8, 1944.

Holm, Folke. **6.** Douglasiens Sodskimmel. — D. Skovforen. Tids. **29:** 125—129, 2 f. 1944.

Holmen, Kjeld. **1.** En floristisk Undersøgelse af Mosfloraen paa Guldborgland. — Bot. Tids. **48:** 207—212. 1947.

— **2.** Nye Bidrag til Vendsyssels Mosflora. — Bot. Tids. **48:** 214. 1947.

Holm-Jensen, Ib, Aug. Krogh and Veijo Wartiovaara. **1.** Some Experiments on the Exchange of Potassium and Sodium between single Cells of Characaae and the Bathing Fluid. — Acta Bot. Fennica Nr. 36 (22). 1944.

Holmsgaard, Erik. **1.** Aarringsanalyser fra Midtjylland. — D. Skovforen. Tids. **30:** 129—173, 19 f. 1945.

— og Carl Mar: Møller. **2.** Stærk Hugst, svag Hugst og Hugst fra Toppen. Et Forsøg i Rødgran. (Se Carl Mar: Møller Nr. **24**). 1947.

Holten, Just. **5.** Lærk i Nordøstsjælland. II. — D. Skovforen. Tids. **29:** 169—207, 9 f. 1944.

— **6.** En Forelæsning om Lærk. — Ibid. **29:** 497—510. 1944.

Holter, H. **2.** Cellestrukturens Problemer. — »Videnskaben i Dag«. Kbhvn. (133—146, 7 f.). 1944.

Hove, K. M. **14.** Selvhæftende Vildvin. — Gartn. Tid. **60:** 507. 1944.

Høeg, Eiler. **4.** Skal Jægerprisegnen lægges øde? (Befolkningens Svar paa Militærets Udvidelsesplaner). — Kbhvn. (28, 28 f., 1 Kort). 1946.

Høvring, Helge. **1.** Om Muligheder for Havbrug. — Berlingske Aftenavis 18/4, 1945.

Ingerslev-Hansen, L. **1.** Hordeum maritimum fundet i Danmark. — Fl. og Fauna **53:** 83. 1947.

Iversen, Johs. **27.** En pollenanalytisk Tidsfæstelse af Ferskvandslagene ved Nørre Lyngby. — Medd. Geol. Foren. **10:** 130—151. 1943.

— **28.** Et Litorinaprofil ved Dybvad i Vendsyssel. — Ibid. **10:** 324—328, 1 t. 1943.

— **29.** Viscum, Hedera and Ilex as Climate Indicators. A Contribution to the Study of the Post-Glacial Temperature Climate. — Geol. Fören. Stockh. Förhandl. **66:** 463—483, 9 f. — Naturh. Tid. **8:** 57—59, 1 f. [Autorref]. 1944.

— **30.** Helianthemum som fossil Glacialplante i Danmark. — Geol. Fören. Stockh. Förhandl. **66:** 774—776, 3 f. 1944.

— **31.** Virkningen af Vintrene 1939—42 paa danske Træer og Buske. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 56—57, 1 f. 1944.

— **32.** De strenge Vintre og den danske Flora. — Berlingske Aftenavis 12/1, 1944.

— **33.** Planterne erobrer Danmark. — Danmark **5:** 18—24, 13 f. 1945.

— **34.** Datering af en senglacial Boplads ved Bromme. (Datation Géologique de la station glaciaire postérieure de Bromme). — Aarbøger for Nord. Oldkyndighed og Hist. **1946:** 197—231, 9 f. 1 Kort. 1946.

— **35.** Plantevækst, Dyreliv og Klima i det senglaciale Danmark. — Geol. Fören. Stockh. Förhandl. **69:** 67—78, 5 f. 1947.

— **36.** Senglacialens nivåförändringar och klimatutveckling. [Diskussionsindlæg]. — Ibid. **69:** 215—217, 1 f., 252. 1947.

— **37.** Pollenanalysens principer och tillämpning. [Diskussionsindlæg]. — Ibid. **69:** 241—242. 1947.

— **38.** Centaurea cyanus-Pollen in Danish Late-Glacial Deposits. — Medd. Dansk Geol. Foren. **11:** 197—200, 1 pl. 1947.

— and M. Degerbøl. **39.** The Bison in Denmark. (Se Degerbøl Nr. **2**). 1945.

— — **40.** Om Bison-Fund i Danmark og nogle Bemærkninger om senglaciale Naturforhold. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **9:** 40. 1945.

Jacobsen, Børge. **2.** Professor, Dr. phil. C. Ferdinandsen. 18 Februar 1879 — 28. Marts 1944. — Ug. Ldm. **89:** 220. 1944.

Jacobsen, Carl og Aage Lund. Emil Chr. Hansen. (Se Aa. Lund Nr. **26**). 1947.

Jakobsen, J. M. og Hjalmar Jensen. **1.** Om Forhindring af Okkerdannelse i Drænrør ved Hjælp af Kobber. (Se Hj. Jensen Nr. **68**). 1946.

Jarnak, Poul. **1.** Artikler om Vinavl, Vinhøst og Vintilberedning. — Gart. Tid. **63:** 26—28, 1 f., 256—259, 1 f., 280—282. 1947.

Jensen, Aa. Bohus. **1.** Planteverdenen paa antarktiske Nunatakker. — Nat. Verden **29:** 359—363, 3 f. 1945.

— **2.** Snealger. — Ibid. **31:** 196—198, 2 f. 1947.

Jensen, Carlos. **3.** Lysbehandling af Frø. Nye Spireresultater. (Lichtbehandling von Samen. Neue Keimresultate. — Light-Treatment of Seeds. New Germination Results.). — Kbhvn. (59) + Bilag (4). 1945.

Jensen, H. L. **22.** Contributions to the Nitrogen Economy of Australian Wheat Soils, with particular Reference to New South Wales. [Dr. Disp.]. — Proc. Linn. Soc. New South Wales **65:** 1—122, 5 f., 1 pl. 1940. — [Autorref. i] Naturh. Tid. **10:** 10—11. 1946.

Jensen, H. Land. **8.** Aarlige Beretninger om Planteavlen 1943—1946. — Tids. Landøkon. **1944—47.** Jysk Landbrug **26—29.** D. Landbrug **63—66.** 1944—1947.

— **9.** Planternes Mikronæringsstoffer. — Landbonyt. **1,** Nr. 7 (1—5). 1947.

— **10.** Jordbundsanalysen og dens Betydning for Praksis. — Ug. Ldm. **89:** 337—341, 1 f. 1944.

Jensen, H. Nilaus. **21.** Roser. — Danmarks Haver **1:** 330—342, ill. 1944.

— **22.** Latinske Plantenavne. — Ibid. **1:** 417—427. 1944.

— **23.** Ny Form af Solanum Dulcamara L. — Bot. Tids. **46:** 272. 1944.

— **24.** Læge- og Krydderplanter. — Danmarks Haver **2:** 224—246, 9 f. 1945.

— **25.** Sagittariaknolde som Andeføde. — Bot. Tids. **48:** 105. 1946.

— **26.** Peperomia hederaefolia. — Gartn. Tid. **63:** 125, 1 f. 1947.

— **27.** Om Træers Alder og Haardførhed. — Ibid. **63:** 125—126. 1947.

— **28.** Hængeplanter i Botanisk Have. — Ibid. **63:** 137—138, 6 f. 1947.

— Referat i Havebrugsforskning **1.** 1944—46.

Jensen, Hjalmar og J. M. Jakobsen. **68.** Om Forhindring af Okkerdannelse i Drænrør ved Hjælp af Kobber. — Hedes. Tids. **67:** 81—86, 1 f. 1946.

Jensen, J. P. **1.** Boletus lignicola Kbch. (1929) fundet i Danmark. — Friesia **3:** 159—160, 1 f. 1946.

— **2.** Mykologiske Strejftog i Jægersborg Dyrehave. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **10:** 60—61. 1946.

— Beretninger om Svampeekskursioner i Friesia **3,** i Bot. Tids. **46** og **48.** Anmeldelse i Naturh. Tid. **10.**

Jensen, Johs. V. Møllen. [Afsnittet: Flora mellem Mure (p. 45—53) omhandler Floraen paa en Byggetomt ved Gammeltorv]. Kbhvn. 1944.

Jensen, J. M. **1.** Minimumsloven i økonomisk Betydning. — Ug. Ldm. **89:** 94—96, 2 f., 154—155. 1944.

Jensen, P. Boysen. **66.** Tale holdt ved Stiftelsesmiddagen for Nordisk Forening for Fysiologisk Botanik. — Naturh. Tid. **11:** 49—52. 1947.

Jensen, S. Tovborg. **7.** Professor, Dr. agro. P. Damsgaard-Sørensen. [Nekrolog]. — Tids. Landøkon. **1947:** 109—111, Portræt. 1947.

Jensen, Sv. Aa. Foraarsfloraens Fortropper. — Aalborg Stiftstid. 9/2, 1944.

— Svampetiden er inde. — Ibid. 20/8, 1944.

— Før Svampeturen. — Fyns Stiftstid. 16/9, 1944.

— Naar Hasselen lyner. — Aalborg Stiftstid. 19/3, 1945.

— Ved Løvspring. — Fyns Venstreblad 2/5, 1945.

— Den danske Eg. — Børsen 24/7, 1945.

— Svampetid. — Ibid. 16/9, 1945.

— Foraarsfloraens Pionerer. — Fyns Venstreblad 14/3, 1946.

— Den danske Skov. — Aalborg Stiftstid. 22/5, 1946.

Jespersen, Poul. Ove Paulsen. 22. Marts 1874—29. April 1947. — Naturh. Tid. **11:** 42—44, Portræt. 1947.

Jespersen, P. Helweg. **1.** Nedstamningstankens Gennembrud i Aarene efter Fremkomsten af »Arternes Oprindelse« og dets Forudsætninger. — Nat. Verden **31:** 1—16, ill., 182—195, ill., 231—242, ill. 1947.

— **2.** Om I. P. Jacobsens Darwin-Studier. — Gads Danske Magasin **47:** 562—573, ill. 1947.

Jessen, K. **114.** Geology and Palaeobotany, Section D in Hallam L. Movius Jr.: An early Post-Glacial Archaeological Site at Cushendun, County Antrim. — Proc. Royal Irish Acad. **46,** Sect. C, Nr. 1 (38—51, 6 f.). 1940.

— **115.** Analyse af Profilet i Engen nord for Grønbjerg. — Svensk Geogr. Årsbok **1942:** 318—322, 1 f. 1942.

— **116.** Botanik. — Danmarks Kultur ved Aar 1940. Bd. **7:** 251—261. Kbhvn. 1943.

— **117.** The Environment and Dating of the Vebbestrup Plough. With Observations on the Age of the Walle Plough. — Acta Archaeologica **15.** 1945.

— **118.** Vildmosernes Geologi. — Vildmosearbejdet. Udg. af Kgl. danske Landhusholdn. Selsk. (15—29). Kbhvn. 1945.

— **119.** Plantevæksten paa Eskebjerg Lyng. — Danm. Naturfredn. Foren. Aarskr. **1944—45:** 47—52, 6 f. 1945.

— **120.** Professor, Dr. phil. August Mentz. 5. December 1867—6. November 1944. — Naturh. Tid. **9:** 15—16, Portræt. 1945.

— **121.** Sernander, Rutger. — Salmonsen Leks.-Tids. **5:** 680. 1945.

— **122.** Callitriche pedunculata DC. i Danmark. (English Summary). — Bot. Tids. **46:** 384—395, 3 f. 1946.

— **123.** Iris versicolor L. i Svanninge Bakker. — Ibid. **46:** 411—413, 1 f.

— **124.** August Mentz. 5. December 1867—6. November 1944. — Ibid. **46:** 430—433, Portræt. 1946.

— **125.** Henning E. Petersen. 22. August 1877—22. Maj 1946. — Universitetets Festskr. Novbr. **1946:** 139—142, Portræt. 1946.

Jessen, K. **126.** Gunnar Samuelsson. 27. August 1885—14. Januar 1944. — Bot. Tids. **46:** 433—435, Portræt. 1946.

— **127.** Ove Vilhelm Paulsen. 22. Marts 1874—29. April 1947. — Ibid. **48:** 135—140, Portræt. 1947.

— **128.** Ove Vilhelm Paulsen. 22. Marts 1874—29. April 1947. — Oversigt V. S. Virksomhed Juni 1947—Maj 1948. (79—85, Portræt). 1948.

— and Hans Helbæk. **129.** Cereals in Great Britain and Ireland in Prehistoric and early Historic Times. — V. S. Biol. Skrifter. **3,** Nr. 2 (68, 26 f.). 1944.

— og K. Gram. **130.** Træer og Buske i Vintertilstand. (Se Gram Nr. **27**). 1945.

— Anmeldelse i Nat. Verden **31.**
Ekskursionsberetning i Bot. Tids. **46.**

Johansen, Aksel og Hans Rasmussen. **1.** Vore Træer og Buske. En Hjælpebog for Naturvenner. — Kbhvn. (22, 12 f.). 1943.

Johansen, Gordon, Niels Nielsen und Vagn Hartelius. **8.** Über die Antiwuchsstoffe der Pantothensäure und des β-Alanins. (Se Niels Nielsen Nr. **95**). 1944.

— und Niels Nielsen. **9.** Über die Wuchsstoffwirkung von Aneurin und Glutaminsäure auf Hefe. (Se Niels Nilsen Nr. **97**). 1944.

— Niels Nielsen und Vagn Hartelius. **10.** Bestimmungen von Pantothensäure und β-Alanin in tierischen und pflanzlichen Objekten mit einer neuen Methode. (Se Niels Nielsen Nr. **96**). 1945.

— and Vagn Hartelius. **11.** The Influence of α, γ-Dihydroxy-β, β-Dimetyl-Butyric Acid on Yeast Growth. (Se Hartelius Nr. **40**). 1946.

Johansen, Gudrun. **16.** [Forfatter af Afsnit i] Plantesygdomme i Danmark 1943. — Tids. Planteavl **49.** (Se Ernst Gram Nr. **107**). 1944.

— **17.** Monilinia fructigena (Aderh. & Ruhl.) Honey i Danmark. (English Summary). — Friesia **3:** 111—114, 3 f. 1945.

Johansen, Vagn. **2.** Douglasgran. — Hedes. Tids. **64:** 323—335, 2 f.; **65:** 3—9, 5 f., 23—36, 4 f., 41—51. 1943—1944.

Juel, Inger. **3.** Studies on a Growth-Retarding Substance in Tomato. — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 4 (16, 3 f.). 1946.

— **4.** Demonstration af Vævkulturer af Planter. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **11:** 36—37. 1947.

Jørgensen, C. A., K. Gram og M. Køie. **57.** De jydske Egekrat og deres Flora. (Se K. Gram Nr. **26**). 1944.

— **58.** E. Rostrup: Den danske Flora. En populær Vejledning til at lære de danske Planter at kende. 17. omarbejdede Udg. ved C. A. Jørgensen. — Kbhvn. (LXIV + 525, 154 f.). 1947.

— Biografier af danske Botanikere i Dansk Biografisk Leksikon.
Artikler om Arvelighed i Dansk Jagtleksikon. 1944.
Anmeldelse i Bot. Tids. **46.**

Jørgensen, E. Laumann. **1.** Danmarks højeste Træ. — Nat. Verden **29:** 364—368, 4 f. 1945.

Jørgensen, Erik G. **1.** Diatomésamfundene i ferske Vande (Universitetets Prisopgave i Botanik for 1943). [Autorref.]. — Naturh. Tid. **9:** 77—78. 1945.

— **2.** Algevegetationen i Madum Sø. — Bot. Tids. **48:** 141—155, 1 f. 1947.

Jørgensen, Jørg. J. Skoledirektør Sofus Franck. 12. Maj 1875—23. Juli 1945. — Naturh. Tid. **9:** 78—80, Portræt. 1945.

Kaiser, E. W. 1946. **1.** Forureningen af vore ferske Vande. — Danm. Naturfredn. Aarsskr. **1945—46:** 67—75, ill. 1946.

Kampp, Aa. H. **3.** Hvor det gror og hvorfor? Grundbog i Landbrugsgeografi. — Kbhvn. (100). 1944.

— **4.** Kan Danmark inddeles i landbrugsgeografiske Provinser? — Tids. Landøkon. **1946:** 421—438, 6 f.

Kirkegaard, Th. **3.** Landbrugsbakteriologi. 4. Udg. — Odense (112, ill.). 1945.

Kjær, Arne. **14.** Laboratoriemetoder til Bestemmelse af Spireevnen hos Lupinfrø, sammenlignet med Spiringen i Marken. (Summary: Laboratory Methods of Determining the Germinating Capacity of Lupine Seed compared with the Field Germination). (Beretning fra Statsfrøkontrollen). — Tids. Planteavl **49:** 429—444, 4 f. 1945.

— **15.** Spiringen af nedgravet og tørt opbevaret Frø. II. 1934—44. (Summary: Germination of buried and dry stored Seeds. II. 1934—44). (Beretning fra Statsfrøkontrollen). — Tids. Planteavl **50:** 426—434. 1946.

— **16.** How the Government Seed Testing Station contributes to ensure the Supply of good Seeds for Sowing in the Danish Soil. — News Letter of the Association of official Seed Analysts. **21:** 41—45. 1947.

— **17.** Kan man bestemme Frøets Spireevne uden at lægge det til Spiring? — Londbonyt. **2,** Nr. 4 (166—168). 1947.

— Anmeldelse i Havebrugsforskning **1.**

Kiær, Eigil. **4.** Havens Planter. — Gartn. Tid. **63:** 11—13, 3 f., 61—65, 6 f. 1947.

Klinge, Axel B. **2.** Om en Masseforekomst af Plectania coccinea (Scop.) Fckl., samt om en hvidlig Form af denne, f. albida f. n. (Summary: A mass Occurence of Plectania coccinea (Scop.) Fckl. together with a Description of a whitish Form, f. albida f. n.). — Friesia **3:** 41—45. 1944.

Klougart, A. Referater i Havebrugsforskning **1.**

Krarup, F. **3.** Langsom Bøgeselvforyngelse. (Résumé: Régénération naturelle lente d'un peuplement de hêtre). — Forstl. Forsøgsv. **19:** 81—104, 5 f. 1947.

Kring, L. **5.** Danmarks mindste (?) Fredskov. — Fl. og Fauna **52:** 3. 1946.

Kristensen, M. K. **4.** Den jyske Græsmarkssektion gennem 25 Aar. — D. Landbr. **63:** 325—327, ill. 1944.

Kristensen, R. K. **13.** Minimumsloven. — Ug. Ldm. **89:** 111. 1944.

— **14.** Fejlteori. En kortfattet Fremstilling med Henblik paa landøkonomisk Forsøgsarbejde. — Kbhvn. (48). 1946.

— **15.** Hvor nøjagtigt er et Sortsforsøg? — Ug. Ldm. **92:** 183—185. 1947.

Krogh, August and Hans Burstrøm. **4.** The Biochemistry of the Development of Buds in Trees and the Bleeding Sap. (Se Hans Burstrøm, III, p. 00). 1946.

— Ib Holm-Jensen and Veijó Wartiovaara. **5.** Some Experiments on the Exchange of Potassium and Sodium between Cells of Characeae and the Bathing Fluid. (Se Holm-Jensen Nr. **1**). 1944.

— **6.** Johannes Lindhard. 25. April 1870—11. Oktober 1947. — Oversigt V. S. Virksomhed Juni 1947—Maj 1948 (95—103, Portræt). 1948.

Køie, M. **5.** Fordelingen af vegetationen i Skern aa og dens tilløb. (Summary: Distribution of the vegetation in the river Skern aa and its tributaries). — Bot. Tids. **46:** 239—250, 11 f. 1944.

— **6.** Jordbundens vandbindende evne og vegetationen. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 25. 1944.

— **7.** Hvorledes mørktfarvede Etiketter atter kan gøres læselige. — Naturh. Tid. **8:** 52. 1944.

— **8.** Vegetationen paa Bornholm. — Bornholmernes Land — Øen i Øst (51—66, ill.). Rønne. 1944.

— **9.** Beitrag zur Flora Südwest-Irans. I. — Danish Scientific Investigations in Iran. Part **4** (9—55, 11 f.). Kbhvn. 1945.

— **10.** Eurhynchium striatum og E. Zetterstedtii i Danmark. — Bot. Tids. **48:** 219—221, 1 Kort. 1947.

— K. Gram og C. A. Jørgensen. **11.** De jydske Egekrat og deres Flora. (Se K. Gram Nr. **26**). 1944.

— Ekskursionsberetninger i Bot. Tids. **46.**
Anmeldelse. Ibid. **48.**
Artikler om Planter i Dansk Jagtleksikon. 1944.

Lange, Axel. Nekrolog over Axel Lange. Af Ernst V. Floto. — Kew Guild. 1946—47.

Lange, Jakob E. **22.** Danmarks Planteverden. — Alverdens Viden om Naturen og Menneskelivet. Bd. **6:** 273—322, ill. Odense. 1940.

Lange, Johan. **18.** Plantenavne. — Haveejernes Haandbog (325—329). 1944.

— Anmeldelser i Gartn. Tid. **61** og **63,** Havebrugsforskning **1.**

Lange, Mogens B. **1.** Elisabeth Tryde: Dansk Skoleflora. 12. Udg. ved M. B. Lange. — Kbhvn. (134, ill.). 1944.

Lange, Morten. **1.** Iagttagelser over Svampefloraen paa Brandpletter. (Summary: Notes on Fungi confined to burnt Ground). — Friesia **3:** 58—61. 1944.

— **2.** Hatsvampfloret paa Maglemose i Grib Skov. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 72—73, 1 f. 1944.

— **3.** Nogle ejendommelige Bægersvampe. (Summary: Notes on some Discomycetes in Denmark). — Friesia **3:** 62—64. 1944.

— **4.** Botanikere i Grønland. — Grønlandsposten **5:** 237—239. 1946.

— **5.** Mykologiske Indtryk fra Lapland. (Summary: Mycological Impressions from Lappland). — Friesia **3:** 161—170. 1946.

— **6.** Mykologiske Iagttagelser i Danmark 1943—45. (Summary: Mycological Observations in Denmark 1943—45). — Friesia **3:** 201—211, 5 f. 1946.

Lange, Morten. **7.** Genea hispidula Berk. (En for Danmark ny hypogæisk storsvamp). — Bot. Tids. **48:** 214—216. 1947.

— Ekskursionsberetninger i Bot. Tids. **46** og **48.**

Larsen, C. Muhle. **6.** [Medforfatter til] Afsnittet »Tilbageblik« i A. Oppermann: Egens Træformer og Racer. — Forstl. Forsøgsv. **12:** 357—380. 1932.

— **7.** To gamle fynske Egeprøveflader. (Zusammenfassung: Zwei alte Eichenprobeflächen auf Fünen). — Forstl. Forsøgsv. **13:** 265—304, 6 f. 1934.

— **8.** Stiklingsformering af Skovtræer. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 42—43, 1 f. 1944.

— **9.** August Mentz. 5/12—1867—6/11—1944. — D. Skovforen. Tids. **30:** 25—30, Portræt. 1945.

— **10.** Experiments with Softwood Cuttings of Forest Trees. (Resumé: Forsøg med urteagtige Stiklinger af Skovtræer). — Forstl. Forsøgsv. **17:** 289—443, 24 f. 1946.

— **11.** Forsøg med Vækststofbehandling af Pilestiklinger. — D. Skovforen. Tids. **31:** 433—448, 1 f. 1946.

— **12.** Vækststofbehandling af Pilestiklinger. Skovbrugstid. **32:** 130—131 (Rettelser p. 136). 1946.

— **13.** Om arvelig Variation i Sejrhavrens Følsomhed over for Vækststofbehandling. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **11:** 37. 1947.

— **14.** Mjøsturen (Ref. af 6. nordiske Skovkongres, 5. Ekskursion). — D. Skovforen. Tids. **32:** 316—326, 2 f. 1947.

Larsen, C. Syrach. **33.** Forædlingsforsøg med danske Skovtræer. — Tidssk. f. Skogbruk, 1942, Nr. 5 (20). 1942.

— **34.** Erfaringer med udenlandske Træarter i dansk Skovbrug. De enkelte Arters Anvendelse, Proveniens og Forædling. — Svenska Skogsvårdsfören. Tidskr. **1943:** 166—199, 4 f. 1943.

— **35.** Biavleren og Plantning for Vildtet. — Haandbog i Biavl (328—332, 4 f.). Kbhvn. 1944.

— **36.** Vildtpleje. — Landbrugets Bierhverv (164—166). Kbhvn. 1944.

— **37.** Blomstring og Forædling hos Ask (Fraxinus excelsior L.). — D. Skovforen. Tids. **30:** 49—89, 16 f. 1945.

— **38.** Skovtræforædling i Gävleborg Län. — Ibid. **30:** 394—397. 1945.

— **39.** Nye Træer i Skoven. [Foredrag ref. af G. Gruelund]. — Naturh. Tid. **10:** 24. 1946.

— **40.** Forest Tree Breeding and Danish Experiments. — Nederl. Boschbouw-Tijdschrift. **18:** 246—263, ill. 1946.

— **41.** Fra Skove i Nordamerika. — D. Skovforen. Tids. **32:** 89—147, 16 f. 1947.

42. Estimation of the Genetype in Forest Trees. — Vet. Landboh. Aarsskr. **1947:** 87—128, 31 f.

— **43.** Genotypens Bedømmelse hos Skovtræer. — Svenska Skogsvårdsfören. Tidskr. **1947:** 334—363.

og E. Magius. **44.** Podning og Okulering af Skovtræer. — D. Skovforen. Tids. **29:** 25—48, 8 f. 1944.

— Artikler om Træer og Buske i Nord. Ill. Havebrugsleksikon. 5. Udg.

Larsen, J. E. Bregnhøj. Notitser om Svampefund i Friesia **3:** 69—70. 1944.

Larsen, Niels J. **1.** Sitkagran × Hvidgran. — D. Skovforen. Tids. **30:** 450—451. 1945.

Lassen, H. Brandt. Seminarielærer Albert Jensen. 1867—1940. [Nekrolog]. — Fl. og Fauna **52:** 17—19, Portræt. 1946.

Larsen, Poul. **18.** 3-Indole Acetaldehyde as a Growth Hormone in Higher Plants. (Dansk Oversigt: 3-Indolyl-Acetaldehyd som Vækst-hormon hos højere Planter). [Dr. Disp.]. — D. Bot. Arkiv. **11,** Nr. 9 (132, 18 f.). 1944. — [Autorref. i] Naturh. Tid. **9:** 9—13. 1945.

— **19.** Kulturer af Planteorganer og Plantevæv. — Nat. Verden **30:** 7—26, 5 f. 1946.

— **20.** Dyrkning af isolerede Planteorganer og Plantevæv. — Salmonsen Leks.-Tids. **6:** 940—944, 3 f.

— **21.** Avena Curvatures produced by Mixtures of Growth Promoting and Growth Retarding Substances. — Amer. Journ. og Botany. **34:** 346—356, 6 f. 1947.

— **22.** Neutral Auxins. — Nature. **159:** 842—843. 1947.

— **23.** En simpel Demonstration af Strækningsvækststof. — Naturh. Tid. **11:** 68—69, 1 f. 1947.

— Anmeldelse i Bot. Tids. **46.**

Lindhard, J. P. J. 25. April 1870—10. Oktober 1947. — Nekrologer (med Portræt): Salmonsen Leks.-Tids. **7:** 542—544 (Erling Asmussen). Oversigt V. S. Virksomhed Juni 1947—Maj 1948 (95—103) (Aug. Krogh).

Lindhard, Jørgen. **1.** Undersøgelser over Staldgødningens Omsætning i Jorden maalt ved Kuldioxyd Produktionen. — Nord. Jordbrugsforsk. **1944:** 186—198, 3 f.

Lund, Aage. **18.** Om Bekæmpelse af Sarcina i Gær. — Brygmesteren **1:** 28—33. 1944.

— **19.** Zur Bekämpfung von Sarcina in Hefe. — Schweizer Brauerei Rundschau **55:** 35—37. 1945.

— **20.** Vitaminer i Gær og Øl. — Brygmesteren **3:** 127—138. 1946.

— **21.** Pasteuringsforsøg med Mikroorganismer i Øl. — Brygmesteren **3:** 177—187. 1946.

— **22.** Thermal Death Points of Micro-Organisms in Beer. — Journ. Inst. of Brewing **52:** 307—311. 1946.

— **23.** Bryggeri-Mikrobiologi, Biologisk Driftskontrol. — Kbhvn. (208, 43 f.). 1947.

— **24.** Karakterisering af Gærracer. — Beretn. 8. skand. Brygmesterkursus i Kbhvn. (113—124, 4 f.). 1947.

— **25.** Control of Sarcina in Yeast. — The Brewers Digest **22:** 50—51. 1947.

— og Carl Jacobsen. **26.** Emil Chr. Hansen. [Biografi]. — Annuaire des Brasseurs **1947:** 17—23.

— og Poul Prip. **27.** Desinfektion af Filtermasse til Ølfiltrering. — Brygmesteren **3:** 261—269, 1 f. 1946.

Lund, Mogens. **5.** Lidt om Reduktionsdeling. — Naturh. Tid. **11:** 17—19, 2 f. (Tilføjelse: Ibid. **11:** 36). 1947.

Lund, Søren. **14.** Om den saakaldte »Østerstyv«, Colpomenia peregrina Sauv., og dens Forekomst i de danske Farvande. — Beretn. Biol. Station. **47:** 3—15, 5 f. 1944.

— **15.** Østerstyven. — Salmonsen Leks.-Tids. **5:** 143—144, 1 f. 1945.

— **16:** Havets Bundflora. — Fiskeriet i Danmark **1:** 107—172, 35 f. Kbhvn. [1946].

— og H. Ingvard Petersen. **17.** Undersøgelser over Spireforhold hos Frø af nogle ondartede Ukrudtsplanter. (Se H. Ingvard Petersen Nr. **10**). 1944.

— and L. K. Rosenvinge. **18.** The Marine Algæ of Denmark. Contributions to their Natural History. Vol. II. Phæophyceæ. III. Encoeliaceæ, Myriotrichiaceæ, Giraudiaceæ, Striariaceæ, Dictyosiphonaceæ, Chordaceæ, and Laminariaceæ. (Se Rosenvinge Nr. **102**). 1947.

— og Chr. Stapel. **19.** Orienterende Undersøgelser over nogle Biplanters Nektarproduktion. (Se Stapel Nr. **41**). 1945.

Løfting, E. C. L. **5.** Hedeskovens Foryngelse. VII. Et Underplantningsforsøg i Gludsted Plantage. (Une Expérience de Plantation d'un sous-Étage dans la Plantation de Gludsted située dans la Lande de Jutland). — Forstl. Forsøgsv. **16:** 305—322, 14 f. 1945.

— **6.** Hedeskovens Foryngelse. VIII. Lærkearternes Udvikling i Hedeplantagerne og japansk Lærks Anvendelighed som Hjælpetræ ved Opbygning af Hedeskov. (Le Dévelopment des différentes Espèces de Mélèze dans les Plantations des Landes, et le Mélèze de Japon utilisé comme Arbre Auxilliaire dans la Culture de Forêts des Landes). — Forstl. Forsøgsv. **16:** 323—364, 13 f. 1945.

Løvtrup, Søren. **1.** Nogle træk af de autotrofe svovlbakteriers biokemi. — Nat. Verden. **29:** 369—374. 1945.

— **2.** Træk af kvælstoffets kredsløb i biokemisk belysning. — Farmaceuten **9:** 112—117. 1946.

Magius, E. og C. Syrach Larsen. **1.** Podning og Okulering af Skovtræer. (Se Syrach Larsen Nr. **44**). 1944.

Meldgaard, A. und D. Müller. **1.** Schallwellen reizen Kartoffeln. (Se D. Müller Nr. **92**). 1944.

Mentz, August. 5. December 1867—6. November 1944. — Nekrologer (de fleste med Portræt): Bot. Tids. **46:** 430—433 (K. Jessen). Naturh. Tid. **9:** 15—16 (K. Jessen). D. Skovforen. Tids. **1945:** 25—30. (C. Muhle Larsen). Ug. Ldm. **89:** 673—674 (Chr. Stahl). Hedes. Tids. **65:** 287—290 (Niels Basse). Tids. Landøkon. **1944:** 624—625 (C. A. N.). Danm. Naturfredn. Foren. Aarsskr. **1944—45:** 9—10. — En Mindesten for Professor Mentz afsløredes 3/11—46 paa Fyrbakkerne ved Gilleleje (Hedes. Tids. **1946:** 275).

— **104.** Natur- og Kulturfredning. — Haandbog i Hjemstavnsforskning og Hjemstavnskultur (338—352). Kbhvn. 1939.

— **105.** Lillestrand. — Danmark **4:** 442—448, 8 f. 1944.

— **106.** Enrico Mylius Dalgas. I Anledning af 50 Aars Dagen for hans Død. — Politiken 15/4, 1944.

Mentz, August. **107.** Store Vildmoses Plantevækst. — Vildmosearbejdet. Udg. af Kgl. danske Landhusholdn.-Selsk. (54—66). Kbhvn. 1945.
— Anmeldelse i Hedes. Tids. **65.**

Middelboe, V. og D. Müller. **1.** Aanding og Sukker i Kaalroen. — Ug. Ldm. **90:** 146—147. 1945.

Mikkelsen, Valdemar M. **3.** Lille Vildmoses geologiske Udvikling. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 69—71, 1 f. 1944.
— **4.** Lille Vildmose. — Danmark **5:** 297—302, 13 f. 1945.
— **5.** Økologiske Studier over Isefjord-Omraadets Strandenge. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **11:** 38—39. 1947.

Mortensen, Th. **1.** Flora for Begyndere. Til Brug i Mellemskolen og Folkeskolens ældste Klasser. 3. Udg. — Kbhvn. (40). 1945.

Munk, Anders. **2.** Svampeflorets Variation fra Aar til Aar. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **9:** 70—71. 1945.
— Ekskursionsberetninger i Bot. Tids. **46** og **48.**

Munkøe, Jens Chr. H. **1.** Valg af Planteafstand for Naaletræer. — D. Skovforen. Tids. **29:** 293—318. 1944.

Müller, D. **67.** Alkohol- og Mælkesyredannelsens Mekanik. — Salmonsen Leks.-Tids. **4:** 794—797. 1944.
— **68.** Biografi (m. Portræt) af N. Fabritius Buchwald. — Ibid. **4:** 1139. 1944.
— **69.** Hvorfor vokser Træerne ikke ind i Himmelen? — Landet. 27/7, 1944.
— **70.** Levende og livløst. — Ibid. 19/10, 1944.
— **71.** Hvorledes Bierne stabiliserer Honningen. — Naturh. Tid. **8:** 5—8, 2 f. 1944.
— **72.** Aarsagen til Børnelammelsens Optræden omkring Efteraarsjævndøgn. — Ibid. **8:** 83—86. 1944.
— **73.** Die Glucosedehydrasen. — Fermentforschung. **17:** 395—416. 1944.
— **74.** Nachweis von Blausäure in Pholiota aurea (Matt.) Fr. — Friesia **3:** 52—57. 1944.
— **75.** Die Ursache des Auftretens von Kinderlähmung zur Zeit der Herbst-Tagundnachtgleiche. — Acta Medica Scandinavica Vol. **122.** 1945.
— **76.** Fosfatets morfologiske Virkning paa Planterne. (Morphological Effect of Phosphorus on higher Plants. — Tids. Planteavl. **50:** 150—156, 1 f. 1945.
— **77.** Epipactis helleborine (L.) Cr. f. albina i Danmark. — Bot. Tids. **46:** 413—414. 1946.
— **78.** Anemone nemorosa med to Blomster, en organoid Galle. — Ibid. **48:** 104—105. 1946.
— **79.** Løvets Farveskifte om Efteraaret. — Salmonsen Leks.-Tids. **6:** 972—973. 1946.
— **80.** Planternes Fotosyntese. — Ibid. **6:** 1101—1105. 1946.
— **81.** Planteanatomi. 2. Udg. — Kbhvn. (90, 103 f.). 1946.
— **82.** Nu maa der udføres Forsøg med Vækststoffer! — Gartn. Tid. **62:** 189—190. 1946.

Müller, D. **83.** Kunstig Vanding af Markafgrøder. — Ug. Ldm. **91:** 50—52. 1946.

— **84.** Psychrophile, mesophile und thermophile Bakterien und die Abgrenzung dieser verschiedenen Gruppen. — Acta Pathologica **23:** 384—386. 1946.

— **85.** James Batcheller Summer. [Biografi]. — Salmonsen Leks-Tids. **7:** 50—51, Portræt. 1947.

— **86.** Peter Larsen Kyhl. — Bot. Tids. **48:** 212—213, 1 f. 1947.

— **87.** Bøgens Dværggrene. — D. Skovforen. Tids. **32:** 363—365, 1 f. 1947.

— **88.** Vejledning ved Øvelser i Planteanatomi og Plantefysiologi. 2. Udg. (70, 14 f.). Kbhvn. 1947.

— **89.** Gødskning med Molybdæn. — Ug. Ldm. **92:** 133—134. 1947.

— **90.** Planternes Vækststoffer. — Landbonyt **1947,** Nr. 10 (6—8).

— og N. F. Buchwald. **91.** Nobelpristagerne i Kemi 1946. Enzymkrystaller og Viruskrystaller. — Naturh. Tid. **11:** 44—47, Portrætter. 1947.

— und A. Meldgaard. **92.** Schalwellen reizen Kartoffeln. — Die Naturwissenschaften **1944:** 292—293, 1 f.

— og V. Middelboe. **93.** Aanding og Sukker i Kaalroen. (Se Middelboe Nr. **1**). 1945.

— og C. Treschow. **94.** [Anonymt]. 9 Billeder med Tekst fra Hjalmar Jensens Liv. [Udgivet i Anledn. af Hj. Jensens 80 Aars Fødselsdag]. — Kbhvn. (8). 1945.

— Artikler om Plantefysiologi i Salmonsen Leks.-Tids. **4—7.**

— Anmeldelse i Naturh. Tid. **9.**

Møller, Carl Mar: **21.** Professor, Dr. phil. C. Ferdinandsen. 18. Februar 1879—28. Marts 1944. — D. Skovforen. Tids. **29:** 463—467, Portræt. 1944.

— **22.** Untersuchungen über Laubmenge, Stoffverlust und Stoffproduktion des Waldes. (Dansk Resumé: Undersøgelser over Løvmængde, Stoftab og Stofproduktion i Skov). [Dr. Disp.]. — Forstl. Forsøgsv. **17:** 1—287, 48 f. 1945. — [Autorref. i] Naturh. Tid. **10:** 25—26. 1946.

— **23.** Mycorrhizae and Nitrogen Assimilation, with special Reference to Mountain Pine (Pinus Mugo Turra) and Norway Spruce (Picea abies (L.) Karst.). (Dansk Resumé: Mycorrhizer og Kvælstofassimilation med særligt Henblik paa Bjergfyr og Rødgran). — Forstl. Forsøgsv. **19:** 105—208, 6 f. 1947.

— og Erik Holmsgaard. **24.** Stærk Hugst, svag Hugst og Hugst fra Toppen. Et Forsøg i Rødgran. (Summary: Crown Thinning, low Thinning and selection Thinning. An Experiment in Norway Spruce). — D. Skovforen. Tids. **32:** 393—445, 10 f. 1947.

— Anmeldelse i D. Skovforen. Tids. **31.**

Møller, F. H. **21.** Cytidia flocculenta (Fr.) v. Höhn et Litsch. (Poppel-Bægerøre). — Friesia **3:** 67—68, 1 f. 1944.

— **22.** To for Danmark nye Clavaria-Arter. — Ibid. **3:** 71. 1944.

— **23.** Fungi of the Færöes. Part I. Basidiomycetes. — Kbhvn. (295, 134 f., 3 kol. t.). 1945.

— **24.** En ny Crepidotus-Art. Crepidotus cinnabarinus Møll. et Westerg. sp. n. Cinnoberfarvet Muslingsvamp. — Friesia **3:** 94—95, 1 f. 1945.

Møller, F. H. **25.** Julius Schäffer in Memoriam. 13. Juni 1882—21. Oktober 1944. Ibid. **3:** 143—146, Portræt. 1945.

— **26.** Nyere Fund af Hypocrea alutacea. — Ibid. **3:** 149. 1945.

— **27.** Sjældnere Svampefund fra Randers-Egnen i 1945. — Ibid. **3:** 171—173. 1946.

— **28.** Crepidotus cinnabarinus Peck i Danmark. — Ibid. **3:** 217—220. 1946.

— **29.** Tidlig Forekomst af Plectania coccinea. — Ibid. **3:** 223. 1946.

— **30.** Svampenyt fra Bornholm 1946. — Ibid. **3:** 224. 1946.

— og E. Bille Hansen. **31.** Clitocybe verrucipes (Fr.) Maire (Rufodet Tragthat) i Danmark. (Se Bille Hansen Nr. **1**). 1945.

— Beretninger om Svampeekskursioner i Fl. og Fauna **50** og **53.**

Møller, J. M. **11.** Biplanter og Trækkalender. — Haandbog i Biavl (333—352, 12 f.). Kbhvn. 1944.

— **12.** [Omtale af Biplanter]. — Tids. Biavl **78:** 139—140. 1944.

Møller, Jørgen. **1.** Kløveraal (Tylenchus dipsaci). — Ug. Ldm. **89:** 513—517, ill. 1944.

Møller, Kjeld og Alfred Andersen. **1.** Fund af Urokse (Bos taurus urus L.) i Grænge Mose paa Lolland. (Se Alfred Andersen Nr. **5**). 1946.

Neergaard, Paul. **57.** Havejernes Haandbog. Under Medvirken af 15 Fagmænd. Redigeret af Paul Neergaard. — Kbhvn. (372, 308 f.). 1944.

— **58.** Sprøjtning af Frugttræer, Frugtbuske, Køkkenurter og anden Bekæmpelse af Havens Sygdomme og Skadedyr. 2. Udg. — Kbhvn. (86, 58 f.). 1944. — 3. Udg. Kbhvn. (101, 60 f.). 1946.

— **59.** Havens Sundhedspleje. — Haveejernes Haandbog (73—100, 35 f.). Kbhvn. 1944.

— **60.** Professor, Dr. phil. C. Ferdinandsen. 18. Februar 1879—28. Marts 1944. — Gartn. Tid. **60:** 229—230, Portræt. 1944.

— **61.** Nogle Fagudtryk. — Haveejernes Haandbog (321—324, 1 f.). 1944.

— **62.** Nabovirkning (Allelopati). — Naturh. Tid. **9:** 33—36, 2 f. 1945.

— **63.** Praktiske Erfaringer med Idosect i 1944. — 1. Beretn. om Bekæmpelsesmidler f. J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. Kbhvn. (8). 1945.

— **64.** Idosect i Praksis. Nogle Erfaringer fra Brugen af Idosect-Sprøjtevædske i 1944. — Gartn. Tid. **61:** 65—67. 1945.

— **65.** Overgartner J. N. Risum's ill. Havebog. Blomsterhaven, Frugthaven, Drivhuse, Drivbænke. 3. rev. Udg. ved Paul Neergaard. — Kbhvn. (187, 85 f.). 1945.

— **66.** 9. Aarsberetning fra J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. 1. April 1943—31. Marts 1944. (English Summary; resumo en Esperanto) (18, 3 f.). Kbhvn. 1945.

— **67.** Godetia hybrida's Modtagelighed over for en Række Svampearter. — 9. Aarsberetn. f. J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. (9—14, 2 f.). Kbhvn. 1945.

— **68.** Kan Alternaria circinans angribe Hyrdetaske (Capsella bursapastoris)? — 9. Aarsberetn. f. J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. (14—15, 1 f.). Kbhvn. 1945.

Neergaard, Paul. **69.** Danish Species of Alternaria and Stemphylium. Taxonomy, Parasitism, Economical Significance. (Resumé paa Dansk og Esperanto). [Dr. Disp.]. — Kbhvn. (560, 159 f.). 1945. — [Autorref. i] Naturh. Tid. **9:** 61—62. 1945.

70. 10. Aarsberetn. f. J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. 1. April 1944— 31. Juli 1945. (Summary in English. Resumo en Esperanto). Heri: Nye Angreb samt en Fortegnelse over Publikationer udsendt af J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. 1935—1945. — Kbhvn. (24, 6 f.). 1945.

— **71.** General Index of 1—10 Annual Report from the Phytopatological Laboratory of J. E. Ohlsens Enke. — Kbhvn. (22). 1945.

— **72.** Plant et Blomsterur. — Hjemmets Almanak 1945 (129—132, 2 f.).

73. Praktiske Erfaringer med Idosect i 1945. — 2. Beretn. om Bekæmpelsesmidler f. L. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. Kbhvn. (12). 1946.

— **74.** Praktiske Erfaringer og Forsøgsresultater vedrørende Bordosan i 1945. — 3. Beretn. om Bekæmpelsesmidler f. J. E. Ohlsens Enkes Plantepat. Lab. Kbhvn. (9). 1946.

— **75.** Bekæmpelse af Sygdomme og Skadedyr. En Plantepatolog udveksler Tanker med en Gartner og en Frugtavler. — Frø og Gartneri **11:** 27—34. 1946.

— **76.** Sygdomme og Skadedyr paa Stueplanter. 2. Udg. (64, 34 f.). 1946.

77. Kemisk Frugtudtynding. — Erhvervsfrugtavleren **13:** 243—245. 1947.

— **78.** Knoldbegonia og Meldug. — Frø og Gartneri **12:** 52—53. 1947.

— Anmeldelse i Havebrugsforskning **1.** Artikler i Nord. ill. Havebrugsleksikon 5. Udg. 1946.

Nielsen, Axel. **2.** Naturhistorisk Tegne- og Arbejdsbog. III. Botanik. Danske Planter. 2.—3. Oplag. — Kbhvn. (48, ill.). 1943—45.

C. A. N. [Nielsen, C. A.]. Professor, Dr. phil. August Mentz. [Nekrolog]. — Tids. Landøkon. **1944**: 624—625.

Nielsen, E. Steemann. **31.** Dependence of Freshwater Plants on Quantity of Carbon Dioxyde and Hydrogen Ion Concentration. Illustrated through Experimental Investigations. — D. Bot. Arkiv **11,** Nr. 8 (25, 3 f.). 1944. — [Autorref. i] Naturh. Tid. **8:** 8. 1944.

— **32.** Havets Planteverden i økologisk og produktionsbiologisk Belysning. — Skrifter udg. af Komm. f. Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser. Nr. 13 (108, 25 f.). 1944.

— **33.** Hvordan ernæres vandplanterne? — Akvariebladet **10:** 128—131. 1944.

— **34.** Om forandringer i Roskildefjords saltholdighed. — Nat. Verden **29:** 108—114. 1945.

— **35.** Vandplanternes C-Kilder under Fotosyntesen. — Farmaceuten **8,** Nr. 3—4 (8, 4 f.). 1945.

— **36.** Carbon Sources in the Photosynthesis of Aquatic Plants. — Nature **158:** 594—596, 5 f. 1946.

— **37.** Kulstofkilderne ved vandplanternes fotosyntese. — Naturh. Tid. **10:** 23—24. 1946.

Nielsen, E. Steemann. **38.** Professor, Dr. phil. Ove Paulsen. Et Par Mindeord. — Nat. Verden **31:** 33—37, Portræt. 1947.

— **39.** Diffusion of dissolved Substances through Thalli and Leaves of Aquatic Plants. — Nature **160:** 376—377. 1947.

— **40.** Hovedtrækkene af Planterigets System. — Farmaceuten **10:** 39—46. 1947.

— **41.** Photosynthesis of Aquatic Plants with special Reference to the Carbon-Sources. — D. Bot. Arkiv. **12,** Nr. 8 (71, 20 f.). 1947.

— Anmeldelse i Naturh. Tid. **9;** i Bot. Tids. **48.**

Nielsen, Henry E. **4.** Flyverøn. — Gartn. Tid. **62:** 422, 1 f. 1946.

— **5.** Thuja orientalis. — Ibid. **63:** 303—304, 3 f. 1947.

— Ill. Artikler om Prydplanter i D. Havetid. **108.**

Nielsen, Laurits. **1.** Artikler om Sump- og Vandplanter, Stauder, Stenplanter m. m. — Danmarks Haver **1:** 241—329, ill. 1944.

Nielsen, N. C. **12.** Sneglebælg og Mergling. — Ug. Ldm. **89**: 473—474, 1 f. 1944.

— **13.** Vandringer i Stubmarken. — Ibid. **89:** 539. 1944.

Nielsen, Niels [Geograf]. Martin Vahl. 15. April 1869—11. Juli 1946. — Kbhvn.'s Univ. Festskr. Novbr. **1946:** 145—151, Portræt. 1946.

Nielsen, Niels. **90.** Untersuchungen über die Antiwuchsstoffwirkung von Sulfanilamid auf Hefe. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 55—60. 1944.

— **91.** Der Gehalt von Pflanzen und Erdböden an Wuchsstoffen, die das Wachstum von B. radicicola fördern. — Ibid. **24:** 66—71. 1944.

— **92.** Die Abhängigkeit der Antiwuchsstoffwirkung von Sulfanilamid auf Hefe von β-Alanin. — Die Naturwissenschaften **32:** 81. 1944.

— **93.** Über die Antiwuchsstoffwirkung von α-Aminosäuren auf Hefe. — Ibid. **32:** 80. 1944.

— und Vagn Hartelius. **94.** Über die Bildung von Pantothensäure durch verschiedene Mikroorganismen. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 117—124. 1945.

— Vagn Hartelius und Gordon Johansen. **95.** Über die Antiwuchsstoffe der Pantothensäure und des β-Alanins. — Ibid. **24:** 39—54. 1944.

— — — **96.** Bestimmungen von Pantothensäure und β-Alanin in tierischen und pflanzlichen Objekten mit einer neuen Methode. — Ibid. **24:** 97—116, 1 f. 1945.

— und Gordon Johansen. **97.** Über die Wuchsstoffwirkung von Aneurin und Glutaminsäure auf Hefe. — Ibid. **24:** 61—65. 1944.

— and Knud Roholt. **98.** Antivitamins for Pantothenic Acid. — Acta Pharmacol. **1:** 207—218. 1945.

Nielsen, N. Juul. Notitser om Svampefund i Friesia **3.**

Nielsen, V. Heeser. **7.** Udnyttes Krydsningsfrodigheden i Plantekulturen? — Gartn. Tid. **62:** 127. 1946.

Nygaard, Gunnar. **9.** Om Sødybdens Indvirkning paa Planktonproduktionen. — Naturh. Tid. **8:** 34—37, 1 f. 1944.

— **10.** Dansk Planteplankton. En Flora over de vigtigste Ferskvandsformer. — Kbhvn. (59, 91 f., 4 kol. t.). 1945.

Nygaard, Gunnar. Anmeldelse i Naturh. Tid. **11.**

Olsen, Carsten. **43.** Forandringer i Maglemoses Mosvegetation siden 1913—14. — Bot. Tids. **46:** 347—383, 1 f. 1946. — [Autorref. af Foredrag]. Naturh. Tid. **9:** 24—25. 1945.

— **44.** Om Planternes forskellige Evne til at udnytte Jordbundens Indhold af Plantenæringsstoffer. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **10:** 77—78. 1946.

Olsen, Erik, S. Orla-Jensen and Torben Geil. **1.** Senility and Intestinal Flora. (Se Orla-Jensen Nr. **51**). 1945.

Olsen, Hans Cornelius. **1.** Frugtavlens vigtigste Fagudtryk oversat fra Engelsk til Dansk. — Havebrugsforskning **1:** 93—104. 1944.

Olsen, Ole. **1.** Stueplanter og Altanbeplantning. — Danmarks Haver **1:** 343—416, ill. 1944.

Olsen, O. J. **1.** Om Betydningen af Arts- og Slægtshybrider i Planteforædlingen. — Ug. Ldm. **89:** 181—183. 1944.

Olsen, Sigurd. **5.** Danish Charophyta. Chorological Ecological, and Biological Investigations. — V. S. Biol. Skrifter. **3,** Nr. 1 (240, 44 f., 2 pl.). 1944.

— **6.** The Vegetation in Præstø Fjord. 1. Spermatophyta and Charophyta. — Folia Geogr. Danica. **3:** 83—130, 25 f. 1945. — [Autorref. af Foredrag]. Naturh. Tid. **10:** 6. 1946.

— **7.** Kransnaalene. Træk af de danske Characeers Udbredelse, Økologi og Biologi. — Nat. Verden **29:** 73—89, 15 f. 1945.

Orla-Jensen, S. **50.** Alderdomssvækkelse og Tarmflora. [Foredrag ref. af P. Sonne Frederiksen]. — Naturh. Tid. **8:** 49—52. 1944.

— Erik Olsen and Torben Geil. **51.** Senility and Intestinal Flora. A Reexamination of Metchnikoff's Hypothesis. — V. S. Biol. Skrifter **3,** Nr. 4 (38). 1945.

Overby, Anker Jul. **1.** Om Sammensætningen af den ved nogle anaerobe Gæringer udviklede Luft. (Summary: Composition of the Gas produced in some Anaerobic Fermentations). — Vet.-Landboh. Aarsskrift **1944:** 1—32, 3 f. 1944.

Paludan, Hother. **19.** Sommerblomster. — Kbhvn. (131, ill.). 1945.

— **11.** Dyrkningen af Champignon. — Alm. Dansk Gartnerforen. Haandbogsserie Nr. 7. 2. Udg. — Kbhvn. (60, 20 f.). 1946.

— **20.** Champignonomraadet Kennet Square. 31. Maj 1946. — Gartn. Tid. **62:** 243—245. 1946.

— Boganmeldelse i Gartn. Tid. **60** og **63.**

Paulsen, Ove. 22. Marts 1874—29. April 1947. — Nekrologer (med Portræt): Bot. Tids. **48:** 135—140 (K. Jessen). Nat. Verden **31:** 33—37 (E. Steemann Nielsen). Salmonsen Leks.-Tid. **7:** 441 (Johs. Boye Petersen). Naturh. Tid. **11:** 42—44 (P. Jespersen). Farmaceuten **10:** 56. Oversigt V. S. Virksomhed Juni 1947—Maj 1948 (79—85) (K. Jessen). Journ. du Conseil **16,** H. 1. 1949. (E. Steemann Nielsen).

— **81.** Til Minde om Jens Holmboe. [Nekrolog]. — Bot. Tids. **46:** 293—295, Portræt. 1944.

— **82.** Ny Professor i Botanik ved den farmaceutiske Højskole. [Dr. E. Steemann Nielsen]. — Naturh. Tid. **8:** 97—98, Portræt. 1944.

Paulsen, Ove. **83.** Havets Plankton eller »Svæv«. — Fiskeriet i Danmark **1:** 79—105, 18 f. Kbhvn. [1946].

— **84.** [I] »Naturforskeren Johannes Schmidt« (Kbhvn. 1947) er følgende Afsnit forfattet af O. Paulsen: Slægt og Ungdom (9—11); Havundersøgelserne i de nordlige Have begynder (17—25); Middelhavstogterne med »Thor« (45—51).

— Anmeldelse i Nat. Verden **28** og **30.**

Pedersen, Anton. **12.** Honningbiens Betydning for Bestøvningen af Havebrugets Kulturplanter. — Haandbog i Biavl (325—327, 2 f.). Kbhvn. 1944.

— **13.** Nord. Ill. Havebrugsleks. 5. Udg. — Red. af A. Pedersen. Anm. i Gartn. Tid. **60.**

Pedersen, Arnfred. **1.** Om Vegetationen paa danske Gravhøje. — Fl. og Fauna **52:** 33—73, 4 f. 1946.

— **2.** Havklittens Vegetation paa Fanø. — Fl. og Fauna **53:** 17—24, 1 f. 1947.

Pedersen, Axel. **29.** Om Bederoernes Farver. (Summary: The Colours of Beets (Beta vulgaris L.). — Vet.-Landboh. Aarsskr. **1944:** 60—111, 2 f., 2 pl. 1944.

— **30.** Biernes Betydning for Bestøvningen af Landbrugets Kulturplanter. — Haandbog i Biavl (308—324, 11 f.). Kbhvn. 1944.

— **31.** Nobelpristageren Professor A. I. Virtanen. [Biografi]. — Naturh. Tid. **9:** 91—93, Portræt, 1945.

— **32.** Rødkløverens Blomstring og Bestøvning. (Flowering and Pollination of Read Clover). — Vet.-Landboh. Aarsskr. **1945:** 59—141, 5 f.

— **33.** Professor G. A. Becker. [Nekrolog]. — Gartn. Tid. **61:** 101, Portræt. 1945.

— **34.** Landbrugets Forsøgs- og Forskningsvirksomhed. — Landbrugets Produktion og Økonomi (271—278). Kbhvn. 1946.

— **35.** De nye Midler til kemisk Bekæmpelse af Ukrudt. — Ug. Ldm. **91:** 476—479. 1946.

— **36.** Poul Damsgaard-Sørensen. 7. Okt. 1906—18. Januar 1947. Vet.-Landboh. Aarsskr. **1947:** 136—138, Portræt.

— og Chr Stapel. **37.** Undersøgelser over Luzernens Bestøvning i 1943. — Tids. Frøavl **17:** 47—53. 1944.

— Aarlige Beretninger om Planteavlen 1943—46. — Ug. Ldm. **89—92.** Anmeldelse i Ug. Ldm. **89—92,** i Havebrugsforskning **1.**

Pedersen, Jens. **1.** Undersøgelse over Virussygdomme i Blomsterløgkulturer. — Gartn. Tid. **62:** 245—247, 6 f. 1946.

Pedersen, Kr. **12.** Nyt Voksested for ugrenet Edderkoppeurt (Anthericum Liliago). — Bot. Tids. **46:** 414. 1946.

Petersen, Erik J. **14.** Mikrobiologi. — (Mimeograferet). Kbhvn. (169). 1944.

Petersen, Henning E. 22. August 1877—22. Maj 1946. — Nekrologer: Bot. Tids. **48:** 122—126 (K. Gram). Kbhvn.'s Univ.-Festskr. Novbr. **1946:** 139—142 (K. Jessen). Naturh. Tid. **10:** 65—66 (Johs. Boye Petersen). Salmonsen Leks.-Tids. **6:** 937—938 (Johs. Boye Petersen).

Petersen, Herluf. **7.** Ukrudt i min Have. — Nationaltid. 18/8, 1944.
— **8.** En Række helt eller delvis fredede danske Planter. — Salmonsen Leks.-Tids. **5:** 159—163, 22 f. 1945.
— **9.** [Forfatter af følgende Afsnit]: Kromosomer och Vitaminer. Njutnungsmedel och Gifter. Växter som ge bot och lindring. — »Vår rike Värld«. Stockh. 1947.

Petersen, H. Ingvard. **8.** Ukrudtsundersøgelser ved Statens Ukrudtsforsøg i Aarene 1918—1928. — Tids. Planteavl **48:** 655—688. 1944.
— **9.** Fremtidige Opgaver vedrørende Ukrudtsbekæmpelse. — Tids. Landøkon. **1946:** 304—329.
— og Søren Lund. **10.** Undersøgelser over Spireforhold hos Frø af nogle ondartede danske Ukrudtsplanter. — Tids. Landøkon. **1944:** 425—438.
— Artikler om Ukrudtsbekæmpelse i Ug. Ldm. **89—92,** Gartn. Tid. **60,** Tids. Frøavl Nr. **406** og **417,** Landbonyt **1.**

Petersen, H. K. J. og Emil Vermehren. Om Penicillin og andre antibakterielle Stoffer fra Skimmelsvampe og Bakterier. — Archiv f. Pharm. og Chemi **51:** 109—128, 161—172. 1944.

Petersen, Jens. **1.** Temperaturens Indflydelse paa Blomsterdannelsen hos Tulipaner. — Havebrugsforskning **1:** 169—178, 4 f. 1946.

Petersen, Johs. Boye. **35.** J. Jenssen: Ordbog for Gartnere og Botanikere. Med Vejledning til Forstaaelse af de ved Planternes Betegnelse forekommende græske og latinske Slægts-, Arts- og Varietetsnavne samt botaniske Kunstudtryk. 4. forøgede Udg. ved J. B. Petersen. — Kbhvn. (279). 1944.
— **36.** L. Kolderup Rosenvinge: Grundtræk af Planteanatomien som Grundlag for den tekniske Mikroskopi. 4. forøgede Udg. ved J. B. Petersen. — Kbhvn. (68, 41 f., 1 t.). 1945.
— **37.** Algae Collected by Eric Hultén on the Swedish Kamtchatka Expedition 1920—22, Especially from the Hot Springs. — V. S. Biol. Medd. **20,** Nr. 1 (122, 21 f.). 1946.
— **38.** Henning Eiler Petersen. 22. August 1877—22. Maj 1946. — Naturh. Tid. **10:** 65—66, Portræt. 1946.
— **39.** Henning Eiler Petersen (22. 8. 1877—22. 5. 1946). — Salmonsen Leks.-Tids. **6:** 937—938, Portræt. 1946.
— **40.** Murbeck, Svante Samuel (20. 10. 1859—26. 5. 1946). — Ibid. **6:** 1326, Portræt. 1946.
— **41.** On a New Species of the Genus Agave (Manfreda). (Med dansk Resumé). — Bot. Tids. **48:** 156—162, 4 f., 1 pl. 1947.
— **42.** Ove Paulsen (22. 3. 1874—29. 4. 1947). — Salmonsen Leks.-Tids. **8:** 441, Portræt. 1948.
— Anmeldelse i Bot. Tids. **48.**

Pontoppidan, N. J. **1.** Flyvehavre (Avena fatua). — Ug. Ldm. **91:** 423—425. 1946.

Porsild, M. P. **35.** Den grønlandske Forekomst af Pedicularis groenlandica Retz. — Bot. Tids. **48:** 96—101. 1946.

Porsild, M. P. **36.** Stray Contributions to the Flora of Greenland. XIII—XVII. (Arbejder fra Den Arktiske Station paa Disko. Nr. 16). XIII. What is Antennaria Hansii Kern.? XIV. Potentilla hyparctica Malte. XV. Potamogeton groenlandicus Hagström. XVI. On Carex rufina Drejer. XVII. The Greenland Achillea. — Medd. Grønl. **134,** Nr. 2 (39, 7 f.). 1946.

— 37. A new Antennaria from Whitehorse, Yukon. — Canad. Field-Naturalist **60,** Nr. 4, p. 80. 1946.

Prip, Poul og Aage Lund. **1.** Desinfektion af Filtermasse til Ølfiltrering. (Se Aa. Lund Nr. **27**). 1946.

Pyndt, E. **1.** Lidt om Lyngens (Calluna vulgaris) Udbredelse paa Ærø. — Fl. og Fauna **51:** 54. 1945.

Qwist, Eigil. Vallø Stifts Have. — Kbhvn. (30, ill., 1 Kort). 1944.

Rasmussen, H. Baggesgaard. **7.** Lidt om Træ som Raastof i den kemiske Industri. — Nat. Verden **29:** 239—259, 7 f. 1945.

Rasmussen, Hans og Aksel Johansen. **2.** Vore Træer og Buske. En Hjælpebog for Naturvenner. (Se Aksel Johansen Nr. **1**). 1943.

— og Kristen Simonsen. **1.** Lille Flora til Skolebrug. 25.—31. Udg. 1943—47.

Rasmussen, R. **11.** Vegetationen i de færøske Fuglebjerge og deres nærmeste Omgivelser. — Bot. Tids. **48:** 46—70, 2 f. 1946.

Riiskjær, A. H. Under Botanikens Skygge. Linné som Læge og Hygiejniker. — Politiken 22/5, 1944.

Roholt, Knud. **1.** Effect of Benzoic Acid and Benzoic Acid Derivatives on the Growth of Streptobacterium plantarum and Saccharomyces cerevisiae. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 172—177. 1946.

— and Niels Nielsen. **2.** Antivitamins for Pantothenic Acid. (Se Niels Nielsen Nr. **98**). 1945.

— and Vagn Hartelius. **3.** Effect of Marfanil on Streptobacterium plantarum, Saccharomyces cerevisiae and Aspergillus niger. (Se Hartelius Nr. **46**). 1946.

— — **4.** Antivitamin Effect of Sulfanilamide on Streptobacterium plantarum. (Se Hartelius Nr. **45**). 1946.

— — **5.** Antivitamin Effect of Sulfanilamide on Saccharomyces cerevisiae. (Se Hartelius Nr. **44**). 1946.

Rosenvinge L. Kolderup. **101.** Grundtræk af Planteanatomien som Grundlag for den tekniske Mikroskopi. 4. forøgede Udg. ved Johs. Boye Petersen. — Kbhvn. (68, 41 f., 1 t.). 1945.

— and Søren Lund. **102.** The Marine Algæ of Debmark. Contributions to their Natural History. Vol. II. Phæophyceæ. III. Encoeliaceæ, Myriotrichiaceæ, Giraudiaceæ, Striariaceæ, Dictyosiphonaceæ, Chordaceæ and Laminariaceæ. — V. S. Biol. Skrifter. **4,** Nr. 5 (99, 33 f.). 1947.

Schrøder, Michael. De danske Orkideer. — Aalborg Stiftstid. 5/6, 1947.

Sennels, N. J. **1.** »Horticultura danica«. — Gartn. Tid. **60:** 297—300, 6 f. 1944.

Simonsen, Kristen og Hans Rasmussen. **3.** Lille Flora til Skolebrug. (Se Hans Rasmussen Nr. **1**).

— og V. Balslev. **5.** Botanik for Mellemskolen. (Se Balslev Nr. **5**).

Sjelby, K. and Chr. Stahl. **1.** How are the Different Seed Species Classified in the Purity Analysis by the Seed Testing Stations all over the World? — C. r. Ass. Semences **13:** 128—146. 1946.

Skovsted, Aa. **14.** Some Hybridization Experiments in the Tribe Hibisceae. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 1—30, 9 f. 1944.

— **15.** Mutationer fremkaldt af ydre Faktorer. — Nat. Verden **28:** 161—182, 10 f. 1944.

— **16.** Muller, Herman Joseph. [Biografi]. — Salmonsen Leks.-Tids. **7:** 191—192, Portræt. 1947.

— **17.** Induced Camphor Mutations in Yeast. — Fourth Intern. Congress for Microbiology. Abstracts of Communications. — Kbhvn. 1947.

Sporring, Svend H. **1.** Bidrag til Belysning af Skallingens Cyanophycé-Flora. (Medd. fra Skallinglaboratoriet). — Bot. Tids. **46:** 396—406. 1946.

Stahl, Chr. Beretninger fra Statsfrøkontrollen for 73.—76. Arbjedsaar. 1944—47. — Tids. Planteavl 49—52.

— **33.** — 73. Arbejdsaar fra 1. Juli 1943 til 30. Juni 1944. Heri: Sammenligning mellem Anvendelse af Papir og sædvanligt Underlag ved Spiring paa det Jacobsen'ske Spireapparat (419—424). — Tids. Planteavl **49:** 371—426. Summary: 426—428. 1944.

— **34.** — 74. Arbejdsaar fra 1. Juli 1944 til 30. Juni 1945. — Ibid. **50:** 367—423. Summary: 423—425. 1945.

— **35.** — 75. Arbejdsaar fra 1. Juli 1945 til 30. Juni 1946. — Ibid. **51:** 189—244. Summary: 244—246. 1946.

— **36.** — 76. Arbejdsaar fra 1. Juli 1946 til 30. Juni 1947. — Ibid. **52:** 1—65. Summary: 65—68. 1947.

— **37.** Professor, Dr. phil. August Mentz. [Nekrolog]. — Ug. Ldm. **89:** 673—674, Portræt. 1944.

— **38.** Professor Hernfrid Witte. [Nekrolog]. — Ibid. **90:** 378. 1945.

— **39.** Indenlandsk Forbrug, Export og Avl af Markfrø og nogle enkelte Havefrøarter. — Landbrugets Produktion og Økonomi (181—196). Kbhvn. 1946.

— and K. Sjelby. **40.** How are the Different Seed Species Classified in the Purity Analysis by the Seed Testing Stations all over the World. (Se K. Sjelby Nr. **1**). 1946.

Stapel, Chr. **38.** Über die Befruchtung der Luzerne durch Insekten in Dänemark. (Med dansk Resumé). — Entomol. Medd. **23:** 224—239. 1943.

— og K. M. Eriksen. **39.** Pollenanalytiske Undersøgelser over Honningbiernes Trækplanter. III. (English Summary). — Tids. Planteavl **49:** 303—318. 1944.

— Holme Hansen og F. Steenbjerg. **40.** Undersøgelser af Luzernemarker paa Lolland-Falster. (Se Holme Hansen Nr. **1**). 1945.

Stapel, Chr. og Søren Lund. **41.** Orienterende Undersøgelser over nogle Biplanters Nektarproduktion. (English Summary). — Tids. Planteavl **49:** 537—557. 1945.

— og Axel Pedersen. **42.** Undersøgelser over Luzernens Bestøvning i 1943. (Se Axel Pedersen Nr. **37**). 1944.

— og Anna Weber. **43.** Plantesygdomme og Skadedyr. (Se Anna Weber Nr. **76**). 1944.

— — **44—45.** Bekæmpelse af Haveplanternes Sygdomme. (Se Anna Weber Nr. **77—78**). 1944—1946.

Steenbjerg, F. **17.** Kisaske. En Kobbergødning til Bekæmpelse af Gulspidssyge. — Jydsk Landbr. **22:** 421—422. 1940.

— **18.** Om Kemiske Planteanalyser og deres Anvendelse. (English Summary). — Tids. Planteavl **49:** 158—174, 3 f. 1944.

— **19.** Kobberundersøgelser i Jylland 1942—44. — 45. Beretn. om Planteavlsarbejdet i Landbofor. i Jylland (16, 6 f.). 1946.

— **20.** Professor, Dr. agro. Poul Damsgaard-Sørensen. 7. Oktober 1906 —18. Januar 1947. — Naturh. Tid. **11:** 29—30, Portr. 1947.

— Holme Hansen og Chr. Stapel. **21.** Undersøgelser af Luzernemarker paa Lolland-Falster. (Se Holme Hansen Nr. **1**). 1945.

Sylvest, Bent and E. K. Gabrielsen. **1.** Is the Treatment of Epidermophytosis of the Feet with Copper Iontophoresis sufficient? (Se Gabrielsen Nr. **18**). 1945.

— — **2.** Er Kobber-Iontoforesebehandling af Fodsvamp tilstrækkelig effektiv? (Se Gabrielsen Nr. **19**). 1945.

Sønderhousen, O. **1.** Stiklingeformering og Vækststoffer. — Gartn. Tid. **62:** 471—474, ill. 1946.

Sørensen, Henning. **3.** Om klimaets indvirkning paa nogle planplanters udspringstid. — Bot. Tids. **48:** 88—91, 2 f. 1946.

Sørensen, Th. **20.** Summary of the Botanical Investigations in N. E. Greenland. (Appendix Nr. 3). — Medd. Grønl. **144,** Nr. 3 (48, 29 f., 1 pl.). 1945.

— **21.** Lidt om Ranunculus nemorosus og andre Ranunkelarter. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **9:** 57—58. 1945.

— **22.** Tillæg til A. Mentz: Veterinærplanter. — Kbhvn. (38). 1945.

— and G. Guðjónsson. **23.** Eksperimentelle og cytologiske Undersøgelser over Kromosommutanter hos Taraxacum. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **8:** 9—12, 1 f. 1944.

— — **24.** Spontaneous Chromosome-Aberrants in Apomictic Taraxaca. Morphological and Cyto-Genetical Investigations. — V. S. Biol. Skrifter. **4,** Nr. 2 (48, 23 f., 4 t.). 1946.

— og M. Westergaard. **25.** Østgrønladske Planters Kromosomtal — og hvorfor vi har talt dem. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **10:** 92—93. 1946.

— Ekskursionsberetninger i Bot. Tids. **46.**
Anmeldelser. Ibid. **46** og **48.**

Terkelsen, Frede. **2.** En ny Ridderhat, Tricholoma pseudo-imbricatum Lange et Terkelsen sp. n. (Summary: Tricholoma pseudo-imbricatum Lange et Terkelsen sp. n.). — Friesia **3:** 35—40, 1 f. 1944.

— **3.** Sjældnere Svampefund i Sønderjylland i 1940—42. — Ibid. **3:** 68—69. 1944.

— **4.** Sjældnere Svampefund i 1944. (Summary: Notes on rare Agarics in Denmark). — Ibid. **3:** 107—110. 1945.

Termansen, V. **7.** Becker, Gotfred Abraham (22. 9. 1860—23. 4. 1945). — Salmonsen Leks.-Tids. **5:** 319, Portræt. 1945.

Tholle, Johs. **54.** Et 200 Aars Minde. Havekommissionen af 1744. — Gartn. Tid. **60:** 55—59, 3 f. 1944.

— **55.** Langs Grøfter og Gærder og levende Hegn. — Ibid. **60:** 491—496. 6 f. 1944.

— **56.** Mars og Floraen. [Planters Vandring under Krigen 1939—45]. — Berlingske Aftenavis 27/7, 1946.

— **57.** Stephan Nyelands Havebrugsbibliotek. — Gartn. Tid. **62:** 522. 1946.

Thomsen, Erik. **1.** Trædyrkning paa Mosejord. — D. Skovforen. Tids. **29:** 133—159, 6 f. 1944.

Thorup, Søren og Lennart Edelberg. **1.** Vækststoffernes Skadevirkning paa Korn. (Se Edelberg Nr. **3**). 1947.

Thaarup, P. **1.** Bastarden Sitkagran × Hvidgran. — D. Skovforen. Tids. **30:** 381—384. 1945.

Treschow, Cecil. **16.** Nutrition of the Cultivated Mushroom. [Dr. Disp.]. (180, 24 f., dansk Oversigt: 181—190). — D. Bot. Arkiv **11,** Nr. 6. (Uden dansk Oversigt). 1944. — [Autorref.] i Naturh. Tid. **8:** 91—92. 1944.

— **17.** Taxonomy of the Cultivated Mushroom. (Chapter II of the Author's Dissertation »The Nutrition of the Cultivated Mushroom«. D. Bot. Arkiv **11,** Nr. 6 (18—22). 1944). — Friesia **3:** 124—128. 1945.

— **18.** Champignondyrkningens Historie. (Oversættelse af Kap. I i Forfatterens Arbejde »Nutrition of the Cultivated Mushroom«. D. Bot. Arkiv **11,** Nr. 6 (9—16). 1944). — Ibid. **3:** 115—123.

— **19.** Den dyrkede Champignons Ernæring. — Havebrugsforskning **1:** 125—129. 1945.

— **20.** Penicillin. — Naturh. Tid. **9:** 49—54, 3 f. 1945.

— **21.** Champignondyrkning i Haver. (Summary: Mushroom-Growing in Gardens). — Friesia **3:** 189—196, 2 f. 1946.

— og D. Müller. **22.** [Anonymt] 9 Billeder med Tekst fra Hjalmar Jensens Liv. (Se D. Müller Nr. **94**). 1945.

— Anmeldelse i Naturh. Tid. **10.**

Troels-Smith, J. **1.** Pollenanalytisk Datering af Brabrand-Fundet. (Deutsche Zusammenfassung). — Danm. Geol. Unders. 4. Rk. Bd. **2,** Nr. 16 (24, 4 f., 1 pl.). 1937.

— **2.** Pollenanalytisk Datering af tre Fiskeruser. — Aarbøger Nord. Oldkyndighed og Hist. (6). 1941.

Troels-Smith, J. **3.** Geological Dating of a Reindeer Antler Hammer from Vedbæk. — Acta Archaeologica. Vol. **12,** Fasc. 3 (11). 1941.
— **4.** Geologisk Datering af Dyrholm-Fundet. — V. S. Arkæol.-kunsthist. Skrifter. **I,** 1 (75). 1942.
— **5.** Pollenanalytische Datierung zweier Pflüge vom Walle-Typus. — Acta Archaeologica. Vol. **13,** Fasc. 1—3 (4). 1942.
— **6.** Geologiske Dateringer af Bopladser i Aamosen. — Nord. Fortidsminder. Bd. **3,** H. 3 (17). 1943.
— **7.** Geologisk Datering af Koelbjerg-Skelettet. — Aarbøger Nord. Oldkyndighed og Hist. (8). 1943.

Tryde, Elisabeth. Dansk Skoleflora. Vejledning til Bestemmelse af de almindeligst forekommende Blomsterplanter og højere Sporeplanter. 12. Udg. ved Mogens B. Lange. — Kbhvn. (134, ill.). 1944.

Vahl, Martin. 15. April 1869—11. Juli 1946. — Nekrolog: Univ. Festskr. Novbr. **1946:** 145—151, Portræt (Niels Nielsen).

Vang, J. **1.** Primitivt Spireapparat. — Naturh. Tid. **8:** 55—56. 1944.
— **2.** Typhula Species on Agricultural Plants in Denmark. (Bulletin Nr. 28 from the Department of Plant Patology). — Vet. Landboh. Aarsskr. **1945:** 1—46, 22 f. 1945.

Wanscher, J. H. **25.** Om Begreberne Sort og Stamme m. v. samt om Principperne for Navngivningen og Katalogiseringen af Køkkenurter og for Begrænsningen af Sorts- og Stammeantallet. — Nord. Jrdbf. **1942:** 341—356, 1 f. 1942.
— **26.** Thomas Hunt Morgan. 25. September 1866—4. December 1945. — Naturh. Tid. **10:** 96—98, Portræt. 1946.
— **27.** Nobelprisen i Medicin for 1946. [Tilkendt Herman Joseph Muller]. — Naturh. Tid. **11:** 15—16. 1947.
— **28.** Anmeldelser i Gartn. Tid. **60,** i Havebrugsforskning **1.**

Weber, Anna. **74.** [Forfatter af Afsnit i] Plantesygdomme i Danmark 1943—45. — Tids. Planteavl **49—51.** (Se Ernst Gram Nr. **107—109**). 1944—46.
— **75.** Æbledufts Indflydelse paa Blomster. — Gartn. Tid. **62:** 525—526, 1 f. 1946.
— og Ernst Gram. **67.** Plantesygdomme. Haandbog for Frugtavlere, Gartnere og Haveejere. (Se Ernst Gram Nr. **95**). 1944.
— og Chr. Stapel. **76.** Plantesygdomme og Skadedyr. — Danmarks Haver **1:** 139—240, 71 f., 3 kol. t. 1944.
— — **77—78.** Bekæmpelse af Haveplanters Sygdomme. Kortfattede, praktiske Anvisninger. 11. forøgede og omarbejdede Udg. (194, ill.). 1944. 12. forøgede og omarbejdede Udg. (206, ill.). 1946.
— Anmeldelse i Havebrugsforskning **1.**

Wedege, Holger. **3.** Plantedrivning i Privathaver. — Kbhvn. (103, 29 f.). 1944.

Weis, Fr. **91.** Biologien. — Universitetet og Samfundet (167—180). Kbhvn. 1929.

Vejlby, Knud. 1946. **1.** Planternes fotosyntese. — Nat. Verden **30:** 113—127, 2 f. 1946.

Wellendorf, Mogens. **1.** Citrusarter. — Farmaceuten **10:** 124—126. 1947.

Wesenberg-Lund. **31.** Sorø-Søerne. — Danmark **4:** 65—70, 10 f. 1944.

Westergaard, H. A. B. **27.** Om Kornforædling i Fortid og Nutid. — Landbonyt **2,** Nr. 1 (8—11). 1947.

Westergaard. M. **15.** Udviklingslæren. — »Videnskaben af i Dag« (259—275, 1 f.). Kbhvn. 1944.

— **16.** Sammenhængen mellem Planternes Kromosomtal og deres Udbredelsesforhold. — Salmonsen Leks.-Tids. **4:** 898—903, 1 f. 1944.

— **17.** Structural Changes of the Y-Chromosomes in the Offspring of polyploid Melandrium. — Hereditas **32:** 60—64. 1946.

— **18.** Aberrant Y-Chromosomes and Sex Expression in Melandrium album. — Hereditas **32:** 419—443, 6 f., 2 pl. 1946.

— **19.** Et nyt Arbejdsomraade for Arvelighedsforskningen: Den biokemiske Genetik. — Nat. Verden **30:** 253—260, 2 f. 1946.

— and Herschel K. Mitchell. **20.** Neurospora. V. A Synthetic Medium favoring Sexual Reproduction. — Amer. Journ. of Bot. **34:** 573—577, 1 f. 1947.

— og Th. Sørensen. **21.** Østgrønlandske Planters Kromosomtal — og hvorfor vi har talt dem. (Se Th. Sørensen Nr. **25**). 1946.

Wiinstedt, K. **127.** Cyperaceernes Udbredelse i Danmark. II. Caricoidea. (Summary: The Distribution within Denmark of the Cyperaceae. II. Caricoideae). (Danmarks topografisk-botaniske Undersøgelse. Nr. 13). — Bot. Tids. **47:** 143—244, 55 Udbredelseskort. 1945.

— **128.** Rømø's Vegetation og Flora. — Ibid. **46:** 303—346, 1 f. 1946.

— **129.** Carex flava L paa Falster. — Ibid. **46:** 415.

— **130.** Euphrasia glabrescens (Wettst.) Wiinst. nov. sp. (E. curta Fr. v. glabrescens Wettst.). — Ibid. **48:** 101—103. 1946.

— **131.** Euphrasia micranthe × stricta (Euphrasia gratiosa Wiinst.). — Bot. Tids. **48:** 103—104. 1946.

— **132.** Bidrag til Polymorfien hos den tidligere som Carex Oederi Retz. kendte Art. (English Summary). — Ibid. **48:** 192—206, 4 pl. 1947.

— Ekskursionsberetning i Fl. og Fauna **53.**

Wilken-Jensen, K. og N. F. Buchwald. **1.** Det første Dødsfald i Danmark som Følge af Svampeforgiftning ved Amanita virosa. (Se N. F. Buchwald Nr. **108**). 1946.

— **2.** Et dødeligt forløbende Tilfælde af Svampeforgiftning ved Amanita virosa. — Ugeskrift for Læger **108:** 916—920. 1946.

Winge, Ø. **130.** Arvelighedsforskning. — »Videnskaben i Dag« (241—257, 4 f.). Kbhvn. 1944.

— **131.** The Sambucus Hybrid. S. nigra × S. racemosa. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 73—78, 4 f. 1944.

— **132.** Professor, Dr. phil. Carl Ferdinandsen. 18. Februar 1879—28. Marts 1944. — Bot. Tids. **46:** 286—290, Portræt. 1944.

W i n g e, Ø. **133.** On Segregation and Mutation in Yeast. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 79—96, 1 f., 8 pl. 1944.
— **134.** Arvelighedslære paa eksperimentelt og cytologisk Grundlag. 3. Udg. — Kbhvn. (490, 169 f.). 1945.
— **135.** The Segregation in the Ascus of Saccharomycodes Ludwigii. — C. r. Carlsb. Sér. physiol. **24:** 223—226. 1947. — Antonie van Leeuwenhoek **12:** 129—132. 1947.
— **136.** [I] »Naturforskeren Johannes Schmidt« (Kbhvn. 1947) er Afsnittet (p. 70—79): Andre Strenge anslaas — paa Carlsberg Laboratoriet, forfattet af Ø. Winge.
— Anmeldelser i Bot. Tids. **48.**
Medd. om Svampefund i Friesia **3.**
V o g e l - J ø r g e n s e n, T. Hvor Videnskaben gør Indgreb i Naturen. [Laboratoriet i Svaløv]. — Berlingske Aftenavis 14/9 1944.
Ø s t e r g a a r d, J e n s. **17.** Danske Tjørnearters Forekomst og Anvendelse. — Dansk Frugtavl **1944:** 177—180. 1944.
— **18.** Vinteren 1942's Skadevirkning paa Gadetræer i Kbhvn. — Gartn. Tid. **60:** 243—245. 1944.
— **19.** De 200-aarige Linde i Nørre Allé i København. — Ibid. **62:** 527. 1946.
— **20.** Fremskaffelse og Publicering af Oplysninger om Træers og Buskes Indførsel og Trivsel i Danmark. — Ibid. **63:** 104. 1947.

III.

Udenlandske Forfattere.

(Publikationer trykt i Danmark).

Andersson, Olof. Utbredningen av Schizophyllum commune Fr. og Trogia crispa (Pers.) Fr. i Fennoskandia s. str. (Summary: The Distribution of Schizophyllum commune Fr. and Trogia crispa (Pers.) Fr. in Fennoskandia s. str.). — Friesia **3:** 129—142. 1945.

Bawden, F. C. Planternes Virusstoffer. [Foredrag holdt ved den 4. internationale Mikrobiologkongres 1947; refereret af H. Rønde Kristensen]. — Naturh. Tid. **11:** 52—58, 1 f. 1947.

Bergh, H. Sink som plantenæring og plantegift. — Nord. Jdbf. **1947:** 121—130, 1 f.

Burström, Hans and August Krogh. The Biochemistry of the Development of Buds in Trees and the Bleeding Sap. — V. S. Biol. Medd. **20,** Nr. 2 (27). 1946.

Böhme, Chr. Fr. Fra Oslo Soppkontrolls Virksomhet. — Friesia **3:** 174—176. 1946.

Esbo, Harald. Potatosvirosernas utbredning i Sverige. (English Summary). — Nord. Jdbf. **1946:** 101—109. 1947.

Fægri, Knut. Angelica — trekk av dens natur- og kulturhistorie. [Autorref. af Foredrag]. — Naturh. Tid. **10:** 9—10. 1946.

— Vegetasjons- og Klimautvikling i Vestnorge. [Autorref. af Foredrag]. — Ibid. **10:** 37—40. 1946.

Godske, C. L. Mikroklima og dets betydning for vekstlivet. — Nord. Jdbf. **1945:** 28—40, 3 f. 1946.

Guðjónsson, Guðni and Th. Sørensen. Eksperimentelle og cytologiske Undersøgelser over Kromosommutanter hos Taraxacum. (Se Th. Sørensen Nr. **23**). 1944.

— — Spontaneous Chromosome-Aberrants in Apomictic Taraxaca. Morphological and Cyto-Genetical Investigations. (Se Th. Sørensen Nr. **24**). 1946.

— and Ernst V. Floto. Studies on Nepeta Mussinii hort. A Species-Hybrid of N. Mussinii Spreng. and N. Nepetella L. (Se Floto Nr. **22**). 1947.

Harris, M. T. Liassic and Rhaetic Plants collected in 1936—38 from East Greenland. — Medd. Grønl. **114,** Nr. 9 (40, 12 f., 1 pl.). 1946.

Honkavaara, T. Alunjordarnas odlingsegenskaper och kulturväxternas förhållande till markreaktionen. — Nord. Jdbf. **1944:** 244—247. 1945.

Kluyver, Albert J. Tre Aartiers Fremskridt i Mikrobiologi. — Nat. Verden **30:** 161—185. 1946.

Låg, J. Litt om eldre betegnelser i norsk litteratur for A_2-laget i podsolprofiler. (English Summary). — Nord. Jdbf. **1945:** 251—256, 1 f. 1946.

Nannfeldt, J. A. En ny svensk Hypogé, Tryffeln Geopora Schackii P. Henn. (English Summary). — Friesia **3:** 177—188, 3 f. 1946.

Olsson, Nils. Redogörelse för undersökningar över foderväxternas råprotein- och karotinhalter på olika utvecklingsstadier samt karotinets hållbarhet i på olika sätt konserverade produkter. (English Summary). — Nord. Jdbf. **1945:** 133—170, 5 f. 1946.

Pohjakallio, Onni. Frågan om växternas motståndskraft mot torrperioder i Finland. — Ibid. **1945:** 206—226, 2 f. 1946.

Steindórsson, Steindór. Studies on the Vegetation of the Central Highland of Iceland. — Bot. of Iceland. **3,** 2: 345—547, 20 f. 1945.

Zade, A. Torrevakuation, en ny snabbmetod för prövning av betningsmedlens verkan mot havreflygsot, Ustilago avenae (Pers.) Jensen. (Deutsche Zusammenfassung). — Nord. Jdbf. **1946:** 86—93. 1947.

Rettelser til: Dansk botanisk Litteratur i 1940, 1941, 1942 og 1943. — Bot. Tids. 46. 1944.

p. 186, Linie 8 f. n.: (21—24, — læs: (21—64,
p. 191, — 7 f. n.: Plantesamleren — læs: Natursamleren
p. 199, — 18 f. n.: 1940—43 — læs: 1939—42
p. 201, — 21 f. o.: 45, — læs: 450
p. 204. — 25 f. n.: Helmers — læs: Hellmers
p. 206, — 23 f. n.: Iversen, Johs. — læs: Iversen, Johs. **24.**
p. 207, — 14 f. o.: Nachtrag — læs: Supplement
p. 207, — 18 f. o.: Supplement — læs: Nachtrag
p. 207, — 27 f. o.: — **5.** Kisaske.
p. 208. — 10 f. n.: Jensen, S. Tovborg. **7.** — udgaar
p. 208, — 8 f. n.: — **8.** — udgaar
p. 211, — 18 f. n.: kol. t. — læs: kol. t. 1943.
p. 212, — 6 f. n.: — **18.** — læs: — **21.**
p. 231, — 14 f. n.: — **17.** — læs: Sørensen, Th. **17.**

Hatsvampe fra Island.

Med noter om svampefloret paa Hekla efter udbruddet 1947.

Af

Morten Lange.

Der knytter sig som bekendt betydelig plantegeografisk interesse til Islands vegetation. Ogsaa for vort (meget ufuldkomne) kendskab til hatsvampenes geografiske udbredelse er det af betydning at kende arternes forekomst paa Island. Betydelige oplysninger om Islands svampeflor er allerede ydet af E. Rostrup (1903), Poul Larsen (1932) og M. P. Christiansen (1941), men dog er vort kendskab til landets *agaricaceer* stadig fragmentarisk.

I efteraaret 1947 havde jeg — paa gennemrejse — lejlighed til at foretage to mindre exkursioner til Reykjaviks omegn og til Hekla. Nedenfor skal gives en oversigt over de vigtigste fund. Det bemærkes, at materialet ikke kunne studeres nojere paa stedet, men torredes og identificeredes efter hjemkomsten til Danmark. Der er derfor heller ikke givet nogen nøjere habitus-beskrivelse af de enkelte arter.

Af særlig interesse var svampefloret paa Hekla paa grund af de særprægede vækstforhold efter den kraftige askeregn, der ledsagede foraarets og sommerens udbrud. Svampefloret var naturligvis meget sparsomt i hele det askedækkede omraade, hvor ogsaa vegetationen af hojere planter var mere eller mindre beskadiget. Hæmmende for svampefloret maa det især have været, at mos-tuer og anden lav vegetation var imprægneret med aske, som nedbør havde skyllet ned i alle mellemrum, selv hvor askelaget ikke var tykt nok til at dække helt. Oftest var de fundne frugtlegemer fyldt med aske mellem lamellerne og desuden misdannede, sprukne og naturligvis vanskelige at identificere. De fleste og mest veludviklede individer fandtes paa

beskyttede steder, bag sten og klippefremspring, men ogsaa paa stærkt askedækkede omraader var der spredte forekomster. Nedenfor gives en artsliste for det afsøgte omraade, med noter om askelagets omtrentlige tykkelse o. a. oplysninger.

Vestsiden af Hekla mellem Nafurholt, 200 m o. h. og Rauðöluknikur, 600 m o. h., 13. sept. 1947.

1*.[1]) *Mycena* sp. ad *vitilis:* Paa beskyttet sted bag sten, i græs og *Rhacomitrium;* ca. 40 m fra stor, nylig størknet lavastrøm; et enkelt expl. (1731).[2])

2*. *Rhodophyllus* (*Ent.*) *porphyrophaeus* (Fr.) J. Lange: I dyb mos mellem spredte dværgbuske; askelaget ikke helt sluttet, 0—0,4 cm tykt; et enkelt ret veludviklet individ. Sporer 8—10 × 6—7 μ; cheilocystider uregelmæssigt opsvulmede, kolleformede, op til 20 μ brede. Habituelt noget lig *R. griseo-cyaneus*, men denne art mangler cheilocystider. Sporerne er lidt mindre end normalt angivet. Efter Konrad et Maublanc (1926 pl. 190 I) er *R. porphyrophaeus* hyppigst i bjergegne. (1739).

3*. *Rozites caperata* (Fr. ex Pers.) Karst.: I hedeagtigt omraade med græs og dværgbuske; i ret tykt askelag (0,3—0,8 cm); et enkelt, meget forkroblet individ. Sporerne lidt mindre end normalt angivet: 10—12,5 × 6—7,5 μ, næsten glatte (ikke fuldmodne?) (1730).

4. *Pholiota* sp. (conf. nr. 16): I dyb mos (*Hylocomium* etc.) under dværgbirk og pil, ret langt fra vulkanen, i tyndt, spredt askelag, knippevis. (1733).

5*. *Galerina vittaeformis* (Fr.): Sammen med nr. 4, en stor flok typiske individer. 4-sporet (sp. 8,0—9,5 × 6,0—6,5 μ, tydeligt ru) enkelte basidier 2-sporede med sporer ca. 11,5 μ lange. (1734).

6. *Galerina mycenopsis* (Fr. sensu Ricken) Kühner: I dyb *Rhacomitrium*-tue, dækket med 0,2—0,6 cm aske; to fund. En meget stor, lys form, med tydelige, hvide fibriller paa en tyk, forneden hvidfiltet stok. 4-sporet, sporer 9—14 × 5,5—7,5 μ, lyse og næsten glatte; cheilocystider 45—70 × 4—7 μ, oftest med svagt afsat hoved (1735, 1736).

---

[1]) De med * mærkede arter er ikke tidligere angivet fra Island.

[2]) De vedføjede numre er kollektionsnumrene.

7. *Galerina hypnorum* (FR. ex BATSCH): I mos i dyb aske; meget forkrøblede individer, identificeringen tvivlsom. (1737).

8. *Stropharia semiglobata* (FR. ex BATSCH) QUEL.: Paa faareexkrementer, ret langt fra vulkanen; smaa, men iovrigt typiske expl. (1740).

9. *Psilocybe physaloides* (LASCH ex BULL.) SACC.: I mos-tue; askelag ca. 0,2—0,5 cm. Sporer 6,8—7,7 × 4,5—5,5 μ, lidt affladede, elliptisk ovale set fra siden, ovale til svagt hexagonale set fra fladen; cheilocystider op til 25 μ lange; epicutis gelatinos i KOH. (1738).

10. *Boletus scaber* FR. ex BULL.: Et enkelt expl. sammen med nr. 4 og 5.

I større hojde, ved de endnu glodende lavastromme, hvor askelaget overvejende var tykkere end ca. 1 cm, saas ingen svampe, men tiltagende mørke vanskeliggjorde eftersogningen, og enkelte individer paa beskyttede steder kan let være overset.

Fra Reykjaviks omegn skal kun nævnes arter af særlig interesse. De afsøgte terræner var dels kulturjord med græsvæxt (afgræsset af faar) dels uopdyrket, stenet hede, med krybende pil, dværkbirk og andre dværgbuske og en del mos (*Rhacomitrium*), i lavtliggende omraader mere kæragtigt, med star og græs, mos og enkelte steder torvemos. Et par fund blev gjort i selve Reykjavik, i en park. Kun paa et enkelt sted (en opkastet græsvold) var svampefloret rigt, med talrige arter af *Hygrocybe*, *Rhodophyllus*, *Mycena* m. fl.; antagelig har den kolige og overmaade nedborsrige sommer 1947 været ugunstig for svampenes udvikling.

11*. *Rhodopaxillus nudus* v. *lilaceus* (QUEL.) MAIRE: I park paa muld under dværgbirk. Reykjavik, 10. sept. 1947. Flere veludviklede individer i flok. Sporer 7—8 × 4,5 μ, ikke amyloide. — Skilles let fra hovedarten ved meget mindre og spinklere bygning (hat ikke over 3 cm bred) og mørkere og renere violet farve. (1771).

12(*). *Panaeolus subbalteatus* (BERK. et BR.) SACC.: Sammen med nr. 11, i græs, en stor flok. Sporer tydeligt affladede, 12—14(15) × 9,5—10,3 × (7,5)8—9 μ. CHRISTIANSENS angivelse af denne art (l. c. pg. 215) er overmaade tvivlsom, idet han beskriver sporerne som 14—18 × 10—11 μ, ligesom det paagældende voxested (kogødning) er uoverensstemmende med andre opgivelser. (1753).

Alle neden for anførte arter er fra Sogamyri ved Reykjavik, 14. sept. 1947.

13*. *Clitocybe aggregata* var. *ovispora* J. LANGE: Paa græsskrænt (kunstigt opkastet dæmning, muldet-leret jord); et stort knippe veludviklede expl. Sporer 5,5—6 × 4—4,5 μ. Lameller mere udpræget nedløbende end sædvanlig. (1767).

14*. *Mycena ammoniaca* (FR.) QUEL. sensu J. LANGE: I græs og mos paa vold; et enkelt expl. Mikroskopiske karakterer ganske som hos J. LANGE (l. c. pg. 39). (1769a).

15*. *Mycena pseudo-picta* (J. LANGE) KÜHNER: Sammen med nr. 14; to expl. De ejendommelige cystider ganske som beskrevet hos LANGE (l. c. pg. 61); subcutis udpræget gelatinøs i KOH. (1773).

16*. *Pholiota praticola* F. H. MØLLER (1946 pg. 231): I dybe *Rhacomitrium*-tuer og paa opsparkede mostørv. Flere fund. De fleste expl. stemmer med MØLLERS beskrivelse; sporer 10—12(13,5) × 6—7,5 μ; cheilocystider og de ret spredte pleurocystider nældehaarformede, 40—60 × 6—7,5 μ; enkelte (koll. 1780, 1782) med mindre sporer (8,5—10 μ lange) danner overgang til den meget nærstaaende *Pholiota pumila*. Former af denne gruppe er angivet fra Island af baade LARSEN (l. c. pg. 542) og CHRISTIANSEN (l. c. pg. 211) under navnet *Pholiota marginata* (BATSCH) FR.; et navn der maa forbeholdes en træboende art med mindre sporer. (1778—82).

17*. *Stropharia aeruginosa* (FR. ex CURT.) QUEL. var.: I *Rhacomitrium*-tue paa hede; et enkelt lille, men iøvrigt ret typisk expl., maaske lidt mere skællet og mindre slimet end sædvanlig. Sporer 9—10,5 × 6,5—7 μ; basidier mest 4-sporede 35 × 7—8,5 μ; cheilocystider haarformede-kølleformede, i ret tæt bræmme, 30—45 × 6—8 μ; gloeocystider talrige, opblæst kølleformede, med eller uden næb, 30—50 × 12—16 μ; overhud gelatinøs i KOH, yderst hyalin, indefter gullig. Sporerne er kendelig større end ellers angivet; denne karakter, sammen med det ejendommelige voxested, gør det sandsynligt, at det drejer sig om en særlig art eller veladskilt varietet. Det sparsomme materiale tillader dog ikke en nøjere beskrivelse. (1756).

18*. *Naematoloma fasciculare* (FR. ex HUDS.) KARST.: Paa begravet, tildannet pæl (importeret tømmer, eg?) i græsvold; et stort knippe. Sporer 6—7 × 4 μ; cheilocystider med gul saft. — Arten maa anses for indslæbt. (1763).

19*. *Camarophyllus ovinus* (FR. ex BULL.) KARST.: I græs paa vold sammen med *Hygrocybe psittacina*, *H. conica*, *Rhodophyllus serrulatus*, *R. sericellus*, *Omphalia rustica* m. fl.; 2 gamle expl. (1760).

20(*). *Camarophyllus virgineus* (Fr. ex Wulf.) Karst.: I græs og *Hylocomium squarrosum;* flere store flokke. Hat kødet, puklet, op til 2,5 –3 cm bred, lameller stærkt nedløbende, hathuden lidt slimet (gelatinøs i KOH). Sporer 7,5—9 × 4,5—5 μ (4-sporet). Muligvis er den baade af Larsen (l. c. pg. 523) og Christiansen (l. c. pg. 200) angivne *Hygrophorus niveus* ikke artsforskellig, men baade makroskopisk og mikroskopisk stemmer mine expl. bedst med *C. virgineus.* (1742—4).

21*. *Hygrocybe turunda* (Fr.) Karst. sensu Lange (*Hygrophorus miniatus* var. *sphagnophilus* Peck): I *Sphagnum;* flere fund. Sporerne aflange, nogle næsten cylindriske, 9,0 –11,3 × 5—6,5 μ, i 1757 op til 14 × 7,5 μ. (1757 (flere kollektioner), 1761).

Flere arter af slægterne *Mycena, Omphalia, Inocybe, Hygrocybe* o. a. fandtes i enkelte expl. I en række tilfælde kunne det godtgøres at de paagældende arter ikke tidligere var opgivet fra Island, uden at det sparsomme materiale tillod en sikker identificering. Der skal ikke nøjere gøres rede for disse fund, der blot yderligere understreger vort utilstrækkelige kendskab til Islands svampeflor.

Litteratur.

Christiansen, M. P. 1941. Studies in the larger fungi of Iceland. The Botany of Iceland, vol. III, part II : 11, pg. 192—227.

Konrad, P. et Maublanc 1926. Icones selectae Fungorum, vol. II.

Lange, J. E. 1936. Flora Agaricina Danica, vol. II.

Larsen, P. 1932. Fungi of Iceland. The Botany of Iceland, vol. II, part III : 9, pg. 449—607.

Møller, F. H. 1945. Fungi of the Faeröes. Part I, Basidiomycetes.

Rostrup, E. 1903. Islands Svampe. Bot. Tidsskr. Bd. 14, pg. 218—229.

Summary: Some Agarics from Iceland.

With Notes on the Agaric Flora on the Volcano Hekla after the Eruption 1947.

Notes are given on 10 species of agarics found on the west slope of Mt. Hekla, altitude 200—600 m, in low heath vegetation, more or less covered with volcanic ash from the eruptions in the spring and summer 1947. Most specimens were encountered in sheltered places, behind stones etc., while some few, scattered individuals had developed in more open places, where the ash formed a nearly continuous layer 0,3—1 cm thick. Most of these individuals were more or less deformed, incrusted with ash. In higher altitudes, close to the red-hot lava, where the ash-layer generally was more than 1 cm thick, no fungi were observed.

From localities near Reykjavik (heaths and grass-fields) a number of species is mentioned, most of which not previously known from Iceland.

Nekrologer.

Johannes Lindhard.

25. April 1870—11. Oktober 1947



Den 11. Oktober 1947 døde, 77 Aar gammel, den ansete Fysiolog og Gymnastikteoretiker, hvis Navn staar over disse Linier, efter kort forinden at have gennemstaaet en Operation for en Blærelidelse. Paa sine Fagomraader vandt han et Verdensnavn som Forsker og høj Anseelse som Lærer. Paa dette Sted mindes han alene som Botaniker. Ifølge hans eget Udsagn kunde Botanikken lige saa let have lokket ham til Studium som Medicinen, og i flere Perioder af hans Liv dyrkede han denne *scientic amabilis* som Fritidsinteresse, i det sidste Par Decennier med en saa stigende Iver og Kærlighed, at han blev en af vore sikreste og kyndigste Kendere af danske Planter og skabte en af de bedste danske private Plantesamlinger. Han var i denne Periode et trofast Medlem af Dansk botanisk Forening og hyppig Deltager i Foreningens Ekskursioner og Møder.

J. Lindhard, som han selv plejede at betegne sig med Undgaaelsen af at anvende sit Døbenavn fuldt ud, var Købmandssøn fra Dalby, Sjælland, født 25. April 1870. Indtil hans 14. Aar underviste Moderen ham i Hjemmet. I korte Træk var hans afvekslende Løbebane derefter Handelslære, Askov Højskole, Præliminæreksamen ved Universitetet, værnepligtig og Artilleriløjtnant, Student (privat dim.), medicinsk Embedseksamen, Lægegerning under forskellige Former, saaledes en Tid ved Kryolitbruddene i Ivigtut, senere Landlæge i Karise. Saa kom et af de mest betydningsfulde Afsnit i hans Liv: Deltagelsen i Danmarks-Ekspeditionen til Grønland 1906—08 med dens stærke Drag af Drama omkring Mylius Erichsens og hans Fællers Død i Polarmørket. Hjemkommet herfra begyndte L.s egentlige videnskabelige Livsgerning: Finsen-Institutets Laboratorium,

Docent ved Universitetet i Anatomi og Gymnastikteori, Dr. med. i 1914, Professor i Gymnastikteori, Forstander for Statens Gymnastikinstitut, for blot at nævne de Poster, hvorom en Række andre faglige Hverv grupperede sig, og under hvis Bestridelse han udfoldede sig som videnskabelig Skribent.

Under Ungdomsaarene i Dalby optog Botanikkens Studium L. en Del, og han lagde her Grunden til sit senere omfattende Herbarium af danske Planter. Som Læge i Ivigtut omkring Aarhundredskiftet indsamlede han grønlandske Planter og skænkede en smuk Samling heraf til Botanisk Museum, deriblandt en Del indslæbte Planter fra Ivigtut. C. H. Ostenfeld redegjorde herfor paa et Møde i Botanisk Forening, refereret i Bot. Tidsskrift Bd. 24. I Danmark-Ekspeditionen til Østgrønland deltog L. som Fysiolog og Læge, men det er blevet sagt, at Hovedparten af de indsamlede Planter og botaniske Undersøgelser skyldes L. Efter et botanisk »Tomrum« paa næsten en Snes Aar genoptager den 55-aarige L. Botanikken og bliver hurtigt en ivrig Florist. Da der, paa afdøde Museumsinspektør Carl Christensens Opfordring, efter Højsommerekskursionen til Sydvestfyn i Juli 1926, blev fortsat med en udbytterig Privatekskursion til Lolland-Falster, i hvilken L. ikke deltog, opfordrede han til Fortsættelsen af lignende aarlige Ekskursioner i privat Form og med begrænset Antal Deltagere. Organiseringen af denne Ide resulterede i Oprettelsen af det lille botaniske Selskab »Pentandra« paa kun fem Medlemmer. Optages deri kan kun kyndige Florister, Fagbotanikere som Amatører; dets Formaal er en floristisk Undersøgelse af Danmark, især Efterforskningen af sjældnere Arter, og den floristiske Videnskabs Fremme i det hele taget. Der foretages hvert Aar en tre hele Dages Ekskursion og tillige ofte en to Dages Eftersommertur. De gjorte Fund er jævnlig blevet refereret i Bot. Tidsskrift, og talrige Planter er fra disse Ture kommet Botanisk Museum til gode. I 20 Aar er disse Ekskursioner nu blevet afholdt, og L. har kun ved Sygdom to Gange været forhindret i at deltage i Aarets Hovedekskursion. Endnu en Maaned før sin Død deltog L. i en sen Efteraarsekskursion til Lolland og Moens Klint, og han, den allerede af Sygdommen mærkede Mand, gjorde med sejg Energi og begejstret Interesse Turen med, sidst udover Stengaardens bakkede Marker til Klinten, søgende og samlende til det sidste, klogt og hyggeligt diskuterende saavel i Marken som ved Samværet efterpaa, som Regel afsluttet med en aftenlig L'Hombre. Under mange saadanne Samvær udbyggedes der med de ret faa, der stod ham nær, et botanisk Kammeratskab, som han selv satte højt og ydede sin rundelige Indsats i. Man følte, at Botanikken for ham var en Afspænding fra videnskabeligt og embedsmæssigt Arbejde; hans Ungdoms Kærlighed til Naturen fik ny Næring, og han kom under Samtaler ofte ind paa Træk og Oplevelser fra Barndomsaarene i Dalby, Lægeaarene i Ivigtut, Middelfart og Karise, men oftest fra Danmark-Ekspeditionen med dens snævre Kammeratskab i de to lange Polarvintres Mørketid. Nu har han, vor kloge, erfarne og trofaste Kammerat, nødtvungent maattet opgive at finde frem til de sidste ganske faa Arter af danske Karplanter, han endnu manglede til sin Plantesamling, den der i de senere Aar var hans kæreste Adspredelse og de lange Vinterafteners Syssel.

Lindhards danske Herbarium paa opimod 12.000 Ark er ved testamentarisk Bestemmelse skænket til Aarhus Universitet. Af botaniske Publikationer fra L.s Haand foreligger kun en enkelt lille floristisk Meddelelse i Bot. Tidsskrift Bd. 40 om Fund af et Par sjældne Planter i NØ-Sjælland. En af L. paavist

Form af *Juncus lamprocarpus* Ehrh. er af K. Wiinstedt benævnt *var. Lindhardi*. Især i de senere Aar beskæftigede L. sig stærkt med Familierne *Polygonaceae* og *Chenopodiaceae*. Hans Samling af *Rumex*-Hybrider er betydelig, men endnu større er hans Materiale af Slægten *Chenopodium* med dens mange indslæbte Arter og formodede Hybrider. Ogsaa af sjældnere Adventivplanter findes mange i L.s Samling, og Studiet af disse Nyindvandrere interesserede ham stærkt. Han har i det hele ydet en Indsats af blivende Værd for dansk Floras Udforsken.

Svend Andersen.

Hjalmar Jensen.

21. september 1865—20. december 1948



Ved professor Hjalmar Jensens død d. 20. december 1948 har dansk botanik mistet et særpræget og livfuldt menneske, der gennem et langt liv under meget forskelligartede forhold har udført et stort arbejde i den rene og den anvendte videnskabs tjeneste. Vel kommer Hjalmar Jensens produktion ikke op paa de store tal hverken hvad antallet af afhandlinger eller sideantallet angaar, men mange af hans værdifuldeste arbejder er af en prisværdig kort og koncis form og gennemsyret af en kritisk vurdering, som ikke alene tager sigte paa andres behandling af emnet, men ogsaa i høj grad gør sig gældende ved vurderingen af hans egne resultater. Denne strenge kritik, der kunde synes saa unaturlig i forbindelse med Hjalmar Jensens store personlige elskværdighed og hjertelighed, var dog en væsentlig side af hans natur og har uden tvivl haft særlig lejlighed til at udvikle sig i studie- og assistentaarene under professor Rasmus Pedersen, som var en udpræget kritisk begavelse.

Hjalmar Jensen var født d. 21. september 1865 i Odense, student 1883, cand. mag. 1889, assistent ved universitetets plantefysiologiske laboratorium 1890—96, assistent ved statens landbrugsforsøgsstation i Karlsruhe 1898—1900, afdelingschef for en statsforsøgsstation for tobak paa Java 1900—12, direktør for en anden lignende forsøgsstation i Klaten, Java, 1912—18, chef for mikrobiologisk laboratorium under landbrugsdepartementet paa Java 1918—19, konsulent for det svenske tobaksmonopol 1919—21, lektor i mikrobiologi ved Den

kgl. Veterinær- og Landbohøjskole 1923—36 og konstitueret professor i plantefysiologi samme sted 1933—35. I sit otium udførte han, der ikke selv røg eller paa anden maade nød tobak, et stort arbejde for den tobaksavl og tobakstilberedning, som herhjemme var en følge af krigens afspærringer og folkets tobakshunger.

Hjalmar Jensens første arbejde (*Zostera*'s Spiring, 1889) var inspireret af Warming; beslægtet hermed er endnu to afhandlinger, den ene fra 1911 i festskriftet til Warming (En Knopdannelse paa Hypokotylen hos *Jatropha Curcas*), og den anden fra 1934 om »Vindtræernes skeletbygning«; heri paaviser han, belyst af fotografier, at der findes to næsten diametralt modsatte forgrenings- og krondannelsestyper under ensidigt vindpres. Han var en udmærket fotograf og har ogsaa til Karsten u. Schenck: Vegetationsbilder, ydet bidrag fra Java.

Af uddannelse var han dog plantefysiolog, men det blev snart mikrobiologien som fangede hovedparten af hans interesse. I 1896—97 studerede han hos Stutzer og Winogradsky, og i de følgende aar kom èn række arbejder over fysiologisk bakteriologi, specielt om jordbundens kvælstofomsættende bakterier. Studiet af jordbundens mikrobiologi var helt ny paa det tidspunkt, og under sit ophold i Tyskland forstod Hjalmar Jensen til fulde dets betydning for det praktiske landbrug og foreslog oprettelse af et jordbundsbakteriologisk laboratorium her i landet. Det lykkedes desværre ikke i første omgang, og Hjalmar Jensen tog imod et tilbud om ansættelse ved tobaksdyrkningsforsøgene paa Java; lige inden afrejsen udsendte han et lille, fortræffeligt arbejde om bakteriesygdomme hos kartofler.

Paa Java kom han ind i en række forskellige arbejder med tobak og tobaksplanterne, deres fysiologi, forædling og hybridisering samt fermentationsprocesserne ved tobakkens tilberedning. Der foreligger herom et betydeligt antal afhandlinger fra de 19 aar han var paa Java. Fra opholdet paa Java stammer ogsaa hans morsomme studie over de dyr, der lever i Kandebærerens kander uden at blive fordøjet; han paaviser, at de maa udskille et enzym-modvirkende stof.

Nogle aar efter hjemkomsten til Danmark udnævntes Hjalmar Jensen til lektor i mikrobiologi ved landbohøjskolen, hvor det videnskabelige kredsløb sluttedes med en tilbagevenden via mikrobiologien til plantefysiologien, som han paa fortræffelig maade docerede som konstitueret professor i sine to sidste funktionsaar. Hjalmar Jensens sidste videnskabelige arbejde kom ganske kort før hans pludselige og uventede død og omhandler temperaturresistensen af sporer og mycelium af svampe i fermenteret tobak. Efter at Hjalmar Jensen havde faaet sin afsked, arbejdede han med stor iver, men en tid lang hæmmet stærkt af tobakskonsulentvirksomheden, med okkerdannelsen i drænrør og dennes forbindelse med forskellige jernbakterier; de mikrobiologiske studier her fik han ikke afsluttet, men selve okkerdannelsen er behandlet i to smaa afhandlinger fra 1938 og 1946, hvor han i den sidste kritisk behandler resultaterne i den første.

Hjalmar Jensen var hele sit liv meget interesseret i at faa videnskabens, specielt botanikkens nye resultater og interessante forhold populariseret; flere bøger og skrifter fra hans haand viser hans indsats her, nævnes skal den lille udmærkede bog: Mad og Mikrober fra 1926 og hans meget værdifulde medarbejderskab ved: Nytteplanter fra 1938.

Botanikere og venner vil længe huske Hjalmar Jensen.

K. Gram.

Guðni Guðjónsson.

18. Juli 1913—31. December 1948.



Guðni havde sit Hjem i Reykjavik, men fra sin tidlige Barndom tilbragte han Somrene paa Landet, beskæftiget med at vogte Faar. I Ødemarkernes Ensomhed lagdes Grunden til en enthusiastisk Kærlighed til den islandske Natur, saavel til dens Storladenhed som til dens Sten og Planter, som aldrig senere fornægtede sig. Ogsaa i Ungdomsaarene, under Skolegangen i Latinskolen i Reykjavik, paatog han sig gerne i Sommerferierne forskelligt Arbejde paa Landet, eller han tog paa Ekskursioner med sin naturbegejstrede Rektor, Palmi Hannesson, med hvem han ikke alene delte Interesse for Naturen, men tillige en Tilbøjelighed for organisatorisk og politisk Virksomhed. — I 1933 tog han som nybagt Student — aabenbart ikke med sin fædrene Velsignelse — til København for at studere Botanik. Til at begynde med faldt han øjensynligt ikke rigtig til blandt sine danske Studiefæller: Han følte sig som en Voksen blandt Skoledrenge, hvad der heller næppe har moret de sidste.

I Studietiden, der i 1943 afsluttedes med Magisterkonferens, gjorde han sig fortrolig med det danske Landskab, som tidligere med Sagaøens. Med Cykel, Telt og Botaniserkasse fartede han Landet rundt. — Nogle paabegyndte Undersøgelser over islandske *Alchemilla*-Arter førte ham ind paa Studier over den enaarige *Alchemilla (Aphanes) arvensis*. Hylander havde netop paavist, at denne Art ogsaa her i Landet omfatter to meget nærstaaende Former, og nu samlede Guðni *Aphanes* fra hele Landet. Med sin Afhandling i 1941 »Om Aphanes arvensis L. og A. microcarpa (Boiss. et Reut.) Rothm. og deres Udbredelse i Danmark« har han ydet et vigtigt Bidrag til Danmarks topografisk-botaniske Undersøgelse, idet han gennem en Kortlægning af deres Udbredelse har vist, at *A. microcarpa* følger Oligotrofomraaderne, *A. arvensis* Eutrofomraaderne. Endvidere giver Arbejdet væsentlige Bidrag til de to Arters Cytologi og Fænologi.

En Sommer deltog Guðni i Gram, Jørgensen og Køie's Egekratundersøgelser, men i den sidste Del af Studietiden og Aarene der fulgte efter, blev hans Felt Cytologien. Undertegnede erobrede ham simpelthen for *Taraxacum*-Cytologien. Han var den rigtige Mand til at løse en virkelig svær Opgave. Han gik med Liv og Sjæl ind i denne Undersøgelse, hvis Udfald maatte betragtes som tvivlsomt.

Det var lykkedes at paavise Udspaltning af en Række parallele Varianter hos de apomiktiske *Taraxaca*. Tilforladeligheden af denne Iagttagelse maatte — i det mindste set fra et genetisk Synspunkt — staa eller falde med det

cytologiske Bevismateriale. Gennem et ihærdigt, aarelangt Arbejde med dette vanskelige Objekt naaede Guðni frem til at give en i Kromosommorfologien begrundet Karakteristik af hver af de 8 paaviste, aberrante Typer. Første Afsnit af disse Undersøgelser »Spontaneous Chromosome Aberrants in apomictic Taraxaca« er i Samarbejde med Undertegnede publiceret 1946. — Apomikt-Cytologien var blevet Guðnis store Interesse. Han havde gennem en Aarrække foretaget omfattende Undersøgelser over Krydsningsprodukter mellem sexuelle og apomiktiske Former til Belysning af Apomixiens Natur. Den cytologiske Bearbejdelse af Materialet var i Hovedsagen afsluttet, da han i Maj 1948 fik Udnævnelse som Museumsinspektør ved den botaniske Afdeling af det naturhistoriske Museum i Reykjavik. Forarbejderne til det store *Taraxacum*-Manuskript maatte lægges til Side midlertidigt; det skulde altsaa blive for stedse.

En Periode arbejdede Guðni paa en Udredning af Formerne indenfor Kollektivarten *Thymus serpyllum* paa eksperimentelt og cytologisk Grundlag. I en af de strenge Vintre dræbtes Forsøgsplanterne, og kun nogle Kromosomtal blev det synlige Resultat. Imidlertid naaede et andet Arbejde vedrørende Labiat-Cytologien at se Lyset. Sammen med E. Floto publicerede han »Studier over Nepeta Mussinii hort«. 1947. Guðni bidrog her med det cytologiske Bevis for den hybride Natur af Floto's *N. pseudomussinii.*

Sommeren 1947 var Guðni Deltager i en botanisk Ekspedition til Vestgrønland. Her samlede han, i Bevidsthed om sin Fremtid som Museumsmand, et stort Herbarium, som han kunde overdrage til det islandske botaniske Museum. I det hele taget var han stærkt interesseret i sin Fremtidsopgave i Hjemlandet. Han lagde Planer for Indretningen af det projekterede nye botaniske Museum i Reykjavik, og gennem flere Besøg i svenske og norske Museer søgte han at finde frem til den bedste Løsning.

Den korte Tid, der blev ham beskaaret som Museumsinspektør, maatte han arbejde under meget trykkede Pladsforhold, men nye Lokaler var nu stillet til Raadighed. Han tog selv ivrig Del i Flytningsarbejdet, da Døden saa uventet indhentede ham.

Ved Siden af sin botaniske Virksomhed fandt Guðni Tid til at beskæftige sig med organisatorisk Arbejde, der havde hans levende Interesse. Han deltog ivrigt i de islandske Studenters Foreningsliv her i Byen, og var i lang Tid Kasserer og senere Formand i den islandske Studenterforening.

Kort efter sin Eksamen flyttede han ind paa Borchs Kollegium og blev snart valgt til Inspector Collegii, et Hverv han røgtede Resten af sin Kollegietid. Kollegiets Efor, Prof. J. Nørregaard, værdsatte højt Guðnis Takt og administrative Evner, ikke mindst i Besættelsestiden, da der fra anden Side blev lagt saa haardt Beslag paa Rektors Arbejdskraft.

Guðni havde i usædvanlig Grad akklimatiseret sig i Danmark, til Trods for, at det altid stod klart for ham, at han før eller senere vilde vende tilbage til sit Island. Den danske Form for Humor ,der ofte ligger Islændinge fjernt, mestrede han til Fuldkommenhed. En uimodstaaelig Charme var ham medfodt — en Charme, der alle hans Fortjenester ufortalt, mere end noget andet tog os om Hjertet.

I den Tid da Islands Opsigelse af Unionen med Danmark truede med at skabe Misstemning paa begge Sider, søgte Guðni altid at gyde Olie paa Vandene. Han gjorde sig til Talsmand for det videst mulige Samarbejde mellem

de to Nationer. — Hans alt for tidlige Bortgang er et meget føleligt Tab for Samarbejdet mellem dansk og islandsk botanisk Videnskab; og for os, der stod ham nær, Tabet af en sjælden og uerstattelig Ven.

Thorvald Sørensen.

Dansk botanisk Forening.

Ekskursioner i 1946.

Ekskursionen til Geel Skov den 14. April 1946.

Turen gik fra Holte Station gennem Geel Skov til Ørholm, hvor Frokosten spistes. Hjemvejen blev lagt langs den sydlige Udkant af Geel Skov til Virum.

Skovbunden var i fuldt Anemoneflor; af Foraarssvampe noteredes bl. a.: *Sclerotinia tuberosa* (i Mængde paa alle de magre Bøgelokaliteter), *Pseudoplectania nigrella* (store smukke Eksemplarer under Gran i den østlige Del af Skoven), *Discina sp.*, *Ustulina maxima* (i Konidiestadiet); Slimsvampen *Reticularia Lycoperdon*. Af særlige Ascomycetfund kan nævnes *Pleosphaerulina intermixta* (paa døde Rosenkviste i Skovbrynet).

Vejret var køligt, men iøvrigt ideelt Ekskursionsvejr.

Anders Munk.

Ekskursionen til Lellinge d. 12. maj 1946.

Lokaliteten har flere Gange tidligere været Maal for Foreningens Ekskursioner, sidst d. 10. Maj 1925. For Fanerogamfloraens Vedkommende gav Turen ingen Anledning til at supplere de ældre Ekskursionsberetninger, hvorfor der henvises til disse.

Knud Jessen.

Af bemærkelsesværdige Laver noteredes under Ekskursionen: *Stenocybe pullatula* paa tynde Kviste af Rødæl langs Køge Aa i Lellinge Skovhusvænge, *Verrucaria laevata* paa Kampestene i Aaen og *Buellia canescens* paa Stammen af gamle, fritstaaende Ege syd for Aaen ml. Lellinge By og Skovhusvænget. Paa Egene voksede iøvrigt *Arthonia impolita*, der dækkede det meste af Stammen, *A. decolorans*, *Calicium viride*, *Ramalina baltica*, *fraxinea*, *pollinaria* og *Physcia grisea*.

M. Skytte Christiansen.

Ekskursionen til Frederikssund den 2. juni 1946

(30 Deltagere).

Fra Stationen gik man til Hotel »Skovnæs« i Færgelundens Sydrand, hvor Frokosten indtoges. Derfra langs Skovranden og gennem Færgelunden tilbage til Jendrikbakken nord for Frederikssund. Om Formiddagen lagdes der mest Vægt paa Laverne, medens Eftermiddagen var helliget Blomsterplanterne.

Paa Stensætningen langs Broens Nordside iagttoges en tydelig Zonering i den marine Lavvegetation. 1) Nederst voksede *Verrucaria Erichsenii* i og under Vandlinien. 2) Over Vandlinien var der et mørkt Bælte af Alger sammen med *Verrucaria maura* o. a. Arter og *Caloplaca marina*. Herover var der 3) en graa Zone, domineret af *Lecanora helicopsis*. 4) Den øverste Trediedel af Stensætningen var orangegul af *Xanthoria parietina*.

Paa Ælmene langs Landevejen paa Hornsherredsiden fandt vi den almindelige Vejtræflora af næringskrævende, lyselskende Laver, domineret af *Physcier* og *Xanthoria parietina*. De ældre Bøgestammer i Færgelundens sydlige Del havde paa den nederste Del af Stammen en karakteristisk Lavflora, bestaaende af Skorpelaver: *Pyrenula nitida, Graphis scripta, Phlychtis argena, Pertusarier* m. m. Højere oppe ad Stammen voksede Bladlaver: *Parmelia subaurifera* og *Evernia prunastri*.

Paa det sydvest- og vestexponerede Stendige langs Skovranden fandtes en rig Lichenvegetation af *Parmelier* og Skorpelaver, bl. a. *Lecidea cinereorufa* (ny for Danmark). Markens Nærhed gav Floraen et nitrofilt Præg, der f. Eks. markeredes ved Tilstedeværelsen af *Physcia Wainioi* og *Acarospora fuscata*.

Turens Højdepunkt indtraf, da vi naaede *Thesium ebracteatums* Voksested, en *Agrostis tenuis*-Vegetation paa Diget i den sydvestlige Skovrand. Denne Art er udbredt i det kontinentale Mellemeuropa og har her sit nordligste Voksested paa den varme, sandede, lysaabne Skrænt. Det er tillige den eneste Lokalitet i Danmark, hvor den endnu vokser. Dens Tilstedeværelse har dog været truet af fremvoksende Bævreaspe foran Diget, men de er nu fældet ved Eiler Høegs Mellemkomst. Paa Diget fandtes iøvrigt *Cynanchum Vincetoxicum* i store Bevoksninger, *Berberis vulgaris, Poa angustifolia, Polygonatum officinale* o. m. a. *Arnoseris* eftersøgtes forgæves. Inde i Skoven saas bl. a. *Vicia cassubica*.

Jendrikbakken var desværre delvis ødelagt af Sommerhusbebyggelse. I Lysninger i Tjørne- og Slaaenkrattet fandtes Roskilde Fjords rige Skræntflora dog smukt udviklet med *Geranium sanguineum, Cynanchum* og *Allium scorodoprasum* som dominerende Arter. Iøvrigt fandtes bl. a. *Asparagus officinalis, Campanula persicifolia, Clinopodium vulgare, Fragaria viridis, Helianthenum nummularium ssp. ovatum, Phleum phleoides, Poa angustifolia, Potentilla heptaphylla, Pulsatilla pratensis, Viscaria vulgaris. Anthericus ramosus* og *Tunica* fandtes ikke.

Paa Skydebanen nedenfor Skrænten saas *Silene conica*, der har vokset her i over tyve Aar. Ved Frederikssund Station fandtes Ruderatplanter bl. a. *Senecio radiatus* (ny for D. 45b) og *Bromus tectorum*.

M. Skytte Christiansen.

Der var ikke mange Svampe fremme efter den lange tørre Periode. Der fandtes dog i Færgelunden enkelte *Pholiota mutabilis* og *praecox*, *Polyporus squamosus* og *Tricholoma gambosum*. Paa en ung, bladløs og knækket *Prunus*

avium fandtes tætte Bevoksninger af *Exidia glandulosa,* smaa Frugtlegemer af *Polyporus applanatus* (det. N. F. Buchwald), enkelte *Schizophyllum alneum* (muligvis ny Vært for Danmark) og en Mængde smaa Flager af en *Corticium,* der har stor Lighed med *quercinum,* men som, iflg. N. F. Buchwald muligvis er den meget nærstaaende *C. violaceolividum,* der før er angivet fra *Prunus,* hvad *quercinum* ikke synes at være.

J. P Jensen.

Ekskursionen til Øst-Skaane den 21.—23. Juni 1946.

Besættelsesaarenes langvarige Isolation vakte blandt danske Botanikere et stærkt Ønske om et uddybet fagligt Samarbejde med de andre nordiske Lande. Det var derfor overmaade velkomment, at Dansk Botanisk Forening i Begyndelsen af 1946 fra Lunds botaniske Forening modtog et Forslag om ved Fællesekskursioner og Udveksling af Foredragsholdere at fortsætte det tidligere Samarbejde mellem Foreningerne i udvidet Form, og ikke mindst kærkomment var det, at Lunds botaniske Forening indbød os til og paatog sig at arrangere den første Fællesekskursion til Øst-Skaane i Dagene 21.—23. Juni. Fra dansk Side deltog 30 Personer, fra den svenske Forening et lignende Antal med Næstformanden, Docent, Fil. Dr. Tycho Norlindh, som Leder, assisteret af Foreningens Sekretær, Fil. mag. Asta Lundh. Takket være den fortrinlige Tilrettelæggelse og det straalende Vejr i Ekskursionsdagene blev denne Tur en af dem, som længe vil huskes.

Ved Ankomsten til Malmø modtoges de danske Deltagere af Inspektør, Fil. lic. Olle Ryberg. I en ventende Bus førtes vi derefter til Lund, hvor de svenske Botanikere stødte til foran det botaniske Museum. Efter fornøden Præsentation fordeltes vi i to Rutebiler, som forblev til Ekskursionens Raadighed i alle 3 Dage. Bilerne kørte østerud fra Lund gennem det frodige, vestskaanske Bondeland, som paa Söderslätt ligner det sjællandske ogsaa deri, at saa godt som hele Arealet (over 90 pCt.) er opdyrket. Men snart gaar Vejen opad, og en storslaaet Udsigt aabnede sig fremefter over den midtskaanske Slette. Paa Toppen af Bakkedraget, en Udløber af Romeleaasen, standsede Vognene, og med Landet foran os i Fugleperspektiv fik vi en kort Oversigt over Skaanes Kvartærgeologi. Mellem Linderodsaasen i Øst og Romeleaasen i Vest, begge strygende i Retningen NV—SØ og udformet som mørke, skovklædte Rygge, ligger den brede, midtskaanske Slette. Tilbage i N skimter man Søderaasens bratte Sydende i Disen, og fremme tilhøjre hæver Romele Klint sin stejle, naaleskovsklædte Klippevæg 172 m over Havet. Slettens Jordbund er overvejende Grus og Sand, bedst egnet til Rug og Kartofler. Langt ude lyste Krankesjøn og Vombsjøn os i Møde, og nærmere ved, lidt N for Landevejen, Dalby Söderskog, hvis lyse Løvhang dannede en stærk Kontrast til Aasenes granklædte Rygge.

Turen gik nu ned mod Sletten. Vi passerede Veberöd og rullede frem mellem magre Sandmarker med en farveprægtig, men artsfattig Flora, bestaaende hovedsagelig af *Rumex acetosella, Echium vulgare, Anchusa officinalis, Jasione montana* og *Hypochoeris radicata.*

En god Milsvej fra Østkysten gjorde vi Holdt ved Kronovall i Fogeltofta Sogn, foran Foden af Linderødsaasens stærkt affladede sydlige Grænseomraade. Vejen løber paa dette Sted igennem en idyllisk Blandingsskov af Lovtræer, og mens de medbragte Frokostpakker fortæredes, var der Lejlighed til at studere Vegetationen paa de frodige Engstykker langs et lille Vandløb, samt de omliggende Skovkanter og Vejrande. Der fandtes en rig Blandingsflora, i hvilken saavel Kalkbunds- som Surbundsplanter indgik. Bl. a. noteredes prægtigt blomstrende *Polygonatum verticillatum, Cirsium helenioides* (i Knop), *Orchis incarnata, Platanthera chlorantha, Ajuga pyramidalis, Crepis paludosa* og *Alchemilla pratensis* og *minor;* blandt ca. 15 Carex-Arter kan nævnes *C. elongata* og *C. pulicaris;* i en Grøft fandtes *Myriophyllum alterniflorum.*

Under den fortsatte Kørsel mod Stenshuvud, ved Vejen gennem Svineberga Bakker, saa vi den første for dansk Flora fremmede Plante, *Thalictrum aquilegifolium,* af hvilken nogle faa, smukt blomstrende Eksemplarer voksede i Stenras paa fugtig Bund.

Stenshuvud er en Granitknude, der med stejle Skrænter falder af mod Østersøen. Med Undtagelse af de højeste Partier (122 m over Havet) er hele Klippen og de tilgrænsende Dalstrøg klædt af et tæt Krat eller lav Skov, hvis vigtigste Bestanddel er Hassel, Stilkeg og lidt Vintereg. I Dalstrøgene findes Bøg, og iøvrigt forekommer som Indblanding med vekslende Hyppighed Avnbøg, Smaabladet Lind, Fuglekirsebær, Hæg og Slaaen. Desuden kan nævnes *Euonymus europæus, Rhamnus carthartica, Cornus sanguinea* og *Juniperus,* den sidste ret hyppig paa solaabne Steder. I Kratbunden var *Ribes alpinum, Hedera helix* og *Lonicera xylosteum* meget almindelige.

Hele Stenshuvud-Omraadet er fredet som Naturreservat, hvorfor Indsamling af Planter ikke maa finde Sted. Vi fik imidlertid Lejlighed til under Vandringen ad slyngede Stier gennem Krattet at beundre den rige Urteflora, der indeholder adskillige for Skaane (og Sverige) sjældne Arter, som f. Eks. *Vulpia sciuroides* og *Potentilla sterilis.* For os danske var det en Oplevelse at se *Sedum rupestre* som spontan paa tørre, græsklædte Klippepartier ved Indgangen til Krattet.

Fra de mere aabne Steder kan iøvrigt nævnes: *Aira caryophyllea, Avena pratensis, Agrostis canina, Saxifraga tridactylites, Potentilla minor, Fragaria viridis, Filipendula hexapetala, Aphanes microcarpa, Trifolium striatum, Pulsatilla vulgaris, Hypericum humifusum, Viscaria viscosa, Thymus serpyllum, Campanula persicifolia, Veronica spicata* og *Leontodon hispidus.*

I det høje og tætte Krat i Dalbunden, hvor man kunde færdes mellem Buskene, var et tæt Anemone-Tæppe, med indblandet *Anemone hepatica, Paris, Pulmonaria, Dentaria, Geum*-Arterne med Hybrider, flere Orkideer som *Neottia, Listera ovata, Orchis mascula* og *O. majalis* (ved Udkanter af Krattet). Paa mere højtliggende Steder, hvor Krattet er lavere og næsten ufremkommeligt, noteredes langs Stierne bl. a. *Geranium lucidum, Lathyrus niger, Viola hirta, Hypericum montanum, Clinopodium vulgare, Lamium galeobdolon* samt *Melampyrum silvaticum* og *pratense.* De ydre Skrænter besøgtes ikke, men forinden vi begav os tilbage til Vognene, havde vi fra den aabne, græs- og urteklædte Top Lejlighed til at nyde den storartede Udsigt over Østersøen, i klart Vejr rækkende lige til Bornholm.

Paa Hotellet i Kivik ventede en sen, men kærkommen Lunch Ekskursionsdeltagerne.

Dagens næste Etape var et Besøg paa Äsperöd Gaard, liggende lidt S. for Kivik. Hertil havde Friherreinde Wallis og Grev Schwerin indbudt Deltagerne for at be se det interessante, parkagtige Arboret af Naaletræer. Dannebrog var hejst til Ære for Gæsterne fra Danmark, og efter nogle smukke Velkomstord ledsagede Greven os rundt i Arboretet. De særligt dendrologisk interesserede fik overladt Sylvens Beskrivelse af det smukke Anlæg. Størst Beundring vakte uden Tvivl en Gruppe af ualmindelig veludviklede *Magnolia grandiflora,* der stod i prægtig Blomstring, og som i Modsætning til adskillige af Naaletræerne ikke syntes at have lidt mindste Skade i de haarde Vintre 1939—42. — Kivik-Egnen er iøvrigt berømt for sine Frugttræplantninger, og Vejen nordud kantedes af mange, i det sidste Aarti anlagte Plantager, der nu indtager en stor Del af tidligere stenede og grusede Overdrev og Strandmarker. Paa den tørre, veldrænede og solrige Bund trives Frugttræerne fortræffeligt.



Fig. 1. Sandskræntfloraen ved Vitemölla demonstreres.

Turen gik nu til Vitemölla, et idyllisk lille Fiskerleje og Badested nogle km N. for Kivik. Maalet her var den østskaanske, steppeagtige Sandjordsvegetation i sin ypperste Forekomst, og Besøget blev for os Danske en af Ekskursionens mest betagende Oplevelser. Her præsenteredes vi paa Strandbakkerne, hvis Jordbund er kalkrigt Sand, for et egenartet Plantesamfund, der intet Sidestykke har i vort eget Land. En Række Arter, der var nye for de fleste af os, findes her: den hvide, duftende Sand-Nellike (*Dianthus arenarius* Fig. 2), næsten tæppedannende og med spredte Individer af den vikkeagtige, bleglilla Sand-Astragel (*Astragalus arenarius*) indblandet; *Androsace septentrionalis,* som vi gensaa flere Steder i Sandomraadet nordpaa til Kristianstad og Ø. for denne By; afblomstret *Viola rupestris* og visne, affrugtede *Hutchinsia petræa; Anthericus liliago* er ogsaa en Karakterart; den stod talrig, men spredt, med smalle, græsagtige Blade i det graahvide Sand, med ret smaa, stjerneformet aabne Kroner, der virkede mindre end hos vor Hedebakkeplante. Lav og spredt Græsvækst dækker de aabne Skraaninger, af hvis Arter mange har et xerofilt Præg: *Koeleria glauca* og

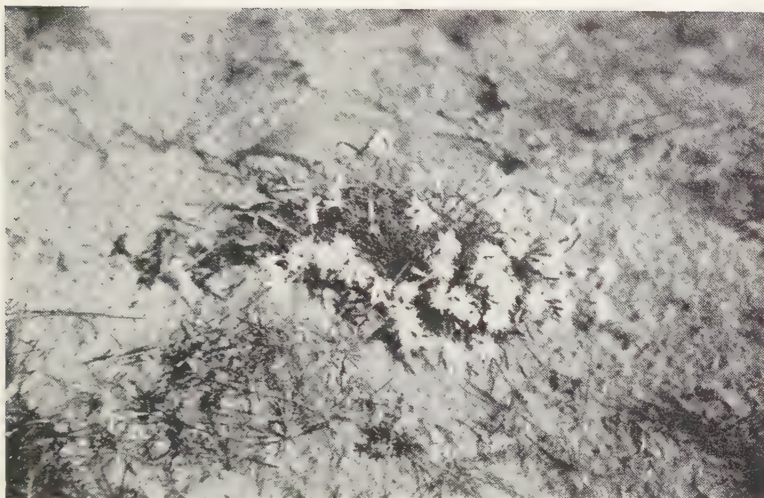


Fig. 2. Dianthus arenarius paa Skrænterne ved Vitemölla.

Festuca polesica er de mest iøjnefaldende af Græsserne; af andre Plantearter skal nævnes: *Aira præcox, Agrostis canina, Avena pratensis, Corynephorus, Phleum arenarium, Carex arenaria, Arenaria serpyllifolia* var. *viscosa, Viscaria, Scleranthus perennis, Cerastium glutinosum, Herniaria, Pulsatilla pratensis, Saxifraga tridactylites, Viola canina, Potentilla minor* coll., *Medicago falcata, Veronica verna, Scabiosa columbaria, Artemisia campestris* og *Helichrysum arenarium.* Den ejendommelige lille Svamp *Tulostoma mammosum* fandtes ogsaa. — I Klitbræmmen nær Stranden voksede *Elymus, Ammophila baltica, Agropyrum junceum* og *Lathyrus maritimus.*

Sent paa Eftermiddagen kørte vi videre nordpaa. Nær Rovlunde Kirke gjordes et kort Ophold; paa en lille Sandbakke ved Vejen fandtes *Alsine viscosa* talrigt og desuden *Silene viscosa,* ganske akklimatiseret. Et andet Holdt fandt Sted S. for Degeberga, ved et lille Aaløb, begrænset af lave Sandbakker, dækket af en ejendommelig Overdrevsvegetation, bestaaende af *Avena elatior, Poa compressa* (en høj, spinkel Type), *Phleum nodosum, Koeleria glauca* m. fl.; gruppevis indblandet voksede *Anthericus ramosus* (endnu kun i Knop), endvidere *Androsace, Arabis hirsuta, Alyssum calycinum, Botrychium lunaria* og flere af de fra Vitemölla nævnte Planter.

I begyndende Tusmørke naaedes Kristianstad, hvor vi efter Middag paa Hotellet indkvarteredes for Natten.

Paa Ekskursionens anden Dag havde Deltagerne i et Par tidlige Formiddagstimer Lejlighed til at bese Kristianstad, der ligger ved Helgeaaen paa en vidtstrakt, flad, sandet Slette. Ved Aaen bemærkedes *Thalictrum flavum,* og ved Byen fandtes som indslæbt *Arabis arenosa, Diplotaxis muralis* og *Lepidium densiflorum.* Ved 10.30 Tiden kørte vi østerud af Byen, og paa Sletten saas langs Vejkanterne *Androsace, Alyssum calycinum* og *Arenaria serpyllifolia* var. *viscosa;* paa de sandede Agermarker var *Erigeron canadense* og *Senecio vernalis*

almindelige. Mod N. saas snart de anselige Udløbere af det sydsvenske Højland, hvis Granitrygge giver Horisonten Karakter: Oppmannabjerget, Vånga- og Ryssbjerget, Ivö Klack o. s. v.; lavere Bakker som Fjälkinge o. a. række helt ned mod Sletten. Ved Kiaby, omkring hvilken den svenske Tobaksdyrkning er koncentreret, saas de høje, rødmalede Trælader til Tørring af Bladene. Her bøjede vi nordpaa til Bäckaskog Kungsgård. Ad en Fodsti gennem et meget smukt Terræn med spredte Skovfyr og Birk paa storstenet Grund besteg vi Kjugakull, et naturfredet Højdepunkt, hvorfra der er et henrivende Rundskue over Sø- og Bjerglandet mod Nord, med Skaanes største Indsø, Ivösjön, i Forgrunden, blot ved en smal Landtange skilt fra den vestligere liggende Oppmannasjön. Nær



Fig. 3. Udsigt over Ivösöen fra Kjugakull.

Toppen af Kjugakull saas lidt *Sedum boloniense,* og i Klipperevner bl. a. *Asplenium trichomanes* og *Cystopteris fragilis.* Nogle af de danske Deltagere gjorde sammen med Dr. Hylander en Afstikker til Bäckaskog Park for at samle *Potentilla opaca* og *Luzula albida,* samt bese det rige Flor af Hieracium-Arter. — Forbi det smukke Herresæde Trolle-Ljungby kørte Bilerne os derefter ud til Østersøkysten ved Gualöv-Tosteberga.

Det var her forbeholdt de danske Deltagere at stifte Bekendtskab med et særpræget Plantesamfund, det kalkholdige, artsrige Strandkær, indeholdende adskillige Arter, især Carex-Arter og Orkideer, som ikke findes i Danmark eller dog er sjældne eller sparsomme. Det virkede højst overraskende at se den lave Slette gaa umærkeligt over i brede Kærstrækninger langs Kysten, opdelt i Fenner ved Stengærder; Kærene laa kun faa Fod over Havet og gik mod dette over i en fugtig-lav Strandeng. Kalkkærene selv husede dog udprægede Ferskvandssamfund, og havde stedvis en vældagtig Karakter. Paa Afstand domineres Kærområadet af lave Krat, der fortrinsvis fandtes paa de mere tørre Partier, men som sikkert vilde dække det meste af Arealerne, hvis de ikke anvendtes til Kreaturgræsning. Krattene bestod for en stor Del af Rødel, men talrige andre Træer og Buske forekom indblandet: Hvidtjørn, Hæg, Roser, lidt Birk, Alm.



Fig. 4. Kæragtig Strandeng ved Tosteberga.

Røn, Pile-Arter, Slaaen, Rubus-Arter, Rød Kornel, Kvalkved og Tørstetræ. Paa de aabne Partier vekslede mere faste Omraader ved vældagtige, vanddrivende Pletter, optraadt af Kreaturer, saaledes at Plantesamfundene var temmelig kaotisk blandede. Vi noterede bl. a. følgende Arter. Af Græsser: *Avena pratensis, Sesleria coerulea, Briza media.* Af Halvgræsser: *Carex capillaris, glauca, panicea, pulicaris, dioeca, oederi, hornschuchiana, lepidocarpa, disticha, stolonifera; Scirpus rufus, pauciflorus, compressus; Heleocharis uniglumis.* Af Orkideer: *Ophrys myodes* i prægtig Blomstring, *Herminium monorchis, Gymnadenia conopea, Listera ovata, Epipactis palustris, Orchis incarnata* i flere Former, *O. morio, O. maculata* (antagelig var. *meyeri*). Af andre Planter: *Ophioglossum, Dryopteris cristata, Equisetum palustre, Salix repens, Trollius, Peucedanum palustre, Pinguicula vulgaris, Primula farinosa, P. veris, Filipendula, Galium boreale, Crepis paludosa, Scorzonera, Hieracium auricula, Cirsium acaule, Inula salicina.* Strandbæltet indeholdt ikke Arter af særlig Interesse.

Lunchen indtoges i det nærliggende Bromölla paa den nye, moderne Restaurant, der tilhører A/B Ivöverken, hvis store Fabriksanlæg dominerer Stedet. Resten af Dagen formede sig som en pragtfuld Køretur gennem det nordøstlige Skaanes afvekslende Skovlandskaber, med stadige Udsigter over de af Naaleskove omkransede Søer. Vejen gik først nordpaa langs Ivösøens Østside, mellem denne og Ryssbjerget, paa hvis Ryg Grænsen til Blekinge løber. Nord om Ivösøen passerede vi ind i Nåsum- og Vångadalen, med udbredt Humle- og Frugttrædyrkning. Undervejs var der smukke Udsigter mod Syd over Søen til Ivö Klack med de store Kaolinbrud, der danner Grundlaget for Industrien i Bromölla. Senere lukkede Skoven sig helt om os, efterhaanden næsten alene sammensat af Gran og Fyr.

Paa en lille, solbeskinnet Terrasse standsede Vognene et Kvarters Tid. I den ovenfor liggende, ældre Fyrreskov med lidt Gran, var Bunden dækket af Lyng og Blaabær; her fandtes megen *Linnæa* i Blomst, *Pirola chlorantha, P. secunda,*

Melampyrum silvaticum, og af *M. pratense* foruden Hovedtypen ogsaa Varieteterne *purpuratum* og *aureum.*

Det næste Stop paa Turen var Nyteboda Naturreservat, liggende ved Immelsøens nordøstlige Hjørne, umiddelbart op til Grænsen mod Blekinge. Det fredlyste Omraade er en ualmindelig smuk Naturskov, bestaaende af tildels meget gamle og usædvanlig store Rødgran og Skovfyr. Et Par af de største Træer maaltes til henholdsvis 2.35 (Gran) og 2.40 m (Fyr) i Brysthøjde, og der fandtes mange lige saa betydelige Træer, et Resultat af adskillige Generationers nænsomme Skovrøgt. Den af Stenblokke opfyldte Skovbund var stedvis dækket af et ankeltykt Mostæppe, hvori bl. a. voksede meget *Goodyera repens, Lycopodium annotinum, Monotropa* og flere Pirola-Arter. Det hele, interessante og værdifulde Skovparti er af Nämndemand Nils Larsson testamentarisk skænket til den svenske Stat for at bevares som Nationalpark. En Slægtning af den tidligere Ejer viste os rundt i Skoven.

Fra Immelns nordøstlige Hjørne gik Turen nu vestover gennem Gønge Herred, der omfatter nogle af Skaanes mest oligotrofe Egne. Magre Naaleskove med Bundtæpper af Lyng og Blaabær afvekslede med Mosestrækninger og Smaasøer. Ved en af disse, nær Engleboda paa Vejen til Glimåkra gjordes Dagens sidste Ekskursion. I den smalle Hængesæk omkring den stærkt humusholdige Sø noteredes *Carex pauciflora, limosa, lasiocarpa, canescens, rostrata* og *diandra;* endvidere *Rhyncospora alba, Scheuchzeria* samt alle tre *Drosera*-Arter. En Del af Deltagerne fortsatte indover de vidtstrakte Moseomraader N. for Søen og fik her forevist *Carex magellanica,* og i en lav og aaben Skovfyrbevoksning i et tørrere Parti af Mosen, i hvis Bundvegetation *Rubus chamæmorus* var Karakterart, et enkelt meterhøjt og bredt Individ af *Ledum palustre,* som her har et af sine sydligste Voksesteder i Sverige. Et højst interessant Syn for de danske Deltagere.

Ved Halvnitiden om Aftenen naaedes Glimåkra, hvor vi gik i Kvarter. Efter en livlig Middag paa Hotellet fortsattes Samværet i nogle Timer paa festlig Vis, inden de sidste Deltagere gik til Ro for Natten.

Den tredie Dags Formiddag kørte vi ud af det søndagsstille Glimåkra til Ekeröd, nogle faa km N. for Byen. Vejen slyngede sig, omgivet af Stengærder, gennem et venligt Landskab, hvor skovklædte Bakker og Aase vekslede med Enge og Agre. Det botaniske Hovedemne for Formiddagens Ekskursion var en skovklædt Diabasryg V. f. Vejen, der som Følge af Jordsmonnets Næringsrigdom husede et artsrigt Træsamfund og en overdaadig Skovbundsflora. Avnbøg var hyppig, Vintereg og Bøg ret almindelig og paa lave Steder fandtes Rødæl. Saavel Smaabladet som enkelte Eksemplarer af Storbladet Lind forekom. Der saas spredte Individer af Spidsbladet Løn. — Buske fandtes rigeligt, først og fremmest Hassel, men tillige Hæg, Slaaen, Hvidtjørn, Kvalkved, Tørstetræ, Dunet Gedeblad, Rosa-Arter og Rubus-Arter; stedvis var en Del Ene indblandet.

Skovbundsfloraen i den dybmuldede Bund var righoldig og broget, kun stedvis med tydelige Dominanter. Af den omfattende Artsliste kan anføres:

Cystopteris, Asplenium trichomanes, Athyrium, Pteridium, Dryopteris hpegopteris, D. linneana, D. austriaca, D. filix mas; Equisetum pratense, E. silvaticum; Melica uniflora, M. nutans; Milium, Calamagrostis arundinacea, Brachypodium silvaticum, Festuca gigantea; Carex montana, C. digitata, C. pilulifera,

C. silvatica, C. pallescens; Luzula pilosa, L. multiflora, L. campestris; Paris, Convallaria, Majanthenum, Orchis mascula, Neottia, Listera ovata; Trollius, Anemone hepatica, A. nemorosa, A. ranunculoides; Actaea spicata, Ranunculus auricomus, Dentaria hyppig, *Geum*-Arterne med Bastarder, *Fragaria vesca, Potentilla erecta;* mange Papilionaceer, saaledes *Lathyrus vernus, L. niger, L. montanus, L. silvester; Vicia silvatica, V. sepium; Trifolium agrarium, T. medium; Chaerophyllum, Heracleum* sp., *Aegopodium, Anthriscus silvester, Sanicula; Primula veris, Pulmonaria, Ajuga pyramidalis, Stachys silvaticus, Galium harcynicum, G. mollugo, G. aparine, Valeriana officinalis, Succisa pratensis; Crepis paludosa, Cirsium heterophyllum, Achillea ptarmica.* — I et ældre forladt Brud i Diabasen paa Aasens Top fandtes især en rig Flora af *Hieracium cymosum* (evtl. *pratense*), *H. auricula* og flere *H. vulgatum*-Former. I Nærheden saas *Silene nutans.*

Undervejs fra Skoven til Bilerne paa Vejen noteredes i Hegn, langs en Markvej og i Kratkant desuden prægtigt blomstrende *Thalictrum aquilegifolium, Polygonum dumetorum, Campanula trachelium, C. persicifolia, Clinopodium, Helianthenum, Scirpus silvaticus, Turritis glabra, Leontodon hispidus, Alchemilla alpestris, A. glaucescens, A. pastoralis.*

Vi kørte nu tilbage til Glimåkra og aflagde et kort Besøg i Folkets park, hvor fil. mag. Torsten Håkonsson demonstrerede Diabasforvitringen ved Hjælp af Jordbundsprofiler. Ved Vejkanter i Byen bemærkedes *Alchemilla acutangula* og *Linaria minor.* Lunchen indtoges paa Hotellet.

Inden vi om Eftermiddagen begyndte den lange Køretur tilbage til Lund og Malmø, fik vi forevist den ejendommelige Högsma-Eg i Nærheden af Glimåkra. Dette Træ, der botanisk synes at maatte henføres til Hybriden *Q. robus* × *petraea,* har ejendommelige, hele Blade (var. *mespilifolia*). Lignende Træer er kendt enkelte Steder i Sverige, men er aldrig fundet i Danmark.

Da Ekskursionens danske Deltagere gerne vilde være i København saa tidligt om Aftenen, at Omegnstogene kunde naas, maatte vi køre Hjemturen, der gik over Ignaberga, Tjönarp og Ringsjön til Lund og Malmø, omtrent i eet Stræk. Der blev dog Tid til en halv Times Rast ved Ringsjön. Efter et kort, men hjerteligt Farvel til vore Værter og Kolleger, som vi skiltes fra ved det botaniske Museum i Lund, kørte de danske Deltagere videre til Malmø og København, til Toldeftersynet og Hverdagen.

Svend Andersen. C. A. Jørgensen.

Højsommerekskursionen til Himmerland den 4.—5. Aug. 1946.

Der deltog godt 30 Medlemmer i Turen, der havde Hobro som Udgangspunkt.

1. Dag. Fra Onsild St. begav man sig nordpaa langs Østsiden af Banelinien mod det Egekrat, der et Par km N. for Stationen dækker de sandige Bakker ned imod Jernbanen, og som er kendt for at rumme en interessant Flora. Vegetationen paa de aabne Bakker, der nu for en stor Del er under Kultur, var

sandbundspræget og mager. Bunden saavel i som omkring Krattet er dog noget frugtbarere end den midt- og vestjyske Hedebund og byder derfor en Del Arter Mulighed for at trives, som man ikke venter at møde i et udpræget Egekrat og dets Omgivelser. Saaledes findes en Del Bakkeplanter, af hvilken den sjældneste er *Anthericum liliago*, hvoraf kun et Par Eksemplarer fandtes; endvidere *Avena pratensis, Campanula persicifolia, Clinopodium vulgare, Calomintha acinos, Polygonatum officinale, Viscaria vulgaris. Saxifraga tridactylitis, Filago germanica, Hypericum montanum, Hypochoeris maculata, Sedum maximum*; hertil maa regnes *Vicia cassubica*, der fandtes i Krattets nordøstlige Kant og næppe tidligere er kendt fra Stedet, og *Lathyrus niger*, der stod i smuk Vækst i en af Krattets Smaadale.

Af den bakkede Hedes Arter fandtes foruden Lyng og Revling megen Blaabær og en Del Tyttebær; paa lavere Dele bemærkedes ogsaa Klokkelyng. Ene er almindelig; Gyvel er i Genvækst efter at være frosset bort i de strenge Vintre nogle Aar forud; de tre Visse-Arter forekommer (*Genista anglica, pilosa, tinctoria*). Af Urter bemærkes særlig *Arnica montana, Scorzonera humilis, Hypochoeris maculata* samt andre gulblomstede Compositer som *H. radicata, Solidago, Hieracium umbellatum, H. pilosella,* flere *H. vulgare*former, *H. rigidum* coll. *Papilionaceerne* er i det hele ved Siden af Kurvblomsterne fremtrædende i Billedet, med en Mængde Arter foruden de allerede omtalte: *Vicia orobus* i prægtig Vækst, *Vicia sepium, cracca, hirsuta, angustifolia* og dens var. *bobartii; Lathyrus montanus, pratensis; Trifolium arvense, medium, pratense, repens, procumbens, hybridum* og som tilført den sidstnævnte nærstaaende *T. elegans, Lupinus luteus, Ornithopus sativus* og *Medicago sativa* forvildet efter Dyrkning; *Omnithopus perpusillus* og *Anthyllis.*

Af Græsser præger *Agrostis* (*canina, tenuis, alba, gigantea* og *spica-venti*) sammen med *Avena* (*elatior, pubescens, pratensis*) og *Aira* (*caryophyllea, praecox*) de aabne Marker, medens Krattets Bundflora domineres af *Deschampsia flexuosa, Anthoxanthum,* megen og storvokset *Molinia coerulea, Holcus mollis, Sieglingia* og nogen *Calamgrostis arundinacea.* Af Star-Arter findes *Carex montana* rigeligt i Krattet, *C. pilulifera* og *C. arenaria* mest udenfor dette.

Bregnerne repræsenteres af *Pteridium, Polypodium vulgare* og *Dryopteris dilatata.* Gøgeurter bemærkedes ikke. *Convallaria majalis, Majanthemum* og *Polygonatum multiflorum; Hypericum pulchrum* og *H. maculatum; Galium pumilum* og *G. harcynicum; Trientalis europaea* alm., *Succisa pratensis, Polygala vulgare; Thymus serpyllum; Galeopsis tetrahit, bifida, ladanum; Spergularia campestris; Aphanes arvensis, Veronica verna, Filago minima* og *arvensis, Senecio silvaticus* og *vernalis.*

Selve krattet bestaar hovedsagelig af Eg (*Quercus robur*), dog findes megen Bævreasp (*Populus tremula*) samt nogen Birk (*Betula*) indblandet; en Del Naaletræsplantning slutter sig hertil. Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*) findes spredt, *Frangula alnus* ret rigelig, *Lonicera periclymenum* ligesaa, *Salix arenaria, repens, aurita* er almindelige; Ene og Gyvel danner en smuk Afveksling i Rande og paa mere aabne Steder. Som forvildet forekommer Buske af Druehyld (*Sambucus racemosa*).

Som Kulturflygtninge optræder paa Bakkeskrænter og Jernbane nærmere Onsild St. bl. a. *Erigeron canadense, Sedum album, S. purpureum; Melilotus albus, Linaria cymbalaria.* Omkring selve Stationen og paa Baneskrænt noteredes

Senecio viscosus, Linaria minor, Papaver rhoeas, Sisymbrium sp., *Euphorbia esula,* der saavel N. som S. for Onsild St. har Kolonier paa det under Anlæg værende Dobbeltspors Terræn.

Onsild Krat er en prægtig Lokalitet, og de mere uberørte Dele af Egekrattet vil egne sig for Fredning. Da disse Omraader vistnok for største Delen hører under den Ø. for Krattet liggende Grydebjerggaard, der ejes af den stærkt naturhistorisk interesserede Gaardejer Ejnar Andersen, kunde en saadan Fredning maaske ved Forstaaelse og Interesse fra hans Side ventes tilvejebragt.

Fra Krattets Nordøsthjørne fortsattes nu nordefter over Banelinien videre til Trinderupgaard. Her modtoges vi af Forsøgsleder A. Dolleris og Landbrugskandidat Børge Jacobsen med Familier. Paa Grund af det bygede Vejr bænkedes vi indendørs med Øl — og Snaps til de medbragte Madpakker. Ved Bordet gav Forsøgsleder Dolleris en Oversigt over Arbejdet paa Gaarden, der omfatter en lang Række af de Problemer, der knytter sig til Avl og Dyrkning af Fabriks- og Foderkartofler.

Efter Frokosten begav Selskabet sig sydpaa for langs Østsiden af den brede Skalsaadal at vende tilbage til Onsild St. Et Stykke Syd for Trinderupgaard passeredes det under Gaarden hørende Trinderup Krat, der var et typisk Egekrat, faldende jævnt af mod Aadalens sandige Marker og — med Aaen reguleret — faste og ret tørre og græsrige Enge. Krattet er ogsaa her hovedsagelig dannet af Stilkeg, men med Bøg rigelig indblandet. Det var her ejendommeligt at se Underskoven dannet af rigelig Hassel og Ene, hver for sig stedvis dominerende. *Lonicera periclymenum* og *Frangula alnus* er hyppige. Salix-Arter, bl. a. *caprea,* findes spredt. Bundvegetationen er faaartet og ikke særlig interessant sammenlignet med Onsild-Krattets; foruden Morbundens almindeligste Karakterarter noteres: *Calamagrostis arundinacea* hyppig, *C. epigeios* i Kratranden; *Pirola minor, Hypericum perforatum, Euphrasia gracilis, Cirsium arvense* v. *incana* samt flere *Hieracium,* hvoriblandt *rigidum* coll.

Sandmarken syd for Krattet, der henlaa som »hvilende« Græsmark med aaben Magerbundsvegetation, rummer en righoldig Sandjordsflora, hvoraf blev opnoteret: *Arabis arenosa* antagelig tilført med Kalk eller Mergel; *Corynephorus* fremtrædende, *Polygonum neglectum; Filago arvensis, germanica* og *minima; Aphanes microcarpa; Calamintha acinos* talrig; *Potentilla demissa* alm.; *Scleranthus annuus, perennis* og *robusta,* Individer af *S. annuus* × *perennis, Veronica verna.* Som selvsaaet optræder *Oenothera biennis.* Lidt østligere bemærkedes *Aster salignus* talrigt forvildet, *Turritis glabra* og *Ornithopus sativus.* I en lille kratbevokset Mose ved Randen af Aadalen med mange stærkt tilgroede Tørvegrave noteres følgende: Buskvæksten dannes af almindelige Salix-Arter med megen *Frangula alnus; Dryoptheris cristata, dilatata, thelypteris; Athyrium; Molinia* delvis Karakterplante; *Juncus filiformis, bufonius, Carex lasiocarpa, canescens, oederi, rostrata; Potamogeton oblongus; Typha latifolia* alm.; *Sagina nodosa; Viola palustris* alm.; *Drosera rotundifolia; Utricularia minor* talrig; *Epilobium obscurum* faatallig; *Betula pubescens; Scutellaria; Galium harcynicum palustre, uliginosum; Cicuta virosa; Bidens cernuus, radiatus; Hieracium auricula.*

Enkelte af Deltagerne, der naaede frem til selve Skalsaa, fandt i og ved Aaen *Potamogeton compressus, pectinatus, perfoliatus, praelongus, pusillus; Polygonum minus, hydropiper; Lemna gibba; Veronica anagallis-aquatica, V.*

comosa; Catabrosa aquatica; Rumex limosus. I Aaen er *Helodea canadensis* almindelig.

Paa en lavtliggende, sumpet Eng lidt nærmere Onsild traf man *Calamagrostis neglecta, Euphrasia* sp., *Parnassia, Pedicularis silvatica, Veronica scutellata.* Af mere almindelige Iagttagelser fra Vandringen mod Onsild kan anføres *Angelica silvestris* alm.; *Rumex thyrsiflorus; Arctium minus* et par Steder; *Barbaraea arcuata* er ret sparsom; *Brassica campestris* alm. i Egnen; *Chamaenerium* hyppig; *Mentha arvensis, M. aquatica* og Mellemformer hyppige i Enge og Agre. *Plantago maritima* hyppig ved Veje, *Arenaria* ret sparsom paa Sandjord og Skrænter. Paa en sandig Ager i Nærheden af Onsild St. fandtes *Stachys arvensis.*

Med et Eftermiddagstog vendte man tilbage til Hobro, hvor Dagen sluttede med Fællesmiddag paa Hotellet.

2. Dag. Paa Ekskursionens anden Dag tog man et tidligt Morgentog til Arden St., hvor Morgenkaffebordet var arrangeret paa Hotellet, og hvorfra den lange Dagsvandring paabegyndtes. Fra Stationsbyen tog man Bivejen, der Ø. for Banelinien gaar i øst-nordøstlig Retning ud mod den lille Skov »Alminden«, en isoleret Skovholm S. for Storearden Skov, som vi senere gennemvandrede i nordvestlig Retning for at tage et sent Eftermiddagstog sydpaa fra Mosskov St., dog først efter en lang Bøjning sydover gennem de vidtrækkende Villestrup Enge, hvor den berømte »Blaakilde« var et af Maalene for Turen.

Vejen gik mellem dyrkede Marker ud til »Alminden«. Bunden var mager og kendelig som opdyrket gammel Hedebund, hvad der gav sig Udtryk i Ukrudtsfloraen og i Vejkanternes Flora, som var fattig, faaartet og uden interessant Præg. »Alminden« er en Bøgeskov paa mager Morbund med en dertil svarende Bundflora. Vi forlod hurtigt Vejen og søgte ned i den Dalsænkning, gennem hvilken Storearden Bæk søger ud imod Villestrup Aa. Selve Dalen bestod af frodig Græsgang, saa kun selve Bækløbets Vegetation gav Udbytte. Allerede her fandtes *Rumex aquaticus* i kraftige Individer; den fandtes senere ogsaa spredt i Kærene og ved Villestrup Aa oftest dog i lavere Vækst og af mindre anselig Habitus, end denne Art plejede at optræde i. Ogsaa *Mimulus luteus* fandtes i smuk Blomstring ved Bækken som senere langs Villestrup Aa; desuden noteredes *Hypericum acutum* og *Senecio aquaticus.*

Bækløbet fulgtes nu ud mod den store Eng- og Kærlavning, der danner et Vandopsamlingsomraade for den sydlige Del af Rold Skov-Partiet, saaledes at den vandrige Villestrup Aa saa at sige uden videre opstaar i dette Bassin for herfra at løbe SØ. og S. over forbi Hovedgaarden, der har givet den Navn, og videre til Mariager Fjord ved Oue Mølle. Størstedelen bestaar af ret frodige Sletenge eller mere højtliggende Græsgange; de lavere Dele er dog vandlidende med Star-Arter dominerende. Dele af dette Terræn dannedes af Tørvegrave med en rig Genvækst af Sumpplanter. For at kunne komme over paa Aaens Østside og naa frem til Blaakilde maatte vi følge Engdragets højere Del sydover og søge ud til en Spang over Aaløbet; den var vanskelig at passere. Enkelte fandt frem til en Bro over Aaløbet lidt sydligere, saa alle Deltagerne samledes for herfra at tage en Markvej vest paa mod Storearden Skov, hvor Frokostpakkerne spistes i Græsset udenfor Skovfogedboligen.

Tiden tillod ikke større Detailstudier af Vegetationen i Enge og Kær, men en omfattende Liste er blevet optaget fra Omraadet, der ikke tidligere har været

særlig grundigt undersøgt og endnu kan frembyde en Del af Interesse udover det nedenfor anførte. Da Vegetationens Karakter er væsentlig forskellig i de frodigere, ofte vandrige Partier mod V. og S. og i de hedeprægede østlige Dele af Engdraget, deles Notaterne i Lister for disse to Grupper, idet den sidstnævnte først anføres.

I Hedekær mod Øst i Villestrup Enge er navnlig bemærket:

Achillea ptarmica, Agrostis canina, A. tenuis, Angelica silvestris, Antennaria dioeca, Betula sp. svagt kratdannende; *Briza media, Calluna* spredt, *Carex canescens, disticha, goodenoughii* v. *juncella, lasiocarpa, Oederi, panicea, paradoxa* faatallig, *pulicaris* talrig, *rostrata* alm., *stellutata; Drosera rotundifolia, Dryopteris dilatata, Eriophorum polystachyum, E. vaginatum, Empetrum nigrum, Equisetum palustre, Erica tetralix, Euphrasia gracilis, Galium harcynicum, G. pumilum* (ved Vejkant), *Genista anglica, Hieracium auricula, H. umbellatum, Hydrocotyle, Juncus squarrosus, J. supinus, Juniperus communis* i spredt Vækst, *Linum catharticum, Lychnis flos-cuculi, Lycopus europaeus, Molinia* hyppig; *Montia lamprosperma* i Grøfter, *Myosotis caespitosa, Myrica gale* spredt, *Nardus stricta, Orchis maculata, Oxycoccus quadripetalus, Parnassia palustris, Pedicularis silvatica, Peucedanum palustre, Pinguicula* rigelig; *Polygala vulgare, Populus tremula, Potentilla erecta* alm., *Alectorolophus minor, Sagina nodosa, Salix aurita, S. hastata* faatallig, *S. cinerea, pentandra, repens, arenaria, repens* × *arenaria; Sieglingia, Succisa pratensis* alm., *Viola palustris.*

Villestrup Enge, Kær og Aaløb iøvrigt:

Agrostis alba, ved Aaen tillige var. *maritima, A. gigantea, Alisma plantago, Alopecurus geniculatus* hyppig; *Baldingera, Barbaraea arcuata, Batrachium sp., B. hederaceum; Bellis perennis, Berula, Bidens cernuus, B. tripartitus, Callitriche stagnalis, C. hamulata* og *C. verna* i Puder i friske Tørvegrave, *Caltha palustris, Cardamine amara, C. pratensis; Carex caespitosa, diandra* (hyppig), *goodenoughii, gracilis, Hudsonii, rostrata; Cicuta virosa* sparsom; *Cineraria palustris* stedvis talrig, *Cirsium palustre, Deschampsia caespitosa;* Slægten *Epilobium* fremtrædende med Arterne *hirsutum, obscurum* i Mængde, *parviflorum, palustre* alm., *roseum* sparsom, *mortanum* i Tørvegrave med andre Arter; af Hybrider bestemtes *E. obscurum* × *palustre* og *E. obscurum* × *parviflorum; Equisetum limosum, Erysimum cheiranthoides* paa Tørvejord; *Euphrasia*-Arter, *Galeopsis bifida* med hvidgule Kroner; *Galium boreale, aparine, palustre, uliginosum; Geum rivale, Glyceria aquatica* alm., *G. fluitans, Gnaphalium silvaticum, G. uliginosum; Heleocharis palustris, Helodea canadensis* især i Aaen; *Iris; Juncus bufonius, conglomeratus, effusus, lamprocarpus* alle hyppige, *filiformis* spredt; *Knautia* alm.; *Lathyrus pratensis; Lemna minor, L. trisulca; Leontodon autumnalis* meget hyppig; *Lotus corniculatus, L. uliginosus* alm., *Luzula multiflora; Lysimachia thyrsiflora, L. vulgaris; Lythrum; Matricaria suaveolens* fl. St., *Mentha aquatica, M. arvensis, M. aquatica* × *arvensis* stedvis rigelig og i flere Typer; *Menyanthes, Mimulus luteus, Myosotis arvensis, M. scorpioides, Nepeta hederacea; Nuphar luteum* i Tørvegrav, *Odontites rubra; Oenanthe aquatica: Ononis repens; Pedicularis cfr. opsiantha* (steril, paa kalkholdig Eng mod Øst), *Phragmites* spredt, *Plantago lanceolata; Poa pratensis, P. trivialis; Polygonum amphibium, aviculare, hydropiper, minus, persicaria* (ogsaa i kraftig Form med store opsvulmede Stængelled), *tomentosum;* i nye Tørvegrave, hvor Slægten dominerede, fandtes Individer af en formodet Hybrid *P. minus* × *persicaria; Potamogeton Friesii, natans,*

perfolitatus, pusillus; Potentilla palustris hyppig; *Radicula islandica; Ranunculus flammula, R. lingua; Rubus caesius; Rumex aquaticus, domesticus, aquaticus × domesticus, domesticus × obtusifolius, crispus, obtusifolius* (flere af disse paa Eng mod V.), *thyrsiflorus* spredt i Engen; *Sagina procumbens, Scirpus lacustris* i Aaen; *Senecio jacobaea, silvaticus, vernalis; Sium latifolium; Sparganium erectum, S. simplex* (med Flydeblade i Mosekær mod V.); *Spergula arvensis, Stachys palustris; Stellaria graminea, media, uliginosa; Triglochin palustre, Trollius* fl. St.; *Typha latifolia; Valeriana excelsa; Veronica comosa* faatallig, *beccabunga, scutellata; Vicia cracca, Viola tricolor.*

Blaakilde. Det friske, klare Vand vælder med uimodstaaelig Kraft op af Brinkens kraterformede Aabning i 3—4 m Dybde; fra dens søformede Bassin af 6—8 m Bredde fører et anseligt Bækløb hen til den nære Villestrup Aa, der saaledes faar en betydelig Del af sit Vand fra Kilden.

Ved Bredden paaviste Dr. Thorv. Sørensen den rodslaaende Form af *Caltha palustris* var. *radicans.* I selve Blaakilde saas *Hippuris vulgaris f. fluitans,* hvis Hovedform fortsatte langs Aaen. I Nærheden af Kilden noteredes bl. a. *Carex hornschuchiana* og *C. hornschuchiana × oederi,* og paa en Plet efter oplagret Rørskær store Individer af *Arnoseris minima.* Fra Blaakilde fulgtes en Engvej vestover; her noteres i en Grøft en Busk af *Salix aurita × hastata, Carex paniculata, Crepis paludosa.* Længere fremme, hvor Vejen bøjer op efter Skovfogedboligen fandtes en Gruppe af *Cirsium heterophyllum.* I Hegnet lagde man særlig Mærke til et tykstammet, lavt og robust Træ af *Juniperus communis* med tæt, oval Krone.

Nogle af Deltagerne aflagde et kort Besøg ved den ret Øst for Skovfogedboligen beliggende lille Igelsø. Her fandtes *Saxifrage hirculus* i usædvanlig lange, oprette Eksemplarer paa Søbreddens Mosebund.

Efter Frokostpausen gik Turen op gennem Store Arden Skov mod Mosskov Station.

Store Arden Skov staar paa bakket Terræn, gennemskaaret af smalle Dale og Lavninger. Jordbunden er næsten overalt mager og gruset, og Floraen under Bøgene og Granerne derfor sparsom og fattig paa Arter. Ørnebregne er fremtrædende, mens Blaabær og Bølget Bunke andre Steder er de dominerende Arter. Af mindre alm. Arter bemærkedes bl. a. *Lycopodium annotinum* og *Cardamine silvatica.*

Den sidste Del af Eftermiddagen anvendtes til Botanisering ved St. Øxsø. Denne udpræget sure Sø med brunt, humusholdigt Vand har paa SØ-Siden Sandbund, paa hvilken *Heleocharis palustris, Lobelia dortmanna* og *Littorella* danner bæltevis ordnede Samfund; paa dybere Vand findes *Isoëtes lacustris* og *Nuphar.* Paa Søbredden noteredes foruden mange Mosser bl. a. *Drosera rotundifolia, Juncus filiformis, J. supinus, J. squarrosus* samt *Lycopodium inundatum.*

Svend Andersen. C. A. Jørgensen.

Ekskursionen til Roskilde og Boserup Skov den 8. September 1946.

I Byens Udkant nær Havnen voksede bl. andre Ruderatplanter *Echinochloë crus-galli* og *Chenopodium hybridum*. Nær Domkirken saas paa Stensætningen de tørre Stængler af *Scrophularia vernalis* og ned langs Byparkens Anlæg voksede *Parietaria officinalis, Hyoscyamus niger, Petasites hybridus* og enkelte andre Planter, der antagelig er Levn fra tidligere Dyrkning i Munkehaver, blandet med Rester af egentlig Underskovsvegetation: *Brachypodium silvaticum, Lonicera xylosteum, Arctium nemorosum* osv. I Udkenten af Parken beundredes enkelte store Individer af *Prunus mahaleb* (plantet). Paa Skrænterne lige Nord for Lystbaadhavnen og Roklubberne voksede endnu *Scabiosa columbaria, Verbascum nigrum, Leontodon hispidus, Filipendula hexapetala* og i Strandkanten mellem *Puccinellia maritima* enkelte *Puccinellia distans*. Ved St. Hans voksede enkelte Individer af en næsten hvid Varietet af *Geranium pyrenaicum*. Paa Stubmarkerne lige inden Boserup Skov og Syd for denne: *Veronica opaca, Silene noctiflora, Euphorbia exigua, Stachys arvensis*. I Skovens Udkant og i selve Skovbrynet: *Vicia dumetorum, Lithospermum officinale*. Ned mod Fjorden i Skovbrynet: *Helianthemum nummularium, Potentilla heptaphylla, Poa compressa*, en enkelt *Prunus insititia* omme paa Vestsiden af Sanatoriet. Baade *Ophioglossum vulgatum* og *Botrychium lunaria* eftersøgtes derimod forgæves paa de gamle Voksepladser. Inde i selve Skoven saas *Carex digitata, Hypericum montanum, Helleborine latifolia*, et Par tørre Stængler af *Neottia nidus-avis*. Paa Vejen hjem fra Skoven besaa nogle af Deltagerne den store Bevoksning af afblomstrede *Scutellaria altissima*, der selvfølgelig stammer fra tidligere Dyrkning paa Stedet samt de ejendommelige Mellemformer mellem *Alnus glutinosa* og *A. incana*, der tidligere er blevet anset for Krydsninger. Ifølge Ehrenberg (Botaniska Notiser 1946, 529) eksisterer en saadan Krydsning næppe i Naturen, og Planterne maa betragtes som Varieteter af *A. glutinosa*.

Johan Lange.

Ekskursionen til Hornbæk Plantage den 29. September 1946.

40 Deltagere startede fra Kildekrog under Skovfoged Boots' kyndige Førerskab og blev præsenteret for et relativt rigt og varieret Svampeflor takket være den forudgaaende fugtige Periode. Ogsaa en Del af Voksestederne for de mange sjældnere Planter, der findes i Plantagen, blev besøgt, som f. Eks. *Artemisia Stelleriana, Chimaphila umbellata* og *uniflora* samt forskellige *Pyrola*-Arter. Der var flere Bryologer blandt Deltagerne, saa ogsaa Mosserne var Genstand for Studier.

Af Storsvampe bestemtes ca. 150 Arter. Floret var rigest i den aabne Fyrrebevoksning mellem Kildekrog og Hornbæk. Af Rørhattene dominerede *Boletus variegatus*, og flere Steder fandtes store Bevoksninger af *Bol. bovinus. Bol. scaber, luteus, versipellis* og *piperatus* var ligesom *badius* og *edulis* mere sparsomt repræsenterede. Alle tre *Gomphidius*arter fandtes: *glutinosus, viscidus* og *roseus*, ligesom tre *Lipota*arter af *Cystoderma*gruppen, *amianthina* og *carcharias* ret almindeligt, *granulosa* kun i et enkelt Eksemplar. Ved Vejkant under Fyr voksede

Paxillopsis popinalis, afvigende fra Engformen ved en stærkt hvidmelet Hat med indrullet, bølget-kruset Rand og manglende Melduft. *Amanita muscaria* og *porphyrea* fandtes spredt, og af Skørhatte var kun *emetica, fellea, ochroleuca* og *Queletii* almindelige, medens *paludosa, versicolor* og *xerampelina* kun forekom i enkelte Individer. Et Eksemplar af den robuste Skørhat af *Compactae*-Gruppen, almindeligvis kaldet *adusta,* havde ved Plukningen en tydeligt rødt anløben Stok. Skønt den er kraftigere og ved Brud anløber langsommere end *densifolia,* synes en Artsgrænse mellem de to Arter svagt begrundet, da den sidstnævnte i Bøgeskov kan optræde i kraftige Individer med samme glatte, brune Hathud og samme Øltønde-Duft. Af Mælkehatte var *Lactarius blennius* og *rufus* ret almindelige, medens *deliciosus, torminosus* og *turpis* forekom mere spredt.

Paa denne Del af Turen noteredes endvidere *Hydnum auriscalpium, Hygrophorus nigrescens, Omphalia arenicola, Pluteus cinero-fuscus, Polyporus abietinus* og *hirsutus* paa Kviste, *Tremellodon gelatinosus* paa Stød, *Tricholoma album* og *imbricatum.*

Paa Græsrabatterne paa Villavejene voksede en Del Svampe, af hvilke *Tricholoma myomyces* og *Hebeloma mesophaeum* dominerede.

Efter at Frokosten var indtaget i de sørgelige Rester af det tildels nedbrændte »Hotel Bondegaarden«, afsøgtes den nærmeste Del af Plantagen mod Øst. Her var Svampene mindre talrige, men der fandtes mange Arter, hvoraf flere af Interesse. Skovfogeden viste Vej til et Par Voksesteder for *Cordyceps parasitica* voksende paa dybtliggende Hjortetrøfler (*Elaphomyces*), og et Sted fandtes en hidtil ukendt Lokalitet for *Cordyceps capitata,* voksende i et Antal af 5—6 Frugtlegemer paa samme Trøffel (ligeledes *Elaphomyces*) (leg. Knud Andersen). Ved en Kæmpehøj fandtes en Bevoksning af *Pterula multifida* paa Jord, Naale og Kviste, og paa den mosklædte Skovbund *Amanita virosa, Clitocybe dicolor, clavipes* og *nebularis, Cortinarius phoeniceus, pholideus, malicorius* og *semisanguineus, Flammula lenta, Mycena epipterygia, galopoda, metata* og *zephira* samt *Nolanea cetrata.* Paa Fyrrestød *Polyporus amorphus.*

I Løvskov noteredes bl. a. *Clitocybe candicans* fa. *phyllophila* og *suaveolens, Cortinarius alboviolaceus, armillatus* og *elatior, Mycena fagetorum* paa Bøgeløv, *Psalliota silvicola, Tricholoma murinaceum.*

For at undgaa en Travetur til Skibstrup besluttedes det at returnere til Hornbæk, og paa Tilbagevejen fandtes paa Vejkant *Limacium agathosmum* og 2 Individer af den gulbrune *Tricholoma cognatum* samt *Russula sanguinea* under Fyr nær Skovfogedgaarden.

Et Besøg i Skovfogedgaardens Have med de mange interessante Vækster maatte desværre opgives af Mangel paa Tid, og Turen gik direkte til Toget, der entredes efter en Tak til Skovfoged Boots for hans generøse Fremvisning af Plantagens mange Seværdigheder.

Graavejr hele Dagen.

J. P. Jensen.

Ekskursionen til Horserød Hegn den 13. Oktober 1946.

Kl. 9,10 kørte Turistbilen fra Raadhuspladsen med ca. 30 Deltagere, der nød den smukke Tur gennem det solbelyste Nordsjælland over Hørsholm til Tikøb. Et Stykke inde i Horserød Hegn steg man ud og begyndte — delt i to Hold — Afsøgningen af Skoven hhv. Nord og Syd for Helsingørvejen.

Selvom Svampevæksten paa Grund af de kølige Nætter var i Aftagende, blev Resultatet godt, vel nærmest over Forventning hvad Artsantallet angik. Kvantitativt gjorde kun *Armillaria mellea* sig gældende; Arten havde netop kulmineret. Enkelte Steder fandtes dog smukke Bevoksninger af *Lactarius vellereus* i kraftige Individer, og de almindelige Efteraarssvampe forekom mere eller mindre hyppigt, som f. Eks. *Clitocybe connata, nebularis; Entoloma nidorosum; Flammula lenta; Russula fellea, ochroleuca, Mairei; Stropharia aeruginosa, squamosa; Tricholoma nudum,* ligesom de forskellige stødboende *Hypholoma*-Arter hvoriblandt *melantinum.*

Det interessanteste Fund var *Stropharia depilata,* der fandtes baade af Nord- og Sydholdet og ved Demonstrationen kunde studeres i et smukt Udvalg. Hatten havde hos de fleste Individer en bred, but Pukkel, og de nærmest tenformede Sporer maalte kun undtagelsesvis op til 12 μ i Længde.

Fra Korsvejen nord for Tikøb kørte man til Esrom Kro, hvor Frokosten indtoges i sluttet Selskab, og efter en Gennemgang af Formiddagens Fund begav man sig til Fods gennem Krogdal Vang og Munkevang til L. Ostrup, hvor Bilen efter en lille Ventetid tog Deltagerne ombord. Vejen hjem gik gennem Gribskov over Hillerød tilbage til Raadhuspladsen, hvor til man ankom ved 12-Tiden.

Efter Frokosten fandt man en Bevoksning af en *Hydnum,* lignende *repandum,* men med en slank, cylindrisk, centralstillet Stok og $\pm$ regelmæssig, lidt nedtrykt Hat, kraftigt farvede Pigge og mild Smag (*H. rufescens Pers.?*). I en Græsmark voksede *Inocybe geophylla* flere Meter udenfor Skovdiget sammen med *Pseudocoprinus impatiens.*

Af de ca. 120 Storsvampe (100 Bladhatte), der ialt fandtes paa Turen skal yderligere nævnes:

Amanita pantherina, Boletus miniatoporus, strobilaceus (begge kun i eet Ekspl.); *Clitocybe odora; Collybia maculata, plathyphylla; Cortinarius bolaris, emollitus, malicorius* (flere Steder i meget robuste Eksemplarer med nedbøjet Rand), *raphanoides; Entoloma nidorosum; Flammula gummosa; Limacium pustulatum; Inocybe napipes, petiginosa; Lenzites betulinus; Merulius tremellosus; Mycena crocata, metata, pelianthina; Naucoria cucumis; Pholiota caperata; Polyporus betulinus; Psalliota silvicola; Tricholoma album, Columbetta, murinaceum, saponaceum* (nøddebrun) samt *Schizophyllum* paa meget tynde Kviste.

C. A. Jørgensen. J. P. Jensen.

Møder i 1946.

10. januar 1946.

Professor, dr. A. Krogh: Blødningssaften og knoppernes udvikling hos nogle træer og buske.

24. januar 1946.

Professor, dr. K. Gram: Løvskovens bundflora. (Populært foredrag).

7. februar 1946.

Cand. mag. Erik Jørgensen: Diatomésamfundene i nogle danske søer og damme.

4. amrts 1946.

Professor, dr. E. Häyrén, Helsingfors: Vegetationszoner i den sydfinske skærgård.

14. marts 1946.

Dr. phil. Carsten Olsen: Om plantearternes forskellige evne til at udnytte jordbundens indhold af plantenæringsstoffer.

3. april 1946.

Dr. phil. Thorvald Sørensen og dr. phil. M. Westergaard: Østgrønlandske kromosomtal — og hvorfor vi har talt dem.

13. april 1946.

Stud mag. Anders Munk: Sæksporesvampe. (Med demonstrationer. I tilslutning til foredraget ekskursion til Geel Skov d. 14. april, se foran).

17. april 1946.

Professor, dr. J. A. Nannfeldt, Upsala: Om polymorfien inom *Ranunculus auricomus* komplexet.

2. maj 1946.

Ingeniør Otto Cyrén, Stockholm: Botaniska strandhugg runt Egeiske Havet.

10. maj 1946.

Professor, dr. Rolf Nordhagen, Oslo: Om Norges fjellflora og dens relasjon til sidste istid.

15. maj 1946.

Professor, dr. Rolf Nordhagen, Oslo: Folkelige navn på ville bær i botanisk og kulturhistorisk belysning.

31. oktober 1946.

Afdelingsgartner E. Floto: Hvad er *Nepeta Mussinii?*
Professor, dr. C. A. Jørgensen: Lidt om skovfyrren på Læsø.

14. november 1946.

Lektor, dr. T. W. Böcher: Lynghedens vegetation. (Populært foredrag).

28. november 1946.

Docent, dr. Tycho Norlindh, Lund: *Calendula*-gruppens växtgeografi.

12. december 1946.

Mag. scient. Inger Juel: Demonstration af nogle vævkulturer af planter.
Forstkandidat C. Muhle Larsen: Om arvelig variation i Sejrhavrens følsomhed for vækststofpåvirkning.

19. december 1946.

Dr. agro. C. Syrach Larsen: Fra en rejse i Vestamerikas skove.

Ordinær Generalforsamling den 13. Februar 1947.

Til Dirigent valgtes Direktør Svend Andersen.

1. Den konstituerede Formand, Prof. C. A. Jørgensen aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed i 1946:

Da vi ved Generalforsamlingen sidste Aar genvalgte Docent, Dr. Henning E. Petersen som Formand, var det i Haabet om, at han trods en overstaaet Sygdomsperiode vilde have Kræfter til med vanlig Interesse at lede Foreningens Virksomhed i endnu en 2-Aars Periode. Dette Haab gik imidlertid ikke i Opfyldelse. Dr. Henning Petersen døde pludselig d. 22. Maj 1946. — Efter Forhandling i Bestyrelsen enedes man om, at fortsætte uden Nyvalg til næste ordinære Generalforsamling, med Næstformanden som konstitueret Formand.

Medlemstallet var ved Aarets Begyndelse 404. Heraf døde 3 i Aarets Løb, 4 udmeldte sig, 2 ekskluderedes og 10 blev slettet paa Grund af Restance, altsaa en samlet Afgang paa 19. — Samtidig er imidlertid 28 nye Medlemmer kommet til, saaledes at Medlemstallet i Aarets Løb er steget med 9 og d. 31. December 1946 udgjorde 413.

Det ene af de 3 i Aarets Løb ved Døden afgaaede Medlemmer er Magister A. Didrichsen. Han fødtes i 1872, tog Magisterkonferens i Botanik i 1895 og var fra 1904 til sin Død knyttet til Statsfrøkontrollen som en højt skattet Medarbejder. Han har i Tiaaret omkring Aarhundredskiftet skrevet forskellige Afhandlinger og Oversigter i vort Tidsskrift, og i mange Aar fungeret som Revisor i Foreningen. Vi vil mindes ham som en god Kollega og et fint og stilfærdigt Menneske.

Der har i det forløbne Aar været afholdt 14 ordinære Møder med god Deltagelse (30—70 Medlemmer). For at knytte de i Besættelsesaarene med de skandinaviske Lande afbrudte Traade har Bestyrelsen, naar Lejlighed gaves, bestræbt sig for at faa skandinaviske Kolleger hertil, og dette lykkedes i adskillige Tilfælde: Foredragsgæsterne var Prof. E. Häyren, Prof. R. Nordhagen, Ingeniør Otto Cyrén, Prof. J. A. Nannfeldt og Dr. Tycho Norlindh. Det var en stor Glæde for danske Botanikere gennem disse Repræsentanter for Brødrelandene paany at genoprette den faglige og personlige Kontakt.

De danske Foredragsholdere var: Prof. August Krogh, Direktør Svend Andersen, Dr. Carsten Olsen, Dr. Thorvald Sørensen og Dr. M. Westergaard, Afdelingsgartner A. Floto og Mag. sc., G. Guðjónsson, Prof. C. A. Jørgensen, Mag. sc. Inger Juel, Forstkandidat C. Muhle Larsen og Arboretforstander, Dr. C. Syrach Larsen.

I den populære Serie om Danske Vegetationstyper talte Prof. K. Gram (Skovbundsfloraen) og Dr. T. W. Böcher (Hedevegetationen).

I Kryptogamserien afholdtes 1 Foredrag med Ekskursion om Sæksporesvampe af Cand. mag. Anders Munk.

Foreningen udtaler sin bedste Tak til alle de ovennævnte Foredragsholdere.

I Sommerhalvaaret er der afholdt ialt 8 Ekskursioner. Af disse var 6 Endagsture, 3 i Forsommeren og 3 i Efteraaret. Foreningens store Forsommerekskursion, der plejer at omfatte 2 Dage, var i Aar udvidet til 3 Dage og gik til Østskaane efter Indbydelse fra Lunds Botaniske Forening, med hvilken vor Forening har optaget et Samarbejde til gensidigt Udbytte. Skaanesturen var en stor Oplevelse for de deltagende danske Botanikere, og vi skylder Lundenserne megen Tak for den. — Højsommerturen gik til Østhimmerland, og var indskrænket til 2 Dage i Stedet for de sædvanlige 3. Begge de store Ekskursioner var overtegnede, og Bestyrelsen havde det triste Hverv at maatte begrænse Deltagerantallet.

Ligesom i Aaret før arrangerede Foreningen ugentlige Ekskursioner i Københavns nærmeste Omegn, paa hvilke Deltagerne fik Undervisning i Plantebestemmelse. Der meldte sig 32 Deltagere, som fordeltes paa 3 Hold, der hver var ude 4—5 Aftener i Juni Maaned under Ledelse af Prof. C. A. Jørgensen, Mag. M. Køie og Dr. Th. Sørensen.

Af Publikationer er udkommet:

Botanisk Tidsskrift Bd. 46, Hefte 4, som indeholder følgende Afhandlinger og nogle mindre Meddelelser: K. Wiinstedt, Rømø's Vegetation og Flora; Carsten Olsen, Forandringer i Maglemoses Mosvegetation siden 1913—14; K. Jessen, *Callitriche pedunculata* DC i Danmark; Svend H. Sporring, Bidrag til Belysning af Skallingens *Cyanophyce*-Flora. — Bd. 48, Hefte 1, indeholdende: Tyge W. Böcher, Græs-Urte-Vegetationen paa Høje Møn; R. Aasmussen, Vegetationen i de færøske Fuglebjerge og i deres nærmeste Omgivelser; M. Skytte Christiansen,

Lavfloraen paa det fredede Areal ved Strandkær paa Mols; samt en Række mindre Meddelelser.

Dansk Botanisk Arkiv, Bd. 12, Nr. 4, indeholdende Inger Juel, Studies in a growth-retarding substance in tomato.

Bestyrelsen har endvidere taget Initiativet til at faa fremstillet et Danmarkskort i stort Format med de topografisk-botaniske Distriktsgrænser indlagt med rødt, idet der skønnedes at være Trang til et saadant. Det er nemlig ikke muligt med tilstrækkelig Nøjagtighed at aflæse Grænserne paa det Kort, som findes i Prof. K. Jessens Fortegnelse over Karplanternes Udbredelse i Danmark eller paa de i Tidsskriftet og i Rostrups Flora værende Kort. — Prøvetryk af Kortet, Danmark i 1 : 500.000 forvistes og det meddeltes, at Prisen vil blive Kr. 2.50 pr. Stk.

Bestyrelsen har fra Udvalget til Udsendelse af danske Publikationer til nødstedte fremmede Biblioteker modtaget en Henvendelse om at stille nogle Eksemplarer af Tidsskriftet og Arkivet til Raadighed. Bestyrelsen havde imødekommet dette Ønske ved at afgive 10 Sæt af Arkivet for Aarene 1939—45.

Beretningen toges til Efterretning uden Diskussion.

2. Kassereren, Postmester J. P. Jensen, forelagde det reviderede Regnskab for 1946. Regnskabet godkendtes og Decharge gaves.

3. Kassereren forelagde Budgettet for 1947. Budgettet godkendtes, idet dog Prof. K. Gram foreslog at sætte Statstilskudet for 2 Aar derpaa, da Tilskudet for 1946 endnu ikke var tilgaaet Foreningen.

4. Forslag til Ekskursioner. Begge Bestyrelsens Forslag: Forsommertur til Bornholm og Højsommertur til Rømø-Sønderjylland, den sidste med Deltagelse af Lunds botaniske Forening, vandt Tilslutning, og der stilledes ingen andre Forslag.

5. Som Formand foresloges af Bestyrelsen Prof. P. Boysen Jensen. Der stilledes ingen andre Forslag. Ved den skriftlige Afstemning afgaves 48 Ja, 10 blanke og 1 Nej Stemme.

6. Næstformanden, Prof. C. A. Jørgensen genvalgtes enstemmigt.

7. De 3 efter Tur afgaaede Bestyrelsesmedlemmer, Bibliotekar J. Gröntved, Mag. sc. M. Køie og Cand. mag. M. Skytte Christiansen foresloges genvalgt af Prof. K. Gram. — Gröntved og Skytte Christiansen ønskede dog ikke Genvalg, hvorfor Bestyrelsen foreslog Prof. K. Gram og Cand. mag. J. Benth Hansen valgt i deres Sted. — De 3 Herrer Køie, Gram og Benth Hansen valgtes ved Haandsoprækning med alle Stemmer mod 1.

8. Revisorerne, Direktør Svend Andersen og Overgartner Nilaus Jensen genvalgtes. Til Revisorsuppleant valgtes i Stedet for Prof. Gram Revisor, Cand. jur. S. Rungby.

9. Formanden for den topografisk-botaniske Komite, Prof. K. Jessen, meddelte, at der i det forløbne Aar ikke var udkommet noget TBU-Hefte, men at adskillige Familier var under Udarbejdelse.

Konservator K. Wiinstedt opfordrede til at indsende Planter og Floralister, og Dr. Th. Sørensen understregede Betydningen af, at Fundene bilagdes med Planter ved Meddelelse til Botanisk Museum.

10. Formanden for Referatudvalget, Lektor, Dr. J. Boye Petersen, redegjorde for Udvalgets Arbejde, der nu er ved at komme i Gang igen efter Standsningen i Besættelsesaarene.

11. Ingen havde Forslag at stille under Eventuelt.

Driftsregnskab for Dansk Botanisk Forening 1946.

Indtægt:		Udgift:	
Tilskud	1.000.00	Administration	50.00
Restancer	160.00	Botanisk Tidsskrift	5.360.66
Kontingent	3.369.00	Dansk Botanisk Arkiv	1.110.83
Dansk Bot. Arkiv, Abonnem.	310.00	Udsendelse af Publikationer	335.00
Salg af Tidsskr. og Bøger	4.456.93	Porto, Tryksager, Gebyrer	151.90
Lejeindtægt Hammer Bakker	300.00	Møder	1.361.59
Renter af Grundfond	225.79	Ekskursioner	809.75
Andre Renter	49.06	Repræsentation	21.55
Diverse	10.00		
Sum...	9.880.78		
		Sum ...	9.201.28
		Henlagt til Grundlond	23.09
Likvide Midler pr. 1. 1. 46	953.74	Likvide Midler pr. 31. 12. 46	1.610.15
Balance ...	10.834.52	Balance ...	10.834.52

Status pr. ultimo December 1946.

Aktiver:		Passiver:	
Likvide Midler	1.610.15	Afskrevne Restancer	343.00
Hammer Bakker, Ejendomsskyldværdi	6.000.00	Kapital	27.480.85
Grundfond m. Thayssens Legat	14.672.70		
Oplag af Tidsskrifter	4.500.00		
Kontingentrestancer	1.041.00		
Balance ...	27.823.85	Balance ...	27.823.85

København, d. 10. Januar 1947.

(sign.) *C. A. Jørgensen,*
fg. Formand.

J. P. Jensen,
Kasserer.

Vi har gennemgaaet dette Regnskab og fundet det rigtigt. Endvidere har vi konstateret Aktiverne at være i Overensstemmelse med Bankbøger og Recepissebog, ligesom Kassebeholdningen er os forevist.

31. Januar 1947. *Svend Andersen.* *H. Nilaus Jensen.*

Botanisk Rejsefond.

I 1946 uddeltes følgende Understøttelser: Assistent Sigurd Olsen, 100 Kr., Cand. mag. Valdemar Mikkelsen, 150 Kr., Cand. mag. Mogens Hoff, 300 Kr. og Stud. mag. Per Wolthers 50 Kr.

Ekskursioner i 1947.

Ekskursionen til Borrevejle og Skjoldnæsholmskovene den 11. Maj 1947.

(42 Deltagere).

Skovtur i Turistbiler først til Borrevejle Skov med dens frodige eutrofe Skovbundsflora. Dereefter til Hvalsø Kro til Frokost. Om Eftermiddagen til Skovene omkring Gyldenløves Høj. Disse er for en stor Del stærkt forhuggede og med en fattig Bundflora. I den lille Sø vest for Kuskehus er Vandstanden blevet sænket kendeligt. Paa de tørlagte Søbredder findes Bevoksninger af næppe mere blomstrende *Carex riparia*. Den anden Sø paa Kortet syd for Laurenziuslund er helt tørlagt og taget under Kultur undtagen den laveste Del, hvis dyndede Jordflade paa denne Aarstid ses domineret af *Malachium aquaticum* og Rosetter af *Oenanthe aquatica* samt Kimplanter af *Bidens, Polygonum* og andre Therofyter af Gadekærstypen. I Skoven ved Lorenziuslund besaas en Del indplantede eksotiske Naaletræer.

Som Skovtur betragtet var Ekskursionen vellykket. Og dog, ikke uden Malurt: Et Mindesmærke for faldne Patrioter fra sidste Krig anbragt paa Toppen af den ærværdige Kæmpehøj paa selve Gyldenløves Høj vidner om en beklagelig Mangel paa Ærbødighed for vore Forfædres Gravfred og for dansk Natur. Bortset fra at man vilde have ydet vore Frontkæmperes Minde bedre Retfærdighed, om man havde givet dem deres velfortjente Sten i Stilhed.

Th. Sørensen.

Ekskursionen til Strøby Jerne og Magleby Skov den 1. Juni 1947

(Ca. 50 Deltagere).

Deltagerne samledes ved 10-Tiden paa Køge Station og kørte herfra i Biler langs »Jernen« til Strøby Ladeplads. Solen straalede fra klar Himmel og Overdrevene ved Stranden var dækket af blomstrende *Armeria*. Vi stod af ved Strøby Jerne og gik herfra hen over Resterne af de engang saa udstrakte Strandvoldspartier af Rulleflint. Det meste er nu opgravet til Eksport, og den blottede Sandbund er bevokset med Rørsump. De uberørte Strandvolde var dækket af et tæt,

mosrigt Græstæppe af *Agrostis tenuis* med Mosserne *Dicranum scoparium* og *Hypnum cupressiforme*. Der var mange Lyngbuske og længere mod Øst fandtes sammenhængende Lynghede. De mest fremtrædende Arter var iøvrigt *Hieracium pilosella, Antennaria dioica, Thymus serpyllum, Lathyrus montanus, Stellaria graminea* og *Arenaria serpyllifolia*. Hvor Grønsværen ikke dækkede Stenene fandtes paa den blottede Ral en Vegetation af Skorpelaver, domineret af *Lecidea soredizodes* og *L. erratica*, og paa Sandbunden mellem Stenene voksede en Del *Cladonier: C. furcata, glauca, chlorophaea, cornuto-radiata* og *fimbriata*.

De knapt saa tørre Strandvolde bag de lyngklædte Steder var fysiognomisk domineret af blomstrende *Armeria* og *Saxifraga granulata*. Her voksede tillige *Veronica spicata* (enkelte Individer var allerede i Blomst), *Scabiosa columbaria, Plantago media, Helianthemum ovatum, Filipendula hexapetala, Fragaria viridis, Dianthus deltoides, Silene nutans* o. a.

Fra Strandvoldsterrænet fortsattes ind i Magleby Skov, hvor Frokosten indtoges i det grønne. Det var en frodig Bøgeskov med den sædvanlige Bundflora. *Orchis mascula* var paa Steder dominerende. I en blandet Aske- og Ahornskov fandtes mange, men gamle, Individer af *Morchella esculenta*. *Circaea alpina* fandtes i en Lavning. Ved Halvfemtiden blev vi afhentet ved Skovfogedhuset og kørte til Køge.

Botanisk Forening har tidligere besøgt Lokaliteten paa Ekskursionen den 28. Aug. 1927, se K. Wiinstedts Ekskursionsberetning i Botanisk Tidsskrift Bd. 40, p. 165—167, 1928.

M. Skytte Christiansen.

Forsommerekskursionen til Bornholm den 14. og 15. Juni 1947.

Da Lederen af denne Ekskursion, Magister Mogens Køie, er bortrejst for længere Tid, skal der her kun gives en fragmentarisk Beretning om Turen, i hvilken ca. 30 Medlemmer og adskillige bornholmske Naturinteresserede deltog.

1. Dag. Efter Ankomsten til Rønne tog vi Toget til Aakirkeby, hvor Indkvarteringen ordnedes, og derefter fortsatte vi i Biler til Paradisbakkernes sydlige Side. Klippegrunden i Bakkeomraadet er kun dækket af tynde Jordlag, hvorfor Skoven, som klæder dem, mest er mager og aaben. Den bestaar hovedsagelig af Birk og Fyr, med Fuglekirsebær, Røn, Tørst og Salix-Arter indblandet, h. og h. ogsaa med rigelig Enebær. I Sprækkedalens fugtige Bund er Rødellen fremtrædende ved Siden af Birken og Pilene.

I Lysningerne i Skoven og paa de overdrevsagtige i Bakkernes sydlige Del er Vegetationen hedeagtig og præget af Lyng, Blaabær, Revling (sparsom), Graaris m. fl.; ogsaa Kaprifolie optræder. Paa Overdrevene vokser *Orchis sambucinus, O. morio* og *O. mascula* med talrige Individer. — Bundfloraen i Skoven beherskes af Morbundsarter som Bølget Bunke, Majblomst og Kohvede. Hist og her forekommer *Monotropa hirsuta*. Endvidere ses *Carex canescens, C. stellulata, C. leporina; Lysimachia vulgaris, L. thyrsiflora* og *L. nemorum; Lycopodium annotinum* er hyppig. Fremtrædende er ogsaa Bregnerne, af hvilke der foruden *Pteridium, Athyrium* og de alm. Dryopteris-Arter samt *Polypodium*

skal nævnes *Dryopteris oreopteris* (i Majdalen), *Blechnum spicant, Asplenium trichomanes* og *A. septentrionale* samt Hybriden mellem disse 2 Arter, der tidligere er fundet i Nærheden af Paradisgaarden. En Dam ved Gaarden er et af *Typha angustifolia*'s faa Voksesteder paa Bornholm.

Gennem Smaaskove, der prangede med Tæpper af *Viola Riviniana,* isprængt Orchis-Arter, og aabent Terræn med talrige *Scorzonera humilis* langs Vejkanterne, gik Turen videre østpaa til Almindingen. Her besøgtes først Lilleborg og det omliggende Terræn, især Søen, Engene og Skrænterne i Skoven; de fleste af de fra dette Sted kendte Arter noteredes. — Den sidste Del af Eftermiddagen tilbragtes ved Bastemose, en lavvandet Sø, omgivet af brede Eng- og Kærstrækninger. Engene er overmaade artsrige, hvilket følgende Udpluk af Planter giver en Forestilling om: *Avena pratensis, Molinia, Briza, Anthoxanthum, Festuca rubra* og *F. arundinacea, Scorzonera, Leontodon hispidus* og *L. autumnalis, Peucedanum, Valeriana dioeca, Galium boreale* og *G. uliginosum, Gymnadenia conopea, Succisa pratensis, Geranium silvaticum, Lathyrus pratensis, Serratula, Cirsium acaule;* lidt fugtigere voksede *Calamagrostis lanceolata, Cirsium palustre, Cardamine pratensis* v. *dentata, Lythrum, Epilobium palustre, Parnassia, Orchis latifolia, O. incarnata* og *O. maculata.* — Det lavest liggende Terræn omkring Søen bestaar af Carex-Kær med spredte Pilekrat. Af de mange Carex-Arter kan nævnes *C. lasiocarpa, C. paradoxa, C. rostrata, C. vesicaria, C. diandra, C. disticha, C. leporina* og *C. pseudocyperus.* I Grænsen mellem Eng og Kær saas flere Steder *Eriophorum gracile, Pedicularis* cfr. *opsiantha, Scirpus pauciflorus* og Bestande af *Cladium.*

Efter Middagen paa Højskolehjemmet i Aakirkeby gjorde en Del af Deltagerne en rask Aftentur til Vallensgaard Mose, hvor det lykkedes at finde *Viola uliginosa* og dens Bastard med *V. palustris;* i de vaade Enge voksede *Lathyrus paluster* talrigt.

Paa Ekskursionens 2. Dag var Ruten følgende: Med Tog fra Aakirkeby til Gudhjem; ad Strandstien fra denne By til Helligdommen ved Rø; herfra med Bil over Allinge til Hammershus Ruin. Nogle Timers Botanisering i det omliggende Terræn og dernæst ad Kørevejen gennem Slotslyngen-Finnedalen til Finnedalen Hotel. Hjemrejse med Damperen fra Rønne.

I det smukke Vejr var Turen fra Gudhjem til Rø en straalende Oplevelse, baade hvad Botanik og landskabelig Skonhed angaar. I og nær Byen saas den forvildede *Verbascum olympicum, Barbarea intermedia, Leonurus cardica, Lepidium ruderale, Cynoglossum, Ballota nigra,* Rosetter af *Senecio viscosus, Malva silvestris, M. pusilla, Reseda luteola, Carduus acantoides* o. a. Arter.

Løvtrækrattene, som kranser Kysten og gennem Kløfter og Aadale sender Udløbere op i Landet, er rige paa Arter: Ask, Avnbøg, Elm, Fuglekirsebær, Eg, Løn, El og Arter af Røn (*Sorbus aucaparia, S. suecica* og *S. aria,* den sidste faatallig). Smaatræer og Buske som *Pyrus malus, P. communis, Sambucus nigra, Cornus sanguinea, Rhamnus carthartica* er hyppige, og Roser og *Rubus* forekommer i Mængde, ligesom der er meget *Hedera* i Skovbunden. Af Bundfloraens Arter gjorde først og fremmest *Allium ursinum* sig bemærket, afvekslende med Arter som *Valeriana officinalis, Orchis mascula, Campanula persicifolia* og *C. trachelium, Primula veris* og *P. vulgaris, Lactuca, Anemone hepatica, Viola hirta, Aquilegia vulgaris, Melica nutans, Carex glauca* og *C. digitata, Pyrola minor, Astragalus glycyphyllus, Vicia sepium, Lathyrus silvester, Alchemilla-*

Arter, *Anthriscus silvester, Angelica* og *Chaerophyllum.* — Paa aabne Steder og i Udkanten af Skove og Krat saas *Origanum, Clinopodium, Ajuga pyramidalis, Saxifraga granulata, Hypericum montanum, Hypochoeris radicata* og *maculata. Inula salicina* og m. a. Planter.

Nord for Bobbeaa noteredes et Par Eksemplarer af *Archangelica officinalis,* og endvidere *Poa compressa, Festuca arundinacea* og de 2 Geum-Arter med Hybriden. I Strandkrattene paa dette Sted vokser Slaaen, *Tilia cordata,* og enkelte *Sorbus torminalis, Cotoneaster integerrima, Viburnum, Lonicera periclymenum* og *Rubus saxatilis.* Bundfloraen rummede bl. a. *Potentilla sterilis, Fragaria vesca, Galeobdolon luteum, Geranium silvaticum* og mange Violer. Ved Storefos saas *Lunaria rediviva, Crepis paludosa, Valeriana excelsa* og *Cardamine amara.*

Ved Salene gjordes et Holdt for en Afstikker til Skrænten og Stranden, hvor man bl. a. saa *Bunias orientale, Chrysanthemum macrophyllum, Hesperis matronalis, Tanacetum* og talrige Eksemplarer af *Isatis tinctoria.*

Ankommet til Hammershus Ruin spredtes Deltagerne paa de stejle Skrænter mod Mølledalen og Stranden, hvis Flora studeredes. Uden Held eftersøgtes den herfra kendte *Lathyrus sphaericus.* Af den righoldige Planteliste fra Skrænterne, der var en Del afsvedet efter den tørre Forsommer, skal nævnes: *Poa bulbosa, Phleum boehmeri, Avena pratensis, Calamintha acinos,* megen *Vincetoxicum, Sedum maximum, Alchemilla pubescens, A. acutangula, Cynoglossum, Echium, Origanum, Fragaria viridis* og *F. vesca, Potentilla minor, Saxifraga granulata, Turritis glabra, Silene nutans, Geranium sanguineum, Campanula persicifolia, Artemisia campestris, Armeria* og *Viscaria viscosa.* De righoldige Buskkrat rummer bl. a. *Lonicera xylosteum, L. periclymenum, Prunus spinosa, Cotoneaster* og Mængder af *Hedera,* især paa Slotsklippens nedre Del og i Skovbunden. I Mølledalen mod Stranden ses *Cornus sanguinea* og store, brede *Sambucus nigra;* Bunden er stedvis dækket af *Allium ursinum.*

Skoven S. for Hammershus er hovedsagelig en Blandingsløvskov, dog findes en Del Plantning af Gran og Fyr. Bunden er mager og hedepræget med en Vegetation af oliogotrof Karakter omtrent som i Paradisbakkerne. *Juniperus* træffes spredt, *Calluna* ses mange Steder, og *Deschampsia flexuosa* og *Agrostis tenuis* hører til Karakterplanterne. Stedvis, som i den smalle Klippekløft Paradisdalen, findes en rig Bregneflora, af hvis Arter skal nævnes *Dryopteris phegopteris, D. linnaeana, Pteridium* (m. alm.) og *Blechnum spicant,* der er fundet lidt sydligere.

I Hegnene N. f. Skoven bemærkedes *Lithospermum arvense;* her er ogsaa *Melampyrum arvense* fundet. Af Skovens Arter skal i Flæng nævnes: *Hedera helix, Pyrola minor, Crepis paludosa,* Lonicera-Arterne, *Frangula alnus,* Viola-Arter, *Vaccinium myrtillus, Lathyrus montanus, Equisetum pratense, E. silvaticum, Lysimachia nemorum; Vicia cassubica* er fundet et Par Steder.

C. A. Jørgensen.

Højsommer-Ekskursionen 5.—8. August 1947.

Rømø, Ballum Marsk, Bredebro, Lovrup og Tevring Krat, Pamhule Skov.

Ekskursionen afholdtes i Samarbejde med Lunds Botaniska Förening, og der deltog ialt 34 svenske og 38 danske Botanikere. Desuden deltog nogle Medlemmer af Sønderjydsk Forening for Naturhistorie.

Deltagerne samledes d. 4. om Aftenen i Ribe, hvor Seminarielærer Frk. Ebba Jensen paa fortræffelig Maade havde ordnet Indkvarteringen, Ernæringsproblemet og Transportspørgsmaalet med Turistbiler.

1. Dag. Der startedes Kl. 9 fra Ribe, men morgenduelige Deltagere havde allerede været ude at botanisere og havde fundet *Eragrostis pilosa* og *Sisymbrium strictissimum* ved Jernbanestationen. Vi kørte lige til den snart færdige Rømø-Dæmning. Her havde de Ingeniørfirmaer, der bygger denne mægtige Dæmning, Firmaerne Monberg & Thorsen og Kampmann, Kierulff & Saxild stillet et Tog bestaaende af en Bænkevogn og en Mængde Tipvogne til vor Raadighed, saaledes at saavel Overfart som Hjemfart blev foretaget med dette vidunderligt larmende og rystende Befordringsmiddel. Mens Toget blev samlet gav Professor K. Jessen med Støtte af geologiske Kort en Oversigt over Sønderjyllands Overfladeformer og demonstrerede paa Stedet Gesten, Marsken og Vaden. Rømøs Geomorfologi og Vegetationsbælter blev ogsaa givet i en kort Oversigt. Det var Ebbe under Overfarten og største Delen af Bunden i Vadehavet laa »tør«. Der var kun ringe Vegetation paa Vadehavets Bund, men hist og her saas dog ret store, smukke Bevoksninger af *Salicornia strictissima* og andre Steder store Pletter med *Zostera Hornemanniana,* der var i fuld Blomst. Under Overfarten, der tog ca. ¾ Time, havde man Lejlighed til at se de Ændringer, der finder Sted i de Græstørv, som lægges paa Dæmningens Sider. Disse Græstørv tages i Puccinellia-Vaden. De frisk lagte Steder viste næsten ren Vegetation af *Puccinellia maritima.* Paa de Steder, hvor Arbejdet var udført i Foraaret og Eftervinteren 1947, var store kraftige Eksemplarer af *Suaeda maritima* og *Aster tripolium* dominerende. Paa de ældre Græstørv var Vadeplanterne døende, og paa de Steder, som var belagt for 2 Aar siden eller mere, stod store Mængder af *Cirsium arvense* og *Agropyron repens.* Kun den nederste Meter eller halve Meter viste Vadefloraen med dens typiske Zonering: Et smalt Bælte *Puccinellia* nederst og derovenfor en smal Zone med *Juncus Gerardi,* begge med hele den tilhørende Flora.

Dæmningen, der er ca. 10 km lang, ender mellem Bolilmark og Tvismark, og derfra gaar den sandede Amtsvej mod SV. tværs over Øen til Lakolk. Vi fulgte Vejens Retning ivrigt botaniserende. Hvad Øens Flora og Vegetationsbælter angaar kan henvises til K. Wiinstedt: Rømø's Vegetation og Flora, Bot. Tidsskr. Bd. 46, S. 303. Navnlig for de svenske Botanikere var det en Oplevelse at se de mange atlantiske og sydlige Arter. Den medbragte Frokost blev nydt i Lakolk til en Øl og en Kop Kaffe uden Sukker, og derefter begav man sig udover Klitterne og sydpaa til Porre Prils Udløb, hvor der nu var ved at danne sig et næsten sammenhængende Vegetationstæppe af forskellige af Strandengens Planter. I Klitterne glædede man sig over *Agropyron obtusiusculum,* men eftersøgte forgæves *Cerastium tetrandrum,* der som de andre enaarige Cerastium-Arter er stærkt svækket af den kontinentale Vinter og Sommer, det har været i Aar. Videre gik Vejen langs den gamle, nu nedlagte Skinnevej til Kongsmark og derfra tilbage til Dæmningen og det ventende Tog. Paa Hjemvejen tværs over Øen bemærkedes det, at de mange Lavninger med den smukke Zonering efter Fugtighedsforholdene ikke længere fremtraadte klart: *Scirpus fluitans* blev slet ikk set, *Deschampsia setacea* var meget svagt udviklet, og der saas kun faa blomstrende Individer. Som Supplement til Wiinstedts Floraliste skal nævnes: *Juncus capitatus* i en fugtig Lavning lige Syd for Amtsvejen ikke langt Vest for

Tvismark. *Carex stolonifera* (*fusca*) var. *recta* flere Steder i Grøfter langs den østlige Del af Amtsvejen. En mærkelig stor, bredbladet og utrolig stærkt lugtende Form af *Anthoxanthum odoratum,* hvis Top kunde minde om den hos *Setaria italica. Salix aurita* almindelig langs Skinnevejen. *Lonicera periclymenum* i Pilekrat Vest for Kongsmark. I plantede Hegn ved Kongsmark *Salix lanceolata* og *S. acutifolia.* Paa Østkysten, lige Syd for Dæmningen *Agropyron obtusiusculum* i store Bevoksninger. Det havde smaaregnet flere Gange under vort Ophold paa Rømø, men Vejret var naadigt og skaanede os for Regn under Hjemfarten over Dæmningen, hvor Vadehavet nu viste sit Udseende ved Flodtid. Knapt var vi startet Køreturen hjem til Ribe i Rutebilerne før en vældig Tordenskylle piskede ned over Egnen. Vaade, snavsede og trætte fik vi en sen, men fortræffelig Middag paa Klubbens Hotel.

2. Dag. Kl. 9 startedes mod Syd, og 7 km fra Ribe, lige Syd for Hviding Station, findes en Mergelgrav umiddelbart Vest for Tønder-Vejen. Her gjorde vi et lille Holdt og fik Lejlighed til at finde store Mængder af *Potamogeton densus* baade med Blomst og Frugt, *Echinodorus ranunculoides* i fuld Blomst. Graven var iøvrigt fyldt med *Potamogeton gramineus* og paa nogle Lyngpletter langs Randen stod *Orchis maculata* subsp. *ericetorum.* Videre gik Turen sydpaa via Skærbæk ud til Rømø-Dæmningen, men derfra drejedes gennem Marsken til Ballum Sluse, hvorvi besaa Marsklandet og Strandengene udenfor Diget. Ude paa Slikvaden stod her nogle Pletter med *Spartina Townsendii,* der øjensynlig havde lidt meget i Vinter, men ikke destomindre blomstrede smukt. Her saas ogsaa hele Strandengsfloraen og især glædede man sig over *Carex distans* og *C. extensa.* Professor K. Jessen gav her en kortfattet Oversigt over Slikafsætningen og Marskdannelsen saadan som denne er skildret af Niels Nielsen fra Skallinglaboratoriets interessante Undersøgelser.

Videre gik Vejen til Bredebro, hvor vi gjorde et kort Ophold for at se *Illecebrum verticillatum* i den gamle Grusgrav Syd for Stationen; den stod der smukt, men for det meste med ganske spæde Individer, sammen med *Peplis portula* og *Helosciadium inundatum.* Paa Stationspladsen ved Bredebro vrimlede det med *Corrigiola litoralis* og *Digitaria ischaemum.* Efter en lovlig langvarig Frokost i Løgumkloster kørte vi nordpaa til Tornskov, hvor Professor Jessen demonstrerede Hedesletter og Bakkeøer, inden vi drejede fra Vejen mod Vest op til Kløjing. Herfra gik vi i temmlig stærk Regn og meget vaad Lyng ind til en af de mange Pletter med Egekrat, som findes her, men som snart vil blive kvalt helt i de sig Aar for Aar bredende Plantager af Bjergfyr og Gran. Krattet, der bestod af *Quercus Robur* med de sædvanlige ledsagende Vedplanter, havde en ret mager Bundvegetation, fortrinsvis af Morbundsplanter. Paa Grund af Vejrets truende Udseende blev det opgivet at gaa mod Nord gennem Egekrattene og Lovrup Plantage til de frodige, nordlige Krat ved Skærbæk-Arrild-Vejen. I Stedet vendte vi tilbage til Bilerne og lod dem køre os gennem øsende Regn den lange Vej udenom til disse Krat, der ogsaa gaar under Navnet Gasse Skrøp. Bygen var forbi, da vi naaede dertil, men der var meget vaadt i Krattet, som derfor ikke blev meget indgaaende undersøgt. En ret udførlig Floraliste med Henvisning til tidligere Litteratur om Stedet findes i Gram, Jørgensen og Køie: De jydske Egekrat og deres Flora, Vid. Selsk. Biol. Skr. III, 3, 1944, S. 163. Til den derværende Liste kan føjes, at alle vore fire Genista-Arter forekommer i

mange, store og frodige Eksemplarer, og at J. Schmidt's Angivelse af *Ranunculus polyanthemus* maa, som vi havde formodet, henføres til *R. nemorosus,* der trods Væden blev fundet i et Par Eksemplarer, som havde baade Blomster og Frugter. Langt de fleste af de øvrige Arter i ovennævnte Liste blev ogsaa genfundet.

Derefter gik Turen tilbage til Ribe, hvor mange af Deltagerne besaa Domkirken, inden vi mødtes til Klubbens fortræffelige Middag. Ved denne holdtes forskellige Taler og bagefter var der en lystig Svingom til Tonerne fra en Radiogrammofon, indtil Vandrehjemmets ubønhørlige Love kaldte de unge Mennesker hjem.

3. Dag. Fra Ribe kørtes Kl. 9 ad Haderslev-Vejen, og ved Munkesø standsede man et Øjeblik for at se *Juncus acutiflorus,* som kun enkelte havde set i daarlige Eksemplarer paa Rømø. Videre kørte vi over Varming Hede, hvor Lyngen, som forøvrigt de fleste Steder, var helt sort efter den kontinentale Vinter. Paa de mere beskyttede Steder med Calluna-Vegetation, som vi besøgte paa Ekskursionen, var Calluna ogsaa dræbt næsten overalt, hvor der var Mostæppe under den; men disse Steder var et meget kraftigt Angreb af Bladbillen *Lochmaea suturalis* vistnok Hovedaarsagen.

Maalet for Ekskursionen var de frodige, kløftede Skove Vest for Haderslev Dam, og lidt Nord for Tørning Vandmølle ved Stevning Dam stod vi af og gik gennem en lille Skov, som hedder Teglholt, til Frokoststedet, Kristiansdal. I Teglholt fandt vi hele den eutrofe Skovbunds Flora, domineret af *Equisetum maximum, Ranunculus lanuginosus, Phyteuma spicatum, Dentaria bulbifera, Festuca silvatica, Galeobdolon luteum, Ajuga reptans* o. s. v. Af speciel Interesse var Fundet af nogle ret store Pletter af *Poa Chaixii.* Værd at bemærke var ogsaa, at det lykkedes os her at vise de svenske Botanikere *Hypericum pulchrum* i Blomst (1 sølle Eksemplar); denne Plante vilde flere af dem særdeles gerne se, og vi havde letsindigt lovet dem Masser af den især i Egekrattene, men vi havde ikke regnet med denne atlantiske Plantes Reaktion overfor Vinteren, der gik; i Egekrattene saa vi kun nogle faa, svage, vegetative Skud af denne Art. Efter Frokosten gik vi saa ind i Pamhule Skov for at beundre dens meget rige Vegetation og spændte paa, om det vilde lykkes at finde *Carex pendula,* der ikke er set i Skoven siden K. Wiinstedt fandt den 1920. Det lykkedes i en meget vaad Sidedal til een af de mange Kløfter at finde tre sterile Eksemplarer, af hvilke dog det ene havde Resterne af een Blomsterstand fra ifjor bevaret. Iøvrigt glædede vi os alle over Arternes Mangfoldighed, og der skal her kun anføres et lille Udvalg af Rigdommen. *Carex strigosa* overalt i Lavninger og langs Vejkanterne, *Chrysosplenium oppositifolium* og *Cardamine impatiens* og *C. flexuosa* i alle Lavninger, *Potentilla sterilis* sammen med *Fragaria vesca* paa Skovbunden, *Bromus Benekeni* og *B. ramosus* sammen med *Brachypodium silvaticum, Hordeum europaeum* og *Agropyron caninum, Dryopteris cristata, Epilobium roseum,* store fugtige Pletter med *Circaea intermedia, C. lutetiana* og nogle faa sterile Eksemplarer af *C. alpina,* og iøvrigt alt hvad man kan vente i en østjydsk, frodig Skov. I de højereliggende Partier fandtes større og mindre Bevoksninger af *Ilex,* stærkt frosset ned, men skydende kraftigt fra Grunden; ogsaa nogle store Pletter med *Luzula silvatica* var det en Fornøjelse at vise Svenskerne.

Mere kunde ikke naas den Dag, og paa Hjemvejen til Ribe faldt nogle Deltagere allerede fra i Vojens, mens Resten benyttede Lejligheden efter Middagen i Ribe til hyggeligt Samvær i mindre Grupper eller til Dans.

K. Gram.

Ekskursionen til de inddæmmede Arealer i Kalveboderne og Amager Fælled Søndag den 14. September 1947.

De ca. 30 Deltagere samledes Kl. 12 paa Mozarts Plads og gik derfra ned over de opfyldte Arealer mellem Kongens Enghave og Kalvebodstrand. Her fandtes en Del Ruderatplanter: *Sisymbrium altissimum, Amaranthus albus, Melilotus indicus, Solanum nigrum* var. *chlorocarpum, Salsola Kali* blandet med *Salsola Tragus, Hordeum jubatum* m. m. Derefter gik Turen udover Dæmningen til Slusen, som Foreningen havde faaet Havnevæsenets og Militærets Tilladelse til at passere. I Græsset ved Sluseværket stod temmelig meget af *Potentilla intermedia.* Det inddæmmede Areal, som Vandbygningsvæsenet havde givet Foreningen Tilladlse til at færdes paa, var næsten overalt dækket af et ganske lavt, men ret tæt Tæppe af forskellige Planter, blandt hvilke de smaa enaarige Strandengs- og Syltplanter dominerede. Der noteredes bl. a. *Salicornia herbacea* coll., *Spergularia salina, Suaeda maritima, Atriplex littorale* og *Aster tripolium,* der skiftedes til at danne Hovedparten af Bestandene; desuden *Puccinellia distans, P. maritima, P. retroflexa, Atriplex hastata, A. calotheca, A. patula, A. longipes, Agrostis stolonifera* med mange forskellige Former, *Obione pedunculata, Spergularia marginata, Carex extensa, Scirpus maritimus, Phragmites communis, Triglochin maritimum, Artemisia maritima* og *Glaux maritima.* Arealet var ganske tørt og Vegetationen havde øjensynlig lidt stærkt under den tørre Sommer, for de bevarede Rester af Planterne fra ifjor var ganske anderledes store, saaledes var det paa disse tydeligt at paavise, at saavel *Salicornia europaea* og *S. ramosissima* som *S. leiosperma* havde været til Stede i store Mængder; disse, sammen med frodige Eksemplarer af de andre nævnte Planter stod nu nogle faa Steder ved de dybeste, delvis vandfyldte Steder langs den gamle Dæmning i Nord.

Deltagerne enedes saa om at besøge Amagersiden og gik »i Land« ved den gamle Dæmnings Udspring og saa her *Lepidium latifolium* og *Euphorbia Esula.* Inde paa de smukke Strandenge lige Nord for Dæmningen beundredes den tydelige Zonation og en virkelig pragtfuld Salicornia-Vade af *S. leiosperma.* Indover Fælleden hilste man paa de gammelkendte Specialiteter, blandt hvilke *Cnidium venosum* stadig trives fortræffeligt; langs Vejene og Stierne staar her ogsaa ret store Mængder af *Melilotus altissimus* og udover Engene er der store Tuer af *Carex Otrubae* og *C. contigua.* I et lille udtørret Vandhul studsede man over *Heleocharis palustris,* der stod i to skarpt adskilte Former: den normale, høje, ranke og en lille, mørktgrøn eller nærmere lidt blaagrøn Form med fine, bueformet bøjede, tæt knippestillede Skud; det drejer sig sandsynligvis om *H. palustris* var. *arenaria* Sonder, men Individer, der er indplantede i Botanisk Have, bør studeres nøjere. Nogle af Deltagerne blev paa Amager, mens en lille Flok gik tilbage over Dæmningen og travede til et lille Omraade tæt Nord for H. C. Ørstedværket, hvor der fandtes store Mængder af *Portulacca oleracea* og temmelig meget af *Eragrostis megastachya* samt en lille Bevoksning af *Medicago falcata × sativa.* Kl. ca. 16,30 sluttede Ekskursionen.

K. Gram.

Ekskursionen til Teglstrup Hegn 28. Sept. 1947.

Ekskursionen forløb planmæssigt. Der blev fundet mange Storsvampe, men ikke optaget nogen Liste over Fundene.

M. Køie.

Ekskursionen til Pennehave, Folehave og Arboretet i Hørsholm den 19. Oktober 1947.

(28 Deltagere).

Formiddagen tilbragtes med at studere det meget sparsomme svampeflor. Af de fundne ca. 50 arter af storsvampe er der kun grund til at bemærke *Clitocybe parilis, Lepiota haematosperma* og *Pluteus Godeyi.*

Arboretets forstander, dr. Syrach Larsen, var vært ved frokosten, og demonstrerede om eftermiddagen arboretets forædlingsforsøg og sjældne træarter.

Morten Lange.

Møder i 1947.

16. januar 1947.

Dr. phil. Thorvald Sørensen: En metode til gruppering af plantesamfund efter artsfællesskab, belyst ved Johs. Gröntveds analyser af vegetationen på danske overdrev.

30. januar 1947.

Cand. mag. Valdemar Mikkelsen: Økologiske studier over Isefjordområdets strandenge.

13. februar 1947.

Fil. lic. Olof Ryberg, Lund: Fremvisning af lysbilleder og smalfilm fra ekskursionen til Skåne 21.—23. juni 1946. (Før fremvisningen ordinær generalforsamling, se foran).

26. februar 1947.

Docent, dr. Tore Levring, Göteborg: Det submarina dagsljuset och algernas fotosyntes.

13. marts 1947.

Cand. mag. Lennart Edelberg: Syntetiske vækststoffer og deres betydning for ukrudtsbekæmpelsen.

Konservator K. Wiinstedt: Floristiske meddelelser.

Dr. phil. Thorvald Sørensen: Den rodslående form af *Caltha palustris* i Danmark.

27. marts 1947.

Professor, dr. E. Steemann Nielsen: Diffusion og fotosyntese hos vandplanterne.

10. april 1947.

Professor, dr. C. A. Jørgensen: Sandstrandens og klitternes vegetation. (Populært foredrag).

25. april 1947.

Docent, dr. H. Weimarck, Lund: De nordiska ekarna.

2. oktober 1947.

Cyril MacRejnolds: The Pictures of the English Lakes and the Highlands and Lochs of Scotland.

23. oktober 1947.

Statsgeolog, dr. Johs. Iversen: De danske søers vegetation. (Populært foredrag).

6. november 1947.

Professor, dr. E. Steemann Nielsen: Mindeord om professor, dr. phil. Ove Paulsen.

Dr. phil. E. K. Gabrielsen: Om kvanteomsætningen under fotosyntesen.

20. november 1947.

Professor, dr. Arne Müntzing, Lund: Accessoriske kromosomer hos Secale och Poa.

27. november 1947.

Professor, dr. Knud Jessen: Gran, Ædelgran og Rhododendron ponticum interglacialt i Irland.

Lektor, dr. T. W. Böcher: *Selaginella rupestris* og *Sisyrinchium montanum* i Grønland.

18. december 1947.

Amanuensis, dr. Poul Larsen og lektor, dr. M. Westergaard: Farvelysbilleder fra de californiske ørkener.

Ordinær Generalforsamling den 12. Februar 1948.

Til Dirigent valgtes Direktør Svend Andersen.

1. Formanden, Professor, Dr. P. Boysen Jensen aflagde følgende Beretning om Foreningens Virksomhed i 1947.

I 1947 døde en af Botanisk Forenings tidligere Formænd, Professor Ove Paulsen. Der blev talt Mindeord om ham af Professor Steemann Nielsen ved det første ordinære Møde i Efteraaret.

Ogsaa Professor J. Lindhard er afgaaet ved Døden i en Alder af 77 Aar. Johannes Lindhard tog medicinsk Embedseksamen i 1898 og deltog som Læge og Fysiolog i Danmarksekspeditionen i 1906—08. I 1909 blev han udnævnt til Docent og i 1917 til Professor i Gymnastikteori ved Universitetet og fik i denne Stilling og senere som Leder af Statens Gymnastikinstitut meget stor Betydning for Gymnastikkens Udvikling i Danmark. Som Videnskabsmand var han verdenskendt for sine Undersøgelser over Muskelfysiologi. Men desuden var han, og det er derfor vi mindes ham her, meget interesseret i Botanik. Han var sammen med Svend Andersen, Carl Christensen, Jonas Olsen og Wiinstedt Stifter af Ekskursionssammenslutningen »Pentandra« og deltog desuden ofte i Foreningens større Ekskursioner. I Foreningens Møder var han hyppig og interesseret Deltager. Professor Lindhard var i mange Henseender en særpræget Personlighed. Alle, der kendte ham nærmere, værdsatte ham højt for hans omfattende Viden og hans redelige og trofaste Karakter.

Endvidere er Stiftamtmand Chr. Lundbye afgaaet ved Døden. Amtmand Lundbye var stærkt interesseret i Foreningen og deltog ofte i dens Ekskursioner.

Frk. Ingrid Winther, der gennem mange Aar var en af vore mest trofaste Mødedeltagere, er ligeledes død.

Der blev i 1947 afholdt ialt 14 Møder. Heraf var de 2 i den populære Serie over Danmarks Vegetation, hvor Prof. C. A. Jørgensen talte om Sandstranden og Klitterne og Statsgeolog Johs. Iversen om Søerne. To af Møderne var offentlige Lysbilledforedrag, hvor C. MacRejnolds talte om Skotlands Vegetation, og Dr. M. Westergaard viste egne og Dr. Poul Larsens Billeder fra Kalifornien.

Ved 3 af de 9 videnskabelige Møder var der svenske Foredragsholdere, nemlig Dr. Tore Levring, Göteborg, Dr. H. Weimarck, Lund og Prof. Arne Müntzing, Lund. De øvrige Foredragsholdere var: Dr. Th. Sørensen (2), cand. mag. Valdemar Mikkelsen, cand. mag. Lennart Edelberg, Konservator K. Wiinstedt, Prof. Steemann Nielsen (2), Dr. E. K. Gabrielsen, Prof. Knud Jessen, Lektor T. W. Böcher.

Ved Generalforsamlingen viste Inspektør, fil. lic. Olof Ryberg Lysbilleder og Smalfilm fra Ekskursionen til Skaane.

Bortset fra de offentlige Møder var der gennemsnitlig 46 Deltagere (42 Medl. + 4 Gæster).

Der afholdtes 7 Ekskursioner: 11/5 til Borrevejle og Skjoldnæsholmskovene; 1/6 til Køge Sønakke; 14—15/6 til Bornholm; 5—7/8 til Sønderjylland (sammen med Lunds botaniske Forening); 14/9 til det inddæmmede Areal ved Kalveboderne; 28/9 til Teglstrup Hegn; 19/10 til Folehave og Arboretet i Hørsholm.

Af Publikationer er udkommet: Botanisk Tidsskrift 48. Bds. 2. Hæfte, indeholdende en Nekrolog over Ove Paulsen af Knud Jessen; Erik Jorgensen: Alge-

vegetationen i Madum Sø; Johs. Boye Petersen: On a New Species of the Genus *Agave;* Tyge Christensen: Om *Griffithsia devoniensis* Harv.; M. Skytte Christiansen: Bidrag til Danmarks Lavflora I; K. Wiinstedt: Bidrag til Polymorfien hos den tidligere som *Carex Oederi* Retz. kendte Art; samt mindre Meddelelser. Dansk Botanisk Arkiv Bd. 12, Nr. 5, 6, 7, 8. Nr. 5: Niels Foged: Diatoms in Water-Courses in Funen; I. Stavis Aa. — Nr. 6 samme: II. Lindved Aa, III. Odense Aa; Nr. 7: K. J. Frandsen: The Experimental Formation of *Brassica napus* L. var. *oleifera* DC. and *Brassica carinata* Braun; Nr. 8: E. Steemann Nielsen: Photosynthesis of Aquatic Plants with Special Reference to the Carbon-Sources. Der er for Øjeblikket 83 Abonnenter paa Botanisk Arkiv.

Medlemsantallet var 31/12—46 413. Der har i Aarets Løb været en Afgang paa 18 og en Tilgang paa 20 Medlemmer. Antallet var saaledes 31/12—47 415.

Formandens Beretning toges til Efterretning.

2. Kassereren, Postmester I. P. Jensen, forelagde det reviderede Regnskab for 1947. Regnskabet godkendtes og Decharge gaves.

3. Kassereren forelagde Budgettet for 1948. Budgettet godkendtes.

4. Valg af Formand. Professor P. Boysen Jensen ønskede at fratræde. Til Formand valgtes enstemmigt Professor C. A. Jørgensen. — Valg af Næstformand. Professor K. Gram valgtes i Stedet for Professor C. A. Jørgensen.

5. Valg af tre Medlemmer til Bestyrelsen. Postmester J. P. Jensen, Dr. phil. Th. Sørensen og cand. mag. M. Lange afgik efter Tur; af disse ønskede Th. Sørensen at fratræde; mag. scient M. Køie havde anmodet om at fratræde udenfor Tur. Postmester J. P. Jensen og cand. mag. M. Lange genvalgtes. I Stedet for de to fratrædende og K. Gram valgtes Botanisk Gartner Nilaus Jensen, Dr. phil. Poul Larsen og cand. mag. Tyge Christensen enstemmigt til Medlemmer af Bestyrelsen.

6. Valg af Revisorer og Revisorsuppleant. Direktør Svend Andersen genvalgtes, i Stedet for Botanisk Gartner Nilaus Jensen valgtes Revisor, cand. jur. H. Rungby. Til Revisorsuppleant valgtes Direktør Svend Dahl.

7. Forslag til Ekskursioner i 1948. Prof. Gram forespurgte, om man ønskede at dele Højsommerekskursionen i to paa Grund af den meget store Tilslutning. Ideen vandt Bifald hos Forsamlingen. — Til Højsommerekskursionen foreslog Bestyrelsen derefter Fiilsø — Tipperne — Grimstrup Krat eller Gelleruplund og (eller) Djursland, eventuelt Ærø, Taasinge m. m.

Til smaa Ekskursioner foreslog Medlemmerne: Egnen Nord for Bramsnæsvig, Ejby Aa, Rygaard Dyrehave, Køge Aas i hele dens Længde, Skuldelev Aas, Koholm Mose, Kyndby, Gurresø.

Der fremkom Ønske om Genoptagelse af Aftenekskursionerne.

Det blev overdraget Bestyrelsen at arbejde videre med Forslagene.

8. Meddelelse fra Danmarks topografisk-botaniske Undersøgelse. Professor Knud Jessen meddelte, at følgende Arbejder var færdige til Trykning: Alfred Hansen: *Campanulaceae* og *Lobeliaceae;* Jul. Grøntved: *Orchideaceae*. Hæftet kunde udsendes i Løbet af Foraaret.

Driftsregnskab for Dansk Botanisk Forening 1947.

Indtægt:	
Tilskud	3.400.00
Restancer	353.00
Kontingent	3.472.00
Dansk Bot. Arkiv, Abonnement	315.00
Salg af Tidssk. og Bøger	2.428.41
Lejeindtægt, Hammer Bakker	300.00
Renter af Grundfond og Thayssens Legat	528.57
Andre Renter	45.51
Sum	10.842.49
Likvide Midler pr. 1. 1. 47	1.610.15
Balance	12.452.64

Udgift:	
Administration	136.50
Botanisk Tidsskrift	4.139.89
Dansk Bot. Arkiv	2.307.76
Top. Botanisk Kort	820.00
Udsendelse af Publikationer	41.53
Porto, Tryksager, Gebyrer	340.76
Møder	857.42
Ekskursioner	1.523.65
Repræsentation	20.00
Sum	10.187.51
Henlagt til Grundfond	112.72
Likvide Midler pr. 31. 12. 47	2.152.41
Balance	12.452.64

Status pr. ultimo December 1947.

Aktiver:	
Likvide Midler	2.152.41
Hammer Bakk., Ejendomssk.	6.000.00
Grundfond m. Thayssens Legat	14.785.42
Oplag af Tidsskrifter	4.500.00
Restancer	471.00
Balance	27.908.83

Passiver:	
Afskrevne Restancer	135.00
Kapital	27.773.83
Balance	27.908.83

København, d. 13. Januar 1948.

(sign.) *P. Boysen Jensen,*
Formand.

J. P. Jensen,
Kasserer.

Vi har som Revisorer gennemgaaet dette Regnskab og fundet det rigtigt, konstateret Aktiverne at være i Overensstemmelse med Bankbøger og Recepissebog, ligesom Kassebeholdningen er os forevist.

28. Januar 1948. *Svend Andersen.* *H. Nilaus Jensen.*

9. Meddelelse fra Referatudvalget. Dr. Boye Petersen aflagde Beretning. Alle Referater fra Krigsperioden var nu fra Haanden. Bibliotekar Johs. Gröntved oplæste en Skrivelse fra mag. M. Porsild, der foreslog, at Publikationer fra Udlandet, skrevne af danske Forfattere, opførtes i Foreningens Fortegnelse over Dansk botanisk Litteratur.

10. Eventuelt. Intet.

Botanisk Rejsefond.

Af Rejsefondets Midler er der i 1947 uddelt følgende Understøttelser: Viceinspektør L. Kring 100 Kr. (Kortlægning af Lolland-Falsters Flora), Assistent Sigurd Olsen 100 Kr. (Vandplanteundersøgelser i Vestjylland), Bibliotekar J. Gröntved 100 Kr. (Ærøs Flora, danske Sparganium), Cand. mag. Eva Clausen 100 Kr. (Bornholms Mosser), Mag. Søren Lund 100 Kr. (Indsamling af Sphacelariaceer), Stud. mag. Bjarne Egholm 50 Kr. (Umbelliferernes Udbredelse) og Stud. mag. Per Wolthers 50 Kr. (Skovbundsflora i Ø.-Jylland).

Ekskursioner i 1948.

Ekskursionen til Ledreborgskovene den 9. Maj 1948.

(Ca. 35 deltagere).

Turen skulle efter det valgte tidspunkt have været en »anemonetur«. Allerede ved selve Kisserup holdeplads, hvor man stod af toget, så man imidlertid blomstrende *Myrrhis* og *Geranium pyrenaicum* som de første tegn på, hvor usædvanligt langt fremme den vilde flora var efter årstiden.

Fra Kisserup gik man østpå, først ad en marksti og siden langs jernbanelinien, til man nåede en klynge træer ved bækløbet nord for gården Espelund. Her fandtes på et ganske lille område en rig skovbundsflora med *Corydalis cava, Anemone nemorosa* og *A. ranunculoïdes, Primula elatior, Paris, Adoxa, Mercurialis* og ved bækken *Chrysosplenium alternifolium. Melandrium dioecum* stod i fuldt flor, og *Cerasus Padus* var netop begyndt at blomstre.

Herfra gik man tværs over engen til den skov, der kaldes Oren, dog med afstikkere undervejs til forskellige smådamme, hvor *Batrachium trichophyllum* blomstrede, og hvor ellers især Carex-arterne tiltrak sig opmærksomheden tillige med *Botrydium,* som voksede på den nøgne tørvejord.

Bundfloraen i Oren viste sig de fleste steder at tilhøre Bornebusch's Melicatype. *Corydalis cava, Actaea* og *Anemone Hepatica* fandtes; men som helhed indbød skoven ikke til nøjere undersøgelse, og man gik derfor hurtigt igennem den ud til ådalen sydvest for Hulemølle.

Her indtoges frokosten i en gammel og tilgroet grusgrav, hvor jorden, man sad på, flere steder var tæt dækket af tørre *Nostoc commune*-thalli, og derefter travede man mod nordøst gennem Møllesø skov til Dellinge vandmølle ved sydvesthjørnet af Ledreborg park.

Den nærmest møllen liggende del af parken har ikke karakter af have, men er regulær skov, og bundfloraen på den stejle skråning ned mod åen er særdeles smuk og rig. Blomstrende *Lathyrus vernalis* fandtes rigeligt og *Viola mirabilis* endnu rigeligere. Videre sås de tre *Anemone*-arter, *Carex digitata, Corydalis cava, Hedera* m. v.; ved vejen stod *Morchella esculenta,* og på sit gamle findested, indtil for nylig Sjællands eneste, fandtes på sten neden for mølleslusen *Anomodon longifolius,* der sammen med den lidt nordligere i parken nyfundne *Lejeunea cavifolia* blev dagens interessanteste mosfund.

Lidt længere fremme krydsede man den med *Petasites hybridus* vidt og bredt bevoksede ådal. Udsigten over parken mod slottet beundredes fra en stentrappe,

hvis trin på de lodrette flader var overvoksede af *Trentepohlia aurea*s rødgule filt, og umiddelbart før man forlod skoven ved dennes østende, fandtes *Lathraea.*

Efter et hvil på den solbeskinnede eng øst for parken fortsatte man gennem Lejre til Hestebjerg, hvor *Saxifraga tridactylites* og en række andre enårige forårsplanter blomstrede, medens *Pulsatilla pratensis* var ved at afslutte sin blomstring. *Potentilla heptaphylla* stod i fuldt flor, og selv på *Helianthemum* fandtes enkelte udsprungne blomster.

De ihærdigste af ekskursionens deltagere nåede yderligere en tur op gennem Herthadalen, før toget afgik mod København.

Ialt iagttoges på ekskursionen ikke færre end 86 arter i blomst, træer, buske og græsagtige planter ikke indbefattet.

Tyge Christensen.

På ekskursionen noteredes følgende storsvampe:

Mycena alcalina, M. vitilis, Pluteus cervinus, Galera tenera f. *tenella, Hypholoma fasciculare, H. sublateritium, H. cascum, Psilocybe physaloides, Panaeolus fimicola* var. *ater, Psathyra* ad *nolitangere, Pseudocoprinus impatiens, Coprinus atramentarius,C. plicatilis, Morchella esculenta, Sclerotinia tuberosa.*

M. Lange.

Ekskursionen til Isefjord den 23. Maj 1948.

I Tilslutning til et Par Foredrag i Foreningen om Alger og Algesamfundene i de danske Farvande var der planlagt en algologisk Tur til Hesselø. Paa Ekskursionsdagen var Vejret imidlertid saa blæsende, at det ved Ankomsten til Hundested viste sig ugørligt at gennemføre Turen, og i Stedet for valgte man da at gaa ind i Isefjord, idet man haabede at kunne skrabe paa Revene Nord for Orø. Selv her var Søen dog saa kraftig i Yderbredningen, at ogsaa denne Plan maatte opgives, og der var derfor ikke andet at gøre end at gaa ned til Orø Havn, hvortil vi ankom ved Tolvtiden.

Efter at have spist den medbragte Frokost i Land, delte man sig i 2 Grupper, af hvilke den ene skrabede Alger paa Flakket Vest for Orø, medens den anden studerede Landplantevegetationen paa Orø.

Paa Flakket var der kun her og der enkelte Sten, og det algologiske Udbytte blev derfor ret ringe. Af Rødalger iagttoges *Ceramium rubrum* i rigelig Mængde, *Ceramium* sp. (med adskilte Barkbælter), *Polysiphonia nigrescens* med Tetrasporangier, *P. elongata* med Cystokarpier, *Rhodomela* og *Cystoclonium,* af Brunalger *Fucus vesiculosus* og *serratus,* den sidste med epifytiske *Elachista fucicola* og *Sphacelaria cirrosa, Chorda Filum, Striaria attenuata* og *Ectocarpus siliculosus* (?) og af Grønalger *Enteromorpha* spp. (fine, traadformede Former) og *Bryopsis plumosa,* sidstnævnte i paafaldende rigelig Mængde. Paa Ydersiden af en lille Stenmole ved Orø Havn bemærkedes et veludviklet *Calothrix scopulorum*-Bælte og et ligeledes veludviklet Bælte af *Prasiola stipitata* (Grønalge); det første strakte sig omtrent fra Middelvandstandsmærket og opefter, medens det sidste udelukkende var supralitoralt Inddrevet ved Orø Havn fandtes *Stilophora rhizodes.*

De paa Land botaniserende Deltagere besøgte den lille Landtunge N. f. Anløbsbroen og fandt her en farvestraalende Strandengs- og Strandfælledflora. *Armeria vulgaris* var den dominerende blandt de kulørgivende Arter, men ogsaa store Bevoksninger af *Astragalus danicus*, der var i sit højeste Flor og varierede i Farve fra rødviolet til næsten rent blaa, fandtes i stor Mængde. Paa en lille Plet stod en Del *Orchis morio*. Syd for Havnen naaede vi ikke at finde andet af Interesse end *Ulmus carpinifolia* og dens var. *suberosa*, der stod paa Strandskrænten, men under saadanne Forhold, at det ikke er sikkert, at den er spontan her.

Ved 16,30-Tiden sejlede man tilbage til Hundested. Vinden var nu flovet noget af, og Søen var ikke nær saa kraftig som paa Udturen. Efter at have spist Middag i Hundested gik et mindre Antal af Ekskursionens Deltagere langs Stranden Nord for Hundested og studerede inddrevne Alger, der var til Stede i betydelig Mængde. Der bemærkedes talrige Arter, men i kvantitativ Henseende bestod Opskyllet ganske overvejende af *Fucus* og *Furcellaria fastigiata*.

Ved 20-Tiden tog man Toget til Kbh., der naaedes Kl. 23. Da man allerede var startet Kl. godt 6 om Morgenen, havde det været en lang Dag!

Søren Lund.

Forsommerekskursionen til Trelde Næs og Rands Fjord den 12.—13. Juni 1948.

Indkvarteringen paa »Det nye Missionshotel« i Fredericia, hvor Deltagerne nød en omhyggelig og god Forplejning i Ekskursionsdagene, blev ordnet med Bistand af Turistforeningen for Fredericia og Omegn. — Før Ekskursionen havde Lektor Sv. Aalbæk Madsen, Fredericia, orienteret sig i Terrænet og forhandlet med Ejerne af de Omraader, hvorpaa vi færdedes, saaledes at vi mødte Velvilje og Imødekommenhed overalt. Botanisk Forening havde indbudt »Naturhistorisk Forening for Fredericia« til at deltage i Turen, og havde den Glæde at se en halv Snes botanikinteresserede Medlemmer af denne Forening som Deltagere.

1. Dag. I smukt Sommervejr, der holdt sig hele Dagen, kørte Ekskursionsdeltagerne fra Fredericia over Vejlby og Trelde til Toldassistenthuset paa Nordsiden af det skovklædte Næs. Herfra spadserede vi i sydlig Retning, efterhaanden spredt i flere Grupper, gennem Skoven til Klinten, der strækker sig langs Næssets sydlige Side; herude spistes Frokostpakkerne. Om Eftermiddagen fortsattes Turen langs Klinten ind mod Fredericia, snart paa Strandbredden, snart oppe i Skrænterne. Ved 18-Tiden afhentedes vi af Rutebilen ved Kirstineberg.

Skovene paa Trelde Næs er privatejede og delt op i lange, smalle Parceller ved Diger eller Vejspor. Jordbunden er i Nordsiden stedvis sandet, men nærmere Klinten bliver den lermuldet og rigere, og i Klintomraadet ligger det stive, for Vand næsten uigennemtrængelige plastiske Ler de fleste Steder saa nær Overfladen, at det i høj Grad præger denne. Efter Regn antager den en sumpet Karakter, og der samler sig Pytter og Smaadamme, mens den i tørre og varme Perioder bliver haard og skorpet. Skovene er næsten overalt dannet af Løvtræer, med Bøgen som dominerende Art. Stilkeg og Ask findes indblandet, og tillige

ses Avnbøg, Løn og Ær jævnligt. Som Følge af den gode Bund og den uregelmæssige Hugst er Busklaget mange Steder veludviklet, indeholdende Arter som Hassel, Kvalkved, Alm. Røn, Tørst, Tjørn, Gedeblad o. a. Kristtorn er almindelig i Skovbunden sammen med Hindbær og Brombær, den sidste ofte saa dominerende, at den vanskeliggør Færdselen.

I de noget forblæste Partier i den nordlige Del af Skoven er Bølget Bunke, Lund-Rapgræs og Majblomst fremherskende, men ellers udgøres Bundfloraen hovedsagelig af den gode Muldbunds Planter, med Samfund af *Oxalis-Milium-Asperula-Circaea*. Af de mange Arter kan nævnes: *Dactylis aschersoniana, Festuca gigantea, Deschampsia caespitosa, Melica uniflora, Carex silvatica* og *C. remota, Polygonatum multiflorum, Anemone nemoralis* og *A. hepatica, Viola silvatica, Stellaria holostea, Urtica dioeca, Equisetum silvaticum, Geranium robertianum, Lysimachia nemorum, Angelica silvestris, Scrophularia nodosa, Stachys silvatica, Ajuga reptans* o. a. Karakteristisk er den hyppige Forekomst af Arter som *Dentaria bulbifera, Phyteuma spicatum, Sanicula europaea* og *Lamium galeobdolon*. Paa den kalkrige Lerbund trives *Helleborine latifolia* fortræffeligt. I Lysninger ses *Fragaria viridis*, og paa fugtig Bund er *Ficaria verna* meget fremtrædende. *Athyrium filix-femina* og store Bestande af *Dryopteris linnaeana* bidrager til at præge Floraen.

I de Dele af Skoven, som ligger Klinten nærmest, er Ramsløg paa store Omraader den dominerende Art. Andre Steder findes store Bestande af Skavgræs, og et Par Steder fandtes paa fugtig Bund Bevoksninger af *Carex strigosa*, delvis blandet med *Carex silvatica*. Paa en sydvendt, lysaaben Skrænt i denne Del af Skoven noteredes *Hypericum pulchrum, H. hirsutum, Festuca silvatica, Platanthera bifolia, Hordeum silvaticum, Vicia sepium, Epilobium montanum* og *Carex flacca, C. pallescens* og *C. remota. Chrysosplenium oppositifolium* saas flere Steder paa for Arten usædvanlig tør Bund.

Den af plastisk Ler bestaaende, overvejende sydeksponerede Skrænt, der mange Steder stadig er udskridende, bærer snart Krat af forskellige Træer og Buske, snart en urteagtig, stærkt blandet Vegetation, hvori *Equisetum maximum, Tussilago, Phragmitis, Brachypodium silvaticum, Eupatorium cannabinum* og *Carex flacca* er stærkt fremtrædende. Af Træer og Buske kan nævnes *Corylus, Cornus sanguinea, Quercus robur, Alnus glutinosa, Euonymus europaeus, Viburnum opulus* og *Pyrus malus*. Af Urter noteredes foruden de ovennævnte *Listera ovata, Orchis purpureus* i store, prægtige Eksemplarer, *Solidago, Festuca arundinacea, Lotus corniculatus, Cirsium arvense, Sonchus paluster, Carex silvatica, Ajuga reptans, Hypericum pulchrum, Carex pilulifera, Juncus glaucus, Equisetum limosum, Lathyrus pratensis, L. montanus, Orchis meyeri, Poa compressa, P. pratensis* ssp. *angustifolia, Actaea spicata, Vicia silvatica, Circaea lutetiana* og *Campanula trachelium*. Ejendommelig var den planløse Blanding af Tør- og Vaadbundsarter.

Skrænterne SV. for Skoven ved Kirstineberg er bortset fra nogle Grupper af Slaaenbuske blottet for træagtig Vegetation, men dækkes af Overdrev, med *Bromus erectus* som et meget fremtrædende Element. Herfra er iøvrigt noteret: *Trisetum flavescens, Avena elatior, Anthoxanthum odoratum, Briza media, Poa pratensis* ssp. *irrigata, Carex leporina, C. hirta, C. stolonifera, Astragalus glycyphyllus, Vicia cracca, Genista tinctoria, Anthriscus silvestris, Poterium polycarpum, Primula veris, Rhinanthus minor, Galium mollugo, Cirsium acaule, Carlina vulgaris, Tanacetum, Centaurea jacea* og *Chrysanthemum leucanthemum*.

2. Dag. Ogsaa denne Dag begunstigedes vi af et straalende Sommervejr, der om Eftermiddagen bragte saa megen Varme, at den botaniske Energi slappedes noget. — Rutebilerne kørte os om Morgenen over Stallerup til Egum, hvorfra vi ad en Markvej gennem en Dalslugt søgte ned til den sydlige Bred af Rands Fjord, som vi fulgte til Fjordens Østende ved Vejlby Kirke. Fra denne gik vi videre ad Landevejen østpaa og botaniserede undervejs i en Grusgrav. Den sidste Del af Eftermiddagen tilbragtes i Neder Bøgeskov, en smal Strimmel blandet Løvskov, der strækker sig paa de lave Kystskrænter paa Nordsiden af Trelde Næs. Ved Gl. Færgegaard blev vi afhentet af Bilerne og kørt til Fredericia.

Den sydlige Bred af Rands Fjord udgøres paa Strækningen midt for Fjorden hovedsagelig af Enge, dels faste, dels med bløde, vældagtige Partier. Langs en lille Bæk var der en frodig Flora af Græsser og Halvgræsser med følgende Arter: *Glyceria maxima, G. plicata, G. fluitans, Poa trivialis, Alopecurus geniculatus, A. pratensis, Festuca rubra, F. pratensis, Poa palustris, P. pratensis, Catabrosa aquatica* (delvis i Kæmpeeksemplarer), *Cynosurus cristatus, Holcus lanatus, Scirpus silvaticus, Carex canescens, C. disticha, C. diandra, C. gracilis, C. acutiformis, C. inflata, C. paniculata* og *C. echinata.* Dertil kom Arter som *Juncus filiformis, Orchis incarnatus, Alisma plantago-aquatica, Rumex acetosa, Ranunculus flammula, R. lingua, Caltha palustris, Lychnis flos-cuculi, Cardamine amara, C. pratensis, Comarum palustre, Filipendula ulmaria, Menyanthes trifoliata, Pedicularis palustris* o. m. andre.

Rands Fjord er en lavvandet Vig eller Fjordarm, som ved en Dæmning med Sluseanordning er helt afsondret fra Havet. Fjorden er udpræget eutrof af Type og den talrigste Vandplante deri er *Myriophyllum spicatum,* der danner store Samfund og var rigt blomstrende, et smukt Syn paa den stille Sommerdag. Af andre Vand- og Sumpplanter noteredes: *Potamogeton crispus, P. perfoliatus, Lemna polyrrhiza, Heleocharis uniglumis, H. palustris, Bidens tripartitus, Polygonum amphibium, Hydrocharis, Acorus, Baldingera, Nuphar, Scirpus tabernaemontani* og *S. maritimus.*

Den østlige Del af Rands Fjords sydlige Bred kranses af store Rørskove, dannet af *Phragmites.* Til Landsiden grænser Rørsumpen til fugtige, kæragtige Enge, og i dette Overgangsomraade fandtes en rig Flora af Sumpplanter. Der noteredes bl. a. *Carex elata, C. riparia, C. paradoxa, C. caespitosa, C. leporina, Scirpus compressus, Eriophorum polystachyum, Catabrosa aquatica, Glyceria declinata* (bestemt af den engelske Botaniker Max Walters, der deltog i Ekskursionen), *Juncus conglomeratus, J. lamprocarpus, J. bafonis, Iris pseudacorus, Polygonum hydropiper, Rumex hydrolapathum, Montia lamprosperma, Angelica silvestris, Peucedanum palustre, Lysimachia vulgaris, Convolvulus sepium, Solanum dulcamara, Scutellaria galericulata, Mentha aquatica, Lycopus europaeus, Valeriana excelsea* og *V. dioeca.*

Paa Vejen til Vejlby passeredes en Grusgrav, hvori der voksede en Række af den tørre Sandbunds Arter: *Filago minima, Ornithopus perpusillus, Arabidopsis thaliana, Crepis tectorum, Filago germanica, Geranium pusillum, G. dissectum, Scleranthus annuus, S. perennis, Teesdalia nudicaulis, Erigeron acer, E. canadensis, Anthemis arvensis, Tanacetum, Anthyllis, Hypochoeris radicata* o. m. andre.

Det sidste Ophold gjordes ved Neder Bøgeskov. Skoven ligner Trelde Skovene; der bemærkedes især nogle store, pragtfulde Bevoksninger af *Dryopteris phegopteris* og *D. linnaeana.* Paa Stranden fandtes de sædvanlige Sandbunds-

planter, tildels i bæltevis Ordning. Her skal blot de mindre hyppige *Sonchus paluster* og *Archangelica littoralis* nævnes; de voksede hvor der fra Skrænten sivede Væld frem.

Kjeld Holmen. C. A. Jørgensen.

Højsommerekskursionen til Djursland den 6., 7. og 8. august 1948.

14 deltagere, ledelse: K. Gram, J. Benth Hansen og Eva Clausen.

6. august. Fra Grenaa, hvor deltagerne samledes, kørte vi i turistbil til Fornæs Fyr. Undervejs besøgtes Møgelbjerg, lige nord for byen for at se *Seseli Libanotis* paa dens eneste voxested i Jylland. Der fandtes nogle faa blomstrende individer, af hvilke de fleste var stærkt beskadigede ved vold, endvidere saas omkring halvhundrede rosetter. Møgelbjerg er en bakke, der delvis er udhulet af grusgrave, som til dels er fuldt med forskelligt affald; der kan ikke være tvivl om, at Hjorterod er i fare alene paa grund af gravningen og henlæggelsen af affald, men en endnu større fare truer maaske, idet det synes, som om Grenaa er ved at udvikle sig i retning af Møgelbjerg og derfor før eller senere vil udslette Hjorterod af Jyllands flora. Af stedets øvrige planter skal kun nævnes *Geranium sanguineum* og *Phleum nodosum* samt *Asparagus officinalis* og *Avena fatua,* hvis forekomst vel skyldes affaldsbunkerne.

Fra Møgelbjerg kørte vi videre mod nord til Tyvhøj, der er en tør bakke, fra hvilken vi bl. a. noterede *Medicago falcata* (især langs vejen forbi højen), *Agrostis gigantea, Aira multiculmis* (begge i de magre agre) og i den mere sluttede vegetation: *Calamintha Acinos, Carlina vulgaris, Oenothera biennis* og *Poterium polygamum.*

Endelig gik turen til Fornæs Fyr, hvor de medbragte klemmer fortæredes inden spadsereturen langs stranden og brinkerne tilbage til Grenaa. De smukke, høje brinker mellem Fornæs og Kalkbruddet lige nord for Grenaa var floristisk set noget af en skuffelse; de var meget tæt afgnavet af kreaturer og dertil stærkt fortrampede. Udfor Fornæs Fyr er der stenstrand, der med et par strandvolde gaar over i en strandfælled, længere mod syd er der nogle steder sandstrand med en yderst beskeden klitdannelse, nærmest af strandvoldskarakter og der indenfor en paa nogle steder meget bred strandfælled, der ogsaa gennemgaaende var ret stærkt afgnavet. Paa stranden og strandvolden inclusive de omtalte »klitter« noteredes bl. a.: *Atriplex glabriuscula, Agropyrum junceum* og hybrider mellem denne og *A. repens, Ammophila arenaria* (men ikke Østersø-Hjælme), *Cochlearia officinalis* (til dels i meget smaa exemplarer, der let kunne forvexles med Dansk Kokleare), *Crambe maritima, Eryngium maritinum, Sedum spurium, Salsola Kali, Sagina nodosa, Senecio viscosus, Suaeda maritima, Thalictrum dunense.* Blandt de mange arter, der stod paa strandfælleden skal kun nævnes: *Antennaria dioeca, Calaminthos Acinos* (ogsaa paa brinken), *Calluna vulgaris, Dianthus deltoides, Empetrum nigrum, Filipendula hexapetala* (ogsaa paa brinken), *Galium pumilum* (ogsaa paa brinken), *Herniaria glabra, Plantago media, Poa irrigata, Trifolium striatum* (ogsaa paa brinken). Ved et lille vandløb nær kalkbruddet: *Archangelica litoralis* og *Veronica Beccabunga.*

Indenfor selve bruddets omraade stod foruden de arter, der var set nord derfor bl. a.: *Cirsium acaule caulescens,* foruden selve arten, *Koeleria pyramidata, Phleum nodosum* og utrolige mængder af *Poa compressa.* I et lille brakvandskær lige syd for bruddet voxede: *Aster Tripolium, Atriplex hastata, Glaux maritima, Juncus Gerardi, Plantago maritima* og *Spergularia salina.*

Fra kalkbruddet gik vi videre over byggepladser og sporarealer uden at finde noget af interesse; paa havnepladsen, hvor bilen ventede os, stod en del *Plantago Coronopus.*

Inden vi skulle køre videre ilede en lille flok mod syd til Hessel Hede, et stort hedeareal, der stedvis er forvandlet til plantage, og stedvis (alt for mange steder) er ved at blive spoleret af sommerhusbebyggelse, der især ud mod stranden er af usandsynlig hæslighed, der kun synes at vente paa en pyroman med natursans. Paa de resterende pletter af heden er der flere steder vegetation af et helt vestjysk præg. Fra en lille fugtig lavning og dens nærmeste omegn noteredes bl. a.: *Deschampsia setacea, Drosera intermedia, Hammarbya paludosa* (der var i fuld blomst), *Juncus filiformis, Lycopodium inundatum, Myrica Gale, Rhynchospora fusca* og *Scirpus caespitosus.* Der var desværre ikke tid til at dvæle længere, og ledelsen fortrød bittert, at den ikke tidligere var søgt ud paa dette interessante omraade, hvor utvivlsomt flere nye fund for distriktet vil kunne gøres.

Middagen indtoges i Grenaa, og paa vejen til Rønde, hvor vi skulle overnatte, standsede vi ved Kirial Kalkbrud, der ligger ubenyttet hen 5 km VNV. for Grenaa. Der glædede vi os over de mange, store exemplarer af *Brassica elongata.* Den øvrige flora var uden større interesse, blandt de noterede planter der og i den nærmeste omegn skal blot nævnes: *Hesperis matronalis, Lysimachia punctata, Aquilegia vulgaris, Senecio viscosus, Leonturus Cardiaca, Plantago media* og *Poa compressa.*

Paa bakkerne nord for vejen, lidt øst for Kirial noteredes bl. a. *Polygonatum verticillatum, P. multiflorum, Viola Riviniana, Sorbaria sorbifolia, Pulsatilla pratensis, Teesdalea nudicaulis, Hypochoeris glabra, Turritis glabra,* en ejendommelig varietet af *Agrostis tenuis* med sammenkneben top, foruden normal *A. tenuis, Geranium sanguineum, Agrimonia Eupatoria* og *Leontodon hispidum.* Men saa var deltagerne ogsaa trætte efter en lang dag med godt vejr, og hvilen i Rønde, dels paa kroen, dels paa vandrehjemmet var velfortjent og velkommen.

7. august. I graavejr med truende skyer vandrede deltagerne fra Rønde syd paa mod Kalø. Paa en græsklædt skraaning i selve byen stod en del *Sambucus Ebulus;* langs vejen sydpaa noteredes bl. a. *Allium oleraceum, A. Scorodoprasum, Clinopodium vulgare* og *Cuscuta europaea.* Noget syd for byen, vest for vejen ligger en skov, Hestehave, som var udset til objekt for formiddagens arbejde.

Lige ved indgangen til skoven fandtes et lille vandhul, delvis fyldt med affald, her stod bl. a. *Hordeum jubatum, Hyocyamus niger, Chenopodium polyspermum, Atriplex hastata, A. patula, Linum usitatissimum* og *Carex Otrubae.* Inde i skoven delte excursionen sig i to grupper for at opnaa en saa fuldstændig floraliste som mulig. Skoven er i hovedsagen ren løvskov paa næringsrig bund og med frodig vegetation undtagen paa de forblæste steder ud mod Kalø Vig. Hovedparten af skoven ligger ret højt med noget bølget terræn og fald nedad mod vigen. Mod nordvest er faldet ret jævnt, men mod sydvest og syd er der en

meget stejl kratklædt brink, der de fleste steder kun har en ganske smal forstrand, først henad mod Slotsvigen trækker brinken sig tilbage, og skoven nedenfor brinken gaar saa her over i et strandengsomraade, der fortsættes ud langs tangen til ruinen.

Da der mig bekendt ikke foreligger nogen fuldstændig floraliste fra denne skov, meddeles her alt, hvad vi har noteret. *Acer Pseudoplatanus, Actaea spicata, Aegopodium Podagraria, Agrimonia Eupatoria, Agropyrum caninum, Agrostis canina, A. gigantea, A. tenuis, Alchemilla glabra, A. filicaulis, Alliaria officinalis, Alopecurus geniculatus, Anemone Hepatica, A. nemorosa, Angelica sylvestris, Anthriscus sylvestris, Arctium Lappa, A. nemorosum, Arenaria trinervia, Arum maculatum, Asperula odorata, Astragalus glycyphyllus, Athyrium Filix-femina, Brachypodium silvaticum, Bromus ramosus, Calamagrostis canescens, C. epigeios, Campanula latifolia, C. Trachelium, Carex acutiformis, C. divulsa, C. glauca, C. hirta, C. remota, C. silvatica, Centaurea Jacea, Cerastium caespitosum, C. glomeratum, Chaerophyllum temulum, Chamaenerium angustifolium, Circaea lutetiana, Cirsium arvense, C. oleraceum, C. vulgare, Clinopodium vulgare, Convolvulus sepium, Corylus Avellana, Crataegus Oxyacantha, Crepis paludosa, Cynosurus cristatus, Dactylis Aschersoniana, D. glomerata, Daucus Carota, Deschampsia caespitosa, D. flexuosa, Dryopteris dilatata, D. Filix-mas, Epilobium hirsutum, E. montanum, Epipactis Helleborine, Equisetum arvense, Euonymus europaea, Fagus sylvatica, Festuca gigantea, Filipendula Ulmaria, Fragaria vesca, Fraxinus excelsior, Galeopsis bifida, G. Tetrahit, Galium Aparine, G. Mollugo, G. palustre, Geranium Robertianum, Geum urbanum, Glechoma hederaceum, Hedera Helix, Hemerocallis sp., Heracleum Sphondylium, Hieracium Pilosella, Holcus lanatus, H. mollis, Hordeum europaeum, Humulus Lupulus, Hydrocotyle vulgaris, Hyperichum hirsutum, H. maculatum, H. perforatum, Impatiens Noli-tangere, Iris Pseudacorus, Juncus bufonius, J. compressus, J. effusus, J. glaucus, Lactuca muralis, Lapsana communis, Lathyrus pratensis, L. sylvestris, Lonicera Periclymenum, Lycopus europaeus, Lysimachia Nummularia, L. vulgaris, Majanthemum bifolium, Malus sylvestris, Malva Alcea, Melandrium rubrum, Melica uniflora, Mercurialis perennis, Milium effusum, Myosotis palustris, Ononis repens, Origanum vulgare, Oxalis Acetosella, Paris quadrifolia, Phleum nodosum, Phragmites communis, Picea Abies, P. glauca, Pinus Mugo, P. sylvestris, Plantago lanceolata, P. media, Poa nemoralis, P. pratensis, P. trivialis, Polygonum dumetorum, P. Hydropiper, Populus tremula, Potentilla Anserina, P. reptans, Primula elatior, Prunella vulgaris, Prunus spinosa, Pulmonaria obscura, Quercus Robur, Ranunculus acer, R. repens, Ribes Uva-crispa, Rosa canina, Rubus caesius, R. Idaeus, R. fruticosus, Rumex sanguineus, Salix Caprea, Sanicula europaea, Scrophularia nodosa, Sedum Telephium, Senecio sylvaticus, S. vernalis, Solidago Virgaurea, Sorbus Aucuparia, Sparganium ramosum, Stachys sylvatica, Stellaria Holostea, S. media, S. uliginosa, Torilis japonica, Trifolium medium, Tussilago Farfara, Valeriana sambucifolia, Verbascum nigrum, Veronica Beccabunga, V. Chamaedrys, V. montana, Vicia sepium, Viola Riviniana.*

Lidt før frokosttid mødtes de to afdelinger af exkursionen og udvexlede optegnelser og fortsatte derefter dels gennem skovens sydkant dels langs stranden til slotstangens udspring, hvor et traktørsted lokkede med kaffe og læ mod den begyndende regn. Efter frokost var det opholdsvejr igen, og turen gik udover tangen og dens strandenge mod ruinen.

Langs stranden vest og syd for Hestehave samt paa strandengene omkring tangen noteredes bl. a.: *Armeria maritima, Artemisia maritima, Aster Tripolium, Atriplex glabriuscula, A. hastata, A. patula, Carex distans, C. Otrubae, Cakile maritima, Festuca arundinacea, Glaux maritima, Heleocharis uniglumis, Juncus articulatus, J. Gerardi, Lithospermum officinale, Lotus tenuis, Melilotus altissimus, Plantago Coronopus, P. maritima, Potentilla Anserina, Puccinellia maritima, Salicornia europaea, S. ramosissima, Scirpus maritimus, Sonchus arvensis, S. paluster, Spergularia marginata, S. salina, Suaeda maritima, Trifolium fragiferum, Triglochin maritimum, T. palustre, Valerianella Locusta.*

Vegetationen paa slotsholmen var stærkt afgnavet. I og omkring nogle vandhuller øst for ruinen noteredes følgende planter: *Alisma Plantago-aquatica, Alopecurus geniculatus, Batrachium sceleratum, B. sp., Bidens cernua, B. tripartita, Cardamine pratensis, Carex Pseudocyperus, Chenopodium rubrum, Epilobium palustre, E. parviflorum, Galium palustre, Glyceria fluitans, Lemna minor, L. trisulca, Lycopus europaeus, Mentha aquatica, Myosotis caespitosa, Oenanthe aquatica, Potamogeton natans, Scirpus Tabernaemontani, Scutellaria galericulata, Sium latifolium, Sparganium ramosum polyedrum, Trifolium repens, Typha latifolia, Veronica Anagallis-aquatica, V. scutellata.*

Efter flygtigt at have beset den trist friserede ruin med dens fortrampede omgivelser ilede vi under stærkt truende regnskyer tilbage og opnaaede at blive helt gennemblødte, inden vi naaede traktørstedet. Planen var at bruge eftermiddagen til at botanisere i Ringelmose Skov paa vejen hjem til Rønde, men det blev ved at styrte ned, saa da der ankom et selskab i turistbil til traktørstedet, chartrede vi deres bil og kørte hjem og fik tørt paa. Regnen varede lige til kl. 18, og kun nogle faa af os kom lidt ud igen, idet lægen i Rønde, dr. Steffensen kørte os en tur og viste os *Lepidium* (*Cardaria*) *Draba* i nærheden af Nappedam Ladeplads og *Obione pedunculata* ved Knebel Vig.

8. august. I turistbil kørte vi til Mols Laboratorium, Strandkjær i Mols Bjerge. Der blev vi modtaget af dets leder, dr. phil. H. M. Thamdrup, som under den regnbyge, der brød løs ganske kort efter vor ankomst, viste os laboratoriet og gav os en meget interessant og instruktiv oversigt over dets historie og arbejde, der navnlig gaar ud paa alsidige økologiske og pedologiske undersøgelser. Derefter overtog cand. mag., frk. Eva Clausen, der har arbejdet meget paa Mols Laboratoriet, ledelsen og førte os rundt i det pragtfulde terræn sydvest for Strandkjær, hvor deltagerne fik mange interessante planter at se. Efter en hyggelig frokost paa Strandkjær, mens en lille byge skyllede ned, gik vi i tørvejr en vidunderlig tur i terrænet nord og øst for laboratoriet, og frk. Clausen førte os rundt til findestederne for mange sjældne planter. Undertegnede leder forsømte at gøre notater, da alle fundene var kendte og vil fremkomme i Mols Laboratoriets publikationer, og nogen planteliste meddeles derfor ikke. Vejret holdt tørt til vi var kommet i bilen igen for at køre til Rønde, hvor deltagerne skiltes efter et hyggeligt samvær ved middagen.

K. Gram.

Ekskursionen til Vestjylland den 6.—8. August 1948.

(32 Deltagere).

Ledere: Dr. phil. Th. Sørensen og cand. mag. Tyge Christensen. Station: Hotel Damkiær, Varde.

Fredag d. 6. August:

Turistbil til Tipperne og Nymindegab samt Grov Sø v. f. Oksbøl.

Undervejs til Tipperne Ophold ved den lille Klitsø, Lilleflod, n. f. Lønne. Ved Søbredden, der er stærkt optraadt af Kreaturer, Bevoksninger af typiske *Glyceria declinata* Bréb., som for nylig er paavist her i Landet af Englænderen Dr. Walters. Endvidere noteret: *Scirpus setaceus, Montia lamprosperma, Stellaria uliginosa, Stellaria palustris* (blaa), *Myosotis caespitosa, Heleocharis acicularis, H. palustris, Caltha palustris var. decumbens,* stærkt genblomstrende. I Søen *Nuphar luteum,* paa den østlige Bred talrige Kimplanter i Vandkanten. Blaagrønalgen *Anabaena spiroides* Kleb. (det. T. Chr.) dækker Vandoverfladen som grøn Maling (Vandbolmst). Ved et Hus mellem Søen og Landevejen *Lepidium ruderale* i Mængde. Over Værnet og Tipperne kørtes direkte til Tipperhuset paa Halvøens Nordspids. Fuglereservatets Opsynsførende, cand. mag. Søgaard Andersen, demonstrerede ved Bredderne af Fuglepold og Anholt Paafygning af Jord, hidført over Isen i de haarde Frostvintre fra Agermarkerne i Sdr. og Nr. Bork. Denne Paafygning af Finjord har givet Vegetationen i og udenfor Tagrørsbæltet en overordentlig Frodighed, saaledes saas mandshøje Eksemplarer af *Atriplex litorale* og *Rumex maritimus. Phragmites, Scirpus maritimus* og *Puccinellia maritima* koloniserer paa den nye Jord ved Siden af *Atriplex hastatum, A. patulum, A. litorale, Spergularia media, S. salina, Glaux maritima, Juncus bufonius* saavel Hovedarten som *var. ranarius.* I Kanten af Rørsumpen forskellige Ukrudtsplanter, især *Polygonum lapathifolium, Chenopodium viride, Galeopsis bifida, Stellaria media.* Paa Slikfladerne smukke Bevoksninger af *Salicornia ramosissima, europaea, leiosperma* (det. K. Gram). *Suaeda maritima* noteret, men den mangler ganske i *Salicornia* Bevoksningerne. I det lave Vand omkring Polderne: *Ruppia maritima* og *Zannichellia major* (begge fruktificerende) og *Potamogeton pectinatus* (steril), endvidere Characeerne *Chara canescens* Loisl. Desl. og *Tolypella nidifica* (Müll.) v. Leonh. (det. Sig. Olsen) og Chlorophyceerne *Cladophora sericea* (Huds.) Kütz. og *Enteromorpha intestinalis* (L.) Link; oven for Vandkanten Grønalgerne *Percursaria percursa* (C. Ag.) J. Ag. og *Rhizoclonium implexum* (Dilla.) Setch. & Gardn. og, i en bred Zone ved Anholt, tæppedannende *Vaucheria compacta* (Coll.) Coll. [= *V. sphaerospora* Nordst. var. *dioica* Rosenv.] (alle det. Tyge Christensen).

I og indenfor Rørbevoksningen *Chamaenerium angustifolium* (faatallig) sandsynligvis hidført for nylig og *Tanacetum vulgare* (talrig).

I Loerne i den kun lidet saltpaavirkede Strandeng er *Agrostis stolonifera*-Bestandene ofte døde af Tørke foregaaende Sommer. Her koloniserer nu *Potentilla anserina* over de visne Græstæpper. V. for Tipperhuset findes yderst ved Vandet en Vegetation, der svarer til den graa Klits, i Lavningerne indenfor *Nardus stricta-Sieglingia decumbens*-Tørenge med Kolonier af *Carex Goodenoughii, Juncus effusus, J. conglomeratus* (faatallig) og *J. atricapillus.* I en Klitlavning fandtes *Centunculus minimus* og *Radiola linoides* samt *Gentiana uliginosa.* Omkring Tipperhuset tætte, men meget lave Bevoksninger af *Polygonum aequale*

iblandet de talrige Rester af *Myosurus minimus*. Største Delen af Engene indenfor Fuglereservatet er slaaet og frembyder saaledes lidet af Interesse paa denne Aarstid. Syd herfor paa Værnet findes Strækninger, hvis Vegetation er saa lav og mager, at Høbjergning aabenbart ikke lønner sig, hvorfor de ligger intakte hen. Et Eksempel paa Artssammensætningen her anføres:

Juncus Gerardi, Agrostis stolonifera, Leontodon autumnalis, Potentilla anserina og *Sagina nodosa*.

I Bunden et tæt Dække af yderst smaa Therofyter:

Radiola linoides, Centaurium pulchellum, endv. *Odontites serotina* (blomstrende) og *O. litoralis*(?) moden og vissen samt mere spredt *Centaurium Erythraea*.

Ved Nymindegab studeredes Vegetationen i og omkring Lagunerne, der staar tilbage af det gamle Udløb. Her paa lavt Vand meget smukke Bevoksninger af *Ruppia maritima* og *R. spiralis* med Knolde af Slimsvampen *Tetramyxa parasitica*. I samme Zone *Zannichellia major*, udenfor paa lidt dybere Vand *Zannichellia pedunculata*, der ogsaa habituelt kendes paa sin spinklere Statur, samt pletvis *Potamogeton pectinatus*. Paa Bredderne i det vaade Sand noteredes blandt andet *Puccinellia retroflexa, Agrostis stolonifera* var. *maritima, Sagina nodosa, Cakile maritima* (ofte Dværgformer med kun de to Kimblade og een Skulpe), *Spergularia salina*. Paa lidt højere Bund *Plantago coronopus* og *Matricaria maritima* (begge Arter ofte i fordværgede Eksemplarer) samt *Sagina maritima* (faatallig). I selve Klitten *Ammophila arenaria* og *Hieracium macrolepideum*. Paa græsbevokset Land *Euphrasia stricta* (det. K. W.) og *Centaurium Erythraea* i Mængde. Stedvis knæhøje Krat af *Hippophaës*.

Paa Tilbagevejen til Varde besøgtes Grov Sø V. f. Oksbøl. Søen, der forøvrigt væsentligst bestaar af Rørsump, ligger i Klithedeterræn. Rørsumpen bestaar foruden af *Phragmites* især af *Carex lasiocarpa* og *C. rostrata* stedvis med meget *C. limosa* i Bunden. Denne Art koloniserer paa visse Steder, hvor Rørbevoksningen er lav og tynd og mere eller mindre tørlagt, ved meterlange, overjordiske liggende Skud. I Vandet *Nymphaea alba, Potamogeton oblongus* samt *Utricularia minor* og *U. intermedia*, begge blomstrende; endvidere Rødalgen *Batrachospermum vagans*. I den delvis udtørrede Rørsump danner *Utricularia intermedia* mosagtig sammenhængende Tæpper i Bunden, men blomstrer ikke. I *Juncus supinus* Bæltet ved Vandlinien *Scirpus fluitans*, mest kun vegetativ. I øvrigt blandt andet *Drosera intermedia, D. rotundifolia, Rhynchospora alba, Rh. fusca, Deschampsia setacea* (faatallig), *Malaxis paludosa* (kun 2 Planter fundet). Paa Lyng i Nærheden *Cuscuta epithymum*.

Lørdag d. 7. August:

Turistbil til Fiilsø, Sølagersø, Hellesø, Aal Præstesø.

Ved Østsiden af Fiilsø undersøgtes Enge og Søbredder ved Gammeltoft Odde. Vegetationen her er tidligere beskrevet af Mølholm Hansen (Bot. Tidsskrift, Bd. 40, p. 164 (1928)). Af Arter, som ikke er anført i den nævnte Beskrivelse, opføres her: *Pirola rotundifolia, Calamagrostis lanceolata, C. neglecta, Sparganium simplex, Sagittaria sagittifolia, Callitriche stagnalis, Elatine hydropiper, Peplis portula, Agrostis stolonifera, Potamogeton gramineus, P. panormitanus*. Ikke genfundet: bl. a. *Elatine hexandra, Pilularia globulifera, Scirpus fluitans, Utricularia intermedia*.

Et mindre Hold (Rasmussen et al.) afsøgte den nordlige Del af Søens Østside indtil Fiddestrømmen i Søens NØ. Hjørne. Her fandtes *Crassula aquatica* (ny for Distr. 27). *Najas flexilis,* første Gang fundet 1947, genfandtes ikke. Et lille Eksemplar af en formodet *Najas* viste sig at være en submers *Achillea ptarmica* (det K. Wiinstedt). Særlig bemærkelsesværdige var de brede dyndede Flader paa Oddens Sydside med udstrakte tætte Grønsvær af *Heleocharis acicularis,* desuden med *Juncus bufonius,* Hovedarten og *var. ranarius* imellem hinanden, i Reglen særdeles veladskilte, *Rorippa islandica* og *Polygonum minus* og stedvis *Subularia aquatica.* Her ogsaa *Elatine hydropiper* paa Dynd over og i Vandlinien. Paa Nordsiden af Odden fandtes Arten submers, begge Steder kun i ringe Mængde.

Den silende Regn antog under vort Ophold paa Gammeltoft Odde Dimensioner af Styrtregn, hvorefter Deltagerne i spredt Uorden tiltraadte Tilbagetoget til Turistbilen. Her indtoges Frokosten under Regnens Trommen; saa kørte vi til Henne Kro og fik Kaffe. De modigste foretog herfra mindre Ekskursioner i Omegnen. I Fidde Strøm ved Broen: *Potamogeton natans* og *P. alpinus.* Langs Henne Aa S. f. Hennegaard: *Scirpus cetaceus, Montia lamprosperma, Callitriche hamulata.* Paa Engene SV. for Hennegaard genfandtes *Parentucellia viscosa* i ret stor Mængde, kolonivis afvekslende med den habituelt lignende *Rhinanthus glabra v. montanus.* Paa en Eng i Nærheden *Linum catharticum.*

I et fladt Vandhul eftersøgtes *Pilularia,* som tidligere har vokset her, men uden Resultat. Her forekom i rigelig Mængde *Subularia, Litorella, Lobelia, Potamogeton gramineus* og sparsomt *Chara fragilis* (det. Sig. Olsen). I Henne Aa ovenfor Slusen *Potamogeton natans, P. praelongus, Sparganium simplex.* I Moserne NØ. for Langesø — kun besøgt under Rekognoscering — fandtes (cfr. iøvrigt Mølholm Hansen l. c., p. 163) *Carex diandra* alm. i *Carex Goodenoughii*-Sumpene, *Scirpus pauciflorus,* samt *Sparganium minimum* i Tørvegrave. I Rørsump og paa Høsletenge voksede her i rigelig Mængde *Dryopteris cristata* (ny for Distr. 27) sammen med *D. spinulosa* og *Athyrium.*

Under Tilbageturen (Vest for Fiilsø) gjordes et kort Ophold ved Sølager Sø, der ved Sommertid næppe nok er nogen Sø, men kun en Lavning i Terrænet med Rørbevoksninger i Midten omgivet af nøgne Dyndflader. Paa den flade, sandede Bred udstrakte Bevoksninger af næsten kun centimeterhøje *Juncus,* i størst Mængde *Juncus supinus,* pletvis med meget *J. pygmæus* og lidt *J. bufonius.* Derefter Ophold ved Helle Sø. Det er en typisk *Lobelia — Heleocharis multicaulis* Klitsø. Meget *Litorella* og *Deschampsia setacea* ved Bredderne, endvidere *Rhynchospora alba* og *Rh. fusca.* I Heden her *Cuscuta epithymum.* Endelig fandtes i Aal Præstesø de i de øvrige Søer forgæves eftersøgte Arter: *Elatine hexandra, Pilularia globulifera* og *Isoëtes lacustris.*

Søndag d. 8. August:

Ekskursion til Hede- og Kratomraaderne Øst for Varde.

Med Personbiler ad Næsbjerg Landevej til en lille Mose umiddelbart Syd for Landevejen ca. 5 km udenfor Byen. Herfra vandrede man mod Syd tværs over Hederne med smaa Hedemoser og spredte Kratbevoksninger til Knoldeflod Krat og Gjelleruplund. Herfra igen tilbage til Varde i Personbiler.

Mosen ved Landevejen er en typisk *Myrica-Molinia*-Mose, beliggende i en Kløft med Skrænter til Siderne. Afløb til Varde Aa.

I det vaadeste Midterparti er der et tykt Tæppe af *Sphagnum* og *Polytrichum communis* i Bunden med *Oxycoccus, Trientalis* og store Mængder af en *Viola* med hjerteformede Blade og Haar paa Undersidens Nerver, øjensynligt *Viola epipsila.* Da kun afblomstrede Eksemplarer var at finde, er der dog Mulighed for, at det drejer sig om en usædvanligt kraftigvoksende *Viola palustris.* Vegetationen bestaar i øvrigt af følgende Arter: *Carex echinata, Carex canescens, Agrostis canina, Comarum palustre, Narthecium ossifragum, Epilobium palustre, Potentilla erecta, Empetrum nigrum, Salix repens, Juncus filiformis, Eriophorum vaginatum* (meget faatallig). I den bedre afvandede Del *Carex rostrata* og en højtvoksende, tuet Form af *Carex Goodenoughii.* Paa Skrænterne bl. a. *Juncus sqarrosus, Scirpus caespitosus* subsp. *germanica,* ved Grøfterne *Juncus Kochii;* i en gammel Tørvegrav *Utricularia minor* sammen med Vandformer af *Juncus Kochii* og *Sphagnum.* I nogle flade Hedemoser længere mod Syd ved Kløftbjærge er Vegetationen fattigere og minder om Klitlavningernes, med *Rhynchospora fusca, Rh. alba, Andromeda polifolia* og i Tørvegravene *Potamogeton oblongus.* Paa Hederne var *Calluna* Bestanden stærkt beskadiget af Barfrsten Vinteren 1947 og maaske tillige af Tørken den følgende Sommer. Mange Steder er der langt mellem de levende Skud, medens andre Arter som *Empetrum, Arnica* og pletvis *Vaccinium vitis idaea* nu breder sig befriet for Lyngens Konkurrence. Paa andre Steder, sandsynligvis tidligere dyrket Land, lukrerer *Achillea millefolium* og *Agropyrum repens* af Lyngens Vanskæbne.

Fra Gjellerup Plantage skyder smaa Næs og Øer af Egekrat ud over Heden. Bundvegetationen er her yderst fattig. Ganske anderledes i nogle Krat vokset op omkring et System af gamle Ler- eller Mergelgrave. I og omkring disse Krat voksede bl. a. *Pimpinella saxifraga, Hypericum pulchrum, Orchis maculata, Polygonatum odoratum, Galium pumilum* (baade glatte og haarede Eksemplarer set), *Polygala vulgaris* (i Moserne derimod *P. serpyllifolia*), *Gentiana campestris* var. *germanica, Cirsium heterophyllum, Calamagrostis epigeios, Lycopodium clavatum, L. annotinum;* i et gammelt Vejspor i Nærheden *Lycopodium selago.* Paa den fugtige Hedejord saas *Luzula congesta,* i Krattene en spinkel Form af *L. multiflora.* Paa tidligere dyrket Jord ved Siden af Krattene bl. a. *Arnoseris minima,* her tillige Opvækst af *Genista anglica* og *G. pilosa,* der synes at kolonisere hurtigere end Lyngen, samt mægtige Tuer af *Carex pilulifera,* øjensynligt overernærede med meget brede Blade og stort, bredt Støtteblad.

Knoldeflod Krat N. f. Gjelleruplundvejen er lavt og aabent med en fattig Bundvegetation, medens Krattene S. f. Vejen er højstammede og skovlignende. Under de opstammede Ege genfandtes her (cfr. Gram, Køie, Jørgensen 1944, p. 137) *Ranunculus nemorosus,* dog kun en lille Bevoksning. Dens vigtigste Følgeplanter er her: *Majanthemum bifolium, Cirsium heterophyllum, Carex montana, Agrostis tenuis, Succisa pratensis* og *Lathyrus montanus.* I ringere Mængde tillige: *Deschampsia flexuosa, Anthoxanthus odoratum, Dactylis glomerata, Achillea millefolium, Taraxacum* sp., *Ranunculus acer, Prunella vulgaris, Leontodon autumnalis, Gnaphalium silvaticum, Trientalis europaea, Solidago virga-aurea, Festuca rubra, Melica nutans, Luzula pilosa, Senecio silvaticus.*

I et lille Krat V. f. Knoldeflod Krat fandtes *Ajuga pyramidalis.* Største Delen af Krattet S. for Gjelleruplund Hovedgaard (Nr. 372, 2) i G. J. K.'s Oversigt 1944, p. 136, er ryddet fornylig. Noget vestligere i umiddelbar Nærhed af en anden Gaard findes et lille højstammet Krat med en særlig rig Bund-

vegetation, her bl. a. *Primula acaulis* i Mængde, *Ranunculus nemorosus* (faatallig), *Selinum carcifolia* (faatallig) mellem *Pimpinella saxifraga, Phyteuma spicatum, Platanthera bifolia* (faatallig), samt en blegblomstreet Form af *Lactuca muralis.* — Ved Vejkanter i Krattenes Nærhed Eftersommerformen var. *stenophylla* af *Rhinanthus minor.* Saavel denne som den tilsvarende Form af *Rh. major* (var. *montanus*) er ret hyppige i SV. Jylland.

Takket være Togtiderne sluttede Ekskursionen saa tilpas tidligt, at vi naaede under Tag paa Hotel Damkiær, førend en vedholdende Styrtregn brød løs. Dagen var reddet — og hele Tredages Ekskursionen trukket i Land. — »Kornet fik vi vel i Hus, men vanskelig var Høsten.«

Thorv. Sørensen.

Ekskursionen til Børstingerød Mose, Brøde Skov, Lille Hestehave og Funkevang d. 5. september 1948.

Svampefloret var paa de fleste lokaliteter ret veludviklet. Især var der mange svampe at finde i Børstingerød Mose. Paa hele turen noteredes 197 arter storsvampe, blandt hvilke der kan nævnes følgende mindre hyppige arter: *Hydnum coralloides, Boletus versicolor, Tricholoma carneum, Volvaria pubescentipes* Peck (*V. hypopithys* (Fr.) Karst. var.?), *Pluteus chrysophaeus, Inocybe pallidipes, Naucoria cerodes, N. siparia, Galera pygmaeo-affinis, G. rickenii, G. siliginea, Coprinus domesticus, Limacium penarium, Hygrocybe cantharellus, Russula amoena, Cyathus olla, Lycoperdon echinatum* (overordentlig pragtfulde ekspl.), *L. hiemale* og *Melanogaster variegatus.* Yderligere oplysninger om fundet af denne sidste art vil fremkomme i Friesia.

I turen deltog ca. 30 deltagere.

Morten Lange.

Svampeekskursionen til Hornbæk Plantage den 19. September 1948.

De 16 Deltagere startede fra Kildekrog, hvor Statsskovfoged Boots med sædvanlig Beredvillighed paatog sig Hvervet som Vejviser. Trods det tørre Vejr i Maanedens første Halvdel var Svampefloret tilfredsstillende og ret varieret, idet der ialt bestemtes ca. 175 Arter af Storsvampe, hvoraf ca. 150 Agaricacéer.

Paa Strækningen til Hornbæk prægedes Billedet af de almindelige Naaleskovarter. Man genfandt her: *Russula paludosa* og *vinosa* Lindbl., *Omphalia arenicola* og de tre Gomphidiusarter, *glutinosus, roseus* og *viscidus. Tricholoma equestre* saas kun i et enkelt Individ, hvorimod den sjældne *Marasmius cauticinalis* eet Sted fandtes voksende i talrige Eksemplarer blandt Naale og Mos, der var sammenvævet af det gule Mycelium.

Efter Frokost paa Hotel Bondegaarden gennemstrejfedes — i Regnvejr — den nærmeste Del af Plantagen paa Kryds og tværs med godt Resultat. Paa gamle Brandpletter saas flere Steder den for disse Lokaliteter karakteristiske

Bevoksning af *Collybia ambusta, Flammula carbonaria, Geopyxis carbonaria* og *Rhizina inflata.* Paa en Vejrand fandtes *Lentinus bisus* voksende fra Trædele i Jorden i en noget utypisk Form med sammenvoksede, tildels taglagte, lappede Hatte og med samme sødlige Kakao- eller Vanilleduft som *L. lepideus.* I ung Egebevoksning traf man paa en Gruppe af *Lactarius hysginus* med smudsig kødrød, stærkt slimet Hat, ca. 10 cm høj, hvidgul, lidt buget, grubet og brunplettet Stok, skarp Smag og rigelig, hvid Mælk, der i Brudet anløb svagt olivengraat. *Hydnum zonatum* voksede talrigt i en græsklædt Vejgrøft med en paa flere af Individerne tottet-grubet Hat, der ledte Tanken hen paa *H. scrobiculatum.* Den ret sjældne *Tremellodon gelatinosus* var fremme paa en forhen kendt Lokalitet, og et Sted løb man paa et Individ af den ligesaa sjældne *Sparassis crispa.* Yderligere kan nævnes *Cortinarius crystallinus, porphyropus, raphanoides* og *rigens, Polyporus amorphus* paa Fyrrestød og et enkelt Sted *Thelephora palmata.*

For mere almindelige Arters Vedkommende kan henvises til Beretningen om Ekskursionen den 29. September 1946.

J. P. Jensen.

Ekskursionen til Mosedragene ved Luknam (Holte) den 25. September 1948.

En populær Eftermiddagsekskursion, fortrinsvis med højere Planter som Emne, ledet af Prof. K. Gram. Ekskursionen havde stor Tilslutning.

Ekskursionen til Tokkekøb Hegn den 10. oktober 1948.

Ca. 25 deltagere. Det var planlagt, at skskursionen skulle afsøge saavel Tokkekøb Hegn som Store Dyrehave. Paa grund af det rige svampeflor naaede kun enkelte deltagere ind i Store Dyrehave. Nedenstaaende liste over de fundne storsvampe, ialt 292 arter, er sammenstillet af undertegnede med bidrag af hr. postmester J. P. Jensen (J), dr. phil. A. Skovsted (S) og cand. mag. Bille Hansen (B). Enkelte af de med (J) mærkede arter er fundet i Store Dyrehave, alle øvrige i Tokkekøb Hegn. Agaricacéerne er opført efter J. E. Lange, Flora Agaricina Danica, de øvrige arter i hovedsagen efter Ferdinandsen og Winge: Mykologisk Ekskursionsflora.

Tremellodon gelatinosus; Calocera viscosa; Corticium quercinum; Stereum hirsutum, purpureum; Telephora terrestris; Clavaria abietina, argillacea (B), *corniculata* (B), *cristata, stricta* (B); *Phlebia aurantiaca; Tomentella flavovirens* v. Hoehn. & Litsch. (S), ny for Danmark, paa bark af naaletræsstub; *Merulius tremellosus; Hydnum repadum; Polyporus albidus, adustus, annosus, brumalis, caesius, fomentarius, giganteus, hirsutus, odoratus, pubescens, radiatus, trabeus* (J), *ungulatus; Daedalea betulina, gibbosa, quercina* (J); *Lenzites abietina, betulina; Boletus badius, chrysenteron, edulis, elegans, felleus, piperatus, scaber, subtomentosus, variegatus.*

Amanita mappa, mucaria, rubescens, vaginata; Lepiota acutesquamosa, amianthina, carcharias, clypeolaria, cristata, granulosa, haematosperma, procera, rhacodes (J), *seminuda; Armillaria mellea; Tricholoma album, melaleucum, nudum, rutilans, saponaceum* v. *ardosiacum* (J), *sulphureum, ustale, vaccinum* (J); *Clitocybe candicans, clavipes, cerrusata, connata, cyathiformis, diatreta, dicolor* (J), *ditopada, fragrans, infundibuliformis, inversa, laccata, nebularis, odora, vibecina; Collybia asema, butyracea, cirrhata, confluens, dryophila, erosa, maculata, murina, mucida, radicata, tenacella; Marasmius alliaceus, androsaceus, limosus, perforans, recubans, urens; Mycena alcalina, ammoniaca, capillaris, crocata, elegans, epipterygia, fagetorum, filopes, galericulata, galopoda, iris, metata, pelianthina, polygramma, pterigena, pumila, pura, sanguinolenta, tenerrima* var. *carpophila, vulgaris, zephira; Omphalia arenicola, bisphaerigera, fibula, pyxidata, speirea* var. *tenuistipes, stellata, striaepilea, umbellifera; Pleurotus acerosus; Panus conchatus* (J), *stipticus; Pluteus cervinus, plautus; Rhodophyllus carneo-albus, cetratus, icterinu, junceus, minutus, papillatus, rusticoides, undatus; Cortinarius albo-violaceus, anomalus, candelaris* (J), *caninus, cinnamomeus, delibutus, flexipes, fulgens, hemitricus, incisus, malicorius, phoeniceus* (J), *psammocephalus, rigidus, rubricosus, semisanguineus, suillus* (J); *Pholiota filaris, flammans* (J), *lucifera?* (J),*marginata, mutabilis; Inocybe asterospora, cincinnata, fastigiata, geophylla* (J), *langei f. bispora, napipes, posterula, sindonia; Hebeloma crustuliniforme, longicaudum, mesophaeum, sinapizans; Flammula apicrea, hybrida* (J), *lenta penetrans; Naucoria cucumis, eschariodes, sideroides; Tubaria furfuracea, inquilina, pellucida; Galera appendiculata, graminea, hypnorum, mniophila, mycenopsis, paludosa, pubescens, tenera, teneroides, vittaeformis; Bolbitius vitellinus; Crepidotus mollis; Paxillopsis prunulus, tricholoma; Paxillus involutus; Psalliota sanguinaria, silvicola; Stropharia aeruginosa, squamosa; Hypholoma capnoidea, fasciculare, hydrophilum, sublateritium; Psilocybe atrorufa, elongata; Panaeolus acuminatus, campanulatus; Psathyra conopilea, fibrillosa, gossypina, squamifera; Coprinus atamentarius, comatus, ephemeroides, micaceus, picaceus, proximellus, velox; Limacium agathosmum* (J), *eburneum, penarium* (J), *pustulatum; Camarophyllus caprinus, virgineus, Hygrocybe psittacina, reai; Comphidius glutinosus* (J); *Lactarius aurantiacus, blennius, camphoratus, deliciosus, glyciosmus, helvus, pallidus, quietus, rufus, subdulcis tabidus, torminosus, turpis, vellereus, vietus; Russula atropurpurea* (J), *atrorubens, caerulea, chamaeleontina, cyanoxantha, delica, emetica, fellea, lepida, mairei, nigricans, ochroleuca, parazurea* (J), *queletii, venosa, veternosa, violacea* Quel. (J); *Cantharellus aurantiacus, cibarius, tubaeformis; Schizophyllum commune.*

Phallus caninus, impudicus; Scleroderma aurantium, verrucosum; Lycoperden echinatum, gemmatum, nigrescens, pyriforme, saccatum, umbrinum; Bovista plumbea; Cyathus crucibulum, olla, striatus.

Peziza aurantia, badia, cupularis, leporina, pustulata, verriculosa; Helvella atra, crispa; Coryne sarcoides; Xylaria hypoxylon, polymorpha; Ustulina maxima.

Morten Lange.

Møder i 1948.

Den 22. Januar 1948.

Cand. pharm. Sven-Erik Olsen og Cand. pharm. C. E. Reenberg: Najas flexilis i Fiilsø, ny for Danmarks Flora.

Cand. mag. Morten Lange: To for Danmark nye, hypogæiske Storsvampe.

Den 12. Februar 1948.

Generalforsamling og Møde.

Direktør Svend Andersen: Om Græsarterne i den med Græsfrø indførte Flora ved Søndersø.

Den 26. Februar 1948.

Lektor, Dr. phil. T. W. Böcher: Den botaniske Ekspedition til Vest-Grønland i 1946 (med Lysbilleder).

Den 18. Marts 1948.

Professor, Dr. Eric Hulten, Stockholm: Vad vet vi om växternas utbredning i Norden.

Den 1. April 1948.

Lektor, Dr. phil. J. Boye Petersen: Nogle nyere Undersøgelser over Flagellater.

Den 15. April 1948.

Stud. mag. Knud Andersen: Norsk Fjældvegetation. (Lysbilleder).

Den 29 April 1948.

Mag. sc. Søren Lund: Algerne og deres Udviklingstyper. (Populært Foredrag).

Den 13. Maj 1948.

Mag. sc. Søren Lund: Algevegetationen i de danske Farvande. (Populært Foredrag).

Den 28. Oktober 1948.

Dr. phil. E. K. Gabrielsen: Om Løvbladenes Fotosyntese ved lave Kuldioxydkoncentrationer.

Den 11. November 1948.

Mag. sc. Søren Lund: Fucus edentatus, en ny Alge for de danske Farvande.

Dr. phil. Poul Larsen: De kaliforniske Kæmpetræer og deres Økologi. (Med Lysbilleder).

Den 25. November 1948.

Konservator K. Wiinstedt: Floristiske Meddelelser.

Professor, Dr. K. Gram: Vore plantede Poppelarter.

Den 15. December 1948.

Lektor, Dr. phil. Gunnar Thorson: Fem Maaneder som Biolog paa Teneriffa. Farvefilm.

Ordinær Generalforsamling den 10. Februar 1949.

Til Dirigent valgtes Direktør Svend Andersen.

1. Formanden, Prof. C. A. Jørgensen, aflagde følgende Beretning om Foreningens Virksomhed i 1948:

Mødesæsonen i Aarets første og sidste Maaneder omfatter 11 Møder med 15 Foredragsholdere. Disse var Prof. Eric Hulten fra Stockholm, som talte om »Vad vet vi om växternas utbredning i Norden«, med Forevisning af et stort Kortmateriale, som agtes udgivet i nær Fremtid. De danske Foredragsholdere var Cand. pharm.'erne Sven-Erik Olsen og C. E. Reenberg; Cand. mag. Morten Lange; Lektor, Dr. T. W. Böcher; Lektor, Dr. J. Boye Petersen; Stud. mag. Knud Andersen; Mag. sc. Søren Lund (to Foredrag om Havalgerne i den populære Serie); Dr. E. K. Gabrielsen; Mag. sc. Søren Lund og Dr. Poul Larsen; Konservator K. Wiinstedt og Prof. K. Gram; Lektor, Dr. Gunnar Thorson (Farvefilm fra Teneriffa). Foreningen bringer Foredragsholderne sin bedste Tak for deres Bidrag til Fremme af Botanikkens Trivsel.

Mødedeltagelsen har været god, og Interessen har ofte givet sig Udslag i livlig Diskussion efter Foredragene.

Af Ekskursioner har der i Aarets Løb været afholdt 10, samt Plantebestemmelsesture om Aftenen i Juni Maaned.

Foraarsskovturen gik d. 9. Maj til Kisserup-Lejre med Cand. mag. Tyge Christensen som Leder. Den næste Tur, d. 23. Maj, skulde efter Planen være gaaet til Hesselø og have haft Havalger som Emne, men paa Grund af blæsende Vejr maatte Turen lægges om, og gik i Stedet til Isefjorden og Orø; Mag. sc. Søren Lund ledede denne Tur. Forsommerekskursionen gik d. 12.—13. Juni til Trelde Næs og Rands Fjord med Prof. C. A. Jørgensen som Leder. Der blev afholdt 2 Højsommerekskursioner samtidig i Dagene 6.—8. Aug. for at fordele Antallet af Deltagere, der efterhaanden er ved at blive saa stort, at det gaar ud over Udbyttet for den Enkelte; den ene gik under Ledelse af Prof. K. Gram og Cand. mag. J. Benth Hansen til Djursland (Kalø, Mols Bjerge, Grenaa-Egnen), den anden under Ledelse af Dr. Thorv. Sørensen og Cand. mag. Tyge Christensen til Vestjylland (Fiilsø, Tipperne og Gjelleruplund). Om Efteraaret er der afholdt Ekskursion til Kildekrog-Hornbæk d. 19. Septbr. under Ledelse af Postmester J. P. Jensen, en populær Fanerogamtur om Eftermiddagen d. 25. Septbr. til Holte-Luknam under Prof. K. Grams Førerskab.

Den første Svampeekskursion blev afholdt allerede d. 5. Septbr. til Brødeskov

med Omgivelser under Ledelse af Cand. mag. Morten Lange, og endelig en Svampetur til Tokkekjøb Hegn — Store Dyrehave d. 10. Oktober under Ledelse af Cand. mag. Morten Lange.

I de aftenlige Plantebestemmelsesøvelser i Juni Maaned deltog 35 Medlemmer, som fordelt paa 3 Hold under Ledelse af Cand. mag.'erne Tyge Christensen, J. Benth Hansen og Morten Lange hver var ude en 5—6 Gange.

Medlemstallet var pr. 31. Dec. 1948 454, en betydelig Forøgelse fra Aaret før, idet der i Aarets Løb blev indmeldt 56 nye Medlemmer; samtidig udmeldtes dog 12, 3 slettedes og 2 døde. — De to ved Døden afgaaede Medlemmer er Prof. Hjalmar Jensen og Museumsinspektør, Mag. sc. Guðni Guðjónsson. Disse mindedes og Nekrologer findes trykt i nærværende Hefte.

I Aarets Løb er der udgivet 1 Hefte af Botanisk Tidsskrift, nemlig Bd. 47, Hefte 3, indeholdende 2 Afhandlinger af den topografisk-botaniske Serie, Jul. Grøntved: Orchidaceae og Alfr. Hansen: Campanulaceae og Lobeliaceae. Af Dansk Botanisk Arkiv er der udgivet 5 Hefter, nemlig af Bd. 12 Numrene 9 (Niels Foged: Diatoms in Water-Courses in Funen. IV. Vindinge Aa. V. Brænde Aa); 10 (Henning Sørensen: Studies on the Ecology of Danish Water- and Bog Mosses); 11 (Anders Munk: Pyrenomycetes collected in the Peninsula Mols, Jutland); 12 (Niels Foged: Diatoms in Water-Courses in Funen. VI. Conclusions and General Remarks). Af Bd. 13 er Hefte 1 udkommet (Morten Lange: The Agarics of Maglemose).

Foreningens Bestyrelse har tildelt Laboratoriebestyrer, Dr. agro. Paul Neergaard Rasch's Legat for 1948 for hans Arbejde: Danish Species of Alternaria and Stemphylium. Taxonomy, Parasitism, Economical Significance. Kbhvn. 1945.

Beretningen toges uden Diskussion til Efterretning.

2. Kassereren, Postmester J. P. Jensen forelagde det reviderede Regnskab for 1948. Regnskabet godkendtes og Decharge blev givet.

Driftsregnskab for Dansk Botanisk Forening 1948.

Indtægt:		Udgift:	
Tilskud	2.200.00	Administration	63.75
Restancer	271.00	Botanisk Tidsskrift	1.743.59
Kontingent	3.684.00	Dansk Bot. Arkiv	6.386.69
Dansk Bot. Arkiv, Abonnement	385.00	Udsendelse af Publikationer	184.72
Salg af Tidsskr. og Bøger	2.930.93	Porto, Tryksager, Gebyrer	213,23
Lejeindtægt, Hammer Bakker	300.00	Møder	900.99
Renter af Grundfond & Thayssens Legat	573.33	Ekskursioner	1.247.81
Andre Renter	43.30	Repræsentation	200.00
		Adresseringsmaskine	593.26
Sum	10.387.56	Sum	11.534.04
		Henlagt til Grundfond	64.02
Likvide Midler pr. 1. Januar 1948	2.152.41	Likvide Midler pr. 31. Decbr. 1948	941.91
Balance	12.539.97	Balance	12.539.97

Status pr. ultimo December 1948.

Aktiver:		Passiver:	
Likvide Midler	941.91	Uerholdelige Restancer	35.00
Hammer Bakker, Ejendomsskyld	6.000.00	Kapital	26.352.35
Grundfond med Thayssens Legat	14.889.44		
Oplag af Tidsskrifter	4.300.00		
Restancer	256.00		
Balance	26.387.35	Balance	26.387.35

København, den 10. Januar 1949.

(sign.) *C. A. Jørgensen,*
Formand.

J. P. Jensen,
Kasserer.

Vi har som Revisorer gennemgaaet dette Regnskab og fundet det rigtigt, konstateret Aktiverne at være i Overensstemmelse med Bankbøger og Recepissebog, ligesom Kassebeholdningen er os forevist.

25. Januar 1949. *Svend Andersen* *Svend Rungby.*

3. Kassereren forelagde Budgettet for 1949. Det godkendtes.

4. Valg af Næstformand. Prof. K. Gram genvalgtes.

5. Valg af 2 Medlemmer til Bestyrelsen. Dr. phil. Poul Larsen ønskede ikke Genvalg. Cand. mag. J. Benth Hansen genvalgtes og Mag. sc. Inger Juel nyvalgtes .

6. Valg af Revisorer og Revisorsuppleant. Direktør Svend Andersen og Revisor, Cand. jur. Svend Rungby genvalgtes som Revisorer, Direktør Holger S. Dahl som Revisorsuppleant.

7. Forslag til Ekskursioner. Bestyrelsen foreslog at der ligesom i 1948 blev afholdt 2 samtidige Højsommerekskursioner, eventuelt med Ret til at fordele de anmeldte Deltagere nogenlunde ligeligt paa disse. Som Emner nævntes fra Bestyrelsens Side Viborg Egnen og Als-Sundeved. Fra Læge Traustedt, Frederikshavn og Konservator K. Wiinstedt blev der stillet Forslag om Nordjylland i Stedet for Als, hvilket støttedes af Direktør Svend Andersen.

Forsommerekskursionen foreslog Bestyrelsen erstattet med en Eftersommertur til Lolland-Falster, samt i Forsommeren at afholde 2 Endagsture til Fyn og Jylland, i Samarbejde med lokale naturhistoriske Foreninger. Ingeniør Jørn Dohn, Horsens, havde indsendt Forslag om en Tur til Egnen omkring denne By.

8. Meddelelser fra Danmarks topografisk-botaniske Undersøgelse. Komiteens Formand, Prof. Knud Jessen, forelagde det netop udkomne Hefte med de 2 Afhandlinger af Jul. Grøntved (Orchidaceae) og Alfr. Hansen (Campanulaceae og Lobeliaceae), samt meddelte, at Umbelliferne næsten er afsluttede (ved

Kommunelærer Bjarne Egholm) og at Typhaceerne (Johs. Grøntved), Karkryptogamerne (ved Konservator K. Wiinstedt) og Potamogetonaceerne (ved Assistent Sigurd Olsen) er under Bearbejdelse.

9. Meddelelse fra Referatudvalget. Formanden, Lektor, Dr. J. Boye Petersen berettede om det i Aarets Løb udførte Arbejde og meddelte, at det snart bliver nødvendigt med en fornyet Understøttelse fra Rask-Ørsted Fondet.

10. Evntuelt. Ingen begærede Ordet under dette Punkt.

Botanisk Rejsefond.

Følgende Understøttelser er uddelt i 1948:

L. Kring: Til fortsatte Undersøgelser over Floraen paa Øer i Smaalandshavet	Kr.	100
Lisa Christophersen (Stud. mag.): Til Undersøgelser over Engvegetationen i N.- og NV.-Sjælland og paa Bornholm	»	200
Bjarne Egholm (Kommunelærer, Stud. mag.): Umbelliferernes Forekomst i visse jydske TBU Distrikter	»	75
T. W Böcher: Successionsstudier i Klitter paa Læsø	»	150

Personalia.

En botanisk ekspedition under ledelse af lektor, dr. phil. T. W. Böcher og med cand. mag. M. Skytte Christiansen, cand. mag. Morten Lange og stud. mag. Kjeld Holmen som øvrige deltagere har i sommeren 1946 besøgt området omkring Søndre Strømfjord i Vestgrønland. Ekspeditionen har haft fast station i en amerikansk basis, hvor den fik et hus overladt, og har desuden opholdt sig i længere tid i Ivigtut. Der er dels foretaget sociologiske undersøgelser, dels gjort indsamlinger af planter, hvoriblandt en betydelig mængde kryptogamer.

En ekspedition omfattende professor, dr. phil. C. A. Jørgensen, dr. phil. Thorvald Sørensen, mag. sc. fru Inger Juel og mag. sc. Guðni Guðjónsson har i sommeren 1947 besøgt Vestgrønland (Nugsuak og Disko) for at indsamle materiale til cytologiske studier.

Cand. mag. Kjeld Holmen deltager som botaniker i den af Eigil Knuth ledede Pearyland-ekspedition. Ekspeditionen er indledet i sommeren 1947 og agtes fortsat med videre undersøgelser i sommeren 1948 og derpå følgende overvintring.

Stud. mag. Knud Jakobsen har som botaniker deltaget i de af professor, dr. phil. A. Rosenkrantz for G. G. U. ledede rejser til Nugsuak i Vestgrønland i somrene 1947 og 1948.

Museumsinspektør, dr. phil. O. Hagerup har i sommeren 1947 foretaget botaniske undersøgelser på Færøerne.

Bibliotekar, mag. sc. Johs. Gröntved var i sommeren 1947 paa en botanisk undersøgelse i Island.

Med Henning Haslund-Christensens centralasiatiske ekspedition afrejste i efteråret 1947 cand. mag. Lennart Edelberg som botaniker. I marts 1948 er yderligere mag. sc. M. Køie og cand. mag. fru Aase Køie afrejst for at støde til ekspeditionen, der foreløbig arbejder i Afganistan.

Dr. phil. Mogens Westergaard har fra august 1946 til september 1947 som Rockefeller-stipendiat studeret biokemisk genetik ved California Institute of Technology, Pasadena, U. S. A.

Dr. phil. Poul Larsen har fra November 1946 til Juli 1947 studeret væksthormoner dels ved Connecticut College, New London, dels ved California Institute of Technology, Pasadena, U. S. A.

Cand. mag. Morten Lange har fra februar til september 1947 studeret agaricaceer hos Professor A. H. Smith, University of Michigan, U. S. A.

Cand. mag. L. Harmsen har fra august til november 1947 studeret tømmersvampe ved Forest Products Research Laboratory, Princes Risborough, England.

Mag. sc. Gudrun Johansen har fra juni til august 1947 studeret parasitære svampe på kulturplanter hos professor E. Gäumann, Eidg. Technische Hochschule, Zürich, Schweiz.

Cand. mag. Tyge Christensen har fra marts til juni 1949 studeret dyrkningsmetoder for alger hos professor E. G. Pringsheim, Culture Collection of Algae and Protozoa, Botany School, Cambridge.

Plantefysiologer fra Finland, Sverige, Norge og Danmark har ved et møde i København den 27.—28. oktober 1947 stiftet en ny forening: Nordisk Forening for Fysiologisk Botanik. Den nystiftede forening udgiver sit eget tidsskrift: Physiologia Plantarum, hvis første hefte er udkommet i marts 1948. I bestyrelsen for foreningen sidder professor E. Melin, Uppsala som formand, professor M. G. Stålfelt, Stockholm som næstformand, professor H. Burström, Lund som hovedredaktør og kasserer og professor E. Steemann Nielsen, København som sekretær.

Professor, dr. phil. P. Boysen Jensen har af helbredshensyn søgt og fået bevilget afsked fra professoratet i plantefysiologi ved Københavns Universitet fra 1. februar 1948.

Efter anmodning fra studenterrådet indfandt professor Boysen Jensen sig den 31. januar i auditoriet for at tage afsked med sine studerende, af hvilke ikke blot nuværende, men også mange tidligere elever var kommet til stede.

Studenterrådets formand, stud. mag. Hans Mathiesen, takkede på de studerendes vegne professoren for hans samvittighedsfulde undervisning og tankeklare fremstilling; dr. phil Poul Larsen bragte plantefysiologernes tak til professoren som den egentlige skaber af den plantefysiologiske forskningstradition i Danmark og læremester for samtlige nulevende danske plantefysiologer, og sluttelig udtrykte professor Knud Jessen de danske botanikeres tak til professor Boysen Jensen og føjede hertil en personlig tak for godt samarbejde gennem årene.

Herefter tog professor Boysen Jensen selv ordet for at pege på, hvad der havde været det drivende i hans undervisning: ønsket om at gøre andre delagtige i sin egen betagelse over livets forunderlighed i alle dets former og oplære dem til den nænsomhed over for alt levende, som skulle følge hermed. Han udtrykte sin sorg over at være vidne til, hvorledes denne indstilling i de sidste år mere end nogensinde havde måttet vige for blind tilintetgørelse af liv og hensynsløs ødelæggelse af værdier, der skulle være kommet generationer til gode. Over for ønsket om, at han også fremtidig nu og da ville lade den yngre generation drage nytte af sin erfaring, henviste han til det arbejde, han allerede havde udført, og som fremtidig under efterprøvning og videreførelse skulle give, hvad han havde at lære andre.

Professor, dr. phil. Knud Jessen er den 22. marts 1946 blevet kaldet til medlem af Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo og den 30. april 1947 promoveret som Doctor in Science honoris causa ved Trinity College, Dublin.

Professor, dr. phil. Ø. Winge er den 1. maj 1947 blevet valgt til medlem af The Royal Society of London, og den 24. april 1949 til medlem af The National Academy of Sciences, Washington.

Lektor ved Landbohøjskolen Erik J. Petersen er fra 1. september 1946 udnævnt til docent i mikrobiologi sammesteds.

Dr. phil. T. W. Böcher er fra 1. april 1946 udnævnt til lektor i planteanatomi ved universitetet og dr. phil. M. Westergaard samtidig til lektor i genetik sammesteds.

Magisterkonferens i botanik absolveredes den 15. april 1946 af havebrugskandidat Johan Lange, den 29. juni 1946 af stud. mag. Jørgen Kjerulf Petersen og den 23. maj 1947 af havebrugskandidat Gudrun Johansen.

Et nystiftet legat, mag. art. Marcus Lorenzens Legat, er i april 1948 blevet uddelt for første gang. Legatet administreres af Videnskabernes Selskab, og legatsummen, 5000 kr. årlig, skal ifølge fundatsen anvendes »til fremme af studiet af dansk sprog og studiet af den danske flora«. Om M. Lorenzens liv og virke, se Bot. Tidsskrift, Bd. , Hefte .

Rasch's legat er for 1946 tildelt dr. phil. Poul Larsen, for 1947 dr. phil. Mogens Westergaard, for 1948 dr. agro. Paul Neergaard.

Grønlunds legat er for 1946 tildelt stud. mag. Kjeld Holmen, for 1947 stud. mag. Per Wolthers, for 1948 cand. mag. Lisa Christophersen.

Forstander for Statens forstlige Forsogsvæsen, dr. C. H. Bornebusch og professor, dr. C. A. Jørgensen besøgte i den sidste del af sommeren 1948 Sydgrønland for at undersoge mulighederne for skovplantning i Julianehaab distrikt.

Amanuensis, dr. phil. Thorvald Sørensen er pr. 1. juni 1948 udnævnt til lektor i botanik ved Landbohojskolens afdeling for systematisk botanik.

Professor i Fysiologisk Botanik ved den Kongelige Veterinær- og Landbohojskole, Detlev Müller, er pr. 1. marts 1949 udnævnt til professor i plantefysiologi ved Kobenhavns Universitet.

Lektor, Dr. phil. M. Westergaard er pr 1. April 1949 udnævnt til Professor i Genetik ved Kobenhavns Universitet.

Amanuensis ved Universitetets Plantefysiologiske Laboratorium, dr. phil. Poul Larsen rejste i februar måned 1949 til U. S. A. for, forelobig for et år, at tiltræde stillingen som professor i plantefysiologi ved Chicago Universitet.

Amanuensis ved Arboretet i Horsholm, forstkandidat C. Muhle Larsen tiltræder fra 1. april 1949 stillingen som forstander for poppelforædlingsinstituttet i Grammont, Belgien.

I Februar 1949 deltog arboretforstander, dr. agro. C. Syrach Larsen i The 7th Pacific Congress, der afholdtes i New Zeeland. Dr. Syrach Larsen rejste efter opfordring fra UNESCO.

Andre Meddelelser.

Beretning om Møde i Union internationale des Sciences biologiques i København den 28. Juli 1947.

L'Assemblée générale de l'Union Internationale des Sciences Biologiques s'est tenue à Copenhague le 28 juillet 1947, en présence des représentants de l'Unesco et du Conseil International des Unions Scientifiques, et des Délégués des Sections et des différents Pays; Belgique, Bulgarie, Brésil, Danemark, Espagne, Etats-Unis, France, Grande-Bretagne, Hollande, Maroc, Mexique, Norvège, Pologne, Suède, Suisse, Tchécoslovaquie, Uruguay. Le représentant de la Chine, retardé, s'est excusé de Marseille de ne pouvoir arriver en temps opportun. Le professeur Borel, Présent du Conseil international des Unions scientifiques, (I. C. S. U.) malgré la fatigue du voyage, avait tenu à assister à cette réunion qui a revêtu un caractère de particulière importance. En effet, l'Assemblée n'avait pas pu être réunie depuis 1935, en conséquence des évènements mondiaux, et l'on devait y modifier les Statuts et y envisager une activité d'avenir en rapport avec les circonstances nouvelles.

Le nouveau Bureau fut ainsi constitué :

— Président : Prof. Sirks (Pays-Bas).
— Vice-Président : Prof. Munro Fox (Gde-Bretagne).
— Secrétaire général : Prof. P. Vayssiere (France).
— Secrétaire : Prof. Stuart-Mudd (Etats-Unis).
— Trésorier : Prof. Chodat (Suisse).

Tout d'abord, le Dr. Needham, représentant de l'Unesco, en accord avec le Dr. Establier, répresentant le Conseil international des Unions scientifiques, souligna que le grand organisme international attache une importance toute spéciale aux travaux et recherches poursuivis par les Unions et qu'il aidera à leur réalisation étant bien etendu que la vie de ces mêmes Unions doit être assurée par leurs propre moyens.

La création de nouvelles sections est envisagée : Cytologie expérimentale, Embryologie, Entomologie, Génétique, Microbiologie, Zoologie, et aussi celle de Commissions mixtes telles que : Radiobiologie, Calamités naturelles, Océanographie, ces dèrnières devant comprendre des Membres d'autres Unions. Le Comité Exécutif doit assurer la suite de ces projets.

Après avoir signalé les manifestations qui ont eu lieu (Congrés internationaux de Cytologie expérimentale à Stockholm et de Microbiologie à Copenhague) ou qui auront lieu (Symposia sur les éléments rares dans les Végétaux et sur l'organisation de la lutte biologique) en 1947, sous les auspices de l'Uunion internationale des Sciences biologiques, on établit le programme d'activité pour 1948 et 1949 :

— Congrès international de Génétique à Stockholm.
— » » d'Entomologie à Stockholm.
— » » de Zoologie à Paris.
— » » de Sériciculture à Alès (Gard).
— » » de Physiologie et de Pathologie de la reproduction des animaux à Milan.
— Symposium sur les bases de la Nomenclature et de la Systématique botaniques à Utrecht.
— » sur la Terminologie de la Génétique et de la Cytologie.
— » sur l'Interaction entre Sperme et Oeuf à Milan.
— » sur la Chimie embryologique à Berne.
— » sur le Développement et la Régénération des Nerfs probablement aux Etats-Unis.

sont également proposés :

1° — Symposium sur le rôle des Anaérobies dans la Nature.
» sur la Nomenclature en Zoologie et Entomologie.
» sur l'Evolution en Biologie.

2° — Publication d'un Catalogue des spécimens-types des Espèces animales.
» de l'Histoire des Collections zoologiques.

3° — Distribution des Isotopes artificiels radioactifs pour l'Expérimentation biologique.

4° — Création d'un Centre de Biologie marine dans l'Archipal malais.

5° — Constitution d'un Groupement des Directeurs de Jardins botaniques européens.

Enfin, l'Assemblée s'est associée unanimement au Voeu émis par les Congrès de Microbiologie et de Cytologie expérimentale en vue d'empêcher par tous les moyens la guerre biologique.

La prochaine Assemblée se tiendra en 1950, probablement à Stockholm.

L'Union Internationale des Sciences Biologiques invite tous les Pays non encore adhérents à se joindre à elle. Pour tous renseignements, s'adresser au Secrétariat général, 57 Rue Cuvier, Paris, Ve (France).

Botanisk Forening har meddelt Unionen, at den er interesseret i at støtte dens planlagte Arbejde til Fremme af de internationale, videnskabelige Forbindelser.

International Botanikerkongres.

Den 7ende internationale Botanikerkongres afholdes i Stockholm i Sommeren 1950. Nærmere Meddelelse om Kongressens Omfang og Opgaver kan faas ved Henvendelse til Organisationskomiteens Arbejdsudvalg, der bestaar af Professor, Dr. Hugo Osvald (Generalsekretær), Docent, Dr. Ewert Åberg (Vice-Generalsekretær) og Professor, Dr. Carl Malmstrøm (Kasserer). Komiteens Adresse er: Landbrukshögskolen, Uppsala 7, Sverige.

Arbejdsudvalget meddeler, at Forslag til Ændring af de internationale Nomenklaturregler (saavel som Tillæg til Listen over Nomina generica conservanda) maa, for at kunne komme i Betragtning, være Le rapporteur general, Dr. J. Lanjouw, i Hænde før 1. Juli 1949 i mindst 5 trykte eller maskinskrevne Eksemplarer. Dr. Lanjouw's Adresse er: Botanisk Museum, Lange Nieuwstraat 106, Utrecht, Holland.

Hedera Helix og dens Former.

I anden Udgave af Alfred Rehder's Bog: Manual of cultivated Trees and Shrubs, London 1947, er nævnt en Varietet *Hedera Helix* L. var. *baltica* Rehder, den betegnes som mere smaabladet, men ellers næppe forskellig fra Hovedarten; den skal dog være mere haardfør.

Da det vilde have stor Interesse at faa konstateret om denne Varietet findes vildt her i Landet eller om den i saa Fald er den almindeligste, vil det være ønskeligt om der til Belysning af Spørgsmaalet kunde blive indsamlet Herbariemateriale til Sammenligning fra saa mange Lokaliteter som muligt og indsendt til Botanisk Museum i København. De kan enten sendes som tørrede eller i frisk Tilstand til Tørring paa Museet.

Da ogsaa Voksevilkaarene har en ret stærk Indflydelse paa Plantens Udseende, vilde et sammenlignende Dyrkningsforsøg sammen med nordligere og om muligt østligere Typer bedst kunde give det endelige Svar paa Sporgsmaalet. Botanisk Have er derfor tillige interesseret i at faa tilsendt friskt Stiklingemateriale i Form af Skudspidser med 5—8 Blade som Forsøgsmateriale fra forskellige Steder. Disse Skud vil, indpakket med lidt fugtigt Mos om den nedre Del, kunne sendes som Prøve uden Værdi til Botanisk Have, København. Det vil selvsagt være værdifuldt at faa meddelt saa fyldige Oplysninger som muligt om Voksested saavel som Voksevilkaarene.

For at faa undersøgt denne for vor Flora saa interessante og iøjnefaldende Plante tillader Undertegnede sig at paakalde Botanisk Forenings Medlemmers Hjælp og Interesse.

H. Nilaus Jensen.

Anmeldelser.

K. Starr Chester: The Cereal Rusts. The Nature and Prevention of the Cereal Rusts as exemplified in the Leaf Rust of Wheat. Annales Cryptogamici et Phythopathologici, vol. IV, 1946. 269 p. $ 5.00. Waltham, Mass. The Chronica Botanica Co. Uppsala. A. B. Lundequistska Bokhandeln.

En meget omfattende oversigt over vort nuværende kendskab til kornrust, specielt *Puccinia triticina,* med en gennemgang ikke blot af denne rusts forskellige værtplanter og dens fysiologiske racer, men i høj grad ogsaa af de omfattende rustbekæmpelsesforsøg der er gjort verden over. Forfatteren gaar stærkt ind for nødvendigheden af internationalt samarbejde om rationel forædling af rustresistente kornracer, men mener samtidig, at teknikens udvikling i løbet af meget kort tid vil gøre bekæmpning med svovlpudder praktisk anvendelig gennem stærkt nedsatte udgifter til kemikalier og mere rationelle spredningsmetoder.

Bemærkelsesværdigt er forfatterens omfattende citering af udlandske, især sovjetrussiske arbejder!

Morten Lange.

D. Wyman: The Arboretums and Botanical Gardens of North America (Chronica Botanica Vol. 10, no. 5/6). The Chronica Botanica Co., Waltham, Mass. og Lundequistska Bokhandeln, Uppsala 194. Pris $ 1.50.

I det amerikanske Tidsskrift: Chronica Botanica, Volume 10, Number 5—6, giver Mr. Donald Wyman, Ph. D., Horticulturist ved Arnold Arboretum en omfattende Oversigt over Nordamerikas Arboreter og botaniske Haver, hvori han paa saa fyldestgørende Maade som muligt søger at gøre Rede for disse Institutioner, deres Formaal og Virkemidler.

Oplysningerne er fremkommet paa Grundlag af et af Forfatteren udsendt Spørgeskema, hvorved det er blevet muligt at faa et ensartet Grundlag for Omtalen. Af Besvarelsen fremgaar at der for Tiden er 90 aktive Arboreter, botaniske Haver og dermed beslægtede Institutioner, endvidere nævnes endnu 18 nye, som endnu ikke er helt i Funktion. I det hele er vel nok Arboreterne i Overvægt. De forskellige Oplysninger der gives vedrører saadanne Ting som Formaalet, hvilke specielle Kulturer der dyrkes, Antal af Arter og Former, Arealets Størrelse, Anlægssum og faste Driftsudgifter, Direktion og Arbejdsstab, Adgangsforhold og Publikationer m. m. Angaaende Ejendomsforholdene er vel nok de fleste Institutioner tilknyttet til Universiteter og offentlige Læreanstalter, men ikke saa faa er startet ved private Dotationer og drives ved Midler derfra. I enkelte Tilfælde er Omtalen bilagt med en lille Oversigtsplan over Arealet.

I næste Afsnit har Forfatteren medtaget nogle Billeder af nogle af de større botaniske Haver i andre Lande samt enkelte Billeder af botanisk historisk Interesse. I tredie Afsnit findes en alfabetisk Oversigt over i hvilke Haver man vil kunne finde forskellige af de vigtigste Planteslægter fyldigst repræsenteret, og endelig afsluttes med Afsnittet: Bibliografi, der rummer en Oversigt over Bøger og Skrifter, hvori botaniske Haver og Emner i Tilslutning hertil findes omtalt.

For hvem som har særlig Interesse i Nordamerikas Planteverden og vel især i arboretmæssige Spørgsmaal giver Afhandlingen mange Vink om hvor disse Oplysninger kan faas. Paa Grund af Nordamerikas store Udstrækning fra Canada i Nord til Cuba i Syd rummer Omtalen Haver helt fra den subarktiske til den tropiske Zone.

H. Nilaus Jensen.

Chester A. Arnold: An Introduction to Paleobotany. Mc Graw-Hill Series in the Botanical Sciences. New York og London 1947. 433 Sider, 187 Tekstfig. Pris 5.50 Dollars.

Denne oversigt over den botaniske palæontologi er i første række skrevet som en lærebog til brug ved amerikanske universiteter, og forf. har derfor, overalt hvor det lod sig gøre uden at forstyrre helheden, valgt sine eksempler blandt amerikanske uddøde planter. Dette bevirker at bogen er mindre egnet som lærebog her i landet. Paa den anden side vil den, netop da de europæiske palæobotaniske oversigtsværker i nogen grad negligerer amerikansk fossilt materiale, være et værdifuldt supplement for videnskabeligt arbejdende botanikere og palæontologer. Bogen viser iøvrigt, ligesom Halle's i Växternas Liv, at palæobotanikken er i en rivende udvikling. Desværre er det kun yderst faa danske forskere, der deltager i denne videnskabelige ekspansion. Blandt sporeplanterne nævnes eksempelvis den hidtil næsten ukendte gruppe Nematophytales (fra silur- og devontiden), der synes at staa meget isoleret. Nematofyterne var opbygget omtrent som Codiaceer af rør. Sandsynligvis var det coenocytiske organismer af betydeligt format; kutinisering af rørenes ydervægge o. a. forhold tyder paa, at nematofyterne var landplanter. — Ved slutningen af hver af bogens 15 kapitler er der en literaturliste, og aller bagest er der et fyldigt register.

T. W. Böcher.

Edwin Bingham Copeland: Genera filicum. Annales cryptogamici et phytopathologici. Vol. V. Waltham, Mass. U. S. A., The Chronica Botanica Co.; Uppsala; A. B. Lundequistska Bokhandeln. 1947. Pris: 6 Dollars. XVI + 247 Sider, 10 Tavler og nogle Vignetter.

Forfatteren, den kendte Bregnespecialist, som har arbejdet samtidig med Carl Christensen og i mange Tilfælde støtter sig paa denne Autoritet, siger i Forordet, at det sidste halve Aarhundredes Bregnestudier har ført os saa vidt, at en samlet systematisk-nomenklatorisk Oversigt over Bregneslægterne og -familierne er paakrævet og i høj Grad retfærdiggjort derved, at Bregnerne (efter hans Mening) er den i systematisk Henseende bedst undersøgte Plantegruppe.

Bogen har Interesse for alle, der interesserer sig for Bregner, og den bringer Nøgler til Familier og Slægter, baseret paa, som Regel, let iagttagelige Karakterer.

Af Interesse for vore danske Bregner er følgende: Den gamle, store Familie Polypodiaceae deles i *Pteridaceae* (Pteridium, Pteris o. m. a. f. Eks. Adiantum) med randstillede og randdækkede Sporehushobe (Sori) med el. uden Slør; *Aspidiaceae* (Matteuccia, Dryopteris, Lastrea, Polystichum, Athyrium, Cystopteris o. m. a.) med smaa, oftest rundagtige, rygstillede Sori, der oftest har Slør, og med oftest flere Gange fjersnitdelte Blade; *Blechnaceae* (Blechnum o. a.) med hele eller enkelt fjersnitdelte Blade og oftest langstrakte Sori langs Binerver, der er parallelle med Sidenerverne af første Orden, Slør sideheftet langs Ydersiden af Sori; *Aspleniaceae* (Asplenium, incl. Scolopendrium o. a.) med udelte til stærkt delte Blade og oftest langstrakte Sori langs Sidenerver af 2. eller højere Orden og med et Slør, der heftet til disse Nerver; *Polypodiaceae* (Polypodium o. m. a.) med oftest kredsrunde Sori, altid uden Slør, siddende paa Sidenerver af 2. Orden, Bladene hele eller enkelt (sj. flere Gange) fjersnitdelte. Som det vil ses af det foregaaende optræder begge Slægtsnavnene Dryopteris og Lastrea, idet Copeland i Overensstemmelse med alle moderne Pteridologer lader Dryopteris omfatte D. Filix-mas, D. cristata, D. austriaca og omtrent 150 andre Arter med 2—flere Gange fjersnitdelte Blade, hvis mindste Afsnit er tydeligt takket-tandede med Nerver, der løber helt ud i Takkernes Spids, medens Lastrea skal omfatte L. Oreopteris, L. Thelypteris, L. Phegopteris, L. Dryopteris (Dryopteris Linnaeana) og godt 500 andre Arter med oftest kun 2 Gange fjersnitdelte Blade, hvis mindste Afsnit er helrandede eller uteydeligt rundtakkede med Nerver, der enten gaar til Indhakkene eller i hvert Fald ikke løber ud i en Spids paa Takkerne.

Med Hensyn til Navnet Lastrea, som Copeland foretrækker for Thelypteris, der ellers i nyere Tid har været anvendt for denne Gruppe Bregner, mener Anmelderen ogsaa, at Lastrea bør foretrækkes, da Schmidels ganske vist meget ældre Navn ikke er publiceret i Overensstemmelse med de internationale Navneregler.

K. Gram.

Ronald Good: The Geography of the Flowering Plants. 403 Sider, 71 Figurer, 9 farvelagte Kort og 16 Fotogravurer. Langmans, Green and Co., London 1947. 30 sh. net.

Denne Bog, hvis Forfatter er Professor i Hull, var skrevet i 1939, men Udgivelsen af den blev forsinket ved Krigen. Under denne udkom der — i U. S. A. — to andre plantegeografiske Haandbøger, nemlig i 1943 den fra Russisk over-

satte »An Introduction to Historical Plant Geography« af E. V. Wulff og i 1944 S. A. Cain, »Foundations of Plant Geography«, der i særlig Grad tager Hensyn til Teorierne om Arternes Oprindelse. Good har saaledes været i Stand til at referere til disse Arbejder, og de tre Bøger, der paa forskellig Maade supplerer hinanden, giver tilsammen en alsidig Orientering i det plantegeografiske Studium.

Den første Del af Good's Bog behandler en Række faktiske Forhold, f. Eks. Udbredelsen af Familier, Slægter og Arter, der gives talrige Eksempler paa Endemismer og paa Arter med disjunkt Udbredelse, og Forfatteren foretager en delvis ny Inddeling af Jorden i floristiske Regioner og Provinser. Af de mange interessante Afsnit skal her kun nævnes dem om Naturalisationen af Planter paa New Zealand og om Betydningen af en stor Artskoncentration for Spørgsmaalet om de paagældende Slægters oprindelige Hjemsted. I et Par Kapitler behandles den britiske Floras Udbredelse og Historie; til det Kort (Fig. 54), der viser Udbredelsen af de vesteuropæiske *Erica*-Arter, maa det imidlertid bemærkes, at *E. cineria* er almindelig paa Færøerne, men at *E. tetralix* ikke kendes fra disse Øer eller fra Island.

I Bogens anden Del diskuteres de Faktorer, der bestemmer Planternes Udbredelse, de klimatiske, edafiske, geografiske og historiske, og særlig paa Grundlag af Ridley gives en Oversigt over Frøplanternes forskellige Spredningsmaader. Ligeledes giver Forfatteren her en Fremstilling af sin »Tolerance-Teori«, der forudsætter Eksistensen af et potentielt Area for hver enkelt Art. Til det herunder anførte Eksempel vedrørende Udbredelsen af *Stratiotes aloides* maa bemærkes, at det er Hun- og ikke Hanplanten, der gaar længst mod Nord i Europa. Bogen slutter med en fyldig Litteraturliste.

Knud Jessen.

Walter Trepp: Der Lindenmischwald (Tilieto-Asperuletum taurinæ) des schweizerischen voralpinen Föhn- und Seenbezirkes, seine pflanzensoziologische und forstliche Bedeutung. Beitr. zur geobot. Landesaufnahme der Schweiz Heft 27. 128 Sider, 14 Figurer, 1 Tavle. Hans Huber, Bern 1947.

I visse Dale i det nordlige Schweiz findes paa klimatisk begunstigede Omraader Blandingsskove, i hvilke der sammen med ofte dominerende *Tilia cordata* bl. a. forekommer vore to hjemlige Egearter, *T. platyphyllos*, Ask, Bredbladet Elm og *Acer platanoides* m. fl. *Acer*-Arter, medens Bundvegetationen især karakteriseres af *Asperula taurina*. Der gøres Rede for disse Omraaders Klima, ogsaa Lokalklimaet, Overfladerelief og Jordbundsforhold, og efter Braun-Blanquet's System gives der indgaaende sociologiske Analyser af Skovtypen, der opfattes som en Association under et *Tilia-Quercus-Acer*-Verband. Ligeledes omtales Lindeskovens forstlige Betydning og den Kulturform, som den er underkastet. De mest karakteristiske Arters Udbredelse og sociologiske Forhold faar en særlig Omtale, saaledes bl. a. de to Lindearter, Spidsbladet Løn, *Viola mirabilis* og *Primula acaulis*. Paa et efter Jaccard og Frey (1928) gengivet Kort over de to Lindearters Udbredelse omfatter *T. cordata's* Area hele Irland, England og det sydlige

Skotland, medens *T. platyphyllos* ikke naar England; den første er dog kun oprindelig vildtvoksende nogle Steder i Syd- og Vestengland, og *T. platyphyllos* betragtes som oprindelig i Dalene ved Severn og Wye (Butcher and Strudwick 1944).

Knud Jessen.

Aage Lund: Bryggeri-Mikrobiologi; Biologisk Driftskontrol. 1947. Det Schönbergske Forlag. 208 Sider, 43 Tekstfig. Pris: 21,50 Kr. ib.

Denne Bog er særlig beregnet som Grundlag for Undervisningen i Mikrobiologi ved den skandinaviske Bryggerihøjskole og som en praktisk Vejledning for Gæringsfysiologer og Bryggeriteknikere ved Udførelsen af den biologiske Driftskontrol. Men ogsaa andre, som ønsker at sætte sig ind i mikrobiologiske Arbejdsmetoder og lære de for Tekniken vigtigste Mikroorganismer at kende vil kunne have stor Nytte af den.

Først gives en kort og klar Fremstilling af de Metoder, der anvendes ved Undersøgelse og Dyrkning af Mikroorganismerne. Dernæst omtales Morfologien og Biologien af en lang Række Svampe og Bakterier, dels saadanne, hvis Livsvirksomhed udnyttes i Bryggeriet, dels saadanne som gør Skade, naar de udvikler sig i Øllet. Navnlig af de sidste findes omtalt flere Arter, som man ellers ikke ser beskrevet i Bøger af lignende Art. Til sidst gives Anvisninger til en biologisk Driftskontrol.

Af mange af de omtalte Mikroorganismer findes Tegninger. Disse er dog ikke alle lige vellykkede, nogle maa endog betegnes som mislykkede, saaledes f. Eks. Saccharomyces ellipsoideus (Fig. 27, pag. 104).

Arterne er benævnede med de ældre, hidtil gængse Navne, medens de nyere (og vigtige) Navne er sat i Parentes. Det forekommer Anmelderen, at det omvendte Arrangement havde været heldigere, idet vi alle maa arbejde paa, at de vedtagne Nomenklaturregler følges overalt.

Bortset fra disse Indvendinger er det en overordentlig praktisk og klart skrevet Bog, som det kan anbefales alle interesserede at benytte.

Johs. Boye Petersen.

E. Rostrup: Den danske Flora. En populær Vejledning til at lære de danske Planter at kende. Syttende, omarbejdede Udgave ved C. A. Jørgensen. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. København 1947. Pris 13.25 Kr. ib.

Denne sidste Udgave af E. Rostrups populære Flora slutter sig vel i Form og Indhold meget nær til den foregaaende, men der er dog foretaget visse Ændringer, som har Betydning ved Benyttelsen af Bogen. Saaledes er det latinske Slægtsnavn anbragt for oven paa Siderne, hvor der i Teksten kun findes anført Begyndelsesbogstavet for Slægtsnavnet. Under Beskrivelsen af den enkelte Art er der nu ogsaa tilføjet Angivelse af Blomstringstiden. I forrige Udgave savnede man Synonymer, hvilket især blev beklaget af Amatørbotanikerne; denne Mangel er afhjulpet i den nye Udgave. Distriktsangivelserne for hver Art er blevet ført à jour op til Sommeren 1946, og der er nu atter Anledning til for ivrige Florister at komme med »nye Distrikter« for denne eller hin Art.

For flere Slægters Vedkommende er der blevet udarbejdet nye Nøgler; det gælder saaledes f. Eks. for Rapgræs, Løvefod, Rose, Dueurt og Øjentrøst.

Afsnittet, der behandler den botaniske Navngivning (S. 488—92) maa hilses med Glæde, saa sandt som der her er gjort et velment Forsøg paa at forklare, hvilke Vanskeligheder, der uundgaaeligt maatte opstaa, naar Botanikere Verden over, mere eller mindre uafhængigt af hinanden, gennem Tiderne har beskrevet Planter og givet dem Navne. Hovedpunkterne i Reglerne for Navngivning er her ogsaa fremstillet i korte Træk, og den for mange gaadefulde Navneforbistrings Aarsager er klarlagt.

Pladsen er her ikke for en gennemført Rescension af Bogen, men nogle enkelte Bemærkninger tør maaske fremsættes.

Traditionen tro er den Linné'ske Nøgle bibeholdt. Det er et Spørgsmaal, om den ikke med sine 16 Sider tager for megen Plads op, en Plads, som kunde være anvendt bedre til en fuldstændig, praktisk Nøgle, som nu kun er repræsenteret ved Nøglen for Vandplanter og for Træer og Buske.

Bromus asper deles (S. 68) i to Subspecies, nemlig ssp. *ramosus* og ssp. *Benekeni*. Anm. vilde foretrække, at de to ssp. blev behandlet som Arter; jvfr. f. Eks. *Dactylis glomerata* og *D. Aschersoniana*. Det samme kan vist ogsaa gælde for *Sparganium ramosum* (S. 93).

Poa pratensis ssp. irrigata angives at vokse paa tørre Steder, men »irrigata« synes dog ganske tydeligt at modsige denne Paastand. Side 127 er Fig. 43 c og d vendt paa Hovedet.

Til Slut skal bemærkes, at Rostrups Flora, i en Tid, hvor alle Priser stiger, stadig faas for en ræsonabel Pris, en Grund mere til at sikre dens Popularitet blandt det botanikinteresserede Publikum.

J. Gr.

Karl F. W. Jessen: Botanik der Gegenwart und Vorzeit in culturhistorischer Entwickelung. Ein Beitrag zur Geschichte der abendländischen Völker. Leipzig 1864. Re-published by The Chronica Botanica Co., Waltham, Mass., U. S. A. — PALLAS Vol. I (1948). XXII + 495 Sider. Pris: Doll. 6.00 heftet. A/B. Lundequistska Bokhandeln, Uppsala.

Det foreliggende Arbejde, der er sendt til Anmeldelse, er et Offset Optryk af K. F. W. Jessens værdifulde, men iøvrigt vel lidet kendte Arbejde over Botanikens Historie i Tiden indtil lidt over Midten af forrige Aarhundrede, et Arbejde, der er blevet betragtet som det bedste og mest concise i sin Slags. Her skal selvfølgelig ikke gøres Rede for Bogens Indhold, men derimod anføres nogle Ord om det Foretagende, som har startet med Genudgivelsen af den. Bogen fremtræder nemlig som første Bind af en ny Publikationsserie, med Titlen PALLAS, som vil komme til at omfatte Genoptryk af vigtige klassiske videnskabelige Arbejder, der ikke mere har kunnet skaffes til Veje i Handelen.

Det kan bemærkes, at det forelagte første Bind er en tro Gengivelse af Originalen fra første til sidste Side. Dertil er føjet en ekstra Titelside, paa hvilken er anført Aaret for Nyudgivelsen, samt det nye Trykkested. Paa Bogens første Blad er desuden tilføjet en kort Biografi over Forfatteren, ligesom hans vigtigste Arbejder er nævnt her.

Den tekniske Udførelse af Bogen er overordentlig vellykket, og der er næppe

Tvivl om, at den paabegyndte PALLAS-Serie, saafremt der bliver foretaget et skonsomt Udvalg af Publikationer, vil blive hilst velkommen af baade Biblioteker og Private, da der her er skabt Mulighed for at erhverve lødige Erstatninger for efterspurgte og sjældne Værker til overkommelig Pris.

J. Gr.

Rikli, M.: Das Pflanzenkleid der Mittelmeerländer, Bd. I—III (Verl. Hans Huber, Bern) 1942—48. — 1418 Sider, 12 Farvetavler, 189 Kunsttryktavler, 93 Udbredelseskort.

Med Afslutningen af dette imponerende Værk er de høje Traditioner, der gennem Navne som Christ og Schröter knytter sig til schweizisk Plantegeografi, ført à jour. — Med 9. Hæfte tilendebragtes Bd. II allerede 1946, og nu er Slutstenen, i bogstaveligste Forstand, lagt paa Værket med Bd. III, Universalregister og Literaturliste paa 400 Sider.

Medens visse Afsnit i de første Hæfter nok kunde forekomme lidt for overpopulariserede, saa maa det til Gengæld indrømmes, at Værkets videnskabelige Vægt er tiltaget gennem de følgende Hæfter lige til Afslutningen. I det sidste Kapitel, »Zusammenfassung«, omfattende 40 Sider giver Forf. »et kort Overblik over Hovedresultaterne« samlet under 25 Punkter. Det er dog lige saa meget en Introduktion til Middelhavslandenes Plantegeografi paa floristisk Grundlag og burde, trods Henvisningerne til Teksten, læses først. Den giver i højere Grad end de indledende Kapitler af økologisk Tilsnit Forf.s Indstilling til Problemerne, der for saa vidt er gammeldags, som det er Floristens — i bedste Forstand. Den begejstrede Florist, der gennem et langt Liv har gennemtrawlet Landene fra Gibraltar til det Kaspiske Hav, og som øjensynligt er dus med de 20000 Arter, dette Omraade huser. Netop Forf.s floristiske Indstilling, der giver sig til kende i hans idelige Fremhæven af de enkelte Arter, karakteristiske eller sjældne, giver Fremstillingen af Vegetationstypernes regionale Fordeling en umiddelbar Klarhed, som ellers i moderne sociologisk Literatur ofte gaar tabt i terminologiske Vildnis.

Selv med en meget beskeden Ballast m. H. t. Artskendskab synes man, at man ved forbløffende meget om den mediterrane Vegetation, naar man nærmer sig Side 1100.

Indholdet af Bd. I er omtalt tidligere (B. T. Bd. 46, S. 92 og S. 300). Den her paabegyndte Skildring af Lavlandets og den montane Zones Vegetation fortsættes i Bd. II med den alpine Vegetation, Oreofytzonen. Dette Afsnit indledes med en instruktiv Gennemgang af Skovgrænsens Karakter og dens Tiltagen i Højde over Havet fra Vest mod Øst og fra Nord mod Syd, illustreret ved en Serie af konkrete Eksempler. Saavel her som i den paafølgende Omtale af de subalpine Buskvegetationer over Skovgrænsen lægges Hovedvægten paa de enkelte, vigtigste Arters Optræden. En anskuelig Beskrivelse af de enkelte Buskvæksters fysiognomiske og økologiske Karakteristika bidrager i høj Grad til at gore Indtrykket af Vegetationstyperne levende for Læseren. Af alpine Urtevegetationer skildres en Række Typer. Eng- og Mosevegetation med Indslag af vore nordiske Arter har her kun en ringe Udbredelse. Det mediterrane Oreofytbælte er især beboet af Grus- og Fjældplanter. Trods det umiddelbare Indtryk af Fattigdom er det et floristisk Eldorado med et Utal af Endemismer, skiftende fra

det ene Bjærgmassiv til det andet, undertiden endog fra Bjærgtop til Bjærgtop. Afsnittet om Vegetationens trinvise Ændring efter Højdezonerne afsluttes med en Række Enkelteksempler lige fra Portugal og Marocco i Vest til Palæstina og Armenien i Øst (Karmel, Ararat). Nogle af Bjærgbestigningerne har Forf. dog overladt til Kolleger. Der findes saaledes Bidrag af en Række schweiziske og tyske Plantegeografer.

Middelhavslandene hører til de ældste Kulturlande paa Jorden, og Vegetationen paa Lavlandet til op i den montane Skovregion er præget af Aartusinders Rovdrift. Forf. deler ligeligt sin Interesse mellem den spontane og den anthropogene Vegetation. I Afsnittet om Kulturlandet faar hver Kulturplante og hver Plantekultur sin Roman, selv Allétræer og Sirbuske. Endvidere behandles Ukrudt og Adventivplanter. En særlig Interesse knytter sig til de relativt faa Neofyter af sydafrikansk og mexikansk Oprindelse, der er blevet Karakterplanter i Halvkultursamfund.

I et særligt Kapitel behandles den mediterrane Vegetation i Relation til de tilgrænsende Omraaders, Ørken og Steppe mod Syd og Nordøst, samt de subtropiske Urskove paa Kaukasus' og Elburs' Skraaninger.

I sidste Kapitel, »Byggesten til Middelhavslandenes Plantegeografi«, der omfatter 200 Sider, holder Forf. sig nøgternt til den stringente Statistik. Her er Forf. gaaet i Gang med et Arbejde saa gigantisk, at øjensynligt ingen tidligere har vovet at tage det op: Paa Grundlag af de 20000 Arters Area og Forekomstforhold søger Forf. at give et Billede af den mediterrane Floras Historie. Efter Arealtyper inddeles Arterne i 20 Grupper. En særlig Interesse knytter sig til de to sidste Grupper, endemiske og disjunkte Arter. Ikke mindre end 38 % af Floraen er Endemitter, af Forf. defineret som Arter, der er begrænset til en nutidig eller fortidig geografisk Enhed, og som altsaa kun forekommer indenfor en mindre, afgrænset Del af det mediterrane Omraade. Det viser sig saaledes, at Middelhavslandene hvad Indhold af Endemitter angaar hører til de rigeste paa Jorden, bortset fra smaa isolerede Øgrupper. For Californien, hvis Floras Særpræg er berømt, angives ca. 40 %. Af disjunkte Arter opføres 30, væsentlig Træer og Buske, med detailleret Udbredelseskort. — Med den rent statistiske Behandling af Stoffet virker dette Afsnit noget tørt, og det kunde være undgaaet: En Redegørelse for Tidens Viden om Fordelingen af Land og Hav gennem Sentertiær og Kvartær savnes. Gennem en nøjere Diskussion af de mulige ældgamle Vandringsveje — og Barrierer — for Planterne, kunde et mere plastisk Billede af de forskellige »Indstraalinger« i Mediterranomraadet være opnaaet.

Billedmaterialet har et noget tilfældigt Præg. De 12 Farvetavler og 189 Tavler i Sort er dels af botanisk, dels af kulturgeografisk Art. Deres Anbringelse gennem hele Bogen, tilsyneladende tilfældigt, uden nogen Tilknytning til Teksten paa Stedet, kan virke noget distraherende, men skyldes maaske bogbindertekniske Grunde. I hvert Fald giver de et levende Indtryk af Landskabets Mangeartethed og lokale Særpræg. De faa Pennetegninger af nordiske Planter synes Bogen uvedkommende, bortset fra at Figuren Side 927 af *Honckenya peploides* er ganske forfejlet. Det ligner en *Arabis* med lange Skulper.

Bd. III gør Værket til en uvurderlig Haandbog. Det omfatter en Literaturliste paa vel ca. 3500 Numre, ordnet paa en saadan Maade, at man umiddelbart

finder frem til, hvad man søger. Det samme gælder Generalregistret, der foruden Forfatter-, Sted- og Plantenavne har saa mange Indgange, at alt kan findes.

Ved sin livlige, omend ikke helt velafbalancerede Stil henvender Bogen sig til et stort Publikum, fra Florister og Plantegeografer til Jordbrugspraktikere og Kulturgeografer. — Læs den, og De tager til Middelhavet næste Gang.

Th. Sørensen.

Vegetatio, Acta Geobotanica, Vol. I, Fasc. 1 (W. Junk. Den Haag) 1948.

Plantesociologien har under sin rivende Udvikling gennem den sidste Menneskealder haft Vanskelighed med at finde sin Plads indenfor Plantegeografien. Allerede i den klassiske Plantegeografi kom en begrebsmæssig Tvedeling mere eller mindre klart frem. Den ene Retning søgte paa fysiognomisk Grundlag at katalogisere Jordens Vegetationstyper i store Træk. Med den tiltagende Hensyntagen til Planternes Morfologi, Anatomi, deres biologiske og fysiologiske Karakteristika udviklede denne Retning sig til den økologiske Plantegeografi, der forøvrigt med Repræsentanter som Schou, Warming og Raunkiær har kastet Berømmelse over dansk Botanik. — Samtidig har den anden Retning paa floristisk systematisk Grundlag søgt at fastlægge Jordens Floraomraader. Disse er navnlig gennem Englers Arbejder blevet fastslaaede Begreber. I Samarbejde med den geologiske Videnskab gaar denne Retning støt fremad mod en endelig Forstaaelse af de større systematiske Enheders Fordeling som et Resultat af Plantevækstens Historie gennem de skiftende Epoker.

Den moderne Plantesociologi søger at naa til en Oversigt over Vegetationens zone- og pletvise Vekslen indenfor afgrænsede geografiske Omraader, i sidste Instans til en Kortlægning af de naturlige Vegetationsenheder. Paa den ene Side har man søgt at nærme sig Problemerne paa et fysiognomisk, kaaranalytisk Grundlag, paa den anden Side paa Grundlag af en rent floristisk Analyse af Plantevækstens Konstitution. Man har saaledes snart gaaet i Fodsporene af den ene, snart af den anden af de klassiske plantegeografiske Retninger. Som Følge af den metodisk ulige Indstilling hos Plantesociologerne har mange Kræfter været spildt paa Diskussioner af rent terminologiske Spørgsmaal. Man har til en vis Grad været henvist til Kompromisets Vej, idet dog den rent floristiske Retning efterhaanden er blevet Indbegrebet af europæisk Plantesociologi af i Dag: Plantesamfundene fastlægges og karakteriseres ved relativt faa, mere eller mindre eksklusive Arter, der erfaringsmæssigt findes sammen (Treue, fidélité), nemlig de diagnostisk altoverskyggende Karakterarter. Med Associationen som Grundenhed bygges et hierarkisk System op gennem Alliance (Verband), Orden, Klasse, ganske som indenfor den systematiske Botanik. — Skelettet til dette System blev først opbygget i Schweiz af Braun-Blanquet og hans Medarbejdere (Züricher Skolen). Systemet har vundet Tilslutning i de fleste europæiske Lande — dog hidtil ikke i Danmark — og der føjes stadig Sten paa Sten til Plantesamfundssystematikens imponerende Bygning. Siden Oprettelsen af »Station Internationale de Géobotanique Méditerranéenne et Alpine« i Montpellier med Braun-Blanquet som Leder, har Udbygningen af Systemet for Sydeuropa taget

Fart, og Plantesociologien er i højere Grad end nogen anden Gren af Botanikken blevet en fransksproget Videnskab (Montpellier Skolen).

Med Zürich-Montpellier Skolen som Basis er der nu startet et »Association Internationale de Phytosociologie«, hvis officielle Talerør er »Vegetatio, Acta Geobotanica« med Br.-Blanquet som Editor og J. Heimans, Amsterdam, som Redaktør og med en lang Række europæiske og enkelte oversøiske Navne af internationalt Format som Garanter. Det er værd at mærke sig Undertitlen (paa fransk, engelsk, hollandsk, tysk og italiensk — mærkeligt nok ikke paa spansk, siden Tidsskriftet aabenbart ogsaa bringer Bidrag paa dette Sprog) »Internationalt Tidsskrift for Plantesociologi, Økologi og Plantegeografi«. — I Henhold til Udgiverens Introduktion er Tidsskriftet aabent for Geobotanik i videste Forstand (sens large), ogsaa omfattende Flora- og Vegetationshistorie (pollen analyse). Med Begejstring nævner Udg. ligeledes Muligheden af at forene (concilier) Plantesociologien med beslægtede Videnskaber som Fysiologi og Økologi. Endvidere paapeges Sociologiens nære Tilknytning til Pedologi samt til anvendt Naturvidenskab som Agronomi, Skovbrug, Teknik til Afhjælpning af Jordforringelse. — At dømme efter et af Bidragene i dette første Hæfte, som retteligt burde være henvist til et landbrugsfagligt Tidsskrift, maa det forudses, at »Vegetatio« bliver et Tidsskrift af usædvanlig Spændvidde. — Trods Plantesociologiens centrale Stilling indenfor Plantegeografien vilde det efter Anm.s Mening tjene denne Videnskab bedre, om man afgrænsede dens Virkefelt ganske logisk som Læren om Plantesamfundenes strukturelle Opbygning. At holde denne Linie helt klar i en Publikationsrække som den forhaandenværende, er naturligvis ikke gennemførligt. — Plantesociologien er fra Begyndelsen af i sit Væsen en deskriptiv Videnskab. En af dens Hovedopgaver er stadig en kartografisk Fremstilling af Landenes Vegetationsdække. Det synes derfor noget af en Tilsnigelse at ville identificere den med Plantegeografien som Helhed. En saadan Udvidelse af Begrebet, knæsat paa højeste Sted indenfor moderne Plantesociologi, virker nærmest som en Falliterklæring.

Dette være sagt om »Vegetatio« som officielt Talerør for Plantesociologien som saadan.

Indholdet af det 78 Sider store første Hæfte gør et lovende Indtryk. Særlig maa fremhæves Samlereferaterne af plantegeografiske Arbejder, fremkommet i Løbet af det sidste Tiaar, for Frankrig af Br.-Blanquet, for Spanien af Goday. Tilsvarnde Referater fra andre Lande stilles i Udsigt. De pollenanalytiske Arbejder fra Frankrig er refereret af Dubois. Boyko giver en kort skematisk Rapport om Plantesociologiens øjeblikkelige Stilling i Palæstina samt Program for den nærmeste Fremtid.

Der findes to paabegyndte ikke afsluttede Arbejder. Anm. vilde have foretrukket at nøjes med et ad Gangen. Videnskab egner sig ikke som Avisfeuilleton. Men maaske er Opdelingen foretaget i Reklameøjemed. Det drejer sig om en Monografi over Flodbredskovene i Bas-Languedoc (de sydlige Sevennerskraaninger) af den fjernøstlige Prof. Tschou Yen-Tscheng, der fra 1942 har gæstet Montpellier Stationen. Pioner-Urtesamfundene og Elle-Askeskovene er behandlet i dette første Hæfte. Det er et vaskeægte Montpellier Arbejde. — Braun-Blanquet paabegynder en yderst fortjenstfuld skematisk Oversigt over Plantesamfundene i Rhätien (Centralalperne). For dette for Plantesociologien klassiske Omraade foreligger en saa omfattende Literatur, at en kritisk Sammenstilling og Karakteri-

stik af de ca. 120 alpine Associationer er i høj Grad paakrævet. Forf. naar i dette Hæfte til Nr. 11 i Rækken. Oversigten er ledsaget af fotografiske Gengivelser i Tavleform af enkelte højalpine Landskabstyper og visse Plantesamfund i Nærbillede.

Hæftets sidste Bidrag er et Autorreferat af et økologisk-fysiologisk Arbejde vedrørende nederlandske og mediterrane Halofyters Vandøkonomi af Adriani.

Th. Sørensen.

W. H. Camp, H. W. Rickett and **C. A. Weatherley:** International rules of Botanical Nomenclature. Unofficial special edition. Second Printing 1948 — Pris $ 3.50. Waltham, Mass.: The Chronica Botanica Co. Uppsala: A. B. Lundequistska Bokhandeln.

Da Briquet's tredje Udgave af de Internationale Nomenklaturregler fra 1935 i længere Tid havde været udsolgt, nedsatte American Society of Plant Taxanomists i 1946 en Komité til at arbejde med Nomenklaturreglerne for derved at forberede Arbejdet paa den næste Internationale Botanikerkongres i Stockholm 1950. Denne Komité har udarbejdet en ny Udgave af Nomenklaturreglerne, hvori ogsaa er indarbejdet de mindre Forandringer af Reglerne, som blev vedtaget af Kongressen i Amsterdam 1935.

Ved forskelligt typografisk Udstyr er det gjort særdeles let at overskue de gjorte Forandringer.

Der findes endvidere i Bogen en fuldstændig Liste over Nomina conservanda, saavel de vedtagne, som de, der kun er foreslaaede, samt et Register over samtlige Nomina conservanda og N. rejecta.

Denne Bog vil være uundværlig for enhver, der beskæftiger sig med den botaniske Nomenklatur.

J. Boye Petersen.

Pro Natura, organ of the (Provisional) International Union for the Protection of Nature. Redigeret af J. Büttikofer, trykt hos Ringier & Co. A. G., Zofingen, Schweiz. Bd. 1, no. 1 og 2, 1948.

Det internationale samarbejde, der efter krigen er kommet i gang inden for rammerne af UNESCO — United Nations' Educational, Scitentific and Cultural Organization — omfatter også naturfredningen.

I 1947 mødtes repræsentanter for de forskellige landes naturfredningsorganisationer til en indledende konference i Brunnen i Schweiz og udarbejdede her forslag til en fremtidig organisation.

Efter at UNESCO havde tiltrådt forslaget, fandt den egentlige stiftende konference sted i efteråret 1948 i Fontainebleau i Frankrig. I de fleste lande findes der ligesom i Danmark dels private foreninger, der agiterer for naturfredning (herhjemme Danmarks Naturfredningsforening), dels statsinstitutioner, der har officiel myndighed i naturfredningsspørgsmål (herhjemme naturfredningsnævnene og disses sagkyndige rådgiver naturfredningsrådet, samt reservatrådet), og konferencen i Fontainebleau fik sin større kompetence derved, at der samtidig var udsendt indbydelse til naturfredningsforeningerne gennem den franske natur-

fredningsforening og til de respektive landes regeringer gennem den franske regering og UNESCO.

Ved konferencen stiftedes l'Union Internationale pour la Protection de la Nature, UIPN, hvis præsident blev schweizeren dr. Charles J. Bernard, medens posten som generalsekretær blev besat med belgieren Jean-Paul Harroy. Af danske sidder dr. Bøje Benzon i organisationens forretningsudvalg.

Udsendelsen af et tidsskrift påbegyndtes i sommeren 1948 af den da fungerende midlertidige organisation, og de to udkomne numre af dette tidsskrift, Pro Natura, hvis redaktør er schweizeren J. Büttikofer, er blevet tilsendt Dansk Botanisk Forening.

Det er statelige hefter, hvert på et halvt hundrede sider i stort format og illustreret med talrige fremragende fotografier i dybtryk-gengivelse.

Adskillige artikler i tidsskriftet behandler fredningen af enkelte dyr eller dyregrupper, beskyttelse af trækfugle, begrænsning af hvalfangst m. m. Af en redegørelse m. h. t. den europæiske bison fremgår det, at den anden verdenskrig ikke har medført nogen væsentlig tilbagegang for dette sjældne dyr, til trods for at den største nulevende bestand findes i det hærgede Polen.

Hovedmængden af artiklerne, og de for botanikere gennemgående interessanteste, beskriver enkelte, særligt værdifulde naturområder. Specielt lægger man mærke til en artikel om den franske middelhavsø Port-Cros og til en beskrivelse af den fredede del af Rhone-deltaet. En artikel omhandler naturen og naturfredningsbestræbelserne på så fjernt et sted som Ny-Caledonien, og tidsskriftets redaktør bidrager bl. a. med beskrivelsen af en rejse, som han i selskab med fem svenskere har foretaget i det nordligste Sverige under anførsel af dr. Nils Dalbeck, sekretæren for den svenske naturfredningsforening.

Fra engelsk side bidrages der med en samlet oversigt over organisationen af det engelske naturfredningsarbejde og det store fremstød, der gøres netop i disse år, og hovedtyperne af Englands vilde vegetation gennemgås en for en, idet der gøres rede for, på hvilke lokaliteter pågældende typer søges bevaret ved fredning.

Endelig er naturligvis fredningstekniske spørgsmål emnet for en del af artiklerne, og flere forfattere søger ved sindrige opstillinger at skabe en fast terminologi med skarpe definitioner af begreber som reservat, nationalpark og en lang række andre.

Hvad der især falder i øjnene, hvis man sammenholder det foreliggende tidsskrift med vort hjemlige naturfredningsårsskrift, er, at den internationale publikation har et langt mere naturhistorisk præg, noget man på lignende måde bemærker ved læsning af de fleste naturfredningstidsskrifter fra andre europæiske lande. Det er virkelig naturen selv, der interesserer, medens vi i vor hjemlige naturfredningsbevægelse ofte er tilbøjelige til over for offentligheden særlig at fremhæve den æstetiske og sociale indsats. Der er nået betydelige resultater herhjemme m. h. t. sikring af vor vilde flora og fauna, og de naturhistoriske interesser nyder i så henseende gavn af den stærke stilling, som den danske naturfredningsbevægelse som helhed indtager, måske bl. a. netop som følge af sin understregning af den almentfattelige side af sit arbejde. Men alligevel kunne man ønske, at flere naturhistorisk interesserede herhjemme ville tage aktivt del i naturfredningsarbejdet, inden for hvilket i dag kun et mindretal nærer naturhistorisk interesse, således at der endog ganske mangler naturhistorisk orienterede i mange — måske

de fleste — af de 121 naturfredningskomiteer, der rundt om i landet overvåger udviklingen i deres egn for i tide at kunne slå alarm, hvis et værdifuldt område trues.

Det internationale samarbejde kan måske gennem andre landes eksempel bidrage til en sådan udvikling.

Tyge Christensen.

Botanik Bd. I. Nr. 1 **Tyge W. Böcher** Plantecytologi. Munksgaards Forlag, København 1946. 58 Sider, 28 Figg. Pris 6 Kr.

Bd. I. Nr. 2 **Tyge W. Böcher** Planternes Anatomi og Embryologi. Munksgaards Forlag, København 1948. 265 Sider, 163 Figg. Pris 19 Kr.

Det maa siges at være en stor Begivenhed, at der nu er ved at komme en stor, ny Lærebog i Botanik, og alle botanisk interesserede maa være Udgiverne: Professor, Dr. phil. P. Boysen Jensen, Lektor, Dr. phil. Tyge W. Böcher og Professor, Dr. phil. Knud Jessen, meget taknemmelige for det Initiativ de her har taget. Foruden Bd. IV, Boysen Jensens Plantefysiologi, 2. Udgave, der kom i 1943, foreligger nu de to ovennævnte Hæfter af Bd. I, som desuden skal omfatte Planternes Morfologi. Videre er der planlagt et Bind (II) med den systematiske Botanik og et Bind (III) indeholdende Plantegeografien.

Af de her til Anmeldelse foreliggende Hæfter standser vi først ved Cytologien; det er i denne lille Bog lykkedes Forfatteren at give en klar og i det væsentlige udtømmende Skildring af Plantecellens Bygning og Variation. Hovedvægten er lagt paa Skildringen af Cellerne hos de med Cellekærner udstyrede Planter, mens de anukleære, der jo fremviser mange meget interessante Forhold, kun faar een Side til aller sidst.

Fremstillingen er næsten helt igennem god og klar, og kun ganske enkelte Indvendinger skal fremføres. Naar der staar om Cytoplasmaet, »at dets vædskeagtige Egenskaber hænger sammen med dets Evne til hurtigt at opløse og nydanne Bindinger i Skelettet. Jo flere Bindinger, der er opløst, des mere flydende er Cytoplasmaet.«, er man ikke helt sikker paa om Forfatteren selv helt har forstaat det. Ukyndige, men Læsere af en saadan Bog kan vel ikke betragtes som ukyndige, maa tro at Paranthesen efter Omtalen af Nil-blaat (Sulfat eller Hydroklorid) angiver dets kemiske Sammensætning. En rent typografisk, men iøvrigt ganske ubetydelig, Indvending skal rettes mod Ordet Kromosommorfologi, en Bindestreg mellem de to Dele vilde have pyntet og gjort det klarere. Endelig skal Anmelderen betvivle Rigtigheden af Paastanden om, at der altid er noget Klorofyl i Gulerodens Kromoplaster.

Men det er kun Smaating, der er al mulig Grund til at lykønske Botanikerne og de botanik-studerende til den Lære- og Haandbog, de her har faaet.

Mens Cytologien kunde prises for sin Korthed og Knaphed, trods det store Indhold af Stof, maa Planternes Anatomi og Embryologi siges at være et digert Værk, og saa er Cellevæggen, som man egentlig venter behandlet her, allerede behandlet i Cytologien. Imidlertid er der al Grund til Beundring for det store Stof, der er samlet og for det Kæmpearbejde, det har været at samle det. Det forekommer Anmelderen, at Værket i nogen Grad lider under, at Forfatteren ikke selv er Planteanatom, og derfor selv ligesom staar lidt fremmed overfor Stoffet. Hvad selve Fremstillingen angaar, er den dels i meget høj Grad præget

af, at Forfatteren synes at preferere peregrine expressioner, som det har været sagt om en anden Botaniker, der ogsaa svælgede i Fremmedord; dels er selve Sproget og Udtrykkene ikke poleret saa strengt, som ønskeligt i en Lærebog, et Forhold, der utvivlsomt hænger sammen med den imponerende Fart, hvormed Forfatteren, ved Siden af sine mange andre Arbejder, har faaet skrevet denne Bog; dels er endelig visse Afsnit ikke tilstrækkelig kritisk gennemtænkt, man se f. Eks. her paa Vævsoversigten Side 24—25, der i sin Opdeling tangerer det latterlige: Traadet Hudvæv, Langcellet Hudvæv, Bredcellet Hudvæv, Tyndvægget Korkvæv, Tykvægget Korkvæv, Tyndvægget Grænsevæv o. s. v. Netop Ordet Væv fremkalder her visse Associationer. Her kan lige tilføjes, at Anmelderen foretrækker at stave Absorptionsvæv med p.

Hvad iøvrigt Stavningen angaar, er den temmelig inkonsekvent. Forfatteren skriver Tracheide og Parenkym, Thallus og Tyller, Phloém og Kormofyt o. s. v.

Af de Indvendinger, som Anmelderen iøvrigt har, skal følgende nævnes. S. 18 læser man »En saadan primær Tykkelsesvækst foregaar i alle apikale Meristemer, idet der samtidig ved Vægdannelse vinkelret paa Længdeaksen sker en Længdevækst«; man kan jo nok forstaa Meningen, men det er ikke klart udtrykt. S. 21 staar som schizogene Rum anført de olieførende Kanaler hos Myrtaceae; det er ikke Kanaler, og de er, som Fig. 6 rigtigt oplyser, schizolysigene. Paa Side 34 bevirker en Figurhenvisning, at man glad blader hen til Fig. 87 for at se Betulinkorn, men man finder blot et smukt Fotografi af Birkebark. S. 40 siges det, at Kallose er et Kulhydrat, det er vel nok muligt, men der er ingen, der ved det. S. 43 omtales Transfusionsvævet som døde Celler; Transfusionsvæv er et blandet Væv af baade døde og levende Celler, der begge er virksomme ved hver sin Del af Stoftransporten. Side 44 slaar Forfatteren Sklerenkym ihjel; ja, dette Væv er ofte dødt, men i Træernes Bark f. Eks. forbliver saavel Bast- som Stenceller længe levende og kan ved Delinger give Anledning til Dannelsen af parenkymatisk Væv, der hjælper Barken til at følge med i Tykkelsevæksten. S. 46 uforveddede Bastceller hos Lind; de er oftest stærkt forveddede. S. 92 siges om Normaltypen af Spalteaabninger, at »Cellens levende Del er ofte rosinkerneformet«; et Tværsnit af Cellerummet og et Længdesnit af en Rosinkerne kan ligne hinanden, men Beskrivelsen er ikke heldig. S. 95—96 staar, at Safthaarene hos Chenopodiaceae synes ogsaa at fungere som Vandbeholdere, fordi de svinder ind om Dagen men atter svulmer op om Natten; hvis der hermed menes, at Planten optager Vand fra Haarene, er det næppe rigtigt, enten tilføres der fra Planten i Nattens Løb Vand, som fordamper i Dagens Løb, eller ogsaa optager Haarene, der har en meget høj osmotisk Sugeevne, Fugtighed fra Luften om Natten. Det er ikke heldigt, at kalde Kirtlerne hos Cannabis Oliekirtler (Fig. 67). Giftstoffet i Brændehaarene hos Urtica (S. 111) kaldes æggehvideagtigt, det er ikke nogen god Betegnelse. Side 114 staar der, at Aristolochia-Typen kun findes hos træagtige Lianer; den forekommer ogsaa hos rigtige Træer som f. Eks. Platan. Side 118 angaaende Vedparenkym hos Naaletræer kan Anmelderen oplyse, at saadant findes især hos de ikke nævnte Naaletræer. Side 119 vilde det være rigtigere at sige: Trakeidernes Ringporer findes fortrinsvis (ofte udelukkende) i de stejlt skraatstillede, radiært orienterede Endevægge. Hvad Karvidden angaar burde det have været anført, at den størst maalte Vidde er ca. 0,5 mm og den mindste lidt over 0,01. Va-

riationen i Karrenes Længde burde egentlig ogsaa have været nævnet her. Paa Side 124 kunde der godt være gjort noget mere ud af falske Marvstraaler, som ikke alene afsløres, naar Veddet mikroskoperes, og som forekommer hos andre Træer end Avnbøg. Side 128 omtales masret Birk sammen med Fugleøjeahorn; ja, Birk kan naturligvis ogsaa være masret paa den Maade, men det, vi kalder Maser-Birk eller Masurbirk er noget helt andet. Side 146, Anmelderen tør ikke benægte Aanderøddernes Funktion som Aandeorganer, men vil gerne præcisere, at de fortrinsvis er Sugerodsbærere, der sikrer Planterne et Sugerodssystem i de næringsrige, øvre Slamlag. Naar det, samme Side, siges, at man ikke kender Betydningen af de »indre Haar« i Nymphaeacé-Blade (de kendes ogsaa fra helt andre Flydeblade), er det dog værd at paapege, at de i høj Grad virker hindrende for Vandets Indtrængning i Luftkanalsystemet efter Beskadigelse af Bladet. Side 149 bør kun tilføjes, at det blot er en ganske ringe Del af Sukkerroen, som er Stængel, hos Runkelroer udgør Roden kun en lille Del af Roen. Side 157 omtales Epitrofien hos Løvtræer, men det er galt, at det haardeste og tungeste Ved dannes paa Oversiden, det omvendte er Tilfældet. Side 162 bør det tilføjes, at der i de mest udprægede Lysblade hos Bøg og andre Planter er tydeligt Tilløb til Palissadevæv paa Undersiden. Det er næppe helt gennemtænkt, naar det S. 180 siger, at Mossernes Sporofyt er reduceret.

Det har generet Anmelderen, at der ikke ved Gennemgangen af de forskellige Væv hos Kormofyterne er skelnet mellem Haplofasens og Diplofasens Væv, Manglen af ægte Spalteaabninger hos Mossernes Haplofase og deres Forekomst i Diplofasen maa antagelig ses i denne Sammenhæng.

Det kan synes, at der her er fremsat mange Indvendinger, og der kunde fremsættes mange flere, men det er blot et Udtryk for Anmelderens levende Interesse i denne, i det store og hele fortræffelige Bog. Det er jo saaledes, at man i et smukt Ansigt let, altfor let, hæfter sin Opmærksomhed ved Skønhedspletterne. Det skal til Slut fremhæves, at Bogen er god og udfylder et Savn. Den bliver svær at lære for de studerende, men er en udmærket Haandbog, og man maa haabe, at Forfatteren snart kan gaa i Gang med et nyt Oplag, som antagelig vil blive noget beskaaret og filet lidt mere til.

K. Gram.

D. Müller: Plantefysiologi, København 1948. C. Th. Thomsens bogtrykkeri (304 sider, 212 tekstfigurer, 7 farvetavler, pris 31 kr.).

Denne lærebog er skrevet for Landbohøjskolens studerende. Dog også for andre vil den være af interesse. Det store stof fremlægges på en overordentlig instruktiv måde af en forfatter, der virkelig er inde i sit stof. Hovedvægten er lagt på de højere grønne planters stofskifte, vækst, udvikling og stofproduktion, medens andre sider af plantefysiologien kun behandles ganske summarisk. Denne behandlingsmåde af plantefysiologien er helt naturlig, da det, som nævnt, drejer sig om en lærebog til brug for Landbohøjskolen.

Når man ser bort fra tekstens første side, der er skrevet i en efter anmelderens mening fæl pseudolyrisk stil (påvirkning af I. P. Jacobsen via Morten Korch?) er fremstillingen både sproglig og stilistisk god. Billedmaterialet er både godt og righoldigt — måske endda lidt for righoldigt. Et billede af det ældste danske høstredskab hører dog ikke hjemme i en plantefysiologi. Der kunne

også været sparet på farvetavlerne. Der er således brugt 2 sæt farvetavler til at vise indflydelsen af manglen af visse grundstoffer på udviklingen af planter i vandkultur, hvilket er ganske overflødigt, da forsøgene med tomat og byg viser ganske det samme.

En gammel bekendt blandt figurer i plantefysiologiske lærebøger optræder også i professor Müllers bog. Det er hans fig. 59, der efter Harder viser lysstyrkens betydning for fotosyntesen ved forskellige CO_2-koncentrationer. Harders forsøg er ganske misvisende, og det er endda vist, hvorledes han på grund af dårlig forsøgsanordning er nået til et galt resultat.

Trykfejl synes at være sjældne i denne lærebog. Dog bør man måske bemærke, at imbibition er stavet imbition på det eneste sted, hvor dette ord optræder i teksten.

Afsnittet om osmotiske størrelser vil jeg formode bliver noget vanskeligt for studerende uden større forudsætninger at forstå. Her ville jeg havde foretrukket en fremstilling på bredere fysisk grundlag.

Alt i alt betyder professor Müllers bog en meget betydelig berigelse for den danske plantefysiologiske lærebogslitteratur. Man må formode, at den også i Norge og Sverige vil finde anvendelse.

E. Steemann Nielsen.

Desuden modtaget:

Homer A. Jack: Biological Field Stations of the World. Chronica Botanica, Vol. 9, Nr. 1. 1945.

Walter L. Howard: Luther Burbank. A Victim of Hero Worship. Chronica Botanica, Vol. 9, Nr. 5/6. 1945—46.

Harold William Rickett: The Royal Expedition to New Spain. Chronica Botanica, Vol. 11, Nr. 1. 1947.

Ove Paulsen: Grundtræk af den almindelige Botanik. Tredie Udgave ved E. Steemann Nielsen. Gyldendal. Kbhvn. 1949.

INDHOLD

Redaktion: **C. A. Jørgensen.**

Færdig fra Trykkeriet den 17. Decbr. 1949.

H. F. HANSENS
BOGTRYKKERI KBHVN